

Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013

červen 2007

Pořizovatel

Liberecký kraj

Zpracovatel

Krajský úřad Libereckého kraje
U Jezu 642/2a
461 80 Liberec 2

Zpracovatelský tým

Odbor hospodářského a regionálního rozvoje – koordinátor dokumentu

Mgr. Michael Otta – vedoucí odboru
RNDr. Ivana Pecháčková
Ing. Ivana Ptáčková
Mgr. Zuzana Šiftová
RNDr. Jiřina Vargová
Ing. Martina Hozáková
Bc. Hana Čepičková
Ing. Jana Kratochvílová

Odbor školství, mládeže, tělovýchovy a sportu

RNDr. Robert Gamba
Mgr. Leoš Křeček
Bc. Tomáš Pokorný

Odbor dopravy

Ing. Jan Čáp
Ing. Josef Jirásek
Ing. Viktor Liška
Ing. Petr Prokeš

Odbor rozvoje venkova, zemědělství a živ. prostředí

Ing. Markéta Miklasová
Ing. Martin Modrý
Ing. Irena Košková
Ing. Karel Pop
Ing. Lenka Rychtaříková
RNDr. Jitka Šádková
Mgr. Dagmar Šrytrová
Kateřina Ťoková

Odbor kancelář hejtmana

Mgr. Rudolf Broulík
Ing. Jan Gardoň

Odbor soc. věcí, bezpečnosti a problematiky menšin

JUDr. Ludmila Šlechtová
Kateřina Gruntová
Ing. Jozef Holek
Mgr. Michaela Vodičková

Odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu

Mgr. Jana Damborská
Ing. Ivana Janečková
Ing. Iveta Moravcová
Mgr. Jan Randáček

Odbor územního plánování a stavebního řádu

Ing. arch. Jana Děrdová
Mgr. Tomáš Vaško

Odbor zdravotnictví

Ing. Pavel Březina

Odbor informatiky

Ing. Jitka Balounová

Ekonomický odbor

Ing. Jan Klíma

Odbor vnějších vztahů a zahraniční spolupráce

Ing. Petra Poštůlková

Konzultace

Asociace nestátních neziskových organizací Libereckého kraje – Ing. Květa Morávková
Euroregion Nisa – Ing. Jaroslav Koreň
Okresní hospodářská komora Jablonec nad Nisou – Pavel Vích, Ing. Oskar Mužiček
Úřad práce Liberec – Mgr. Ladislav Dvořák, Ing. Lubomír Záleský
Krajská hygienická stanice – MUDr. Valenta
Technická univerzita v Liberci – Prof. Dr. Ing. Zdeněk Kůs

Obsah

Úvod	7
Zkušenosti s Programy rozvoje Libereckého kraje	8
SWOT analýza.....	11
A. Ekonomický potenciál	11
Silné stránky	11
Slabé stránky	11
Příležitosti	12
Ohrožení	12
B. Lidské zdroje	14
Silné stránky	14
Slabé stránky	14
Příležitosti	15
Ohrožení	15
C. Infrastruktura	17
Silné stránky	17
Slabé stránky	17
Příležitosti	17
Ohrožení	17
D. Životní prostředí	19
Silné stránky	19
Slabé stránky	19
Příležitosti	19
Ohrožení	20
E. Udržitelný rozvoj území a občanské společnosti.....	21
Silné stránky	21
Slabé stránky	21
Příležitosti	22
Ohrožení	22
Vize, globální a strategické cíle	23
Vize Libereckého kraje	23
Globální cíle	23
Strategické cíle	23
Strategické cíle a rozvojová opatření.....	24
Struktura strategických cílů a jejich specifikace do rozvojových opatření	24
Specifikace opatření	25
Strategický cíl A: Dynamická a konkurenceschopná ekonomika.....	26
Rozvojové opatření A.1: Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky a podpora podnikatelského prostředí.....	27
Rozvojové opatření A.2: Podpora vědy, výzkumu a zavádění inovací	29
Rozvojové opatření A.3: Podpora funkcí zemědělství, lesnictví a vodního hospodářství	31
Rozvojové opatření A.4: Podpora a rozvoj průmyslových odvětví	33
Rozvojové opatření A.5: Rozvoj sektoru služeb.....	35
Rozvojové opatření A.6: Rozvoj cestovního ruchu jako významného sektoru ekonomiky kraje.....	37
<i>Dílčí opatření A.6a: Rozvoj turistické infrastruktury a služeb s důrazem na udržitelnost rozvoje cestovního ruchu .....</i>	<i>37</i>
<i>Dílčí opatření A.6b: Vytvoření fungujícího marketingového systému a podpora efektivní spolupráce mezi všemi aktéry cestovního ruchu.....</i>	<i>39</i>
<i>Dílčí opatření A.6c: Organizační struktura cestovního ruchu, lidské zdroje .....</i>	<i>40</i>
Strategický cíl B: Kvalitní a zdravé lidské zdroje.....	43
Rozvojové opatření B.1: Podpora celoživotního učení s důrazem na kvalitu života.....	44
<i>Dílčí opatření B.1a: Rozvoj a zkvalitňování systému počátečního vzdělávání .....</i>	<i>44</i>
<i>Dílčí opatření B.1b: Inovace systému terciárního vzdělávání.....</i>	<i>47</i>
<i>Dílčí opatření B.1c: Posílení adaptability a flexibility lidských zdrojů prostřednictvím dalšího vzdělávání.....</i>	<i>49</i>

Rozvojové opatření B.2.: Zvýšení zaměstnatelnosti a zaměstnanosti obyvatel.....	51
Rozvojové opatření B.3: Zajištění dostupnosti a kvality zdravotní a sociální péče, podpora zdravého životního stylu.....	53
<i>Dílčí opatření B.3a: Zajištění dostupnosti a kvality zdravotní péče, podpora zdravého životního stylu.....</i>	53
<i>Dílčí opatření B.3b: Zajištění dostupnosti a kvality sociální péče.....</i>	56
<i>Dílčí opatření B.3c: Prevence projevů rasového násilí a pomoc začlenění příslušníků národnostních menšin do většinové populace.....</i>	58
Rozvojové opatření B.4: Podpora kulturních a sportovních zařízení a zájmové činnosti obyvatel.....	60
<i>Dílčí opatření B.4a: Podpora kulturních zařízení a zájmové činnosti obyvatel.....</i>	60
<i>Dílčí opatření B.4b: Podpora tělovýchovy a sportu.....</i>	62
Rozvojové opatření B.5: Péče o kulturní a kulturně-historické dědictví.....	64
Rozvojové opatření B.6: Zajištění dostupnosti a kvality bydlení, pracovního a veřejného prostředí.....	67
Rozvojové opatření B.7: Zajištění bezpečnosti obyvatel a majetku.....	69
Strategický cíl C: Komplexní a kvalitní infrastruktura.....	71
Rozvojové opatření C.1: Průběžné zkvalitňování dopravní infrastruktury a její optimalizace.....	72
Rozvojové opatření C.2: Optimalizace dopravních systémů včetně jejich alternativ a zlepšení dopravní dostupnosti.....	74
Rozvojové opatření C.3: Průběžné budování a modernizace technické infrastruktury včetně alternativních energetických zdrojů.....	76
Rozvojové opatření C.4: Zavádění a rozvoj informačních a komunikačních technologií.....	77
Strategický cíl D: Zdravé životní prostředí bez zátěží.....	80
Rozvojové opatření D.1: Snižování škodlivých vlivů na životní prostředí a zdraví obyvatel.....	81
Rozvojové opatření D.2: Předcházení a řešení dopadů lidské činnosti na životní prostředí a zdraví.....	83
<i>Dílčí opatření D.2a: Aktivity podporující princip prevence.....</i>	83
<i>Dílčí opatření D.2b: Aktivity podporující následné řešení negativních vlivů na složky životního prostředí a veřejné zdraví.....</i>	84
<i>Dílčí opatření D.2c: Aktivity podporující monitoring a vyhodnocování stavu složek životního prostředí a veřejného zdraví.....</i>	87
Rozvojové opatření D.3: Péče o krajinu, šetrné využívání krajinného a přírodního potenciálu.....	88
<i>Dílčí opatření D.3a: Zvyšování druhové rozmanitosti a ekologické stability s důrazem na ohrožené druhy.....</i>	88
<i>Dílčí opatření D.3b: Tvorba a šetrné využití krajiny, ochrana krajinného rázu území s dochovanými přírodními a estetickými hodnotami.....</i>	90
<i>Dílčí opatření D.3c: Maximální ochrana zemědělského půdního fondu.....</i>	92
<i>Dílčí opatření D.3d: Zodpovědné a hospodárné nakládání s neobnovitelnými zdroji.....</i>	93
<i>Stručný popis výchozí situace:.....</i>	93
Rozvojové opatření D.4: Posilování ekologického povědomí obyvatel.....	94
Strategický cíl E: Udržitelný rozvoj území a občanské společnosti.....	97
Rozvojové opatření E.1: Rozvoj všestranné spolupráce, včetně posílení spolupráce meziresortní a přeshraniční.....	98
<i>Dílčí opatření E.1a: Vnitřní spolupráce.....</i>	98
<i>Dílčí opatření E.1b: Vnější spolupráce.....</i>	100
Rozvojové opatření E.2: Rozvoj městských oblastí.....	103
Rozvojové opatření E.3: Rozvoj venkovských oblastí.....	105
Rozvojové opatření E.4: Koncepční řízení rozvoje.....	108
<i>Dílčí opatření E.4a: Strategické plánování.....</i>	108
<i>Dílčí opatření E.4b: Územně plánovací podklady.....</i>	109
<i>Dílčí opatření E.4c: Územně plánovací dokumentace kraje a obcí.....</i>	111
<i>Dílčí opatření E.4d: Provázanost a koordinace územně plánovacích a strategicky rozvojových dokumentů.....</i>	112
Rozvojové opatření E.5: Podpora rozvoje občanské společnosti.....	114
Rozvojové opatření E.6: Zkvalitnění veřejné správy.....	117
Garanti za jednotlivá opatření.....	121
Doporučení pro zpracování a hodnocení projektů.....	123
Indikátory a monitoring.....	124
Hospodářsky podprůměrné a slabé oblasti Libereckého kraje.....	138
Metodika vymezení.....	138
Územní jednotky.....	138
Ukazatele.....	139
Výsledné území.....	139
Program rozvoje hospodářsky slabých oblastí Libereckého kraje.....	143

Oblasti a možnosti podpory hospodářsky slabých oblastí Libereckého kraje	144
Finanční zdroje	145
Evropské finanční zdroje	145
Operační programy	145
<i>Tematické operační programy .....</i>	<i>145</i>
<i>Regionální operační programy .....</i>	<i>146</i>
<i>Operační programy přeshraniční spolupráce .....</i>	<i>146</i>
<i>Operační program Praha .....</i>	<i>146</i>
Ostatní evropské fondy	147
<i>Operační program Rozvoj venkova ČR 2007 – 2013 .....</i>	<i>147</i>
<i>Operační program Rybářství ČR 2007 – 2013 .....</i>	<i>147</i>
<i>Finanční mechanismy EHP/Norska .....</i>	<i>147</i>
<i>Finanční příspěvky Švýcarska deseti novým zemím EU .....</i>	<i>147</i>
<i>Mezinárodní Visegradský fond .....</i>	<i>147</i>
Národní finanční zdroje	148
Krajské finanční zdroje	150
Fond investic Libereckého kraje	150
Grantový fond Libereckého kraje	150
Závěr	152
Seznam zkratk	153
Vysvětlivky	154
Podklady	155

Vážení spoluobčané,

co říci na úvod dokumentu, který na příštích sedm let stanovuje hlavní směry rozvoje Libereckého kraje? Podíváme-li se zpět na období od vzniku krajů a vstupu České republiky do Evropské unie, je zjevné, že se podařilo mnohé vykonat. Jsou nastaveny mechanismy fungování samosprávných orgánů kraje, získali jsme první cenné poznatky a zkušenosti ze zapojení naší republiky do evropských struktur. Při úvahách o našem dalším směřování právě tyto skutečnosti nelze opominout. Stále více vystupuje do popředí nutnost zvažování našich kroků v širších evropských souvislostech s přihlédnutím k problémům vyplývajícím z globalizace světové ekonomiky, environmentálních i společenských změn.

Vědomí vzájemného prolínání a propojenosti základních oblastí života společnosti a nutnost zodpovědného zvažování našich kroků je základním atributem principů udržitelného rozvoje, principů, které stále naléhavěji zaznívají ze všech základních republikových i evropských koncepčních dokumentů.

Program rozvoje Libereckého kraje 2007-2013 obsahově navazuje na dlouhodobé krajské koncepční dokumenty, a to Strategii rozvoje Libereckého kraje 2006-2020 a Strategii udržitelného rozvoje Libereckého kraje 2006-2020, a časově koresponduje s programovým obdobím Evropské unie, aby i náš kraj mohl efektivně využívat cílené formy její podpory v rámci evropské regionální politiky.

Při jeho přípravě jsme usilovali o přesné zhodnocení dosavadního vývoje, identifikaci trendů při zohlednění vnějšího prostředí kraje a na základě zjištěných informací stanovili cíle dalšího směřování v jednotlivých prioritních osách a co nejdříve formulovali způsoby, jak těchto cílů dosáhnout. Během celého procesu tvorby dokumentu jsme se snažili o zapojení co nejširšího spektra spoluvůrců konečné podoby programu. Mnohdy bylo neskutečné dospět ke konsensuálnímu výsledku diskuse odborníků a jeho sladění s pohledem veřejnosti. Věřím však, že se nám tato nelehká práce podařila a Program rozvoje Libereckého kraje se v následujících sedmi letech stane důležitým nástrojem všestranného rozvoje našeho kraje směrem ke zvýšení konkurenceschopnosti jeho ekonomiky, ke zkvalitnění života jeho obyvatel a uchování a zvýraznění jeho přírodních krás.

RNDr. Vít Přikaský

člen rady kraje

pověřený vedením resortu

hospodářského a regionálního rozvoje

Úvod

Tvorba strategických a programových dokumentů na regionální úrovni je důležitým nástrojem regionální politiky. Jejím cílem je vyvážený rozvoj územního obvodu a vytváření podmínek pro koordinaci a realizaci hospodářské a sociální soudržnosti. Na krajské úrovni jsou těmito hlavními dokumenty Strategie rozvoje kraje a Program rozvoje kraje.

Program rozvoje Libereckého kraje pro období 2007 – 2013 navazuje na Program rozvoje Libereckého kraje 2004 – 2006 schválený Zastupitelstvem Libereckého kraje 15.6.2004 (usnesení č.146/04/ZK). Jeho základní osnova a obsahové zaměření vychází z dlouhodobého strategického dokumentu, jímž je Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 – 2020 schválená Zastupitelstvem Libereckého kraje 24.4.2007 (usnesení č. 122/07/ZK). Oba tyto základní krajské dokumenty regionální politiky společně se Strategií udržitelného rozvoje Libereckého kraje 2006 – 2020 vytvářejí rámec pro vypracování dalších strategických dokumentů na nižších (resortních, přeshraničních, mikroregionálních až lokálních) úrovních.

Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013 je střednědobým strategickým rozvojovým dokumentem územního obvodu Libereckého kraje konkretizující pro nastávající sedmileté období opatření a aktivity, dostupné finanční zdroje a indikátory, kterými lze měřit naplňování stanovených strategických cílů. Vymezuje také regiony, jejichž rozvoj je třeba podporovat s ohledem na vyvážený rozvoj kraje. Časové období, na které je program plánován, je shodné s programovým obdobím EU, po které Česká republika bude čerpat prostředky ze strukturálních fondů EU.

Úkolem Programu rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013 je, za pomoci důsledného uplatňování principů udržitelného rozvoje, konkretizovat návrhy aktivit, které povedou nejen k naplňování cílů EU pro období 2007 – 2013, mezi něž náleží cíl konvergence (sblížení), všestranné spolupráce, podporování udržitelného růstu, konkurenceschopnosti a zaměstnanosti, ale i k postupnému posilování, a tím k odstraňování hospodářsky slabých oblastí z území Libereckého kraje.

Hlavní cíle nového Programu rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013:

- posouzení relevantních socioekonomických změn v letech 2004-2006 a následná aktualizace SWOT analýzy (provedeno v rámci aktualizace Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006-2020);
- promítnutí změn situace do podporovaných rozvojových opatření a aktivit;
- harmonizace rozvojových opatření a aktivit s relevantními krajskými a národními koncepčními dokumenty, včetně strategických dokumentů EU pro období 2007-2013;
- zohlednění finanční podpory EU prostřednictvím Operačních programů ČR v programovém období 2007-2013; zohlednění možností finanční podpory z národních a krajských finančních zdrojů;
- vznik konsenzuálního strategického rozvojového dokumentu na základě zapojení všech zástupců subjektů Libereckého kraje (veřejný sektor, podnikatelský sektor, nestátní neziskové organizace);

Hlavní a zásadní částí Programu rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013 je kapitola rozpracovávající rozvojová opatření a aktivity. Tato část představuje výčet obecných aktivit a cílů podporovaných Libereckým krajem a snaží se o co neširší záběr tak, aby předem nebyl zužován prostor pro podporu žádného potenciálně přínosného projektu. Důvodem je podmínka „souladu“ projektů ucházejících se o veřejnou podporu s Programem rozvoje kraje uplatňovaná pro potenciální finanční podporu z krajských, ale i jiných finančních zdrojů.

Na Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013 bude navazovat Akční plán, což je operační dokument, který přebírá opatření a aktivity Programu rozvoje kraje a ty konkretizuje do projektů. Navrhuje dílčí programy pro jednotlivé roky v rámci programového období a shromažďuje možnosti jejich financování v daném roce.

Zkušenosti s Programy rozvoje Libereckého kraje

Od vzniku Libereckého kraje je Program rozvoje Libereckého kraje na období 2007 – 2013 již třetím v pořadí. Impulzy k tvorbě programů rozvoje kraje hledíme mezi významnými státoprávními mezníky České republiky, které ovlivnily strategické a programové plánování i na regionální úrovni.

„První“ Program rozvoje Libereckého kraje 2000

Již v přípravných fázích vzniku krajů České republiky byly během období 1999 – 2000 zpracovávány jejich první strategie rozvoje krajů, coby dlouhodobé strategické rozvojové dokumenty na regionální úrovni, ale i programy rozvoje krajů. Z hlediska evropského prostoru jsou tyto dokumenty součástí celé soustavy strategických a programových dokumentů. Soustava je členěna na strategické a programové dokumenty jednotlivých států (z hlediska České republiky na dokumenty zpracované nejen na úrovni vlády, ministerstev, krajů, resp. regionů NUTS II, ale i na úrovni obcí, mikroregionů) a programové dokumenty Evropské unie. Předpokladem je, že tyto dokumenty jsou mezi sebou jak vertikálně, tak horizontálně provázány.

Dne 14. července 1999 projednala Vláda ČR první Návrh strategie regionálního rozvoje České republiky. Přijala k němu usnesení č. 713, v němž mimo jiné, jako jeden z dalších postupových kroků, uložila rozpracování realizační fáze strategií rozvoje jednotlivých krajů. Podobu tohoto rozpracování stanovily Zásady regionální politiky vlády (usnesení vlády ČR č. 235/98) a schválený Zákon o podpoře regionálního rozvoje (č.248/2000 Sb.), které definovaly jako základní programový dokument realizační fáze strategie regionálního rozvoje na úrovni kraje Program rozvoje územního obvodu kraje - zkráceně „Program rozvoje kraje“.

Během roku 2000 byly zpracovány na základě metodických pokynů Ministerstva pro místní rozvoj ČR různými regionálními řešitelskými týmy první strategie a programy rozvoje krajů. V červenci 2000 byl dohotoven první Program rozvoje Libereckého kraje. Zhotovitelem bylo sdružení odborných zpracovatelů - Agentura regionálního rozvoje, spol. s r.o. Liberec, SAUL, s.r.o. Liberec, Technická univerzita Liberec, EMA Liberec, Lesprojekt Jablonec n.N., Environment & Consult Jablonec n.N. Do jeho tvorby byly zapojeni pracovníci bývalých okresních úřadů, diskuse s občany probíhaly dle tohoto správního členění.

Při zpracování první strategie rozvoje a prvního programu rozvoje pro nově vymezený Liberecký kraj došlo během roku 2000 na základě mnoha odborných názorů, mnoha diskusí pracovních týmů i diskusí s občany kraje ke shodě nad šesti následujícími prioritními rozvojovými okruhy, které byly považovány pro Liberecký kraj za stěžejní:

- Ekonomický potenciál
- Lidský potenciál
- Infrastruktura
- Životní prostředí
- Cestovní ruch
- Zemědělství a venkov

První Program rozvoje Libereckého kraje dal základ programovému plánování nově vzniklé krajské samosprávy. První Zastupitelstvo Libereckého kraje se o tento dokument opíralo téměř celé své volební období, do doby než v červnu 2004 schválilo druhý Program rozvoje Libereckého kraje 2004 – 2006 (usnesení č. 146/04/ZK).

„Druhý“ Program rozvoje Libereckého kraje (2004 – 2006)

Novým momentem ovlivňujícím mj. i regionální plánování bylo přijetí České republiky do Evropské unie (r. 2004) a požadavek souladu regionálního strategického a programového plánování se zásadami EU. Pro možnost čerpání finančních prostředků ze Strukturálních fondů EU vznikly na úrovni České republiky nové rozvojové dokumenty a operační programy. Jejich platnost však byla omezena do roku 2006, tj. do roku, kdy pro členské státy Evropské unie končilo plánovací období 1999 – 2006.

Druhý Program rozvoje Libereckého kraje ctěl základní strukturu prioritních rozvojových okruhů kraje schválených při tvorbě programu prvního a snažil se respektovat strategické linie rozvoje Evropské unie pro plánovací období do r. 2006. Při specifikaci jednotlivých opatření byl však již konkrétnější. Definoval cíle opatření, škálu vhodných aktivit pro jejich dosažení, kritéria pro výběr projektů podpořených z krajského rozpočtu, identifikoval dopady do regionu, včetně cílových

skupin, garantů a spolupracujících subjektů. Snahou bylo také identifikovat vazbu jednotlivých opatření programu na operační programy ČR 2004 – 2006 s možností finančního krytí ze zdrojů Strukturálních fondů EU uvolněných pro ČR na období 2004 – 2006.

Vzhledem k tomu, že organizační struktura krajského úřadu byla v době zahájení prací na druhém programu rozvoje již vyjasněná a kompetence s činnostmi a odbornostmi jednotlivých odborníků na odborech stabilizovány, bylo rozhodnuto, že Program rozvoje Libereckého kraje 2004 – 2006 bude zpracováván interně, spoluprací a koordinací všech odborů krajského úřadu. Hlavním nositelem úkolu byl Odbor rozvoje KÚLK. Vznikl tzv. PRLK team Krajského úřadu Libereckého kraje, v němž jsou zastoupeny všechny odbory, jejichž činnost může ovlivňovat rozvoj Libereckého kraje. Tento přístup se osvědčil. Jednotlivé odbory tak střízlivým pohledem vyhodnotily jak stav problematik ve svých resortech, tak navrhly možnosti jejich zlepšení a rozvoje v kraji. Nejen tím, že pracovníci odborů byli tvůrci navrhovaných cílů a opatření, ale i tím, že si všichni byli vědomi reálnými možnostmi jejich dosažení, se stal Program rozvoje Libereckého kraje 2004-2006 realistickým rozvojovým dokumentem.

Ve dvou směrech je však tento druhý Program rozvoje Libereckého kraje ještě nedokonalý. Jedná se o absenci společně prodiskutovaných a reálně nastavených měřitelných indikátorů (ukazatelů) pro průběžné monitorování a vyhodnocování změn nejen v jednotlivých oblastech kraje či v celém regionu, ale i v jednotlivých opatřeních tohoto programu rozvoje. Bez dat nelze stanovit přínos realizovaných aktivit při naplňování stanovených cílů, nelze objektivně porovnat stav s rozvojovým potenciálem jednotlivých regionů, charakterizovat existující disparity v území a navrhnout opatření k jejich snížení.

Druhým momentem nedokonalosti je převaha resortního pohledu na řešenou problematiku a snaha posilovat rozvojový potenciál svého resortu bez koordinace s ostatními. Chybí sledování provázanosti jednotlivých cílů mezi sebou, což platí i pro sledování a koordinaci rovnováhy mezi meziresortními opatřeními a aktivitami. Chybí zde podpora spolupráce a partnerství mezi sektory (veřejná správa, podnikatelé, nestátní neziskové organizace), a to jak uvnitř kraje, tak spolupráce se subjekty za jeho hranicemi, chybí zde podpora prvků preventivních a inovativních přístupů, objevuje se jen nízká podpora demokracie a zapojování veřejnosti do rozhodování. Souhrnně řečeno, ve druhém Programu rozvoje Libereckého kraje 2004 – 2006 nejsou zohledněny hlavní principy udržitelného rozvoje.

„Třetí“ Program rozvoje Libereckého kraje (2007 – 2013)

Po roce 2004, po vstupu České republiky do Evropské unie, se začaly nejen ve strategickém a programovém plánování, ale i v územním plánování České republiky, více zohledňovat principy udržitelného rozvoje. Tento posun je v souladu s požadavky Evropské unie zakotvenými mj. v Lisabonské strategii či ve Strategii udržitelného rozvoje EU. Tento trend se promítá i do nového plánovací období EU, tj. do období 2007 – 2013. V souladu s tímto trendem jsou připraveny i nové rozvojové dokumenty ČR pro toto plánovací období, včetně nových operačních programů ČR 2007 – 2013.

Během let 2004 – 2006 probíhal komunitním způsobem tvorby vznik Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje 2005 – 2020. Nejen v rámci ČR se jedná o jednu z pilotních strategií tohoto typu na regionální úrovni. Její snahou je identifikovat pro Liberecký kraj ekonomické prostředky a technologie, které jsou schopny uspokojit lidské potřeby zdejšího obyvatelstva (materiální, kulturní, duchovní) při plném respektování environmentálních limitů lokalit kraje. Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje identifikuje nejen aktivity dle tří základních pilířů udržitelného rozvoje (ekonomika, společnost, prostředí), ale také se snaží o podporu jejich koordinovaného rovnovážného rozvoje. Aby bylo možné tuto rovnováhu sledovat a koordinovat, je nutné novým způsobem definovat na lokální i regionální úrovni zdejší sociálně-politické instituce a procesy. Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje 2005 – 2020 byla vzata na vědomí Radou Libereckého kraje v červnu 2006 (usnesení č. 637/06/RK), aby jeden z podkladů pro aktualizaci Strategie rozvoje Libereckého kraje.

O skloubení všech těchto uvedených aspektů se snaží nejen aktualizovaná Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 – 2020 schválená v dubnu 2007 Zastupitelstvem Libereckého kraje (usnesení č. 122/07/ZK), ale i tento v pořadí již třetí Program rozvoje Libereckého kraje pro období 2007 – 2013. Dochází v něm, v porovnání s předchozími programy rozvoje kraje, k úpravám prioritních rozvojových oblastí. Tyto prioritní rozvojové oblasti, potažmo hlavní rozvojové cíle Libereckého kraje pro období 2006 – 2020, byly před svým schválením prodiskutovány jak s odbornou, tak se širokou laickou veřejností Libereckého kraje, včetně politiků. Struktura specifikace jednotlivých opatření v těchto nově identifikovaných prioritních oblastech zůstává z převážné míry zachována dle členění provedeném ve druhém programu rozvoje kraje. Dobré zkušenosti s interním způsobem zpracování programu rozvoje kraje, které se ukázaly při tvorbě v pořadí druhého programu rozvoje kraje, byly využity i při způsobu zpracování tohoto třetího programu. Koordinátorem prací nejen mezi odbory KÚLK, ale i mezi konzultujícími subjekty z území LK, bylo oddělení rozvojových koncepcí Odboru hospodářského a regionálního rozvoje KÚLK.

V souladu se základními třemi rozvojovými pilíři udržitelného rozvoje jsou v Programu rozvoje Libereckého kraje 2007-2013 pod pilířem ekonomickým zohledněna všechna opatření, potažmo aktivity, mající vliv na rozvoj ekonomického potenciálu kraje. Proto je prioritní rozvojový cíl s názvem „A. Dynamická a konkurenceschopná ekonomika“ nově rozšířen o opatření a aktivity související s rozvojovým potenciálem v oblasti cestovního ruchu, ale i zemědělství, lesního a vodního hospodářství. Prioritní rozvojový cíl s názvem „B. Kvalitní a zdravé lidské zdroje“ zahrnuje opatření a aktivity týkající se druhého pilíře udržitelného rozvoje, čímž je lidská rovina rozvoje, tj. podpora rozvoje kvalitního lidského potenciálu a jeho bezpečí. Prioritní rozvojový cíl „D. Zdravé životní prostředí bez zátěží“ odpovídá třetímu pilíři udržitelného rozvoje, který zohledňuje nejen tvorbu kvalitní zdravé přírody, včetně ochrany jejich přírodních zdrojů a podpory rozvoje kvalitně fungujících ekosystémů, ale i tvorbu a ochranu všech složek prostředí nezbytných pro zdravý a diverzifikovaný život v Libereckém kraji.

Ve shodě s prvním i druhým, se i v tomto třetím Programu rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013, byť se nejedná o samostatný pilíř udržitelného rozvoje, i nadále apeluje na neuspokojivý stav dopravní, technické a nově i informačně komunikační infrastruktury. Bez této infrastruktury nelze rozvíjet ekonomickou ani lidskou dimenzi udržitelného rozvoje. Proto je samostatně této naléhavé problematice věnována prioritní rozvojová oblast s označením „C. Komplexní a kvalitní infrastruktura“.

Zcela nově se v Programu rozvoje Libereckého kraje pro období 2007 – 2013 zavádí prioritní rozvojový cíl „E. Udržitelný rozvoj území a občanské společnosti“. Tato nová prioritní rozvojová oblast nejen že zohledňuje trendy podporované Evropskou unií (odstraňování socioekonomických disparit mezi lokalitami, podpora kvality života ve městech i na venkově, rozvoj všestranné spolupráce, zvyšování kvality veřejné správy), ale nově zohledňuje i další principy udržitelného rozvoje. Mezi ně náleží podpora demokracie a podpora občanské společnosti, včetně podpory zapojování občanů do rozhodování či podpory poskytování informací. Nově je posilován i princip dlouhodobé perspektivy. K tomu přispívá nejen koordinace strategického plánování napříč resorty a sektory či zlepšení koordinace při řízení rozvoje území mezi strategickým a územním plánováním, ale i zlepšení monitoringu rozvoje, včetně jeho vyhodnocování a zpětných interakcí výsledků vyhodnocování vůči rozvojovým opatřením a aktivitám tohoto rozvojového programu.

Vypracování metodiky monitoringu Programu rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013, zavedení monitoringu programu rozvoje do praxe, a to spolu s objektivním hodnocením získaných dat, je závažným momentem celého strategického plánování nejen na regionální úrovni, ale i na úrovni lokální. Proto je nově v tomto programu rozvoje kraje věnována vysoká pozornost problematice indikátorů, jejich vazbám k jednotlivým aktivitám, ale také problematice zdrojů poskytovaných dat. Bez řešení těchto kroků není možné sledovat ani naplňování jednotlivých cílů programů či strategií rozvoje, ani to, zda se rozvoj odehrává v rovině udržitelného rozvoje. Jak jednotlivá data sledovat, v čí kompetenci tato sledování jsou a kdo jsou garanti za jejich vyhodnocování se snaží objasnit Zásady implementace Programu rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013, které jsou nedílnou součástí tohoto Programu rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013. Pro nastavení všech principů a pravidel pro každoroční monitoring programu slouží metodická příručka s podrobným popisem všech opatření a aktivit a způsobem jejich monitoringu.

SWOT analýza

A. Ekonomický potenciál

Silné stránky

- rozvoj perspektivních odvětví A.1.1
- rozvinutá silniční a železniční síť jako podmínka pro dojíždku do zaměstnání a rozvoj podnik. aktivit C.1.1-11
- přítomnost zahraničního kapitálu A.1.25
- výrazný podíl vrstvy malých a středních podnikatelských subjektů A.1.2
- rozvinutý sektor tržních a logistických služeb A.5.3., A.5.6
- stabilní postavení velkých podniků v Libereckém kraji A.1.1
- tradiční průmyslové činnosti založené na místním know-how s vysokou konkurenceschopností A.4.1-4
- tradice vědy a výzkumu A.2
- pozitivní trend vývoje počtu výzkumných a vývojových pracovníků A.2.3
- rostoucí výdaje na výzkum a vývoj A.2.8
- podnikatelský sektor aktivní ve výzkumu a ve vývoji A.2.2
- existence klastrů jako oborových sdružení zakládaných za účelem spolupráce v oblasti marketingu, investic, inovací a obecně zlepšení konkurenceschopnosti A.1.7
- existence rozvojových ploch – průmyslové zóny A.1.6
- vysoký podíl zemědělské půdy vhodné k zalesnění a pěstování plodin k energetickému využití A.3.10
- vysoký podíl travních porostů vhodných k chovu skotu, koz a ovcí A.3.1
- zkušenosti v oblasti ekologického zemědělství A.3.10
- příznivé přírodní podmínky pro cestovní ruch (vhodné přírodní a kulturní podmínky pro rozvoj cestovního ruchu, sportu a rekreace, velké množství nemovitých kulturních památek) A.6a
- velký potenciál a pestrá nabídka individuálního ubytování, vysoce nadprůměrná úroveň podnikatelské aktivity v oboru pohostinství a ubytování A.6a
- rostoucí síť informačních center a informačních systémů pro turisty, hustá síť značených tras A.6c.1, A.6c.3

Slabé stránky

- nižší úroveň HDP ve srovnání s průměrem ČR A.1-6
- rezervy v podpoře inovačních procesů A.2
- nízká diverzifikace průmyslové výroby A.1.1
- existence regionálních rozdílů v oblasti hospodářského rozvoje A.1.17
- velký rozsah a počet nefunkčních a nevyužívaných ploch a objektů (brownfields) postižených starými ekologickými zátěžemi a jejich obtížná revitalizace A.1.18-20
- nedostatečná nabídka podnikatelské infrastruktury A.1.6
- roztržitá pozemková držba v zemědělství, převažují nájemní vztahy k půdě nad vlastnickými A.3.3
- pokles investic v zemědělství -
- nízká kvalita základních a nedostatek doplňkových služeb v cestovním ruchu, absence ucelených produktů cestovního ruchu a velký negativní vliv sezónnosti na rozsah nabízených služeb A.6a
- chybějící územní studie základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu A.6a.1
- přetížení známých středisek cestovního ruchu A.6a.2, A.6a.4
- absence destinač. managementu pro rozvoj cest. ruchu na některých organizačních úrovních kraje A.6c
- nízké využití ubytovacích kapacit A.6a

Příležitosti

- příprava a realizace programů na podporu malého a středního podnikání a přílivu průmyslových investic A.1.2-10,
A.1.14-26
- rozšíření spolupráce podnikatelů napříč odvětvími A.1.7
- posílení komunikace veřejného a soukromého sektoru A.1.8
- rozvoj informačních a komunikačních technologií a jejich široké využití jak v podnikatelské, tak v soukromé sféře A.1.15
- dynamicky se rozvíjející sektor strategických služeb A.5.2
- rozvíjející se oblast informačních, poradenských a konzultačních služeb A.5.5, A.1.22
- rozvoj drobného podnikání, tvorby místních produktů, vzniku míst. sítí a výrobně-odbytových řetězců A.1.5
- zlepšení připravenosti (vyřešené právní vztahy, dostatečná kapacita doprovodné infrastruktury) průmyslových zón a využitelných brownfields na vstup nových investorů A.1.6,
A.1.17-19
- existence investorů realizujících své podnikatelské záměry v areálech brownfields A.1.17-19
- zlepšení systému ochrany duševního vlastnictví a fungování rizikového kapitálu A.1.22
- rozvoj výzkumné a vývojové činnosti A.2.3, A.2.5-7
- realizace opatření vedoucích k energetickým a surovinovým úsporám A.1.12-14
- vývoj inovačních technologií včetně technologií šetrných k životnímu prostředí a jejich zavádění do praxe A.1.12-13,
A.2.1-3
- rozšíření regionální kapacity inovační infrastruktury (podnikatelských inkubátorů, technologických a vědeckotechnických parků apod.) A.2.3
- rozvoj klastrů A.1.7
- orientace na průmysl a služby s vyšší přidanou hodnotou A.4.17, A.4.2-3
- rozvoj multifunkčního zemědělství, lesnictví, vodního hospodářství A.3.1
- potenciál rozvoje mimoprodukční funkce zemědělství (agroturistika, energetické plodiny, řepka olejka, uvádění půdy do klidu) A.3.2
- potenciál rozvoje ekologického zemědělství A.3.10
- rozvoj zpracovatelského průmyslu v návaznosti na místní zemědělskou a lesnickou produkci A.3.5, A.1.5
- další rozvíjení kvalitní přeshraniční spolupráce podnikatelských subjektů A.1.10
- zlepšení kvalit všech nabízených služeb A.5.8
- pořádání význačných mezinárodních sportovních a kulturních akcí, rozvoj kongresové turistiky a dalších specifických forem B.4a.9, B.4b.9-10,
B.4b.12-13
- využití potenciálu méně zatížených, turisticky zajímavých území pro účely cestovního ruchu A.6a.8
- vyšší investice do turistické infrastruktury A.6a.2-7, A.6a.9
- participace veřejného a soukromého sektoru na jednotlivých aktivitách cestovního ruchu, především – podpora podnikání v cestovním ruchu, podpora tvorby produktů cestovního ruchu a propagace oblasti, zkvalitnění marketingové podpory A.6b.9
- propojení turistických informačních center A.6c.3-4
- certifikace ubytovatelů z hlediska kvality poskytovaných služeb A.6c.1

Ohrožení

- strukturální problémy v klíčových průmyslových odvětvích A.1.1, A.4.1
- rostoucí spotřeba elektrické energie, možná nesoběstačnost ČR ve výrobě elektrické energie, zvyšování cen elektrické energie -
- odliv zahraničního kapitálu -
- pokles ekonomické aktivity v důsledku nízkých příjmů řady obcí a z toho vyplývající menší šance na získání finanční spoluúčasti při získání dotací na podporu podnikání -
- nezáměr a nemožnost řešení revitalizace brownfields v důsledku nevyřešených vlastnických vztahů A.1.17-19
- preference investičních záměrů na „zelené louce“ A.1.17-19
- pomalá nebo neefektivní revitalizace dosud velkého množství nevyužívaných a chátrajících ploch a objektů, včetně pomalé sanace starých ekologických zátěží A.1.17-19
- zastavení či zpomalení procesu restrukturalizace zemědělství -
- nedostatečná podpora využití místních zdrojů A.1.5, A.3.5

- negativní vliv neobhospodařované zemědělské půdy na krajinný ráz A.3.3
- nekoncepční státní zemědělská politika -
- převážení tzv. tvrdých forem cestovního ruchu (neexistence jednoznačně formulovaných a respektovaných limitů únosnosti území) A.6a.8
- podcenění profesionální přípravy a vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu A.6c.2
- relativní pokles atraktivity území Libereckého kraje v důsledku nízké kvality služeb, nekomplexní turistické doprovodné infrastruktury a jejího vzájemného propojení (mototuristické trasy, cyklistické komunikace, naučné a exkursní stezky, vleky, lanovky apod.) A.6c.1,
A.6c.3,
A.6a.2-9
- nedostatek kapitálu pro další rozvoj cestovního ruchu -
- přetrvávající špatná úroveň spolupráce subjektů cest. ruchu, zejména mezi veř. a soukromou sférou A.6c.1
- další odklad vytvoření turistické organizační struktury jako základního opěrného bodu rozvoje cestovního ruchu v regionu A.6c.1, A.6c.4

B. Lidské zdroje

Silné stránky

- poměrně vysoká porodnost ve srovnání s ČR B.3a.9
- poměrně nízká úmrtnost ve srovnání s ČR, rostoucí střední délka života (naděje dožití) při narození B.3a.1-24
- příznivá celková věková struktura obyvatel ve srovnání s ČR -
- růst poptávky po bydlení především v zázemí větších měst (Liberecko, Jablonecko) B.6
- rostoucí počet rozestavěných a dokončených bytů B.6
- nižší míra nezaměstnanosti ve srovnání s ČR -
- kvalifikovaná pracovní síla ve specifických odvětvích zprac. průmyslu (sklářství, bižuterní průmysl) B.1a.11
- regionální specializace některých středních a vyšších odborných škol (sklo, bižuterie, drahé kovy atd.) B.1a.11
- existující výzkumný potenciál -
- koncepční řešení problematiky dalšího vzdělávání B.1c.1-12
- existence dlouhodobého programu zlepšování zdravotního stavu obyvatel B.3a.1
- existence specializovaných a superspecializovaných zdravotnických pracovišť B.3a.2
- dobrá úroveň poskytování zdravotnických služeb zejména v důsledku využití nové přístrojové techniky, léků a kvalifikace personálu B.3a.1
- dobrá dostupnost zdravotní péče a dostatečná kapacita zdravotnických zařízení B.3a.1
- přítomnost zdravotnických zařízení nadregionálního významu B.3a.2
- vyhovující odborné složení personálu pracujícího v sociálních službách B.3b.6
- činnost NNO zaměřených na podporu zdraví občanů B.3a.27
- velmi vhodné přírodní podmínky pro rozvoj sportovních aktivit B.4b.3
- četné příležitosti sportovního a kulturního vyžití B.4b.7, B.4a.9
- silné zastoupení přírodních i kulturně-historických památek B.5.1
- konání kulturních a sportovních atraktivit nadregionálního významu B.4a.9
- aktivní činnost spolků a občanských sdružení v oblasti kultury, sportu, volnočasových aktivit B.4b.1-2, B.4b.5, B.4b.7, B.4b.11, B.4a.10-11

Slabé stránky

- rozdílná věková skladba jednotlivých částí kraje (starší ve východní části kraje, mladší v západní části) A.1.16
- úbytek obyvatel ve východní části kraje A.1.16
- poměrně starý bytový fond, nedostatek prostředků na rekonstrukci a modernizaci bytů B.6.2
- nekonceptní rozvoj bydlení B.6.11
- nižší úroveň vzdělanosti v porovnání s ČR B.1a-B.1c
- nesoulad nabídky učebních a studijních oborů s požadavky trhu práce, územní disproporce B.1a.5, A.1.9
- nedostatečně rozvinutý systém dalšího vzdělávání a celoživotního učení (rekvalifikace, kurzy, zvyšování kvalifikace pedagogů) B.1c.1-12
- úbytek počtu žáků ZŠ a SŠ -
- nedostatečně rozvinutý systém vzdělávání a osvěty v oblasti udržitelného rozvoje B.1a.9
- slabá vybavenost některých škol, zejména ve venkovských oblastech B.1a.28-29
- slabě rozvinutý systém vzdělávání malých a středních podnikatelských subjektů (školení a kurzy pro management firem, poradenství začínajícím podnikatelům apod.) A.1.20, B.1c.3
- nevyvážený systém financování zdravot. péče vyznačující se mj. podfinancováním investičních potřeb B.3a.1-3
- nedostatečně rozvinuté alternativní formy sociální péče (terénní, ambulantní, komunitní, realitní, chráněné dílny atd.) B.3b.9
- nedostatečně rozvinutá domácí ošetrovatelská péče B.3a.7
- nedostatečné propojení systému zdravotní a sociální péče E.1a.1
- nedostatečně rozvinuté péče o aktivní život seniorů B.3b.14
- nedostatek financí na modernizaci sportovních zařízení B.4b.3
- špatný technický stav mnohých kulturních a sportovních zařízení B.4b.3
- nedostatek financí na provoz a údržbu památek B.5.1-3, B.5.10

- nevhodné využívání některých památek B.5.8
- stálá existence kriminálních a patologických jevů E.2.8

Příležitosti

- využívání objektů druhého bydlení pro stálé bydlení -
- zkvalitňování a revitalizace veřejného prostředí (prostranství, budov, atd.) B.6.7
- rozšíření bezbariérovosti budov a veřejného prostředí B.6.9
- úzká spolupráce institucí na trhu práce s ohledem na potřebu efektivní realizace aktivní politiky zaměstnanosti B.2.1
- vytvoření a aktualizace informačního systému o potřebě jednotlivých profesí na území LK B.2.18-19
- realizace programů prevence před dlouhodobou nezaměstnaností B.2.6
- rozšíření nových forem pracovních úvazků B.6.12
- rozvoj zaměstnanosti v oborech terciární sféry A.5.1-5
- rozvoj systému celoživotního učení pro zvýšení vzdělanosti, uplatnitelnosti obyvatel a zvýšení kvality života B.1c.1-12
- využití potenciálu vysokých škol působících v kraji B.1b.1-18
- rozšíření neformálních forem profesního vzdělávání a osvěty B.1c.6
- provázání sféry vzdělávání s trhem práce B.1b.1
- rozvoj místních specifických výrob ve vazbě na příslušné učební obory A.1.5, B.1b.1
- adaptace nevyužitých objektů pro kulturní či sportovní aktivity, mimoškolní vzdělávání atd. A.1.20
- vytvoření podmínek pro změnu systému vzdělávání (rozvoj klíčových kompetencí) B.1a.1-2
- posílení integrace zdravotně postižených žáků a studentů do běžných škol B.1a.13
- rozšíření vzdělávání a osvěty v oblasti informačních a komunikačních technologií C.4.5
- ztotožnění obyvatelstva s potřebou i uplatňováním zdravého životního stylu, posílení zdravotní prevence B.3a.20,
B.3a.22
- výchova občanů k péči o vlastní zdraví B.3a.20
- rozšiřování systému řízení kvality a certifikace v zařízení zdravotní a sociální péče B.3a.1, B.3b.3
- rozvoj efektivního systému neodkladné přednemocniční péče a návazné urgentní péče B.3a.4
- zavedení a využívání efektivního zdravotnického systému rovněž pro nákladové analýzy, srovnávání zdravotnických zařízení (výkonů) apod. B.3a.1
- posílení rozvoje spolupráce rozhodujících subjektů zdravotní péče (zdravotní pojišťovny, poskytovatelé, kraj) na zajištění efektivně fungujícího systému zdravotní péče B.3a.1
- zpracování střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb LK, komunitní plánování obcí B.3b.1-2
- transformace a deinstitucionalizace zařízení sociálních služeb B.3b.9
- rozšíření standardizace sociálních služeb B,3b.4
- rozšíření forem práce v sociálně vyloučených romských lokalitách B.3c.1-8
- rozšíření činnosti NNO v oblasti sociálních služeb, podpory zdraví občanů, sportovních, kulturních a volnočasových aktivit E.5.14,
B.3b.12
- prevence sociálně-patologických jevů formou rozšíření nabídky volnočasových aktivit, kulturního a sportovního využití B.1a.17-21
- efektivní využívání přírodního a kulturního dědictví kraje B.4a.8
- využití cestovního ruchu jako motivace k záchraně a obnově místního přírodního, kulturního a historického dědictví A.6a.7-8
- zkvalitňování pracovního prostředí zaměstnanců B.6.12

Ohrožení

- možný nedostatek finančních prostředků ve zdravotnictví zejména ve vztahu k investicím do nezbytných rekonstrukcí a nákupu nákladné přístrojové techniky B.3a.1
- nedostatek finančních prostředků v sociální oblasti B.3b.7
- možný nepříznivý demografický vývoj -
- další zastarávání a zhoršování stavu bytového fondu, související s nedostatkem finančních prostředků B.6.2

- nekoncepční rozvoj suburbanizace B.6.11
- růst nezaměstnanosti, především dlouhodobé B.2.6
- nedostatečná podpora adaptability a mobility pracovní síly B.2.11
- zvyšování nedostatku zručných řemeslníků a kvalifikovaných technických odborníků A.1.5, A.1.9, A.1.11, A.1.26
- uzavírání škol hlavně v malých obcích, zhoršování regionální dostupnosti škol C.2.1
- nevhodná oborová struktura absolventů, kteří se budou následně obtížně uplatňovat na trhu práce B.2.18-19
- zhoršování zdravotního stavu obyvatelstva B.3a.1
- růst nákladů na zdravotní a sociální péči B.3a.1, B.3b.7
- pokles počtu praktických lékařů, stomatologů a některých specialistů B.3a.1
- nízká efektivita sociálních služeb B.3b.7
- negativní změny životního stylu, zejména u mládeže B.3.a.25
- nárůst sociálně slabších a méně přizpůsobivých skupin obyvatel v souvislosti s růstem sociálně patologických jevů B.3c.6
- nedostatečná obnova kulturních a sportovních zařízení B.4a.6, B.4b.4
- další zhoršování stavebně-technického stavu památek pro nedostatek financí na jejich opravy B.5.1-3
- zánik místních tradic, devastace kulturních hodnot B.4a.8
- poškození památek a přírodních krás neregulovaným cestovním ruchem B.5.8
- nedostatečné krizové zabezpečení obyvatel a území B.7.1-6

C. Infrastruktura

Silné stránky

- hustá silniční a železniční síť kraje C.1.2-4, C.1.10
- kvalitní silniční spojení a dostupnost hlavního města Prahy C.1.2
- hustá síť a výskyt cyklistických tras celostátního a mezinárodního významu C.1.13, C.1.14
- existence specifického druhu dopravní infrastruktury a dopravních prostředků v kraji – lanové dráhy, cyklobusy, skibusy C.2.4
- dobrá průchodnost hranic s Polskou republikou C.1.4
- dva železniční hraniční přechody (Polsko i SRN) C.1.4
- vysoký podíl pokrytí území kraje elektrickou sítí C.3.5
- dostatečné zásobování teplem C.3.5, C.3.7
- soběstačnost kraje z hlediska zdrojů kvalitní pitné vody C.3.1
- nadprůměrné připojení obcí na veřejný vodovod v porovnání s průměrem ČR C.3.1

Slabé stránky

- infrastrukturní omezení z důvodu nepropustnosti fyzickogeografických bariér C.1.2-4, C.3.1-5
- nedostačující napojení na mezinárodní dopravní koridory C.1.2, C.1.3, C.1.13
- absence silničního hraničního přechodu na hranicích se SRN C.1.4
- v kraji není veřejné letiště s celoročním mezinárodním provozem C.1.8
- nedostatečné rychlostní spojení mezi Libercem a Hradcem Králové C.1.2, C.1.3
- absence přímého železničního napojení na mezinárodní vysokorychlostní síť C.1.3
- nevyhovující technický stav železničních tratí, jejich snížená propustnost, nízká přepravní rychlost a dlouhé jízdní doby C.1.1, C.1.7
- špatný stav místních komunikací a komunikací II. a III. třídy C.1.1, C.1.5, C.1.10
- vysoké dopravní zatížení měst a obcí, nutnost budování obchvatů C.1.9, C.1.12
- nedostatečné řešení dopravy v klidu C.1.11
- existence infrastruktury pro cyklistickou dopravu na styku s infrastrukturou automobilové dopravy C.1.14
- nízký podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci C.3.2
- pomalý proces zavádění nových informačních a komunikačních technologií C.4.1
- minimální využívání obnovitelných zdrojů C.3.7
- nedostatečná podpora místních zdrojů pro energetickou soběstačnost C.3.6, C.3.7

Příležitosti

- otevření hranic ČR s Polskem a SRN po přistoupení k Schengenským dohodám -
- napojení Libereckého kraje na národní a evropské dopravní koridory C.1.2-4, C.1.13
- zvýšení atraktivity veřejné hromadné dopravy a alternativních druhů dopravy C.2.2, C.2.7
- rychlejší a plynulá aplikace a využívání nových informačních a komunikačních technologií mezi všemi vrstvami obyvatel a ve všech částech kraje C.4.1, C.4.3-7
- využití a rozvoj informačních a komunikačních technologií ve veřejné i soukromé sféře C.4.1, C.4.3-7
- možnost čerpání velkých dotačních prostředků z fondů EU na rozvoj infrastruktury -

Ohrožení

- snížení atraktivity kraje pro nové investory i návštěvníky z důvodu nevyhovujícího stavu dopravní infrastruktury C.1.1-5 C.1.7-9, C.1.11, C.1.13-15
- zvýšení marginalizace okrajových území kraje z důvodu zhoršené dopravní dostupnosti a obslužnosti C.1.2-4, C.2.1

- pokles významu veřejné hromadné dopravy z důvodu intenzifikace individuální automobilové dopravy C.2.2
- další nárůst vysoké intenzity individuální automobil. dopravy v důsledku zhoršování dopr. obslužnosti C.2.1-4
- zhoršení stavu životního prostředí v důsledku nedostatečné nebo chybějící technické infrastruktury C.3.1-3
- snížení konkurenceschopnosti kraje z důvodu nedostatečného využívání moderních informačních a komunikačních technologií C.4.1-8

D. Životní prostředí

Silné stránky

- existence řady koncepčních dokumentů v oblasti životního prostředí E.4
- výrazné snížení množství emisí od poloviny 90. let D.1
- dlouhodobé snižování znečištění povrchových i podzemních vod D.2
- poměrně malá míra znečištění povrchových a podzemních vod v současné době D.2
- legislativní velkoplošná ochrana nejvýznamnějších vodních zdrojů (chráněné oblasti přirozené akumulace vod) D.2
- rostoucí podíl tříděného odpadu, zřízení sběrných dvorů D.2
- hodnotné krajinné a přírodní prostředí, relativně zachovalý krajinný ráz D.3
- pestrost zastoupených krajinných typů – roviny, hory, vodní plochy, skalní města, jeskyně, krasové tvary aj. D.3
- značná rozloha chráněných území D.3
- vysoká biodiverzita na velké části kraje D.3
- rozvinutý systém environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty D.4
- řada nestátních neziskových organizací působících v oblasti životního prostředí E.5

Slabé stránky

- rostoucí znečištění ovzduší způsobené zejména automobilovou dopravou D.1.1; D.1.2;
D.1.7; D.2b.9;
D.2b.3;
- rostoucí zatížení hlukem, především v obcích ležících na významných dopravních tazích D.1.1; D.1.7;
D.2b.9;
- velký rozsah a počet nevyužitelných, zdevastovaných ploch a objektů brownfields D.2b.7;
- nedostatečná úroveň investic do úspor tepla a elektrické energie D.2a.2;
- relativně silné znečištění Lužické Nisy těžkými kovy D.1.3; D.2b.5
- poměrně vysoký podíl nevyužitých zemědělských půd D.3c.2; D.3c.5;
- stále nedostatečná prevence vzniku odpadů, i přes určitá zlepšení v posledních letech D.2a.4;
- v rámci kraje slabé využití tříděných odpadů, převažuje skládkování D.2b.1; D.2b.2;
- přítomnost četných ekologických zátěží D.2b.5;
- přetrvávající znečištění v oblastech někdejší těžby uranu D.2b.6;
- narušená biodiverzita a ekologická stabilita v některých oblastech kraje D.3a.5;
- nahrazení původních lesních společenstev smrkovými monokulturami – polomy, nižší odolnost vůči různým škůdcům (kůrovec) a vůči imisím (viz odlesnění hřebenů Jizerských hor a Krkonoš v 80. letech) D.3b.5;
- nízká znalost ekologicky nevhodných trendů spotřebního chování obyvatel D.4.1

Příležitosti

- rozvoj technologií šetrných k životnímu prostředí D.2a.1; D.2a.2;
D.2a.3;
- podpora snižování koncentrací a množství emisí znečišťujících látek do horninového prostředí D.1.4;
- podpora aktivit vedoucích k prevenci vzniku průmyslových rizik D.2a.3;
- podpora aktivit vedoucích k likvidaci následků antropogenních pohrom (např. teroristických útoků atd.) D.2b.10;
- podpora environmentálního managementu (plány péče ZCHÚ atd.) D.3a.8;
- zvyšování podílu alternativních zdrojů energie s ohledem na zachování krajinného rázu a dalších zájmů ochrany přírody a krajiny D.2a.6;
- zavedení účinných opatření pro snižování znečištění ovzduší ve městech (zejména regulace dopravy) E.2.6

- zvyšování množství a kvality vyčištěných odpadních vod D.1.3; D.2.5;
- územní ochrana lokalit z hlediska zadržování povrchových vod za účelem ochrany před povodněmi či jako nové zdroje vod D.3b.4;
- posílení mimoprodukční funkce zemědělství s důrazem na údržbu a obnovu krajiny A.3.2; D.3c.2;
- využití půdy ležící ladem pro ekologicky šetrné aktivity (vč. ekologického zemědělství, agroturistiky a venkovské turistiky), vedoucí k zachování krajinných funkcí D.3c.5;
- využití ladem ležící půdy k pěstování biomasy D.3c.3; D.3c.5;
- pokračující omezování půdní eroze zalesňováním a zatravněním D.3b.4; D.3b.3;
- realizace opatření vedoucích ke zvyšování zachytu vody v krajině a dalších preventivních opatření vedoucích ke snižování povodňových stavů D.3b.4;
- komplexní řešení protierozní ochrany v návaznosti na komplexní pozemkové úpravy D.3b.4;
- zavedení nového systému priorit v nakládání s odpady, kompatibilního se systémem EU D.2a.4; D.2b.1;
- rozšiřování příležitostí třídění a surovinového či energetického využití odpadů (sběrné dvory, kompostárny, recyklace atd.) D.2b.2;
- zvyšování ekologické stability krajiny (ÚSES, EECONET, Natura 2000 a další) D.2a.4;
- prohloubení programů revitalizace krajiny a jejich integrace s tvorbou ÚSES, návrat k původním dřevinám v ekosystémech D.3a.3; D.3a.5;
- podpora ekologicky šetrných forem cestovního ruchu D.3a.6;
- vyšší zapojení veřejnosti a NNO do rozhodování v oblasti životního prostředí D.3a.3; D.3a.5;
- posílení mezisektorové spolupráce v oblasti životního prostředí D.3a.6;
- zvyšování ekologického povědomí obyvatel, zvyšování znalostí o ekologicky nevhodných trendech spotřebního chování D.3b.6;
- E.5.8;
- E.1a.3;
- D.4.1; D.4.4

Ohrožení

- další zhoršování kvality ovzduší vlivem rostoucí automobilové dopravy D.2b.3; D.2b.4;
- zhoršování kvality ovzduší v souvislosti s přechodem domácností na vytápění tuhými palivy D.2b.3; D.2b.4;
- snižování zásob nerostného bohatství pro budoucí generace vlivem neoptimálního hospodaření s ním D.2a.2; D.2a.4;
- nízká podpora úspor energií a využívání obnovitelných zdrojů D.2a.2; D.2a.6;
- kontaminace podzemních vod starými ekologickými zátěžemi, hnojivy ze zemědělství, odpadními látkami z průmyslu, nedostatečně čištěnou odpadní vodou ze sidel atd. D.2a.1; D.2a.3;
- D.2b.1; D.2b.5;
- D.2b.6;
- narušení krajinného rázu nevhodnými stavebními zásahy, změnami kultur pozemků a organizací zemědělského půdního fondu (výrazné zalesňování TTP, velké lány, likvidace remízů, cest, doprovodné zeleně) D.3b.1; D.2b.2;
- fragmentace krajiny liniovými stavbami, likvidace vazeb a možností migrace v krajině D.3b.1;
- územní ochrana pro akumulaci povrchových vod v přírodně cenných lokalitách A.3.9; D.3b.2;
- D.3b.4;
- výrazné ubývání volné krajiny na úkor zástavby D.3b.2; D.3c.3;
- D.3c.4;
- další rozvoj stavební činnosti na úkor zemědělské půdy D.3c.3; D.3c.4;
- opomíjení krajinnotvorné funkce zemědělství, její nedostatečná podpora A.3.3; D.3c.2;
- nevyřešení problémů starých ekologických zátěží a rekultivace ploch devastovaných těžbou nerostných surovin D.2b.5; D.2b.6;
- zhoršování kvality ŽP v souvislosti s pomalu probíhající sanací areálů po těžbě uranu D.2b.6;
- poškozování chráněných území imisemi, těžbou surovin a nevhodnými formami cestovního ruchu D.2;
- D.3d.1;
- D.3b.6;
- nedostatečná ochrana jímacích území zdrojů pitné vody před těžbou písků a štěrkopísků D.3d.1;
- šíření geograficky nepůvodních invazních druhů rostlin a živočichů D.3a.2
- slabá informovanost veřejnosti o problematice životního prostředí D.4.1; D.4.2;
- nedostatečné zapojení veřejnosti a NNO do problematiky ochrany životního prostředí D.5.8;
- nedostatečné pochopení důvodů ochrany přírody a krajiny ze strany obyvatel kraje D.4.1;

E. Udržitelný rozvoj území a občanské společnosti

Silné stránky

- výhodná centrální poloha ve středoevropském kontextu, hraniční oblast s Polskem a SRN E.1
- existence stálého zastoupení Libereckého kraje v centru Evropské unie v Bruselu E.1
- úzká spolupráce s kraji v rámci NUTS II Severovýchod E.1
- zvyšující se aktivita veřejné správy, místní samosprávy a sdružení obcí (venkovské mikroregionu) E.6
- úspěšné rozvojové aktivity Euroregionu NISA E.1
- zvyšující se spolupráce obcí s německými a polskými partnery E.1
- široké spektrum mezinárodní spolupráce na krajské úrovni E.1
- aktivní zapojení veřejné správy do různých forem vzájemné spolupráce s podnikatelskými a neziskovými subjekty, podpora těchto partnerství E.1
- existence aktuální Strategie udržitelného rozvoje LK E.4
- pravidelná aktualizace krajských koncepčních dokumentů E.4
- snaha zkvalitnění veřejné správy jak na regionální, tak lokální úrovni E.6
- zvyšující se zájem samospráv a neziskových organizací o Místní agendu 21 E.5, E.6
- vzrůstající počet neziskových organizací E.5
- vysoké zastoupení nadací E.5

Slabé stránky

- nedostatečné naplňování principů partnerství v komunitách E.1a.3; E.1a.4;
- nedostatečná komunikace a spolupráce mezi sektory (podnikatelský, občanský, veřejný) i mezi resorty E.1a.1; E.1a.3;
- pomalá revitalizace center měst a obcí E.2.1; E.3.8;
- nedostatečná revitalizace brownfields v urbanizovaných území A.1.19; E.2.4;
- růst dopravní zátěže měst E.2.6;
- stálá existence kriminálních a patologických jevů ve městech E.2.8;
- absence Programu rozvoje venkova LK E.3.8;
- nedořešená realizace komplexních pozemkových úprav D.3c.1;
- nedostatečný a nekoordinovaný sběr dat monitorujících indikátory udržitelného rozvoje na regionální, ale především na lokální úrovni E.6.17;
- nedostatečná vzájemná provázanost strategických a územně plánovacích dokumentů E.4d.1; E.4d.2;
E.4d.3; E.6.18;
- nedostatečné pokrytí území kraje platnými územními plány E.4c.4;
- zastaralost územních plánů vyšších územních celků E.4c.4;
- absence digitalizovaných územních plánů dle standardů LK E.4c.3;
- neexistence komunikační a inovační strategie E.6.15;
- nízká efektivita hospodaření s veřejnými prostředky E.6.2;
- nefunguje rychlý přenos relevantních informací z centrální a krajské úrovně na úroveň obcí až k občanům a od občanů zpět E.6.5;
- neexistence managementu udržitelného rozvoje na regionální úrovni i na úrovni obcí s rozšířenou působností E.6.11;

Příležitosti

- posílení všech typů spolupráce (resortní, meziresortní, územní, přeshraniční) při sledování cílů udržitelného rozvoje E. 1;
- zvyšující se realizace projektů typu PPP (public-private-partnership), tj. partnerství veřejného a soukromého sektoru E. 1a. 4;
- zvýšení podpory místních veřejně prospěšných aktivit z řad podnikatelských subjektů, NNO (včetně nadací) i veřejné správy E. 5. 14;
- prohloubení spolupráce krajské veřejné správy s obcemi a vyšší míra vzájemné spolupráce obcí, mikroregionů a MAS E. 1a. 5;
- vytvoření integrovaných rozvojových plánů měst Libereckého kraje E. 2. 9;
- stabilizace venkovského obyvatelstva E. 3;
- zkvalitňování života na venkově E. 3;
- řízení socioekonomického rozvoje kraje v souladu s principy udržitelného rozvoje E. 6. 17;
- zlepšování vzájemné provázanosti strategických a územně plánovacích dokumentů na různých hierarchických úrovních v rámci kraje, v závislosti na dynamice změn a se zohledňováním principů udržitelného rozvoje E. 6. 18;
- vybudování a fungování celoplošného managementu udržitelného rozvoje Libereckého kraje E. 6. 11;
- koncepční usměrňování urbanizačních procesů v zázemí větších měst E. 2. 2;
- budování otevřené občanské společnosti E. 5. 15;
- větší míra aktivního zapojení veřejnosti do veřejného života a rozhodovacích procesů E. 5. 3; E. 5. 8;
- podpora využití e-Governmentu E. 6. 4;
- větší využití informačních technologií při zkvalitňování veřejné správy E. 6. 4;
- budování informační společnosti E. 6. 5;
- zapojení obcí, měst i samotného kraje do Národní sítě zdravých měst E. 6. 10;
- týmové iniciativy pro místní udržitelný rozvoj a rozvoj místních Agend 21 E. 6. 9;
- využití aktivity a iniciativy neziskových organizací E. 5;
- posilování kvalitních sítí místních vztahů E. 1; E. 2; E. 3

Ohrožení

- složitý a nevyjasněný způsob meziobecní, mezisektorové a meziresortní spolupráce E. 1;
- nevyužití potenciálu přeshraniční spolupráce E. 1;
- neřešení problémů periferních, venkovských a hospodářsky slabých oblastí kraje E. 3;
- další ztráta pracovních míst na venkově E. 3;
- živelná výstavba zejména v blízkosti velkých měst („urban sprawl“) E. 2. 2;
- netransparentní a nekompetentní výkon regionální veřejné správy a jeho malá pružnost E. 6;
- korupce neprofesionální přístup politiků a úředníků při řešení konkrétních problémů E. 6. 22;
- pokračující zadlužování obcí, nedostatečné využívání všech možností získávání finančních prostředků, neefektivní hospodaření obcí E. 6. 2;
- vysoká míra závislosti obcí na státu a kraji E. 6. 20;
- nenaplnění cílů koncepčních a strategických dokumentů E. 6. 19;
- celková komunikační nedostatečnost E. 6. 5;
- nedostatečné zapojování veřejnosti do rozhodovacích procesů na regionální a místní úrovni E. 5. 3;
- nepřizpůsobení rozvojových aktivit principům udržitelného rozvoje E. 6. 17;

Vize, globální a strategické cíle

Globální a strategické cíle a vize jsou převzaté ze Strategie rozvoje Libereckého kraje na období 2006 – 2020.

Vize Libereckého kraje

Liberecký kraj je živý, zdravý, silný a dynamický region na bázi udržitelného rozvoje ve všech oblastech, s diverzifikovanou ekonomickou základnou založenou na inovační produkci a službách s vysokou přidanou hodnotou včetně využívání potenciálu cestovního ruchu. Liberecký kraj je region poskytující kvalitní podmínky pro život obyvatel, region se zdravým životním prostředím, region, který se harmonicky rozvíjí s využitím všestranné spolupráce.

Globální cíle

V roce 2020 je rozvoj území realizován v souladu s principy udržitelného rozvoje a

- má rozvinutý ekonomický a technický potenciál,
- jsou vytvořeny podmínky pro všestranný uspokojivý rozvoj života člověka,
- je zajištěno zdravé prostředí,
- je vytvořen efektivně fungující a všeobecně uznávaný systém veřejné správy.

Strategické cíle

- A. Dynamická a konkurenceschopná ekonomika
- B. Kvalitní a zdravé lidské zdroje
- C. Komplexní a kvalitní infrastruktura
- D. Zdravé životní prostředí bez zátěží
- E. Udržitelný rozvoj území a občanské společnosti

Strategické cíle a rozvojová opatření

Struktura strategických cílů a jejich specifikace do rozvojových opatření

A. Dynamická a konkurenceschopná ekonomika	B. Kvalitní a zdravé lidské zdroje	C. Komplexní a kvalitní infrastruktura	D. Zdravé životní prostředí bez zátěží	E. Udržitelný rozvoj území a občanské společnosti
A.1 Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky a podpora podnikatelského prostředí	B.1 Podpora celoživotního učení s důrazem na kvalitu života	C.1 Průběžné zkvalitňování dopravní infrastruktury a její optimalizace	D.1 Snižování škodlivých vlivů na životní prostředí a zdraví obyvatel	E.1 Rozvoj všestranné spolupráce, včetně posílení spolupráce meziresortní a přeshraniční
A.2 Podpora vědy, výzkumu a zavádění inovací	B.2 Zvýšení zaměstnatelnosti a zaměstnanosti obyvatel	C.2 Optimalizace dopravních systémů včetně jejich alternativ a zlepšení dopravní obslužnosti	D.2 Předcházení a řešení dopadů lidské činnosti na životní prostředí a zdraví	E.2 Rozvoj městských oblastí
A.3 Podpora funkcí zemědělství, lesnictví a vodního hospodářství	B.3 Zajištění dostupnosti a kvality zdravotní a sociální péče, podpora zdravého životního stylu	C.3 Průběžné budování a modernizace technické infrastruktury včetně alternativních energetických zdrojů	D.3 Péče o krajinu, šetné využívání krajinného a přírodního potenciálu	E.3 Rozvoj venkovských oblastí
A.4 Podpora a rozvoj průmyslových odvětví	B.4 Podpora kulturních a sportovních zařízení a zájmové činnosti obyvatel	C.4 Zavádění a rozvoj informačních a komunikačních technologií	D.4 Posilování ekologického povědomí obyvatel	E.4 Koncepční řízení rozvoje
A.5 Rozvoj sektoru služeb	B.5 Péče o kulturní a kulturně-historické dědictví			E.5 Podpora rozvoje občanské společnosti
A.6 Rozvoj cestovního ruchu jako významného sektoru ekonomiky kraje	B.6 Zajištění dostupnosti a kvality bydlení, pracovního a veřejného prostředí			E.6 Zkvalitnění veřejné správy
	B.7 Zajištění bezpečnosti obyvatel a majetku			

Specifikace opatření

Program rozvoje Libereckého kraje obsahuje 5 strategických cílů rozdělených do 27 hlavních opatření. Některá opatření se dále člení na podopatření, ale všechna jsou zpracována podle následující jednotné struktury:

Stručný popis výchozí situace

stručný text obsahující zdůvodnění, proč je nutné tuto problematiku řešit, jaký je současný stav

Cíle opatření

vysvětlení, k čemu má opatření sloužit, co se od jeho naplňování očekává, jaký je cílový stav

Aktivity naplňující opatření

konkrétní činnosti, akce, záměry, které povedou k dosažení cílů

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření

ukazatele/kritéria, která umožní sledovat, jaké změny dané opatření přináší

Dopady do regionu (ekonomické, společenské, ekologické)

přiblížení, jak se projeví naplňování opatření v území, jaké změny lze předpokládat v ekonomické, společenské, ekologické oblasti

Cílové skupiny

skupiny obyvatelstva, kterých se naplňování opatření týká

Subjekty vhodné pro spolupráci

instituce, organizace, které by měly spolupracovat při naplňování opatření

Vazba na ostatní opatření PRLK

číslo opatření nebo dílčího opatření, které souvisí s danou problematikou v rámci Programu rozvoje Libereckého kraje 2007 - 2013

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje

název programu, iniciativy nebo jiného dokumentu na úrovni EU a ČR, ze kterého je možno čerpat finančních prostředky na realizaci projektů v daném opatření

Strategický cíl A: Dynamická a konkurenceschopná ekonomika

<p>A.1 Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky a podpora podnikatelského prostředí</p>	
<p>A.2 Podpora vědy, výzkumu a zavádění inovací</p>	
<p>A.3 Podpora funkcí zemědělství, lesnictví a vodního hospodářství</p>	
<p>A.4 Podpora a rozvoj průmyslových odvětví</p>	
<p>A.5 Rozvoj sektoru služeb</p>	
<p>A.6 Rozvoj cestovního ruchu jako významného sektoru ekonomiky kraje</p>	<p>A.6a Rozvoj turistické infrastruktury a služeb s důrazem na udržitelnost cestovního ruchu</p> <p>A.6b Vytvoření fungujícího marketingového systému a podpora efektivní spolupráce mezi všemi aktéry cestovního ruchu</p> <p>A.6c Organizační struktura cestovního ruchu, lidské zdroje</p>

Rozvojové opatření A.1: Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky a podpora podnikatelského prostředí

Stručný popis výchozí situace:

Jednou z hlavních priorit Libereckého kraje je zvýšení dynamiky a konkurenceschopnosti jeho ekonomiky. Podmínkou naplnění tohoto cíle je existence kvalitního podnikatelského prostředí, které je tvořeno širokou škálou podmínek pro podnikání v oblasti legislativy, v oblasti institucionální infrastruktury a v oblasti fungování trhů. Na vytváření podnikatelského prostředí se podílejí státní orgány reprezentované zákonodárnými sbory a ministerstvy, státem řízené nebo státem podporované instituce a agentury, soudy, orgány veřejné samosprávy, vzdělávací zařízení všech typů, výzkumná a vývojová pracoviště, subjekty působící v oblasti peněžnictví, podnikatelská samospráva, poradenské, zprostředkovatelské organizace a v neposlední řadě také tržní subjekty – reální a potenciální konkurenti a reální a potenciální kooperační partneři.

Ekonomika České republiky a souvztačně i Libereckého kraje se vyznačuje relativně vysokou mírou otevřenosti, tudíž závislosti na pozitivních i negativních projevech globalizace ekonomiky. Jako významná bariéra konkurenceschopnosti a udržitelného rozvoje se jeví nadprůměrná energetická, surovinová a materiálová náročnost české ekonomiky a nedostatečné využívání environmentálně šetrných technologií. Mimoto se v ekonomické oblasti projevují stále výrazněji regionální disparity. Za účelem jejich snížení byly pro období 2007-2013 státem vymezeny regiony se soustředěnou podporou státu, kdy pro Liberecký kraj bylo zahrnuto území bývalého vojenského újezdu Ralsko a území ORP Frýdlant. I Liberecký kraj vymezil ve svém Programu rozvoje LK 2004-2006 tzv. hospodářsky slabé oblasti, jejichž rozvoji věnuje zvýšenou pozornost. Součástí Programu rozvoje LK 2007-2013 je i aktualizace vymezení hospodářsky slabých oblastí.

Vzhledem k požadavkům rozvoje ekonomiky založené na znalostech a informačních technologiích je nezbytné věnovat soustředěnou pozornost přípravě lidských zdrojů (podmínkou je podle Lisabonského procesu zdravá populace), přijmout za svůj koncept celoživotního učení a posilovat sklon k podnikavosti jako přirozené i záměrně rozvíjené vlastnosti a schopnosti člověka. To vše nelze uskutečnit bez funkčního partnerství veřejného a soukromého sektoru.

Zvláštní pozornost je třeba věnovat odstraňování bariér vzniku, rozvoje a efektivního působení malých a středních podnikatelů, kteří hrají významnou úlohu při vytváření nových pracovních příležitostí a všeobecně působí jako faktor sociální stability a ekonomického vývoje.

Situace v přístupu MSP k finančním zdrojům se zlepšuje, existuje poměrně propracovaný systém institucí a nástrojů pro poskytování přímých a nepřímých podpor pro MSP, byly vytvořeny nezbytné struktury pro čerpání prostředků z evropských fondů, jejichž využívání přineslo první výsledky a zkušenosti, není však v porovnání se zahraničím dostatečně rozvinuto financování vysoce inovativních projektů menších podnikatelů s kratší historií (fondy rizikového kapitálu, business angels). Jako významný nástroj podpory konkurenceschopnosti malých a středních podnikatelů jsou považovány klastry - regionálně koncentrovaná odvětvová seskupení podnikatelských subjektů a podpůrných institucí, které spojují společné a doplňující se charakteristiky.

Velkým tématem k řešení je problematika přípravy vhodných ekonomicky dostupných podnikatelských ploch a nemovitostí s prioritou využití potenciálu nevyužívaných ploch a objektů typu brownfields.

Cíle opatření:

- vytvořit podmínky, které povedou ke zlepšení podnikatelského prostředí a zvýšení životní úrovně obyvatelstva
- posílit diverzifikaci a konkurenceschopnost ekonomiky a její odolnost vůči negativním vlivům globalizace
- podpořit ekonomiku založenou na znalostech a dovednostech
- minimalizovat střety zájmů mezi hospodářskými aktivitami a ochranou životního prostředí, veřejného zdraví a kulturního dědictví hmotného i nehmotného
- zvýšit konkurenceschopnost malých a středních podnikatelských subjektů
- restrukturalizovat, revitalizovat či sanovat nevyužívané průmyslové zóny a objekty
- snížit regionální disparity
- podpořit rozvoj lokálních ekonomik, místních výroba a řemesel
- rozšířit přeshraniční a mezinárodní spolupráci v ekonomické oblasti

Aktivity naplňující opatření:

- A.1.1 Diverzifikace podnikatelských subjektů
- A.1.2 Podpora rozvoje malého a středního podnikání
- A.1.3 Podpora rozvoje živnostenského podnikání
- A.1.4 Podpora transferu znalostí a technologií

- A.1.5 Podpora rozvoje a propagace lokálních ekonomik, sociálního podnikání, místních výroby a řemesel
- A.1.6 Podpora rozvoje podnikatelské infrastruktury (nemovitosti pro podnikání, rozvojové plochy)
- A.1.7 Podpora spolupráce podnikatelských subjektů, provázanosti podnikatelských aktivit, vytváření a fungování klastrů
- A.1.8 Posílení komunikace a partnerství veřejného, soukromého i neziskového sektoru v ekonomické oblasti
- A.1.9 Posílení spolupráce škol a podnikatelského sektoru
- A.1.10 Přeshraniční a mezinárodní spolupráce v ekonomické oblasti
- A.1.11 Zvyšování atraktivity vzdělávání v technických a přírodovědných oborech
- A.1.12 Podpora technologií šetrných k životnímu prostředí
- A.1.13 Podpora technologií přinášejících vysokou přidanou hodnotu a vysoké zhodnocení energetických, surovinových a materiálových vstupů
- A.1.14 Podpora rozšíření certifikace jakosti řízení a environmentálně a sociálně orientovaných systémů řízení (EMAS, ISO 9000, ISO 14000,....)
- A.1.15 Zlepšení přístupu malých a středních podniků k informačním a komunikačním technologiím
- A.1.16 Podpora aktivit vedoucích k odstraňování regionálních disparit
- A.1.17 Monitoring ploch a objektů brownfields a rozvojových ploch v území
- A.1.18 Vyhledávání investorů a investičních záměrů pro brownfields
- A.1.19 Revitalizace ploch a objektů brownfields
- A.1.20 Zvyšování kvality a rozsahu nabídky finančně dostupných informačních, poradenských a konzultačních služeb zejména pro MSP
- A.1.21 Využití marketingových nástrojů podpory podnikání
- A.1.22 Zkvalitňování ochrany duševního vlastnictví
- A.1.23 Zvýšení využití nástrojů zabezpečujících přístup MSP ke kapitálu, zejména soukromému
- A.1.24 Integrace plošně zaměřené podpory podnikatelských projektů s regionální podporou
- A.1.25 Podpora fungování profesních poradenských organizací pro podnikatele
- A.1.26 Podpora publicity problematiky podnikatelského prostředí, zejména ve vztahu k MSP, tradičním oborům zpracovatelského průmyslu, řemeslům

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- HDP na 1 obyvatele (ČR = 100)
- HDP na 1 obyvatele v PPS (EU25=100)
- Hrubá přidaná hodnota podle odvětví
- Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele (ČR = 100)
- Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele (ČR = 100)
- Energetická náročnost tvorby HDP (hrubá spotřeba energie dělená HDP)
- Index progresivity ekonomické struktury
- Index ekonomického zatížení
- Podíl zastavěné plochy brownfields ku zastavěnému území obce
- Podíl plochy revitalizovaných brownfields na celkové ploše brownfields (m²)
- Počet podpořených projektů MSP v HSO z Grantového fondu LK
- Počet nově vytvořených pracovních míst u podpořených podnikatelských subjektů v HSO
- Počet fungujících klastrů

Dopady do regionu (ekonomické, společenské, ekologické):

- Zvýšení konkurenceschopnosti hospodářství Libereckého kraje
- Snížení nezaměstnanosti
- Snížení regionálních disparit
- Smysluplné využití objektů a ploch typu brownfield
- Rozšíření využívání technologií šetrných k životnímu prostředí a technologií vysoce zhodnocující energetické, surovinové a materiálové zdroje

Cílové skupiny:

- města a obce
- svazky obcí

- podnikatelské subjekty, zejména malí a střední podnikatelé

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- Krajská hospodářská komora Libereckého kraje
- okresní hospodářské komory
- CzechInvest
- Czech Trade
- úřady práce
- Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR

Vazba na ostatní opatření PRLK:

A.2, A.4, A.5, A.6, B.1, B.2, B.6, C.1, C.2, C.4, D.1, D.2, E.1, E.2, E.3, E.4, E.6

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Operační program Podnikání a inovace
- Operační program Výzkum a vývoj pro inovace
- Regionální operační program NUTS II Severovýchod
- Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
- Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
- Program rozvoje venkova České republiky
- Švýcarské fondy
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Sasko
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika

Rozvojové opatření A.2: Podpora vědy, výzkumu a zavádění inovací

Stručný popis výchozí situace:

Věda, výzkum a inovace svými výstupy zasahují do všech oblastí života společnosti, ovšem v ekonomickém kontextu je hlavním smyslem jejich podpory posílení konkurenceschopnosti hospodářství. V minulých letech došlo ke zlepšení legislativního prostředí v oblasti vývoje a výzkumu, také finanční alokace v této oblasti se rok od roku zvyšují, jejich objem však stále není dostačující. Jako ne zcela optimální je vnímána spolupráce a provázanost ekonomické sféry se školami a vědeckými institucemi a nízká účast soukromého sektoru na financování výzkumu. Důraz je kladen na orientování výzkumu do oblasti vývoje nových progresivních technologií s nízkou materiálovou a energetickou náročností.

Potřeba inovací, stálého zlepšování a hledání nových cest se prolíná všemi oblastmi života společnosti, nejčastěji je však spojována s oblastí ekonomiky. Zde je tento pojem chápán jako obnova a rozšíření škály výrobků a služeb a s nimi spojených trhů, vytvoření nových metod výroby, dodávek a distribuce, zavedení změn řízení, organizace práce, pracovních podmínek a kvalifikace pracovní síly. Inovacemi se tedy musí vážně zabývat každý podnikatel, zvláštní pozornost a podporu zasluhují zejména technologicky orientované firmy, jejichž výroba má vysoký růstový potenciál a přináší vysokou přidanou hodnotu. Jako výrazně inovační jsou vnímány tzv. spin-off firmy - firmy, které využívají hmotného či nehmotného majetku jiného právního subjektu k zahájení svého podnikání. Tento termín je používán často ve vztahu k univerzitám, kdy jsou spin-off firmy zakládány studenty a mladými vědeckými pracovníky s podporou univerzit a dlouhodobou spoluprací s nimi.

Ne všechny malé firmy však mají charakter spin-off a jsou zakládány při vysokých školách. Jako nedostatečná je vnímána nabídka nejrůznějších forem inovační infrastruktury (vědeckotechnických a technologických parků, podnikatelských inkubátorů, center pro transfer technologií, podnikatelských inovačních center a podobně), což může vytvářet významnou bariéru rozvoje zejména malých a středních podnikatelských subjektů zaměřených na technologie a služby vytvářející vysokou přidanou hodnotu.

Důležitou a neopomenutelnou podmínkou a součástí rozvoje vědy, výzkumu i zavádění inovací jsou rozmanité typy spolupráce zainteresovaných subjektů, ať už má tato spolupráce formu klastrů (regionálně koncentrovaná odvětvová seskupení podnikatelských subjektů a podpůrných institucí, které spojují společné a doplňující se charakteristiky), pólů

excelence (seskupení zaměřené na základní výzkum a high-tech obory zpracovatelského průmyslu a průřezová odvětví, např. nanotechnologie), technologických platform (oborová seskupení sdružující „klíčové hráče“ odvětví na národní úrovni, která se zaměřuje na vědeckovýzkumné projekty), či jinou formu.

Současné kapacity terciárního vzdělávání a subjektů zabývajících se výzkumem, vývojem a inovacemi tvoří solidní základnu rozvoje této oblasti v Libereckém kraji, to ovšem neznamená, že neexistují bariéry dalšího růstu a náměty pro jejich odstraňování.

Liberecký kraj plně chápe důležitost podpory vývoje, výzkumu a zavádění inovací. Proto má zájem na posílení partnerství veřejného a soukromého sektoru nejen na krajské a republikové úrovni, ale i na rozvoji mezinárodní spolupráci na tomto poli.

Cíle opatření:

- podpořit rozvoj regionálních kapacit vědy a výzkumu
- podpořit kvalitu lidských zdrojů pro vědu, výzkum a inovace
- zvýšit podíl absolventů technických a přírodovědných oborů vzdělávání
- zvýšit podporu vědy a výzkumu zejména v oblasti technických a přírodovědných oborů
- posílit výzkum a vývoj jako zdroj inovací a posílit povědomí o jejich prospěšnosti pro zlepšení kvality života a zdraví
- zintenzivnit spolupráci institucí vzdělávání, vědy a výzkumu a podnikatelské sféry
- posílit partnerství veřejného a soukromého sektoru v oblasti výzkumu a vývoje pro inovace a transfer technologií
- posílit mezinárodní spolupráci ve výzkumu a vývoji
- zefektivnit výkon státní správy ve vědě, výzkumu a inovacích
- zvýšit objem veřejných i soukromých investic do vědy a výzkumu
- rozšířit nabídku inovační infrastruktury
- posílit proces transferu technologií a poznatků
- zvýšit podporu zejména technologicky orientovaných firem v jejich raném stádiu vývoje (spin-off)
- rozšířit možnosti přístupu inovačních firem k finančním zdrojům
- rozšířit využívání nástrojů ochrany práv duševního vlastnictví
- zkvalitnit informovanost veřejnosti o výsledcích a nabídce pracovišť VaV

Aktivity naplňující opatření:

- A.2.1 Koncepční řešení podpory inovačních aktivit
- A.2.2 Zlepšení prostředí pro inovace a zavádění inovací
- A.2.3 Podpora rozšíření regionálních kapacit infrastruktury pro vědu, výzkum a inovace
- A.2.4 Rozšíření nabídky i kapacit oborů technického a přírodovědného vzdělávání
- A.2.5 Podpora spolupráce institucí vzdělávání, zdravotnictví, vědy a výzkumu a podnikatelské sféry
- A.2.6 Podpora mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji
- A.2.7 Podpora procesu transferu technologií a poznatků
- A.2.8 Podpora netradičních forem financování (rizikový kapitál)
- A.2.9 Podpora rozšíření možností podpory zejména technologicky orientovaných firem v jejich raném stádiu vývoje
- A.2.10 Podpora vzniku a fungování firem s růstovým potenciálem a vysokou přidanou hodnotou

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- Podíl zaměstnanosti ve vědě a výzkumu na celkové zaměstnanosti
- Výdaje na VaV
- Počet chráněných poznatků VaV
- Počet absolventů technických a přírodovědných oborů
- Podíl nezaměstnaných absolventů technických a přírodovědných oborů na celkovém počtu nezaměstnaných

Dopady do regionu (ekonomické, společenské, ekologické):

- Zvýšení konkurenceschopnosti hospodářství Libereckého kraje
- Zvýšení zaměstnanosti v terciární sféře
- Snížení regionálních disparit
- Zvýšení kapacit vývoje a výzkumu

- Rozšíření využívání technologií šetrných k životnímu prostředí a technologií vysoce zhodnocující energetické, surovinové a materiálové zdroje

Cílové skupiny:

- města a obce
- svazky obcí
- vysoké školy
- inovačně zaměřené podnikatelské subjekty, zejména malí a střední podnikatelé

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- Krajská hospodářská komora Libereckého kraje
- okresní hospodářské komory
- Technická univerzita v Liberci
- CzechInvest
- Czech Trade
- úřady práce
- Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR

Vazba na ostatní opatření PRLK:

A.1, A.4, A.5, A.6, B.1, B.2, B.6, C.1, C.2, C.4, D.1, D.2, E.1, E.2, E.3, E.4, E.6

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Operační program Podnikání a inovace
- Operační program Výzkum a vývoj pro inovace
- Regionální operační program NUTS II Severovýchod
- Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
- Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
- OP Rozvoj venkova Program rozvoje venkova České republiky
- Operační program Životní prostředí
- Operační program Rybářství
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Sasko
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika
- Finanční mechanismus EHP a Norska

Rozvojové opatření A.3: Podpora funkcí zemědělství, lesnictví a vodního hospodářství

Stručný popis výchozí situace:

Zemědělství kraje je ovlivněno horským charakterem území a velkou rozlohou ploch s vyšším stupněm ochrany přírody. Z celkové rozlohy Libereckého kraje činí zemědělská půda asi 45% rozlohy (jedna z nejmenších v ČR), převažují méně kvalitní a svažitě půdy, na kterých lze dosahovat pouze podprůměrných až průměrných výsledků. V rámci zemědělského půdního fondu dominují svojí rozlohou trvalé travní porosty. Snižování intenzity chovaných zvířat, zejména býložravců, v devadesátých letech minulého století vedlo ke zhoršení využití zemědělské půdy jako celku. V území se nachází pozemky vhodné k zalesnění. Rozvoj a podpora obnovitelných zdrojů energie nabízí možnost pěstování plodin k energetickému využití.

Lesnatost kraje je nejvyšší v ČR (44,2% rozlohy území kraje), ale stávající podíl hospodářských lesů je velmi nízký a vyznačuje se velkým rozsahem zvláštních nároků a omezení v hospodaření. Druhová skladba lesů je pozměněna a jejich ekologická stabilita poměrně nízká. Lesy byly v minulosti poškozeny imisemi, v současné době je největším problémem stav lesních půd a vysoké stavy zvěře.

Vzhledem k rozloze zemědělského a půdního fondu v kraji je zřejmé, že zemědělství a lesnictví bude hrát významnou roli v obnově krajiny a rozvoji venkovského prostoru.

Hornatý Liberecký kraj je významnou pramennou oblastí evropského významu, proto je nutné zvažovat vodohospodářské aspekty veškerých činností a plánované vodohospodářské úpravy zaměřit na úpravu vodního režimu, zlepšení kvality vod a vytváření takového prostředí, které je předpokladem zvyšování biodiverzity v krajině. Zvyšování retenční schopnosti krajiny a rozumně prováděná revitalizace vodních toků a ploch navíc působí preventivně vůči povodním.

Cíle opatření:

- podpořit fungování konkurenceschopného a environmentálně šetrného zemědělství, lesnictví a vodního hospodářství, stabilizovat osídlení ve venkovském prostoru
- podpořit zemědělskou výrobu, lesnickou a vodohospodářskou činnost podílející se na údržbě krajiny a zajištění mimoprodukčních funkcí zemědělství, lesnictví a vodního hospodářství
- diverzifikovat zdroje příjmů zemědělců a vlastníků lesa
- podpořit modernizaci zemědělských a zpracovatelských podniků za účelem splnění hygienických a veterinárních standardů
- zvýšit retenční schopnost krajiny
- snížit negativní antropogenní ovlivnění stavu koryt vodních toků
- optimalizovat vodní režim v krajině, zvýšit povodňovou ochranu
- zvýšit biodiverzitu v krajině
- zvýšit informovanost cílových skupin a jejich trvalé vzdělávání v oblasti zemědělství, lesnictví a vodního hospodářství
- zlepšení kvality povrchových vod pro přírodní koupaliště a vod v koupacích oblastech
- snížit expozici obyvatelstva zdravotním rizikům souvisejícím se znečištěním vody a půda látkami mikrobiálními, chemickými a dalšími

Aktivity naplňující opatření:

- A.3.1 Zajištění produkčních funkcí zemědělství, lesnictví a vodního hospodářství s vyloučením významných negativních vlivů na životní prostředí
- A.3.2 Podpora mimoprodukčních funkcí zemědělství, lesnictví a vodního hospodářství
- A.3.3 Obnova, stabilizace a údržba krajinných struktur a urbanizované krajiny
- A.3.4 Podpora konkurenceschopnosti zemědělství, lesnictví a vodního hospodářství
- A.3.5 Podpora místní produkce zemědělství, lesnictví a vodního hospodářství
- A.3.6 Podpora vzdělávání, osvěty a poradenství v oblasti zemědělství, lesnictví a vodního hospodářství
- A.3.7 Diversifikace zemědělské výroby, podpora alternativních zdrojů příjmů, zvyšování nepotravinářské produkce
- A.3.8 Podpora revitalizace toků a vodních ploch např. v rámci pozemkových úprav, podpora optimálního využití vodních ploch s odpovídající kvalitou vody
- A.3.9 Realizace aktivit zvyšujících retenční schopnost krajiny
- A.3.10 Podpora využití produkce ekologického zemědělství a lesnictví a obnovitelných energetických zdrojů
- A.3.11 Zvyšování nabídky a dosažitelnosti biologicky hodnotných, hygienicky a zdravotně nezávadných potravin

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- rozloha lesů v členění na jednotlivé kategorie
- těžba dřeva
- podíl zemědělské půdy z celkové rozlohy území
- podíl orné půdy z celkové rozlohy zemědělské půdy
- podíl trvalých travních porostů z celkové rozlohy zemědělské půdy
- podíl vodních ploch z celkové rozlohy území
- podíl lesní půdy z celkové rozlohy území
- rozsah ploch plodin pěstovaných k energetickému využití
- podíl ekologického zemědělství na celkové výměře zemědělské půdy
- podíl neobhospodařované zemědělské půdy na celkové rozloze zemědělské půdy
- podíl zaměstnaných v zemědělství, myslivosti, lesnictví a rybolovu na celkovém počtu zaměstnaných
- délka revitalizovaných vodních toků (km)
- plocha revitalizovaných vodních ploch (ha)

Dopady do regionu (ekonomické, společenské, ekologické):

- zachování současné produkční funkce, při souběžném efektivním plnění dalších funkcí
- propojení produkční funkce s jinými funkcemi
- zaměření zemědělské produkce i na dlouhodobě perspektivní alternativní plodiny v nepotravinářské produkci
- v potravinářské produkci zaměření na produkty ekologického zemědělství
- udržení minimálně současné zaměstnanosti na venkově, zvýšení profitu venkova z rekreace a zdravého životního prostředí
- zvýšení informovanosti a osvěty zemědělské veřejnosti
- zvýšení diverzifikace činností zemědělců a vlastníků lesa
- zvýšení podpory a propagace drobných místních provozoven (kotelny na biomasu, zpracování dřeva, bioplynových stanic) a tím zlepšení podmínek pro odbyt zemědělské a lesnické produkce

Cílové skupiny:

- zemědělci
- vlastníci lesů
- vlastníci (správci) vodních toků a ploch
- provozovatelé drobných provozoven na venkově

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- Agrární komora
- Regionální agrární rada
- Sdružení vlastníků soukromých a obecních lesů
- Lesy ČR s.p.
- Povodí Labe, s.p.
- Povodí Ohře s.p.
- Krajská hygienická stanice Liberec
- města a obce

Vazba na ostatní opatření PRLK:

A.6, B.1, D.2, D.3, D.4, E.3

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Program rozvoje venkova České republiky
- Operační program Podnikání a inovace
- Operační program Výzkum a vývoj pro inovace
- Regionální operační program NUTS II Severovýchod
- Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
- Operační program Životní prostředí
- Operační program Rybářství
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Sasko
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika

Rozvojové opatření A.4: Podpora a rozvoj průmyslových odvětví**Stručný popis výchozí situace:**

Průmysl, zejména zpracovatelský, je tradičním hospodářským odvětvím Libereckého kraje. V 90. letech 20. století však průmyslová základna prodělala radikální změny. Do této doby byly produkční kapacity zaměřeny na obory, které mají obecně nižší rozvojový potenciál nebo nemají dostatečnou kapitálovou sílu a v konkurenci levných dovozů zejména z asijských zemí nemohly obstát. Poklesl význam těžby a zpracování nerostných surovin, značně byl utlumen textilní průmysl. Poměrně úspěšně stále funguje výroba skla a bižuterie (Preciosa, Jablonex Group). Novým fenoménem se stává masivní rozvoj automobilového průmyslu – výroba dílů a autopříslušenství. Jednostranné zaměření průmyslu by

se v dnešním prostředí globalizace ekonomiky mohlo projevit jako destabilizující prvek hospodářství. Negativní jevy spojené s útlumem jednostranně zaměřeného zpracovatelského průmyslu (textilního průmyslu) musel již region v nedávné době řešit a restrukturalizace této oblasti ještě stále není ukončena. Proto je nutné podporovat diverzifikaci průmyslové výroby, zvýšení pružnosti trhu práce, rozvoj sektoru služeb, rozvoj řemesel a lokálních ekonomik.

Výrazný potenciál v podílu růstu konkurenceschopnosti ekonomiky kraje mohou sehrát velké podniky, které jsou ve většině případů finančně konsolidovanými firmami, působí na trhu již delší dobu, disponují většinou vlastní základnou průmyslového vývoje, jsou schopny připravit a výrobně realizovat prototypy inovací výrobků a výrobních technologií schopných obstát v náročné soutěži na globálních trzích a dokáží ochránit svá patentová řešení a „know-how“.

Na druhé straně malí a střední podnikatelé představují stabilizující prvek zejména z pohledu zaměstnanosti a vyrovnávání regionálních disparit. Proto je třeba cíleně se zaměřit na vyrovnávání některých systémových nevýhod menších podniků ve srovnání s velkými a podporovat fungování a rozvoj malého a středního podnikání. Zvláštní pozornost je třeba věnovat rozvoji malého a středního podnikání v hospodářsky slabých oblastech Libereckého kraje.

V souvislosti s podporou průmyslu a podnikání je třeba poukázat na nevyhovující kapacity poskytovatelů průmyslových služeb a služeb spojených se zvyšováním kvality lidských zdrojů a nedostatečné rozšíření využívání informačních a komunikačních technologií. To vše zejména ve spojitosti s malými a středními podnikatelskými subjekty, pro které je zajišťování takovýchto služeb vlastními silami neekonomické.

V prostředí otevřené ekonomiky a náročné mezinárodní konkurence je nutné věnovat výraznou pozornost marketingovým aktivitám, zvláště podporovat vzdělávací, asistenční a informační služby a poradenství v mezinárodním obchodu.

Cíle opatření:

- diverzifikovat průmyslovou výrobu
- zvýšit podíl výrob vytvářejících vysokou přidanou hodnotu
- podpořit větší spolupráci škol, subjektů působících ve výzkumu a vývoji a podnikatelských subjektů
- podpořit efektivní fungování klastrů
- zvýšit atraktivitu vzdělávání v technických a přírodovědných oborech
- zkvalitnit ochranu práv průmyslového vlastnictví

Aktivity naplňující opatření:

- A.4.1 Podpora diverzifikace průmyslové výroby
- A.4.2 Podpora průmyslových odvětví s růstovým potenciálem
- A.4.3 Podpora průmyslových odvětví s vysokou přidanou hodnotou
- A.4.4 Podpora spolupráce škol, průmyslových podniků a subjektů působících ve výzkumu a vývoji
- A.4.5 Podpora rozvoje malého a středního podnikání v průmyslu
- A.4.6 Monitoring kvalifikačních potřeb průmyslových podniků
- A.4.7 Optimalizace nabídky studijních oborů na základě potřeb podniků
- A.4.8 Podpora zvýšení atraktivity technického vzdělávání
- A.4.9 Podpora zvyšování inovačních aktivit v průmyslových odvětvích
- A.4.10 Podpora snižování energetické, surovinové a materiálové náročnosti průmyslových výrob
- A.4.11 Zavádění technicky nejvyspělejších prostředků informačních a komunikačních technologií
- A.4.12 Podpora zavádění certifikace ISO, EMAS v průmyslových odvětvích
- A.4.13 Tvorba kvalitního designu
- A.4.14 Podpora zkvalitnění ochrany práv průmyslového vlastnictví
- A.4.15 Podpora zapojení průmyslových podniků do procesu internacionalizace
- A.4.16 Podpora malých a středních podnikatelů v průmyslu v hospodářsky slabých oblastech
- A.4.17 Podpora zavádění a používání nejlepších dostupných technologií (BAT) v průmyslu
- A.4.18 Podpora využívání recyklovaných materiálů v průmyslu
- A.4.19 Podpora výroby ekologicky šetrných výrobků v průmyslu

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- Index strukturálního postižení v průmyslu (podíl zaměstnanosti v průmyslu – v sekundárním sektoru, index změny ekonomické aktivity obyvatel – pokles/nárůst, míra nezaměstnanosti ve střednědobém úseku)

Dopady do regionu (ekonomické, společenské, ekologické):

- Zvýšení konkurenceschopnosti hospodářství Libereckého kraje
- Zvýšení zaměstnanosti
- Snížení regionálních disparit
- Rozvoj malého a středního podnikání

Cílové skupiny:

- města a obce
- svazky obcí
- podnikatelské subjekty, zejména malí a střední podnikatelé

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- Krajská hospodářská komora Libereckého kraje
- okresní hospodářské komory
- Technická univerzita v Liberci
- CzechInvest
- Czech Trade
- úřady práce
- Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR

Vazba na ostatní opatření PRLK:

A.1, A.2, A.5, A.6, B.1, B.2, B.6, C.1, C.2, C.4, D.1, D.2, E.1, E.2, E.3, E.4, E.6

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Operační program Podnikání a inovace
- Regionální operační program NUTS II Severovýchod
- Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
- Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
- Operační program Výzkum a vývoj pro inovace
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Sasko
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika

Rozvojové opatření A.5: Rozvoj sektoru služeb**Stručný popis výchozí situace:**

V ČR je dosud nedostatečně rozvinut sektor služeb. Ve srovnání se zeměmi EU zůstává stále vysoký podíl zaměstnanosti v sekundárním sektoru a nízký podíl v sektoru terciárním. Přesto právě terciární sektor je velmi perspektivní a především v odvětvích tzv. kvartéru (strategické služby, informační technologie, e-business) lze očekávat zvýšení podílu zaměstnanosti, resp. růst poptávky po pracovní síle s příslušnou kvalifikací. Lze předpokládat, že strukturální změny (vzhledem k ještě stále vysokému podílu průmyslu na celkové hospodářské aktivitě) budou pokračovat a povedou k uvolňování pracovních sil. Jejich zaměstnatelnost bude záviset na absorpční schopnosti sektoru služeb, dalším rozvoji soukromého sektoru, a to především malého a středního podnikání.

Mezi nejvýznamnější služby z hlediska podílu na tvorbě HDP dosud patří služby s velkým objemem tržeb, tj. služby obchodního charakteru, daňové poradenství, průzkum trhu a veřejného mínění, poradenství v oblasti podnikání a řízení apod. Neexistuje však dostatečná nabídka podpůrných služeb pro podnikatele, zejména pro malé a střední podniky a začínající podnikatele, pro které je zajišťování takovýchto služeb vlastními silami neekonomické. Je třeba se zaměřit na podporu vzdělávacích, asistenčních a informačních služeb a poradenství v oblasti mezinárodního obchodu a marketingovou připravenost malých a středních podniků s cílem zvýšit jejich konkurenceschopnost.

Strategickými službami se rozumí vybrané podpůrné aktivity společností, které jsou poskytovány na principu outsourcingu – zajišťování některých specializovaných služeb pro podnik externím subjektem. Strategické služby se

vyznačují úzkou návazností na informační a komunikační technologie a výrazným mezinárodním zaměřením (centra sdílených služeb, centra zákaznické podpory a high-tech opravárenská centra)

Cíle opatření:

- rozšířit nabídku služeb
- zlepšit kvalitu poskytovaných služeb
- zvýšit zaměstnanost v sektoru služeb
- podpořit rozvoj služeb s vyšší přidanou hodnotou
- podpořit liberalizaci služeb
- zkvalitnit ochranu spotřebitele

Aktivita naplňující opatření:

- A.5.1 Podpora rozvoje služeb pro malé a střední podnikání
- A.5.2 Podpora rozvoje strategických služeb
- A.5.3 Podpora logistických služeb
- A.5.4 Podpora marketingových služeb
- A.5.5 Rozvoj poradenských a informačních služeb pro podnikání a inovace
- A.5.6 Optimalizace struktury tržních služeb
- A.5.7 Podpora liberalizace služeb
- A.5.8 Podpora aktivit směřujících k ochraně spotřebitele
- A.5.9 Zavedení podpora služeb v ochraně veřejného zdraví

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- Počet ekonom. subjektů v oblasti tržních služeb (OKEČ G 50-52, H 55, I 60-64, J 65-67, K 70-74, O 92-93, P 95)

Dopady do regionu (ekonomické, společenské, ekologické):

- Zvýšení konkurenceschopnosti hospodářství Libereckého kraje
- Zvýšení zaměstnanosti ve službách
- Snížení regionálních disparit
- Rozvoj malého a středního podnikání

Cílové skupiny:

- města a obce
- svazky obcí
- podnikatelské subjekty, zejména malí a střední podnikatelé

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- Krajská hospodářská komora Libereckého kraje
- okresní hospodářské komory

Vazba na ostatní opatření PRLK:

A.1, A.2, A.3, A.4, A.6, B.1, B.2, B.6, C.1, C.2, C.4, E.1, E.2, E.3, E.4, E.5, E.6

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Operační program Podnikání a inovace
- Operační program Výzkum a vývoj pro inovace
- Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
- Program rozvoje venkova České republiky
- Operační program Rybářství
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Sasko
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika

Rozvojové opatření A.6: Rozvoj cestovního ruchu jako významného sektoru ekonomiky kraje

Dílčí opatření A.6a: Rozvoj turistické infrastruktury a služeb s důrazem na udržitelnost rozvoje cestovního ruchu

Stručný popis výchozí situace:

Pro rozvoj cestovního ruchu jsou v Libereckém kraji velmi dobré přírodní i historické podmínky. Přesto pro dlouhodobý úspěšný rozvoj turistické návštěvnosti je nutné v Libereckém kraji zabezpečit také odpovídající úroveň turistické infrastruktury a služeb. Kromě nabídky široké škály ubytovacích a stravovacích kapacit (základní turistická infrastruktura) jde také o potřebnou infrastrukturu pro pěší turistiku, cykloturistiku, lyžování, vodní a další sporty (doprovodná turistická infrastruktura) a o doprovodnou dopravní infrastrukturu. Předmětem tohoto opatření je dobudování odpovídajícího typu scházející infrastruktury a účinná podpora zlepšení struktury a kvality stávající. Kromě vlastní infrastruktury je nezbytné pečovat také o atraktivitu cestovního ruchu, tj. o přírodní, kulturní, kulturně-historické a technické památky.

Cíle opatření:

- koncepčně řešit rozvoj infrastruktury cestovního ruchu
- zvýšit atraktivitu území pro potenciální návštěvníky
- podpořit únosné rovnoměrnější rozložení turistické zátěže území
- rozšířit infrastrukturu cestovního ruchu také v oblastech mimo tradiční klasická střediska cestovního ruchu, nabídnout potenciálním klientům nové lokality
- podporovat šetrné formy cestovního ruchu s minimálními vlivy na životní prostředí a veřejné zdraví
- podpořit vybudování, zkvalitnění a rozšíření sítě ubytovacích a gastronomických zařízení, podpořit zvýšení jejich konkurenceschopnosti, certifikace, vybavenosti, nabídky
- zvýšit kvalitu a bezpečnost sportovně rekreačních zařízení (turistické trasy, naučné stezky, cyklistická doprava, lyžování a zimní sporty, vodní turistika)
- zlepšit stavebně-technický stav kulturních, kulturně-historických a technických památek a zvýšit jejich návštěvnost
- podpořit rozvoj malého a středního podnikání v oblasti cestovního ruchu
- zlepšit dopravní dostupnost Libereckého kraje a cílů cestovního ruchu
- zkvalitnit dopravní infrastrukturu (sezónní turistická doprava, parkování, navigační a informační systémy, ekologická doprava, přeprava kol, úschovny)
- zlepšit propustnost státní hranice ČR s Polskem a Německem

Aktivity naplňující opatření:

- A.6a.1 Zpracování krajské územní studie základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu
- A.6a.2 Výstavba, rekonstrukce a modernizace základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu (ubytovací zařízení, gastronomická zařízení) v oblastech k tomu vhodných (i z hlediska životního prostředí a jeho ochrany), včetně jejich kategorizace a certifikace
- A.6a.3 Podpora zpřístupnění turismu osobám s tělesným nebo jiným omezením včetně bezbariérovosti ubytovacích a gastronomických zařízení
- A.6a.4 Podpora turistické dopravní infrastruktury v oblastech cestovního ruchu (sezónní turistická doprava, parkování, navigační a informační systém pro motorovou dopravu, veřejná a ekologická doprava úschovny, půjčovny) a dopravní dostupnosti turistických cílů s vyloučením významných negativních vlivů na životní prostředí
- A.6a.5 Podpora kvality, bezpečnosti a vybavenosti sportovně rekreační infrastruktury (pěší turistika, turistická informační místa, cykloturistika, lyžování a zimní sporty, vodní aktivity) s vyloučením významných vlivů na životní prostředí
- A.6a.6 Zřízení turistických hraničních přechodů
- A.6a.7 Podpora rekonstrukce a využití kulturních, kulturně-historických a technických památek, budování nových objektů pro cestovní ruch
- A.6a.8 Podpora péče o přírodní atraktivitu a jejich vhodného a šetrného využití pro cestovní ruch
- A.6a.9 Podpora rekonstrukce stávajících a budování nových kulturně-společenských zařízení pro obyvatele i návštěvníky (tanec, divadlo, kino, kulturní pořady, výstavy apod.)

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- Délka úseků značených turistických tras a upravovaných běžeckých tratí pro veřejnost
- Počet turistických hraničních přechodů

- Počet hromadných ubytovacích zařízení cestovního ruchu podle kategorií
- Kapacita hromadných ubytovacích zařízení cestovního ruchu podle kategorií
- Využití lůžek a pokojů v hromadných ubytovacích zařízeních cestovního **ruchu**

Dopady do regionu (ekonomické, společenské, ekologické):

- Zvýšení návštěvnosti Libereckého kraje, růst spokojenosti návštěvníků
- Rozšíření dvou hlavních turistických sezón (léto, zima) a rovnoměrnější turistická návštěvnost během roku
- Růst příjmů z cestovního ruchu
- Zvýšení zaměstnanosti v cestovním ruchu
- Zkvalitnění infrastruktury využitelné nejen návštěvníky, ale i obyvateli regionu
- Zlepšení stavu přírodních, kulturních i technických zajímavostí a atraktivit

Cílové skupiny:

- turisté a návštěvníci kraje
- obyvatelé Libereckého kraje
- podnikatelské subjekty v cestovním ruchu
- provozovatelé a správci památek

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- podnikatelské subjekty
- svazky a cechy podnikatelů
- Krajská hospodářská komora Libereckého kraje
- okresní hospodářské komory
- Agrární komora
- svazky obcí
- města a obce
- nestátní neziskové organizace
- Klub českých turistů
- Český svaz tělesné výchovy
- Liberecký kraj
- sdružení cestovního ruchu v Libereckém kraji
- regionální organizace cestovního ruchu
- správy CHKO a KRNAP
- dopravci

Vazba na ostatní opatření PRLK:

B.3, B.4, C.1, C.2, C.4, D.3, E.1, E.4

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Operační program Podnikání a inovace
- Operační program Výzkum a vývoj pro inovace
- Program rozvoje venkova České republiky
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Sasko
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika
- Regionální operační program NUTS II Severovýchod
- Státní program podpory cestovního ruchu
- programy Ministerstva kultury České republiky

Dílčí opatření A.6b: Vytvoření fungujícího marketingového systému a podpora efektivní spolupráce mezi všemi aktéry cestovního ruchu

Zdůvodnění opatření:

Významné postavení cestovního ruchu jako rozvojového hospodářského faktoru je v Libereckém kraji dlouhodobě vnímáno a akceptováno jak podnikatelskou sférou, tak i veřejnou správou. Kromě ekonomických efektů působí cestovní ruch pozitivně také na celkové image kraje a jeho turistických regionů.

Z tohoto hlediska je potřeba rozvíjet cestovní ruch Libereckého kraje jak na celokrajské úrovni, tak na úrovni jeho jednotlivých turistických regionů a turistických oblastí, v souladu s principy trvale udržitelného rozvoje. Dále je nutné zvýšit celkové pozitivní povědomí o regionu, zejména zkvalitněním informací, a soustředit koncentraci marketingových aktivit na nejvýznamnější segmenty trhu.

Mezi základní a nejčastěji používané prvky marketingu v cestovním ruchu prováděné běžně na úrovni turistických destinací jsou především aktivity činěné pro konečného příjemce – hosta, tedy reklama a její reklamní prostředky, internetová prezentace turistické nabídky, podpora prodeje, přímý prodej, public relations, sponzoring a další. Nabídka ucelených a komplexních turistických programů a produktů je pro potenciálního zákazníka nejvyšší možnou službou.

Cíle opatření:

- udržet a postupně zvyšovat stávající podíl na počtu hostů a počtu přenocování v rámci ČR
- zvýšit využití lůžkových kapacit ubytovacích zařízení
- prodloužit průměrnou dobu pobytu hostů, zejména v letní sezóně
- zvýšit zaměstnanost v základních a doprovodných turistických službách
- zvýšit konkurenceschopnost turistické nabídky Libereckého kraje
- postupně odstranit slabá místa turistické poptávky v regionech (vybavenost, kvalita služeb)
- podporovat všechny prvky a aktivity turistické nabídky a z nich vyplývající pozitivní image pro ekonomický rozvoj regionu

Aktivity naplňující opatření:

- A.6b.1 Vytvoření společného jednotného systému propagace regionu
- A.6b.2 Podpora propagace a turistické nabídky LK a turistických regionů v médiích, formou propagačních materiálů, prezentačních akcí, účastí na veletrzích CR apod.
- A.6b.3 Propagace a reklama regionu v zahraničí, podpora incomingových aktivit
- A.6b.4 Podpora přípravy, tvorby a prodeje tematických programů a produktů, lokálních a regionálních programů a produktů, programů zaměřených na specifické skupiny návštěvníků
- A.6b.5 Podpora propagace místních specifik (místní trhy, výrobky, suvenýry...)
- A.6b.6 Podpora produktů a programů s přeshraničním efektem
- A.6b.7 Podpora společné marketingové strategie Libereckého kraje na přeshraniční, krajské a regionální úrovni
- A.6b.8 Vytvoření systému monitorování a vyhodnocování návštěvnosti LK, nabídky a poptávky
- A.6b.9 Podpora společných projektů subjektů z veřejné, soukromé i neziskové sféry, podpora přeshraniční a mezinárodní spolupráce a projektů (např. v rámci euroregionu NISA se zahraničními partnerskými kraji, projekty PPP atd.)
- A.6b.10 Posilování všeobecného povědomí o nezbytnosti realizace progresivních inovací a moderních metod podnikání v cestovním ruchu
- A.6b.11 Naplňování cílů a aktivit Programu rozvoje cestovního ruchu LK

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních cestovního ruchu podle kategorií (celkem, cizinci)
- Průměrná doba pobytu v hromadných ubytovacích zařízeních CR (celkem, cizinci)
- Podíl cest. ruchu na daňových příjmech obcí (poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt, z ubyt. kapacity)

Dopady do regionu (ekonomické, společenské, ekologické):

- Zvýšení návštěvnosti Libereckého kraje, růst spokojenosti návštěvníků
- Růst příjmů z cestovního ruchu
- Zvýšení zaměstnanosti v cestovním ruchu

Cílové skupiny:

- turisté a návštěvníci kraje (i specifické skupiny)
- obyvatelé Libereckého kraje
- podnikatelské subjekty v cestovním ruchu

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- města a obce
- svazky obcí
- regionální organizace cestovního ruchu
- podnikatelské subjekty v cestovním ruchu
- Krajská hospodářská komora Libereckého kraje
- okresní hospodářské komory
- Klub českých turistů
- cestovní kanceláře
- nestátní neziskové organizace
- turistická informační centra
- Technická univerzita v Liberci
- správy CHKO a KRNAP
- Euroregion NISA

Vazba na ostatní opatření PRLK:

A.1, E.1

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Regionální operační program NUTS II Severovýchod
- Integrovaný operační program
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Sasko
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika
- Operační program Mezuregionální spolupráce
- Operační program Nadnárodní spolupráce
- Czechtourism

Dílčí opatření A.6c: Organizační struktura cestovního ruchu, lidské zdroje**Stručný popis výchozí situace:**

Jednou z výrazných slabých stránek v rozvoji cestovního ruchu na celostátní, regionální i lokální úrovni je velmi roztržštěná koordinace, existence a fungování jeho organizačních struktur. Slabou stránkou je bezesporu fakt, že management již existujících struktur nemá žádnou dlouhodobou finanční jistotu; toto je však problém všech krajů. Cestovní ruch není legislativně dostatečně ošetřen. Liberecký kraj je však v budování organizace cestovního ruchu oproti většině krajů ČR již o určitou část práce dál. Na celokrajové úrovni je zastřešující organizací CR Sdružení pro rozvoj cestovního ruchu v Libereckém kraji. Na nižší územní regionální úrovni fungují čtyři organizace CR, které zastupují přirozené turistické regiony (Český ráj, Krkonoše, Jizerské hory, Českolipsko). V Krkonoších a Českém ráji organizace a řízení cestovního ruchu již dlouhodobě úspěšně funguje, Jizerské hory a Českolipsko jsou zatím v počátcích jejich budování. Také zakládání lokálních organizačních struktur v turistických regionech je teprve v počáteční fázi. Nedostatečná je zejména koordinace aktivit, jednou z brzd je mj. obava z konkurence. Pozitivním jevem je však zjevná snaha zapojit se do dění v místě a ve venkovských mikroregionech a podílet se tak na jejich dalším rozvoji.

Pozitivním rysem je rozvoj aktivit cestovního ruchu v turisticky atraktivních městech. Druhým pozitivním zjištěním je existence profesionálních manažerů v zájmových sdruženích a venkovských mikroregionech, spojená s přípravou návrhů turistických projektů a zejména se zajištěním jejich realizační fáze.

Síť TIC je v Libereckém kraji poměrně hustá a koresponduje s atraktivitou jednotlivých turistických oblastí. Úroveň jejich technické vybavenosti a rozsah činnosti a poskytovaných informací je však – podobně jako úroveň jejich personálního

obsazení – značně rozdílná. Tato nepříznivá fakta vyplývají především z toho, že podpora činnosti místních TIC je dosud malá, rozpočty vkládané zde aktéry v cestovním ruchu, zejména městy a turistickými středisky, často neodpovídají ani minimálním potřebám, kladeným na činnost a provoz TIC.

Nezbytnou podmínkou nejen úspěšného fungování organizační struktury, ale celého cestovního ruchu LK, je kvalitní a odpovídající rozvoj lidských zdrojů. Profesní úroveň mnoha poskytovatelů služeb v cestovním ruchu má dosud jen nižší až průměrnou kvalitu. To se odráží například v nedostatečné úrovni poskytovaných služeb, ve vzájemné spolupráci, ve výměně informací a zkušeností. Podobně citelně chybí kvalitní manažeři cestovního ruchu (hlavně na regionální a oblastní úrovni), kteří by zajišťovali koncepční činnost zejména v oblasti veřejné správy (města, významná turistická střediska). Průběžné vzdělávání dospělých ale nestačí; proto je nutné, aby se s výukovými programy zaměřenými na problematiku environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a cestovního ruchu začínalo již přinejmenším na středních školách a pokračovalo ve vzdělávání na školách vysokých.

Cíle opatření:

- rozšířit, propojit a zkvalitnit poskytované služby sítě organizací cestovního ruchu na místní, regionální a nadregionální úrovni
- zkvalitnit tvorbu, koordinaci a realizaci turistických produktů, programů a projektů na místní, regionální a nadregionální úrovni
- zvyšovat kvalifikace a vzdělávání lidských zdrojů v oblasti cestovního ruchu
- zdokonalit navigační a informační systémy v oblasti cestovního ruchu, včetně napojení na národní a mezinárodní síť
- zlepšit koordinaci při tvorbě strategických dokumentů

Aktivity naplňující opatření:

- A.6c.1 Podpora vzniku, činnosti, kvality služeb a spolupráce organizací cestovního ruchu na místní, regionální a celokrajské úrovni
- A.6c.2 Podpora vzdělávacích programů a aktivit v oblasti cestovního ruchu, podpora vysokoškolského vzdělávání
- A.6c.3 Podpora budování a zkvalitnění navigačního a informačního systému v oblasti cestovního ruchu
- A.6c.4 Podpora vytváření a provázání marketingových a komunikačních plánů jednotlivých organizací cestovního ruchu

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- Počet turistických informačních center
- Počet ekonomických subjektů v ubytování a stravování se sídlem na území obce (OKEČ 55.1, 55.2, 55.3)
- Počet cestovních kanceláří podle jejich sídla (OKEČ 63.3)
- Podíl zaměstnaných v ubytování a stravování na celkovém počtu zaměstnaných

Dopady do regionu (ekonomické, společenské, ekologické):

- Větší koordinace, a tím i intenzivnější rozvoj cestovního ruchu v LK
- Zvýšení návštěvnosti Libereckého kraje, růst spokojenosti návštěvníků

Cílové skupiny:

- turisté a návštěvníci kraje (i specifické skupiny)
- obyvatelé Libereckého kraje
- podnikatelské subjekty
- místní a regionální organizace cestovního ruchu
- sdružení pro rozvoj cestovního ruchu

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- města a obce
- svazky obcí
- regionální organizace cestovního ruchu
- podnikatelské subjekty v cestovním ruchu
- Krajská hospodářská komora Libereckého kraje

- okresní hospodářské komory
- Klub českých turistů
- cestovní kanceláře
- nestátní neziskové organizace
- turistická informační centra
- Technická univerzita v Liberci
- Centrum vzdělanosti Libereckého kraje

Vazba na ostatní opatření PRLK:

B.1, B.2, E.1

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Regionální operační program NUTS II Severovýchod
- Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
- Integrovaný operační program
- Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Sasko
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika
- Czechtourism

Strategický cíl B: Kvalitní a zdravé lidské zdroje

<p>B.1 Podpora celoživotního učení s důrazem na kvalitu života</p>	<p>B.1a Rozvoj a zkvalitňování systému počátečního vzdělávání</p> <p>B.1b Inovace systému terciárního vzdělávání</p> <p>B.1c Posílení adaptability a flexibility lidských zdrojů prostřednictvím dalšího vzdělávání</p>
<p>B.2 Zvýšení zaměstnatelnosti a zaměstnanosti obyvatel</p>	
<p>B.3 Zajištění dostupnosti a kvality zdravotní a sociální péče, podpora zdravého životního stylu</p>	<p>B.3a Zajištění dostupnosti a kvality zdravotní péče, podpora zdravého životního stylu</p> <p>B.3b Zajištění dostupnosti a kvality sociální péče</p> <p>B.3c Prevence projevů rasového násilí a pomoc začlenění příslušníků národnostních menšin do většinové populace</p>
<p>B.4 Podpora kulturních a sportovních zařízení a zájmové činnosti obyvatel</p>	<p>B.4a Podpora kulturních zařízení a zájmové činnosti obyvatel</p> <p>B.4b Podpora tělovýchovy a sportu</p>
<p>B.5 Péče o kulturní a kulturně-historické dědictví</p>	
<p>B.6 Zajištění dostupnosti a kvality bydlení, pracovního a veřejného prostředí</p>	
<p>B.7 Zajištění bezpečnosti obyvatel a majetku</p>	

Rozvojové opatření B.1: Podpora celoživotního učení s důrazem na kvalitu života

Dílčí opatření B.1a: Rozvoj a zkvalitňování systému počátečního vzdělávání

Stručný popis výchozí situace:

Systém počátečního vzdělávání v uplynulých letech prošel a stále ještě prochází zásadními změnami, souvisejícími se sociálně ekonomickým vývojem společnosti. Zásadním krokem bylo zahájení kurikulární reformy všech segmentů počátečního vzdělávání. Do centra vzdělávacího působení se tak postupně dostávají klíčové kompetence pro kvalitní život jedince ve společnosti a jeho uplatnitelnost na proměnlivém trhu práce. Tato nutně vnitřní přeměna pojetí vzdělávání – současně s demografickým vývojem, poznamenaným výrazným poklesem počtu dětí a žáků od počátku 90. let, – vytváří tlak na efektivní fungování vzdělávací soustavy. Za stále objektivně obtížnějších podmínek musí kraj v oblasti počátečního vzdělávání usilovat o kvalitativní srovnatelnost s rozvinutými společnostmi Evropské unie.

V návaznosti na prohlubování evropské integrace se aktérům vzdělávacího systému v Libereckém kraji otevřely možnosti přeshraniční spolupráce. V rámci euroregionu představují významný prvek obohacování počátečního vzdělávání o nové impulsy a o nová řešení společně sdílených potřeb. V tomto směru vstupuje do popředí stírání hranic – územních, myšlenkových a sociálních.

V návaznosti na udržitelný rozvoj a rovné příležitosti se systémovým momentem ve výchově a vzdělávání dětí a mládeže stává integrace dětí a žáků se specifickými vzdělávacími potřebami a nadaných v hlavním vzdělávacím proudu současně s vnitřní diferenciací vzdělávání. Ačkoli míra účasti populace na počátečním vzdělávání je tradičně vysoká, z hlediska úrovně vzdělání se jeví být nedostačující a limitující další rozvoj jedince i společnosti. Bude nutné restrukturalizovat vzdělávací soustavu zejména středního vzdělávání, aby byla schopna vyváženě plnit funkci odborné profesní přípravy a funkci přípravy na pokračování ve vzdělávání. Na opačné straně je očekáváno snižování míry účasti na středním vzdělávání. Zde bude nutné vyvinout mechanismy prevence předčasných odchodů žáků ze vzdělávání. S tím úzce souvisí proměna školního klimatu ve směru kučícímu se prostředí. Specifickou pozornost si vyžádají vzdělávací programy vycházející z aplikace matematiky, přírodovědných a technických disciplín.

Regionálním specifíkem jsou střední uměleckoprůmyslové školy a učiliště, kde jsou vychovávány nové generace odborníků v tradičních oborech Libereckého kraje – průmyslové a uměleckořemeslné zpracování skla, bižuterie, kovů a drahých kamenů.

Pozornost bude věnována i zájmovým aktivitám. Ty se na jedné straně musí vyrovnávat také s demografickým vývojem, na druhé straně významným způsobem doplňují poznávací a socializační funkce počátečního vzdělávání. Do popředí zde vystupuje potřeba dostatečně širokého spektra zájmových činností, zejména takových, které nebudou vázány na pravidelnou a organizovanou formu. V kontextu dalších záměrů by bylo vhodné pozornost směřovat také k činnostem, jež svým základem vycházejí z aplikace vědeckých poznatků.

Kurikulární reforma, integrační principy a další impulsy rozvoje počátečního vzdělávání vytvářejí nové požadavky na pedagogické pracovníky škol a školských zařízení jako nositelů vnitřní proměny školy. Je potřebné cíleně intervenovat v oblasti kompetencí, na nichž se reforma zakládá.

Infrastruktura sloužící počátečnímu vzdělávání v mnohém nedostačuje současným požadavkům – hygienickým, provozním, ale zejména vzdělávacím. Kraj by měl usilovat o modernizaci nezbytné infrastruktury, jež zároveň bude využitelná pro další vzdělávání.

Cíle opatření:

- zvýšit kvalitu počátečního vzdělávání
- zvýšit efektivitu počátečního vzdělávání
- zajistit rovné příležitosti ke vzdělávání
- rozvíjet vzdělávání k ochraně veřejného zdraví a životního prostředí
- rozvíjet přeshraniční spolupráci v počátečním vzdělávání
- rozvíjet kompetence pedagogických pracovníků
- modernizovat nezbytnou infrastrukturu

Aktivity naplňující opatření:

- B.1a.1 Vytváření podmínek pro naplňování kurikulární reformy, zvláště v oblasti proměny učícího se prostředí škol a školního klimatu
- B.1a.2 Zavádění metod, forem a činností k rozvoji klíčových kompetencí, pro udržitelný rozvoj a zdravý způsob života

- B.1a.3 Vytváření modelů vlastního hodnocení škol, zavádění certifikovaných systémů řízení kvality
- B.1a.4 Evaluace žáků v uzlových bodech vzdělávací dráhy s důrazem na monitorování kvality vzdělávání
- B.1a.5 Spolupráce a výměna zkušeností mezi aktéry v oblasti vzdělávání, rozvoj sociálního partnerství a komunitní funkce škol
- B.1a.6 Využívání informačních a komunikačních technologií ve všech oblastech vzdělávání
- B.1a.7 Rozšiřování výuky cizích jazyků s důrazem na anglický jazyk
- B.1a.8 Podpora vzdělávacích programů vycházejících z aplikace matematiky, přírodovědných a technických disciplín
- B.1a.9 Podpora vzdělávání a osvěty udržitelného rozvoje, bezpečnosti, zdravotní a sociální prevence a zdravého životního stylu, v ochraně veřejného zdraví a podpory životního prostředí
- B.1a.10 Posilování flexibility vzdělávacích programů středních škol v návaznosti na uplatnění absolventů ve společnosti a na trhu práce
- B.1a.11 Podpora uměleckoprůmyslového školství
- B.1a.12 Zvyšování provázanosti vzdělávacích institucí se sociálními partnery s uplatňováním inovací ve vzdělávání
- B.1a.13 Integrace zdravotně postižených žáků, žáků se specifickými vzdělávacími potřebami a žáků nadaných do hlavního vzdělávacího proudu při vnitřní diferenciaci a individualizaci vzdělávání
- B.1a.14 Vytváření programů pro integraci příslušníků národnostních menšin a cizinců ve vzdělávání
- B.1a.15 Rozvoj podpůrných asistenčních služeb ve vzdělávání
- B.1a.16 Preventivní opatření pro žáky ohrožené předčasným opuštěním vzdělávacího systému
- B.1a.17 Prevence společensky nežádoucího chování dětí a žáků
- B.1a.18 Rozvoj poradenských služeb ve vzdělávání, zejména oblasti kariérového poradenství a integrace žáků se specifickými vzdělávacími potřebami
- B.1a.19 Podpora zájmových aktivit v oblasti volného času dětí a mládeže
- B.1a.20 Rozvoj zájmových aktivit navazujících na aplikaci matematiky, přírodovědných a technických disciplín
- B.1a.21 Podpora nízkoprahových zařízení pro volný čas dětí a mládeže
- B.1a.22 Podpora přeshraniční spolupráce v počátečním vzdělávání
- B.1a.23 Rozvoj přeshraniční spolupráce mezi podniky a vzdělávacími institucemi
- B.1a.24 Posilování socio-kulturních kompetencí pro život v euroregionu
- B.1a.25 Další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblastech kurikulární reformy (zejména v oblasti klíčových kompetencí, školního klimatu, hodnocení vzdělávacího procesu)
- B.1a.26 Další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti odstraňování bariér bránících rovnému přístupu dětí, žáků a studentů ke vzdělávání
- B.1a.27 Rozvoj kompetencí řídicích a vedoucích pracovníků v oblasti řízení organizace a pedagogického procesu, personálního rozvoje
- B.1a.28 Obnova materiálně - technického zázemí pro počáteční vzdělávání
- B.1a.29 Investiční aktivity pro rozvoj infrastruktury vzdělávacích institucí

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- Podíl dětí ve věku 5 let účastnících se předškolního vzdělávání na celkovém počtu dětí ve věku 5 let
- Podíl žáků základního vzdělávání individuálně integrovaných a ve speciálních třídách na celkovém počtu žáků základního vzdělávání
- Podíl žáků 6. ročníku základního vzdělávání ve vzdělávacím programu osmiletých gymnázií na celkovém počtu žáků 6. ročníků základního vzdělávání
- Podíl žáků 8. ročníku základního vzdělávání ve vzdělávacím programu šestiletých gymnázií na celkovém počtu žáků 8. ročníků základního vzdělávání
- Podíl žáků 1. ročníku středního vzdělávání ve vzdělávacích programech poskytujících střední vzdělání s výučním listem na celkovém počtu žáků 1. ročníků středního vzdělávání
- Podíl žáků 1. ročníku středního vzdělávání ve vzdělávacích programech poskytujících střední vzdělání s maturitní zkouškou na celkovém počtu žáků 1. ročníků středního vzdělávání
- Podíl žáků 1. ročníků středního vzdělávání ve vzdělávacích programech všeobecného středního vzdělávání na celkovém počtu žáků 1. ročníků středního vzdělávání
- Podíl žáků 1. ročníku nástavbového studia na počtu absolventů vzdělávacích programů poskytujících střední vzdělání s výučním listem
- Podíl absolventů středního vzdělávání ve vzdělávacích programech poskytujících střední vzdělání s výučním listem na celkovém počtu absolventů středního vzdělávání

- Podíl absolventů středního vzdělávání ve vzdělávacích programech poskytujících střední vzdělání s maturitní zkouškou na celkovém počtu absolventů středního vzdělávání
- Podíl absolventů středního vzdělávání ve vzdělávacích programech všeobecného středního vzdělávání na celkovém počtu absolventů středního vzdělávání
- Počet dětí a žáků na jednoho pedagogického pracovníka v předškolním, základním a středním vzdělávání
- Podíl žáků základního a středního vzdělávání učících se anglickému jazyku na celkovém počtu žáků základního a středního vzdělávání
- Podíl absolventů středního vzdělávání ve vzdělávacích programech technického zaměření na celkovém počtu absolventů středního vzdělávání
- Podíl základních a středních škol s certifikovaným systémem řízení kvality na celkovém počtu ZŠ a SŠ
- Počet žáků na jeden osobní počítač v základním a středním vzdělávání
- Podíl účastníků zájmového vzdělávání ve školských zařízeních na počtu žáků základního vzdělávání
- Podíl účastníků základního uměleckého vzdělávání na počtu žáků základního vzdělávání
- Počet vytvořených školních vzdělávacích programů pro základní a střední vzdělávání
- Objem investic na obnovu a výstavbu infrastruktury pro počáteční vzdělávání příspěvkových organizací kraje
- Počet projektů naplňujících aktivitu opatření podpořených prostředky Libereckého kraje (v členění dle jednotlivých aktivit)
- Počet projektů naplňujících aktivitu opatření podpořených Evropským sociálním fondem (v členění dle jednotlivých aktivit)

Dopady do regionu (ekonomické, společenské, ekologické):

- vytváření předpokladů pro udržitelný ekonomický rozvoj
- posílení sociální soudržnosti
- zvýšení odpovědnosti obyvatel za dopady lidské činnosti na životní prostředí

Cílové skupiny:

- děti a mládež
- žáci
- pedagogičtí pracovníci
- řídicí pracovníci ve školství

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- školy a školská zařízení
- Krajská hospodářská komora Libereckého kraje
- okresní hospodářské komory
- svazy zaměstnavatelů
- města a obce
- svazky obcí
- nestátní neziskové organizace
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR

Vazba na ostatní opatření PRLK:

A.1, A.2, A.3, A.4, A.5, A.6, B.1b, B.1c, B.2, B.4, B.6, C.3, C.4, E.1, E.2, E.3, E.4, E.5, E.6

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
- Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Sasko
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika
- Regionální operační program NUTS II Severovýchod
- Operační program Rybářství
- Finanční mechanismus EHP a Norska

Dílčí opatření B.1b: Inovace systému terciárního vzdělávání**Stručný popis výchozí situace:**

Liberecký kraj si uvědomuje důležitost podpory rozvoje lidského potenciálu, který je jedním ze základních faktorů udržitelného hospodářského růstu. Současné společenské, ekonomické a environmentální prostředí klade na jedince stále vyšší nároky, vyžaduje stále větší míru znalostí a dovedností, schopnosti flexibility a mobility, na druhé straně ovšem nabízí širší možnosti těm, kteří si uvědomují potřebu hlubší znalostní a vědomostní základny pro uplatnění nejen na trhu práce, ale i pro svůj kvalitní život. Logickým výsledkem tohoto procesu je prodlužující se doba počátečního vzdělávání a mimo jiné také rostoucí tlak na rozšíření nabídky a kapacity terciárního vzdělávání.

Do systému terciárního vzdělávání vstupuje stále více osob, které s sebou nesou rozmanitost schopností, znalostí, aspirací, cílů, motivací, sociálního zázemí a ekonomických možností. Vyhovět požadavkům tohoto segmentu studujících, využít jeho potenciálu a zajistit současně dostatečnou kvalitu vzdělání nemůže jediný typ terciárního vzdělávání, nýbrž bohatě diferencovaný systém různých typů vysokých škol, vyšších odborných škol a studijních programů, který nabízí vzdělání pro mnohem širší spektrum různých společenských uplatnění, nejen pro povolání akademická, resp. vědecká.

Vzhledem ke zkracující se době uplatnitelnosti znalostí nabytých ve škole se stále výrazněji projevuje potřeba celoživotního učení, kdy jedním z předpokladů realizace je rozšíření nabídky a kapacity vzdělávacích programů v systému dalšího vzdělávání. Subjekty působící v terciárním vzdělávání mají široké pole působnosti mimo jiné také v této oblasti.

V Libereckém kraji působí 8 vyšších odborných škol (školní rok 2006/2007), šest fakult Technické univerzity v Liberci (strojní, textilní, mechatroniky a mezioborových inženýrských studií, pedagogická, hospodářská, architektury), Ústav zdravotnických studií při Technické univerzitě a čtyři soukromé vysoké školy nabízející studium zejména ekonomických oborů, konkrétně:

Bankovní institut vysoká škola, a.s. – pobočka Jablonec nad Nisou

Vysoká škola veřejné správy a mezinárodních vztahů v Praze o.p.s. – regionální pobočka Liberec

Univerzita Jana Amose Komenského Praha s.r.o. – pobočka Česká Lípa

Vysoká škola Karla Engliš, a.s. – pobočka Liberec

údaje MŠMT, jaro 2007

Cíle opatření:

- podpořit diverzifikaci, kvalitu a efektivitu systému terciárního vzdělávání s důrazem na požadavky znalostní ekonomiky
- zvýšit počet absolventů technických a přírodovědných oborů
- rozšířit nabídku vzdělávacích programů reflektujících požadavky zaměstnavatelské sféry
- posílit partnerství institucí terciárního vzdělávání s institucemi výzkumu a vývoje, podnikatelskou sférou a veřejnou správou
- podpořit těsnější spolupráci institucí počátečního a dalšího vzdělávání
- zkvalitnit personální zabezpečení terciárního vzdělávání
- podpořit rovný přístup studentů ke vzdělání
- rozšířit mezinárodní spolupráci v oblasti vzdělávací činnosti, výzkumu a vývoje a rozvoje lidských zdrojů

Aktivity naplňující opatření:

- B.1b.1 Inovace vzdělávacích programů s důrazem na poptávku trhu práce
- B.1b.2 Zapojení regionálních partnerů do tvorby studijních programů
- B.1b.3 Rozšíření nabídky kombinované a distanční formy studia
- B.1b.4 Podpora dostupnosti informačních zdrojů
- B.1b.5 Rozšíření výuky cizích jazyků
- B.1b.6 Podpora praxí a stáží studentů u zaměstnavatelů
- B.1b.7 Podpora rozvoje odbornosti lidských zdrojů zabezpečujících terciární vzdělávání
- B.1b.8 Propojení pedagogické činnosti s činností vědeckovýzkumnou
- B.1b.9 Implementace komplexního systému hodnocení kvality terciárního vzdělávání a jeho monitoring
- B.1b.10 Podpora technických a přírodovědných oborů včetně odborné a výzkumné činnosti mládeže
- B.1b.11 Podpora výchovy k podnikatelství

- B.1b.12 Podpora spolupráce se zahraničními vzdělávacími institucemi, zapojení jedinců i týmů do mezinárodních projektů a sítí
- B.1b.13 Implementace systému podpory projektového řízení na institucích terciárního vzdělávání
- B.1b.14 Rozvoj informačních a poradenských služeb o vzdělávacích příležitostech a o uplatnění absolventů na trhu práce
- B.1b.15 Obnova materiálně-technického zázemí pro terciární vzdělávání
- B.1b.16 Investiční aktivity pro rozvoj infrastruktury vzdělávacích institucí
- B.1b.17 Odstraňování bariér bránících rovnému přístupu studentů ke vzdělání
- B.1b.18 Profesní poradenství

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- struktura nabízených studijních oborů v terciárním vzdělávání
- počet posluchačů studijních oborů terciárního vzdělávání
- poměr přijatých posluchačů k počtu absolventů jednotlivých oborů
- počet nezaměstnaných absolventů terciárního vzdělávání dle studijních oborů
- počet soukromých vysokých škol působících v kraji
- počet absolventů soukromých vysokých škol
- počet vyšších odborných škol

Dopady do regionu (ekonomické, společenské, ekologické):

- vzdělané, adaptabilní a flexibilní obyvatelstvo s vysokou kvalitou života

Cílové skupiny:

- studenti
- pedagogičtí pracovníci
- vyšší odborné školy
- vysoké školy

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
- Technická univerzita v Liberci
- soukromé vysoké školy
- vyšší odborné školy
- Krajská hospodářská komora Libereckého kraje
- okresní hospodářské komory
- podnikatelské subjekty

Vazba na ostatní opatření PRLK:

A.1, A.2, A.3, A.4, A.5, A.6, B.1a, B.1c, B.2, B.4, B.6, C.3, C.4, E.1, E.2, E.3, E.4, E.5, E.6

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
- Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Sasko
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika
- Regionální operační program NUTS II Severovýchod
- Operační program Podnikání a inovace
- Operační program Výzkum a vývoj pro inovace
- Operační program Doprava

Dílčí opatření B.1c: Posílení adaptability a flexibility lidských zdrojů prostřednictvím dalšího vzdělávání**Stručný popis výchozí situace:**

Nepříznivá vzdělanostní úroveň kraje vyznačující se nízkým zastoupením obyvatel s vyšším sekundárním a terciárním vzděláním a současně proměny trhu práce, při nichž určité profese a odvětví prošly výrazným útlumem, jiné naopak zaznamenaly nárůst, vytváří tlak na pružnost lidských zdrojů. V tomto směru se klíčem k posílení adaptability a flexibility stává rozvoj jedince v průběhu profesní dráhy prostřednictvím dalšího vzdělávání, přičemž zároveň nelze opomenout dopad dalšího vzdělávání na dynamiku a konkurenceschopnost ekonomiky kraje.

Změna profesních profilů klade vzrůstající nároky na obecné kompetence (komunikativní, včetně cizích jazyků; využití informačních technologií; interpersonální a sociální; k učení se), stranou ovšem nemůže zůstat aktualizace a rozšiřování odbornosti, související s uplatňováním inovací a nových technologií v jednotlivých odvětvích.

Stávající situaci dalšího vzdělávání poznamenává zejména nedostatečně motivující prostředí pro další vzdělávání, ať již z pozice účastníků, tak z pozice zaměstnavatelů jako klíčových partnerů dalšího vzdělávání. V počátku je vznik systémového rámce, který by umožnil jednak uznávání dalšího, neformálního i informálního vzdělávání jako plnohodnotné kvalifikace a který by zabezpečil jeho přenositelnost do různých kontextů. Současná nabídka dalšího vzdělávání nepokrývá dostatečně flexibilně potřeby z hlediska zaměření, rozsahu a forem. Populace se účastní dalšího vzdělávání nerovnoměrně, přičemž zřejmě dochází k dalšímu zvětšování rozdílu mezi méně a více vzdělanými.

Liberecký kraj již v předchozím období učinil rozhodující opatření, kdy pro potřeby dalšího vzdělávání využil stávající kapacity a infrastrukturu středních škol a nechal vzniknout síť center dalšího vzdělávání. V daném okamžiku je potřebné podpořit a rozvíjet tuto síť, aby byla schopna řešit výše uvedené, a to zejména z toho důvodu, že má nejlepší možné předpoklady pro uspokojení potřeb obyvatelstva.

Podpora dalšího vzdělávání se nutně neobejde bez vnitřního rozvoje dalšího vzdělávání, zaměřeného na profesní rozvoj lektorů dalšího vzdělávání. Případné splynutí lektorů dalšího vzdělávání a pedagogů ve vzdělávání počátečním s sebou přinese významnou přidanou hodnotu v propojování dalšího a počátečního vzdělávání, což představuje naplnění pojetí vzdělávání jako celoživotního.

Cíle opatření:

- zvýšit kompetence obyvatel
- zlepšit vzdělanostní strukturu obyvatel
- rozvíjet kvalitu a rozsah dalšího vzdělávání
- zlepšit dostupnost dalšího vzdělávání
- rozvíjet kompetence lektorů dalšího vzdělávání
- rozvíjet síťování a partnerství v oblasti dalšího vzdělávání a poradenství
- propojovat další a počáteční vzdělávání
- zlepšit infrastrukturu vzdělávacích institucí formou obnovy i výstavby objektů
- zkvalitnit materiálně-technické zabezpečení vzdělávání

Aktivita naplňující opatření:

- B.1c.1 Motivace obyvatel k dalšímu vzdělávání
- B.1c.2 Stimulace poptávky po dalším vzdělávání
- B.1c.3 Rozvoj poradenských a informačních podpůrných mechanismů pro další vzdělávání
- B.1c.4 Tvorba a inovování programů dalšího vzdělávání a jejich modularizace
- B.1c.5 Využití moderních forem vzdělávání, zejména e-learning
- B.1c.6 Vytváření a aplikování mechanismů ověřování, uznávání a přenositelnosti kvalifikací získaných v rámci dalšího, neformálního a informálního vzdělávání
- B.1c.7 Identifikace potřeb v oblasti dalšího vzdělávání, analýza a vyhodnocení stavu dalšího vzdělávání
- B.1c.8 Vzdělávání lektorů, řídicích a organizačních pracovníků pro další vzdělávání
- B.1c.9 Metodická podpora a poradenství při zavádění inovací v dalším vzdělávání
- B.1c.10 Rozvoj spolupráce mezi vzdělávacími institucemi a sociálními partnery zejména při přípravě, tvorbě a inovaci vzdělávacích programů
- B.1c.11 Rozvoj sítě center dalšího vzdělávání zejména s důrazem na zvyšování kvality
- B.1c.12 Propojování vzdělávacích drah počátečního a dalšího vzdělávání
- B.1c.13 Obnova materiálně – technického zázemí pro další vzdělávání

B.1c.14 Investiční aktivity pro rozvoj infrastruktury vzdělávacích institucí

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- Podíl obyvatel v jednotlivých vzdělanostních kategoriích na celkovém počtu obyvatel
- Podíl osob účastnících se dalšího vzdělávání na ekonomicky aktivní populaci
- Počet vytvořených či inovovaných vzdělávacích programů pro další vzdělávání
- Počet osob účastnících se dalšího vzdělávání realizovaného středními školami
- Počet autorizovaných osob pro ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání
- Počet subjektů zapojených do sítě center dalšího vzdělávání
- Objem investic na obnovu a výstavbu infrastruktury pro další vzdělávání příspěvkových organizací kraje
- Počet projektů naplňujících aktivity opatření podpořených prostředky Libereckého kraje (v členění dle jednotlivých aktivit)
- Počet projektů naplňujících aktivity opatření podpořených Evropským sociálním fondem (v členění dle jednotlivých aktivit)

Dopady do regionu (ekonomické, společenské, ekologické):

- posílení adaptability hospodářství
- oslabení reprodukce sociální nerovnosti skrze vzdělání
- zvýšení odpovědnosti obyvatel za dopady lidské činnosti na životní prostředí

Cílové skupiny:

- obyvatelé Libereckého kraje
- zaměstnavatelé
- vzdělávací instituce
- lektori, řídící a organizační pracovníci v oblasti dalšího vzdělávání

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- vzdělávací instituce
- Krajská hospodářská komora Libereckého kraje
- okresní hospodářské komory
- svazy zaměstnavatelů
- zaměstnavatelé
- úřady práce
- města a obce
- svazky obcí
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
- Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

Vazba na ostatní opatření PRLK:

A.1, A.2, A.3, A.4, A.5, A.6, B.1a, B.1b, B.2, B.4, B.6, C.3, C.4, E.1, E.2, E.3, E.4, E.5, E.6

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
- Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
- Operační program Podnikání a inovace
- Regionální operační program NUTS II Severovýchod
- Operační program Doprava
- Švýcarské fondy

Rozvojové opatření B.2.: Zvýšení zaměstnatelnosti a zaměstnanosti obyvatel

Stručný popis výchozí situace:

Zásadní předpoklad, který podmiňuje možnosti ekonomického rozvoje, představuje potenciál lidských zdrojů. V předchozích letech prošel trh práce, respektive požadavky zaměstnavatelů poměrně výraznou proměnou, ať již se jedná o změny profesních profilů či o poptávku po určitých kvalifikacích. V rámci otevřené ekonomiky se hospodářství a související zaměstnanost odvíjí od globálních trhů. To vznáší nové požadavky na zaměstnatelnost obyvatel, spočívající v adaptabilitě na nové podmínky a výzvy.

V oblasti zaměstnanosti se kraj pohybuje mezi kraji s nízkou mírou nezaměstnanosti (v posledním období cca 7,0%, což je hodnota nižší než průměr ČR), ačkoli počet evidovaných uchazečů o práci (cca 17 000) není zanedbatelný. Negativním jevem posledních let je ovšem zvyšování podílu osob dlouhodobě nezaměstnaných (cca 30%), zvýšená pozornost by měla být věnována uplatnění osob se zdravotním postižením, stále také přetrvává, ačkoli mírná, vyšší míra nezaměstnanosti žen oproti mužům. Naopak, v předchozích letech se výrazně zlepšilo postavení absolventů škol na trhu práce, i když je výrazně ovlivněn hospodářským růstem a demografickým vývojem. Ten se ostatně stane katalyzátorem proměn trhu práce v dalším období, kdy z něj budou odcházet populačně silné ročníky narozených po II. světové válce a naopak se na něm budou uplatňovat podstatně slabší populační ročníky narozených na přelomu 80. a 90. let 20. století.

Zvýšení zaměstnatelnosti se na jedné straně bude zaměřovat na posílení adaptability lidských zdrojů na proměnu profesních nároků, spočívající vedle oblasti celoživotní vzdělávání v nástrojích proaktivní politiky zaměstnanosti – podpůrných a poradenských služeb směřujících k dalším aspektům zaměstnatelnosti (motivace, mobilita pracovníků, flexibilní pracovní úvazky, slučitelnost rodinného a profesního života, výchova k volbě povolání, rozšíření využívání informačních a komunikačních technologií). Za nezbytné je považováno propojování služeb zaměstnanosti se sociálními službami. Aktivity v této oblasti se nemohou nutně omezovat na zaměstnance a nezaměstnané, ale musí nacházet odezvu a specifická řešení také u zaměstnavatelů. Jejich podpora a inovativní řešení jsou předpokladem pro modernizaci všech služeb zaměstnanosti.

Kraj v této oblasti bude směřovat podporu zejména do klíčových odvětví hospodářství v návaznosti na strategický cíl dynamické a konkurenceschopné ekonomiky, a to zejména směrem k technologicky vyspělým průmyslovým odvětvím. V návaznosti na toto sílí potřeba identifikovat a předvídat potřeby a změny trhu práce, a to ze strany orgánů veřejné správy.

Vzhledem k očekávanému zvyšování mezinárodní mobility pracovních sil lze za nedostatečnou považovat přeshraniční a mezinárodní spolupráci v oblasti rozvoje lidských zdrojů a zaměstnanosti i kvalitu informovanosti o možnostech zaměstnání v zahraničí.

Cíle opatření:

- zvýšit adaptabilitu zaměstnanců
- zvýšit adaptabilitu zaměstnavatelů
- zvýšit zaměstnanost
- zajistit rovné příležitosti v přístupu k zaměstnání, uplatnění a odměňování
- posílit integraci osob ohrožených vyloučením z trhu práce
- posílit veřejné služby zaměstnanosti
- prohloubit mezinárodní spolupráce v oblasti rozvoje lidských zdrojů a zaměstnanosti

Aktivity naplňující opatření:

- B.2.1 Podpora spolupráce institucí na trhu práce s ohledem na potřebu efektivní realizace aktivní politiky zaměstnanosti
- B.2.2 Prohlubování a rozšiřování kvalifikace zaměstnanců
- B.2.3 Zvyšování kvalifikace a rekvalifikace nezaměstnaných
- B.2.4 Zvyšování dostupnosti nabídky dalšího vzdělávání
- B.2.5 Motivační aktivity směřující k návratu na trh práce
- B.2.6 Preventivní opatření ve vztahu k nezaměstnanosti
- B.2.7 Tvorba a realizace programů prevence před dlouhodobou nezaměstnaností
- B.2.8 Tvorba a realizace programů vytvářejících podmínky pro uplatnění ohrožených či znevýhodněných skupin obyvatelstva
- B.2.9 Tvorba a realizace programů pro obyvatele starší padesáti let

- B.2.10 Vytváření podmínek pro pracovní uplatnění zdravotně znevýhodněných
- B.2.11 Poradenské služby, zejména pro rizikové skupiny na trhu práce
- B.2.12 Podpora mobility pracovní síly
- B.2.13 Zavádění nových forem pracovních úvazků (flexibilní pracovní úvazky, sdílení pracovního místa, zkrácené pracovní úvazky)
- B.2.14 Aktivity umožňující sladění rodinného a profesního života
- B.2.15 Posilování odpovědnosti dětí, mládeže a jejich rodičů za volbu povolání – vzdělávací dráhy
- B.2.16 Tvorba a realizace programů propojování služeb zaměstnanosti a sociálních služeb
- B.2.17 Podpora investic do lidských zdrojů ze strany zaměstnavatelů
- B.2.18 Zavádění systémů řízení a rozvoje lidských zdrojů
- B.2.19 Tvorba systémů pro identifikaci a předvídání potřeb a změn trhu práce
- B.2.20 Průzkumy kvalifikačních potřeb zaměstnavatelů
- B.2.21 Podpora a rozvoj subjektů na trhu práce
- B.2.22 Podpora mezinárodní spolupráce v oblasti rozvoje lidských zdrojů a zaměstnanosti

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- Struktura zaměstnanosti dle OKEČ
- Struktura zaměstnanosti dle KZAM
- Struktura zaměstnanosti dle ISCED
- Míra registrované nezaměstnanosti
- Průměrná hrubá měsíční mzda
- Relace úrovně mezd žen a mužů
- Podíl uchazečů o zaměstnání do 25 let věku na celkovém počtu
- Podíl uchazečů o zaměstnání nad 50 let věku na celkovém počtu
- Podíl uchazečů o zaměstnání se zdravotním postižením na celkovém počtu
- Podíl dlouhodobě nezaměstnaných uchazečů o zaměstnání na celkovém počtu
- Počet osob účastnících se rekvalifikačních kurzů
- Počet projektů naplňujících aktivity opatření podpořených prostředky Libereckého kraje (v členění dle jednotlivých aktivit)
- Počet projektů naplňujících aktivity opatření podpořených Evropským sociálním fondem (v členění dle jednotlivých aktivit)
- Počet podpořených míst pro znevýhodněné skupiny
- Míra zaměstnanosti (podíl zaměstnaných na celkovém počtu obyvatel ve věku 15-64 let)
- Počet uchazečů o zaměstnání na 1 volné pracovní místo
- Podíl nezaměstnaných absolventů škol a mladistvých z celkového počtu neumístěných uchazečů o zaměstnání
- Struktura zaměstnanosti podle vzdělání
- Podíl zaměstnaných ve věku 55-64 let na celkovém počtu zaměstnaných osob

Dopady do regionu (ekonomické, společenské, ekologické):

- dynamická a konkurenceschopná ekonomika
- posílení sociální soudržnosti

Cílové skupiny:

- obyvatelé Libereckého kraje
- zaměstnanci
- nezaměstnaní
- zaměstnavatelé

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- vzdělávací instituce
- Krajská hospodářská komora Libereckého kraje
- okresní hospodářské komory

- svazy zaměstnavatelů
- zaměstnavatelé
- úřady práce
- Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

Vazba na ostatní opatření PRLK:

A.1, A.2, A.3, A.4, A.5, A.6, B.1, B.3, C.2, C.4, E.1, E.2, E.3, E.4, E.5, E.6

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
- Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
- Integrovaný operační program
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Sasko
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika

Rozvojové opatření B.3: Zajištění dostupnosti a kvality zdravotní a sociální péče, podpora zdravého životního stylu

Dílčí opatření B.3a: Zajištění dostupnosti a kvality zdravotní péče, podpora zdravého životního stylu

Stručný popis výchozí situace:

V Libereckém kraji zajišťuje lůžkovou zdravotnickou péči celkem 8 nemocnic a 6 odborných léčebných ústavů. Nejvýznamnější nemocnicí je Krajská nemocnice Liberec, kde je centralizována specializovaná a superspecializovaná péče v centrech jako jsou: onkologické, kardiologické, traumatologické (vč. spinální jednotky) a neurocentrum. Problémem nemocnice je však nedostatek prostoru a nevyhovující dislokace pracovišť poskytujících urgentní péči.

K zařízením s výrazně nadregionální působností patří Ústav chirurgie a plastické chirurgie Vysoké n. Jizerou, částečně Léčebna respiračních nemocí Cvikov, Lázně Libverda a Lázně Kundratice.

V oblasti lůžkového fondu proběhla částečná reorganizace, i když rozsah a strukturu poskytovaných zdravotnických služeb musí prioritně usměrňovat zejména zdravotní pojišťovny, které péči pro své klienty nasmlouvávají.

Liberecký kraj (tam, kde sahala jeho pravomoc) přistoupil ke sloučení dříve samostatných léčeben dlouhodobě nemocných do nemocnic s cílem zvýšení operativnosti překladů pacientů vyžadujících další, zejména ošetrovatelskou péči, z lůžek akutních na lůžka následné, resp. ošetrovatelské péče, kde není péče tak nákladná. V případě uvolnění kapacity akutních lůžek mohou být tato použita ve prospěch následné péče nebo zrušena, pokud se v budoucnu přizpůsobí terénní ošetrovatelská a také sociální péče (kapacitou i rozsahem služeb) potřebám pacientů umístěných do domácího prostředí.

Jedním z kroků sledujících zvýšení efektivity poskytování zdravotní péče bylo i sloučení dvou odborných léčebných ústavů zřízených krajem do Léčebny respiračních nemocí Cvikov.

Přemíra kapacity, zejména lůžek akutní péče, se jeví především ve východní části kraje.

Významnou složkou krajského zdravotnictví je Zdravotnická záchranná služba LK poskytující přednemocniční neodkladnou péči, která prošla v minulém období zásadní reorganizací a částečnou modernizací. Uplatněný systém DOKTOR se projevil jako efektivní. Od 1.1.2007 byl zřízen centrální dispečink ZZS v Liberci. Rozmístění výjezdových skupin je uvedeno v mapové příloze č. 10.

V kraji dále působí rozsáhlá síť ambulancí praktických lékařů, stomatologů, gynekologů a ambulantních specialistů, zdravotnická zařízení zajišťující domácí ošetrovatelskou péči, dopravní zdravotní služby, zařízení lékárenské a hygienické služby a další.

Dostupnost a kvalita zdravotnické péče v Libereckém kraji je převážně dobrá.

Z hlediska zdravotního stavu se v Libereckém kraji snižuje míra úmrtnosti (počet zemřelých na 1 000 obyvatel) a prodlužuje se naděje na dožití, přesto jsou úmrtnostní poměry v kraji poněkud horší než průměr ČR.

K nejčastějším příčinám úmrtí patří nemoci oběhové soustavy, novotvary, nemoci dýchací soustavy a úmrtí v důsledku vnějších příčin. Významným problémem kraje je sezónní výskyt salmonelózy. Výskyt alergií odpovídá průměru České republiky.

Od roku 2002 je v Libereckém kraji (jako prvním v ČR) úspěšně realizována Zdravotní politika LK jako dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatel LK. Cílem je, aby v horizontu 10-15 let došlo ke zlepšení klíčových ukazatelů zdravotního stavu obyvatelstva. K úspěchu tohoto procesu je nutné zapojení všech resortů, obcí, nestátních neziskových organizací, podnikatelů a především občanů.

Pokud vycházíme z předpokladu, že zdraví je ovlivňováno především praktikovaným životním způsobem (determinanta ovlivňující zdraví cca ze 40-50%), dále pak genetickým základem (cca 20%), životním prostředím (cca 20%) a konečně poskytovanými zdravotnickými službami (cca 10-20%) je evidentní, že zdraví jednotlivce je závislé především na přístupu každého z nás k dodržování zásad zdravého životního stylu po celý život.

Cíle opatření:

- zlepšit zdravotní stav obyvatel Libereckého kraje
- řešit nerovnosti ve zdraví
- vytvořit podmínky pro rovnou dostupnost, bezpečnost, kvalitu a efektivnost poskytované zdravotnické péče napříč jednotlivými obory a regiony LK
- účelně řešit koncentraci, specializaci a dělbu práce zejména v sektoru nemocniční lůžkové péče
- využít opatření směřujících k efektivní alokaci finančních prostředků do investic v oblasti nezbytných rekonstrukcí a pořízování (reprodukce) finančně nákladné přístrojové techniky
- dosáhnout účelné restrukturalizace lůžkového fondu zdravotnických zařízení ve prospěch rozvoje méně nákladné, přitom nezbytné ošetrovatelské a rehabilitační péče
- rozvinout jednodenní medicínu a domácí ošetrovatelskou péči
- zajistit účelný rozvoj emergentní péče a návaznosti jednotlivých článků této péče
- zajistit hospicovou péči o kapacitě cca 25 lůžek a nezbytného zázemí pro pobyt doprovázejících rodinných příslušníků, příp. rozvoj domácí hospicové péče
- zajistit plnění jednotlivých cílů schválené Zdravotní politiky LK
- prohloubit odpovědnost jednotlivců za své zdraví a zdraví členů rodiny
- zapojit NNO, obce a podnikatelské subjekty do péče o zdraví a zdravé životní prostředí
- vytvořit efektivně působící systém výchovy k péči o zdraví a zdravé životní prostředí včetně systému výchovy a vzdělávání zdravotnických pracovníků
- účelně využít soustavu informací o vývoji zdravotního stavu obyvatel, struktuře, kapacitách, výkonech a efektivitě poskytovaných zdravotnických služeb

Aktivita naplňující opatření:

- B.3a.1 Spolupráce všech segmentů zainteresovaných na zdravotní péči (občané, zdravotnická zařízení, zdravotní pojišťovny, odborné společnosti, Liberecký kraj, obce a pod.) na udržení a rozvoji efektivně fungujícího systému péče o zdraví
- B.3a.2 Rozvoj specializované a superspecializované péče zejm. v Krajské nemocnici Liberec a spádových okresních nemocnicích tak, aby pro obyvatele kraje byla tato péče dostupná, efektivní a na vysoké odborné úrovni.
- B.3a.3 Výstavba pavilonu emergentní péče v Krajské nemocnici Liberec
- B.3a.4 Rozvoj systému přednemocniční neodkladné péče zajišťovaný Zdravotnickou záchrannou službou Libereckého kraje
- B.3a.5 Rozvoj péče v odborných léčebných ústavech a specializovaných zdravotnických zařízeních na území Libereckého kraje
- B.3a.6 Restrukturalizace lůžkového fondu nemocnic ve prospěch lůžek ošetrovatelských a rehabilitačních
- B.3a.7 Rozvoj domácí ošetrovatelské péče
- B.3a.8 Zřízení hospicové péče
- B.3a.9 Aktivita vedoucí ke snížení míry novorozenecké a kojenecké úmrtnosti
- B.3a.10 Vytvoření systému rané péče o perinatálně ohrožené a postižené děti
- B.3a.11 Zvýšení podílu kojených dětí a rozšíření statutu BFH (Baby Friendly Hospital) na všechna porodnická a novorozenecká oddělení v nemocnicích
- B.3a.12 Vytvoření účinného systému zachytu násilí páchaného na dětech (týrání)
- B.3a.13 Stabilizace sítě praktických lékařů pro dospělé a děti, stomatologů a vybraných specialistů
- B.3a.14 Aktivita vedoucí ke snížení úmrtí a invalidity mladých lidí v důsledku úrazů a
- B.3a.15 Podpora aktivit vedoucích ke prodloužení střední délky života

- B.3a.16 Zajištění dostupnosti kompletních služeb pro občany s duševními poruchami
- B.3a.17 Realizace programu eliminace závažných dětských infekčních chorob
- B.3a.18 Podpora prevence a snížení výskytu neinfekčních chorob
- B.3a.19 Podpora prevence a výskytu infekčních chorob
- B.3a.20 Podpora zdravého životního stylu
- B.3a.21 Podpora činnosti NNO působících v oblasti péče o zdraví
- B.3a.22 Podpora preventivních opatření v péči o zdraví jako jedné z možností jejího zefektivnění
- B.3a.23 Podpora programů zaměřených na znevýhodněné a zranitelné skupiny obyvatel
- B.3a.24 Programy podpory dětí se specifickými zdravotními problémy

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- Počet lůžek ve zdravotnických zařízeních podle jednotlivých typů na 1000 obyvatel
- Počet a kapacita agentur domácí ošetrovatelské péče
- Počet lůžek hospicové péče ev. počet agentur domácí hospicové péče
- Míra novorozenecké a kojenecké úmrtnosti
- Počet porodnických a novorozeneckých oddělení se statutem BFH (Baby Friendly Hospital)
- Střední délka života (naděje dožití) při narození -ženy, muži
- Průměrné % pracovní neschopnosti
- Standardizovaná úmrtnost celkem a dle vybraných příčin (ženy, muži)
- Výskyt vybraných infekčních onemocnění (spalničky, záškrt, tuberkulóza, pohlavní choroby, HIV/AIDS, salmonelózy, hepatitidy)
- Výskyt vybraných neinfekčních onemocnění (IM, CMP, nádorová onemocnění, diabetes mellitus)
- Počet podpořených projektů NNO z rozpočtu kraje a výše podpory
- Počet obyvatel na 1 lékaře

Dopady do regionu (ekonomické, společenské, ekologické):

- Zefektivnění systému zdravotní péče a spolupráce mezi poskytovateli zdravotnických služeb a ostatními zainteresovanými stranami
- Efektivní alokace finančních prostředků na rekonstrukce staveb a pořízení (reprodukcí) nákladné zdravotnické techniky a její koordinované využití
- Zlepšené využití lůžkového fondu ZZ a jeho restrukturalizace ve prospěch méně nákladných a potřebných ošetrovatelských a rehabilitačních lůžek; efektivnější využití ostatních složek poskytujících zdravotní péči
- Přiblížení zdravotní péče pacientům a její poskytování v domácím prostředí
- Rozvinutý a spolehlivý systém přednemocniční neodkladné péče a navazující akutní nemocniční péče
- Rozšíření zdravotní výchovy obyvatel a posílení jejich odpovědnosti za vlastní zdraví
- Snížení nákladů zdravotní péče důslednou realizací efektivního systému preventivní péče
- Zlepšení úrovně zdraví obyvatel = zdravá a výkonná pracovní síla = výkonnější a konkurenčně schopná ekonomika
- Integrace zdravotně postižených občanů do společnosti
- Koncentrace, zejména specializované a superspecializované péče a účelná dělba práce by měly vést k lepšímu využití zdravotnické techniky a odborného potenciálu
- Důsledná analýza zdravotního stavu obyvatel umožní definování potřeb zdravotní péče a odvozeně i k formulování požadavků na strukturu a rozsah poskytované péče
- Zapojení NNO, škol, obcí a podnikatelů do podpory péče o zdraví a péče o zdravé životní prostředí

Cílové skupiny:

- obyvatelé Libereckého kraje
- lékaři a ostatní personál zdravotnických zařízení
- města a obce
- nestátní neziskové organizace
- zdravotnická zařízení

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- Liberecký kraj

- Krajská hygienická stanice
- Pracovní skupina pro realizaci zdravotní politiky Libereckého kraje
- zdravotní pojišťovny
- odborné společnosti ve zdravotnictví
- zdravotnická zařízení
- vzdělávací instituce
- nestátní neziskové organizace
- města a obce
- svazky obcí
- podnikatelské subjekty

Vazba na ostatní opatření PRLK:

A.1, A.2, B.1, B.3b, B.6, B.7, C.1, C.4, D.1, D.2, E.1, E.2, E.3

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Integrovaný operační program
- Regionální operační program NUTS II Severovýchod
- Program rozvoje venkova České republiky
- Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
- Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
- Finanční mechanismus EHP a Norska

Dílčí opatření B.3b: Zajištění dostupnosti a kvality sociální péče

Stručný popis výchozí situace:

Proces analýzy a tvorby politiky sociální práce i sociálních služeb na území kraje není možné uskutečnit bez vzájemné spolupráce všech aktérů, organizací a institucí, které se na území kraje v oblasti sociálních služeb pohybují. V Libereckém kraji probíhá proces mapování potřeb občanů v oblasti sociálních služeb. Celkově lze říci, že kapacitami i strukturou služeb sociální péče odpovídá situace v LK celorepublikovému průměru.

Dle analýz zpracovaných, průběhu let 2003-2006, vypovídajících o kvalitě života občanů lze konstatovat, že svými parametry doposud sociální služby dostatečně neodpovídají skutečným, profilovaným potřebám uživatelů.

Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb

Určit skutečné priority kraje bude možné na základě dílčích komunitních plánů regionů, měst a obcí. Plánování sociálních služeb umožní efektivněji rozhodovat o rozvoji jednotlivých typů služeb a strukturu sociální sítě v kraji jako celku, což zároveň umožní efektivnější vynakládání finančních prostředků v této oblasti. Tyto plány budou nezbytnou podmínkou i pro čerpání prostředků pro sociální sféru z fondů EU.

Určování typů potřebných sociálních služeb, jejich poskytování a finanční podpora kraje bude vázána na zpracování komunitních plánů a rozvojových plánů jednotlivých služeb. Pro kraj z toho vyplývá povinnost zpracování vlastního Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb a metodické pomoci obcím, městům a mikroregionům se zpracováním jejich vlastních, „dílčích“, komunitních plánů.

Standardizace a hodnocení kvality sociálních služeb

V úzkém propojení na procesy komunitního plánování probíhají procesy zavádění standardů kvality monitorování úrovně kvality poskytovaných služeb. Zabezpečování kvality sociálních služeb je také jedním ze základních principů probíhající reformy sociálních služeb. Základní požadavky kvality jsou určeny ve standardech kvality sociálních služeb, které jsou upraveny zákonem č. 108/2006 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Proces standardizace sociálních služeb umožňuje zefektivnění systému sociálních služeb. Zajištění možnosti zhodnocení efektivity vynakládaných prostředků tj. zjištění skutečnosti týkající se rozsahu a kvality poskytované služby a její adekvátnosti ve vztahu k potřebám klientů a potenciálních uživatelů, je základním předpokladem úspěšného zajišťování sociálních služeb v daném regionu. V Libereckém kraji v letech 2007 – 13, proběhnou inspekce poskytování sociálních služeb. Cílem inspekcí je zjistit úroveň kvality poskytovaných sociálních služeb u všech poskytovatelů, kteří žádají o finanční prostředky kraje.

Na základě analýzy výsledků monitorování kvality sociálních služeb v krajských zařízeních byla zahájena a bude probíhat další systematická podpora zavádění kvality v jednotlivých zařízeních a systematické vzdělávání. Budou realizovány rozvojové plány jednotlivých služeb. V souladu se standardy a hodnocením kvality bude posilováno zapojení

příjemce služeb jako aktivního prvku v systému. Potencionální uživatel služby tak bude schopen rozhodovat individuálně o výběru potřebných služeb. Financování bude postupně přecházet z financování institucí na financování poskytovaných služeb dle skutečných potřeb.

Cíle opatření:

- nastavit proces tvorby a zpracovávání střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v Libereckém kraji
- podpořit propagaci metod komunitního plánování u obcí s rozšířenou působností a přirozených mikroregionů pro poskytování sociálních služeb
- podpořit zapojení obcí a nestátních neziskových organizací do komunitního plánování
- transformovat zařízení sociálních služeb
- rozšířit dostupnost a kvalitu poskytovaných sociálních služeb
- vytvořit metodiku poskytování sociálních služeb v krajských zařízeních a aktualizace národních standardů dle typu služby, podporovat poskytovatele v LK
- vytvořit systém podpory zavádění kvality v jednotlivých zařízeních
- podporovat vytvoření rozvojových plánů jednotlivých služeb na území libereckého kraje, koordinovat tvorbu rozvojových plánů služeb z úrovně LK
- nastavit srovnatelnou úroveň kvality poskytovaných služeb v kraji
- vytvořit systém hodnocení všech poskytovatelů sociálních služeb, kteří žádají o finanční prostředky kraje
- podpořit rozvoj systému zdravotní a sociální péče
- rozšiřovat počet bezbariérových vstupů na veřejných místech
- vytvořit rovné příležitosti pro všechny poskytovatele sociálních služeb
- podporovat aktivity v oblasti sociální podpory a práce v sociálně vyloučených romských lokalitách
- podporovat vznik chráněného bydlení pro klienty následné péče po absolvování léčby závislého chování
- nastavit optimální síť služeb pro uživatele ilegálních drog a nízkoprahových kontaktních a poradenských center
- podporovat deinstitucionalizace sociální péče, motivovat rozšiřování sociální péče poskytované v přirozeném prostředí uživatelů
- podporovat rozvoj chráněného bydlení a dalších alternativních forem sociálních služeb včetně služeb sociální prevence
- podporovat integraci osob se zdravotní postižením a osob ohrožených sociálním vyloučením
- nastavit optimální sociální síť
- zpracovat dokumenty z projektu Partnerství Ministerstva vnitra, týkající se prevence kriminality (bezpečnostní analýza kraje)
- zvýšit informovanost veřejnosti
- podporovat procesy aktivního stárnutí

Aktivity naplňující opatření:

- B.3b.1 Zpracování střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb LK
- B.3b.2 Zavedení komunitního plánování sociálních služeb LK, podpora a propagace metody komunitního plánování u obcí s rozšířenou působností a přirozených mikroregionů pro poskytování sociálních služeb, vytvoření krajské koordinační struktury KP, zmapování neziskového sektoru v oblasti sociálních služeb, včetně jeho podpory.
- B.3b.3 Zavedení systému hodnocení kvality sociálních služeb - monitorování úrovně kvality, jednodenní a vícedenní hodnocení kvality, sebehodnocení.
- B.3b.4 Zavedení procesu standardizace – aktualizace standardů dle typu služby, zavádění standardů do jednotlivých zařízení zřizovaných LK, podpora ostatních poskytovatelů.
- B.3b.5 Zavedení systematické podpory zavádění kvality v jednotlivých zařízeních – realizace rozvojových plánů jednotlivých služeb.
- B.3b.6 Zavedení ucelené metodiky a systému vzdělávání za účelem zkvalitnění poskytovaných sociálních služeb – metodické skupiny ředitelů dle typu služby, zajištění supervize, vzdělávací kurz pro řídicí pracovníky zařízení sociálních služeb v rámci celoživotního vzdělávání.
- B.3b.7 Zavedení systému financování vycházejícího z komunitního plánování, financování na základě rozvojových plánů služeb, sledování efektivity poskytovaných služeb, podpora sociálních služeb vycházejících z potřeb regionu a splňující potřebnou kvalitu.
- B.3b.8 Podpora sociální integrace v komunitách (v obcích).
- B.3b.9 Transformace zařízení sociální péče a deinstitucionalizace sociálních služeb.

- B.3b.10 Medializace sociálního tématu – propagační materiály, prezentace v médiích.
- B.3b.11 Zpracování dílčích dokumentů(např. analýza protidrogové scény, bezpečnostní analýza, ...)
- B.3b.12 Rozvoj a podpora služeb sociální péče poskytované v přirozeném prostředí uživatele
- B.3b.13 Podpora prevence a léčby závislého chování
- B.3b.14 Podpora činností aktivního stárnutí

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- Počet poskytovatelů sociálních služeb
- Počet osob, které prošly systémem vzdělávání v oblasti sociálních služeb
- Počet sociálních služeb a zařízení, v kterých bylo provedeno hodnocení kvality sociálních služeb
- Počet sociálních služeb a zařízení, kteří úspěšně absolvovaly inspekci kvality
- Počet zařízení a služeb, které mají rozvojový plán
- Počet uživatelů služeb, kteří pobírají příspěvek na péči
- Finanční alokace na rozvoj sociálních služeb (státní/krajský rozpočet)

Dopady do regionu (ekonomické, společenské, ekologické):

- efektivnější vynakládání finančních prostředků v sociální oblasti
- přiblížení služeb občanovi, poskytování služeb dle skutečných potřeb
- nové pracovní příležitosti při rozvoji terénních a ambulantních služeb a při zkvalitňování péče v rezidenčních službách i pro obtížně zaměstnatelné

Cílové skupiny:

- fyzické osoby v nepříznivé sociální situaci (podle ustanovení zákona č. 108/2006 Sb. , v platném znění)

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- Liberecký kraj
- města a obce
- svazky obcí
- nestátní neziskové organizace
- subjekty zabývající se činností v sociální oblasti
- nadace a nadační fondy

Vazba na ostatní opatření PRLK:

A.5, B.3a, B.3c, B.6, E.1, E.2, E.3, E.4, E.5, E.6

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Integrovaný operační program
- Regionální operační program NUTS II Severovýchod
- Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
- Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Sasko
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika
- Finanční mechanismus EHP a Norska

Dílčí opatření B.3c: Prevence projevů rasového násilí a pomoc začlenění příslušníků národnostních menšin do většinové populace

Stručný popis výchozí situace:

Problém národnostních menšin vzniká jako politický problém pouze v tom případě, že existuje národní většina, která ať už záměrně, či nikoli, vylučuje ostatní národnostní skupiny z rozhodovacího procesu. Otázka národnostních menšin se stává stále více předmětem mezinárodního politického zájmu.

Je potřeba citlivě rozlišovat prolínání problémů integrace azylantů a národnostních menšin. U azylantů se jedná o pomoc při začleňování do společnosti, o pomoc okamžitou (co nejdříve po obdržení azylu) směřovanou ke konkrétnímu jednotlivci či rodině. U národnostních menšin se jedná dlouhodobější vývojové trendy a postoje společnosti.

V Libereckém kraji není problém minorit v popředí. Je však potřeba v blízké budoucnosti myslet na možné varianty a tendence vývoje v různých souvislostech. Je proto nutné vypracovat nové postupy, které pomohou společnosti (minoritám) se navzájem poznat. Jsou tady problémy dlouhodobé i aktuální.

Národnostní menšiny v Libereckém kraji představují vysoce integrované skupiny obyvatel, které nemají žádné problémy se soužitím s majoritní populací. Jsou vytvořeny dobré podmínky a předpoklady pro bezproblémové soužití s většinovou společností.

Výjimku představuje romská komunita, která byla uznána jako samostatná národnostní menšina až po roce 1989. Tato menšina se potýká s tradičními problémy, které se týkají vzdělanostní, sociální a kulturní úrovně. Nově přibyla problematika nezaměstnanosti, drogových závislostí a také nárůst diskriminačních tendencí vůči romské populaci a další faktory plynoucí z liberalizace a demokratizace naší společnosti po roce 1989.

Velkým vkladem do řešení této problematiky je, že majoritní společnost tento problém vidí jako celospolečenský a postupně jej řeší. Romská menšina za posledních 8 let udělala velký pokrok a zatím ani sama není schopna docenit tyto výsledky.

Komplikace při řešení situace národnostních menšin přicházejí v mizivé snaze převážné většiny samotných Romů začít s tím něco dělat. Chtít věci a svou situaci sami změnit. Je vidět apatie a smíření se s osudem, že „nic nejde změnit“.

Cíle opatření:

- podporovat rovné příležitosti pro všechny obyvatele
- podporovat aktivity vedoucí ke zvýšení sociálně ekonomická úrovně života menšin
- zajistit plnou účast všech obyvatel na soužití s menšinami
- podporovat zachování jazyka, kultury a tradičních hodnot života menšin
- podporovat klidné soužití všech obyvatel kraje založené na partnerství, rovnosti příležitostí a občanské solidaritě i ve vztahu k menšinám
- podporovat práci ve vyloučených romských lokalitách, se zaměřením na zlepšení vzájemné komunikace a spolupráce se samosprávou
- podporovat začleňování osob ohrožených sociální exkluzí do společnosti

Aktivity naplňující opatření:

- B.3c.1 Podpora dialogu s představiteli národnostních menšin v důsledku čeho dojde k eliminaci důsledků dosud neřešených jevů v interetnických vztazích a předcházení projevům rasového násilí.
- B.3c.2 Rozvíjet sociální práci a sociální poradenství, posílit terénní práci a podporovat zdravotně preventivní programy zaměřené na zdravý způsob života menšin a imigrantů.
- B.3c.3 Iniciovat ve spolupráci s Úřady práce vytváření programů zaměstnanosti využitím institutů veřejně prospěšných prací a tvorby společensky účelných pracovních míst.
- B.3c.4 Začlenit příslušníky národnostních menšin do policejních sborů (i jiných ozbrojených složek - vojsko, vězeňská služba, bezpečnostní agentury, městská policie).
- B.3c.5 Posilovat odborné znalosti a dovednosti zadavatelů, poskytovatelů a uživatelů sociálních služeb formou jejich vzdělávání.
- B.3c.6 Podporovat aktivity vedoucí k sociálnímu začleňování ohrožených osob.
- B.3c.7 Rozvíjet spolupráci mezi subjekty podílejících se na aktivitách v jednotlivých oblastech.
- B.3c.8 Zajistit systémovou podporu pro vykonávání vybraných činností vedoucích k řešení integrace sociálně vyloučených osob.

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- Počet osob žijících v sociálně vyloučených lokalitách
- Počet sociálně vyloučených lokalit

Dopady do regionu (ekonomické, společenské, ekologické):

- předcházení možným rasovým nepokojům
- odstranění rasových předsudků vůči příslušníkům národnostních menšin

- začlenění příslušníků národnostních menšin do majoritní společnosti
- vyšší stupeň sociálně ekonomické úrovně života příslušníků národnostních menšin a imigrantů

Cílové skupiny:

- příslušníci národnostních menšin a imigranti
- obyvatelé žijící v sociálně vyloučených lokalitách

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- Liberecký kraj
- města a obce
- svazky obcí
- nestátní neziskové organizace
- subjekty zabývající se činností v sociální oblasti
- nadace a nadační fondy

Vazba na ostatní opatření PRLK:

A.5, B.3a, B.3b, B.6, E.1, E.2, E.3, E.4, E.5, E.6

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Integrovaný operační program
- Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
- Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
- Švýcarské fondy
- Finanční mechanismus EHP a Norska

Rozvojové opatření B.4: Podpora kulturních a sportovních zařízení a zájmové činnosti obyvatel

Dílčí opatření B.4a: Podpora kulturních zařízení a zájmové činnosti obyvatel

Stručný popis výchozí situace:

V Libereckém kraji je poměrně hustá síť veřejných knihoven (88 % obcí), stabilizovaný počet muzeí, galerií, divadel, kin, kulturních zařízení a center. Tyto profesionální kulturní instituce, jejichž zřizovateli jsou v převážné většině města a obce, nabízí bohaté kulturní vyžití pro nejširší veřejnost. Dosah a účinnost působení kulturních institucí lze členit na místní, regionální a nadregionální.

Instituce regionálního a nadregionálního významu zřizuje Liberecký kraj. Jedná se o Krajskou vědeckou knihovnu v Liberci, Severočeské muzeum v Liberci, Oblastní galerii v Liberci, Vlastivědné muzeum a galerii v České Lípě a Muzeum Českého ráje v Turnově. Význam těchto organizací spočívá především v regionálním působení a v metodické a odborné činnosti vůči ostatním kulturním organizacím v kraji. Řada aktivit těchto organizací směřuje i za hranice kraje a republiky. Kvalitu a rozsáhlost jejich sbírek dokládá zájem ostatních muzeí, ale i zahraničních institucí.

Muzea a galerie v kraji tvoří 2 stupňovou síť kulturních a kulturně vzdělávacích zařízení. Větší muzea, zařazená v 2. stupni (zřizovaná krajem a Ministerstvem kultury), zajišťují specializované odborné a další muzejní činnosti pro daný region i mimo něj. Vedle toho pečují o rozsáhlé sbírkové fondy, prezentují je nejširší veřejnosti a poskytují širokou škálu kulturních, vzdělávacích a informačních služeb. Muzea na úrovni obcí, měst, případně muzea spolková a soukromá vyvíjí svou činnost v rámci působnosti obce, či města a jsou většinou úzce specializovaná nebo mapují historii daného místa.

Pro oblast knihoven je od r.2002 zaveden systém výkonu regionálních funkcí knihoven v kraji, který koordinuje Krajská vědecká knihovna. V rámci tohoto systému by měly být vyrovnávány rozdíly v poskytování knihovnických a informačních služeb základními knihovnami. Zejména v malých obcích představují knihovny jednu z mála a mnohdy jedinou stálou kulturní aktivitu.

Mezi organizace s nadregionálním významem v kraji patří také Naivní Divadlo v Liberci, Divadlo F.X Šaldy v Liberci, Botanická a Zoologická zahrada. Zřizovatelem těchto zařízení je město Liberec. Jejich význam pro kraj spočívá

především v zájmu o nabídku jejich kulturních a vzdělávacích služeb, který přesahuje město i Liberecký kraj a v mnoha případech i hranice republiky.

Kulturní služby v kraji nejsou poskytovány pouze profesionálními kulturními institucemi, ale i v rámci aktivit občanských sdružení, NNO, spolků a zájmových činností skupin a jednotlivců, různých občanských iniciativ.

Tyto subjekty poskytují prostor pro zájmové využití obyvatel a zároveň jsou i pořadateli kulturních akcí nadregionálního, regionálního i místního významu. Udržení těchto aktivit je velmi důležité nejen pro rozšíření a obohacení nabídky kulturního využití v obcích a městech, ale především jde o zapojení obyvatel do místního dění, posilování občanské společnosti, přeshraniční spolupráce a předcházení působení negativních vlivů především u dětí a mládeže. Podpora těchto aktivit by měla mít kooperativní charakter, zdrojem by měly být veřejné rozpočty na úrovni obcí, kraje a státu.

Cíle opatření:

- podporovat fungování stabilní sítě veřejných knihoven, muzeí, galerií, divadel, kin a kulturních center
- podporovat kvalitní nabídku kulturních, kulturně vzdělávacích a informačních služeb pro nejširší veřejnost
- posílit systém poskytování kvalitních odborných a metodických služeb regionálních a nadregionálních institucí
- naplňovat rozvojový potenciál kulturních institucí v oblasti využití kulturního dědictví, a to zejména pro celoživotní vzdělávání a cestovní ruch
- podporovat realizaci významných kulturních projektů
- podporovat rozvoj místní kultury a tradic
- podporovat neprofesionální umělecké aktivity
- podporovat sociální soudržnosti obyvatel regionu
- posilovat sounáležitosti obyvatel s regionem a zvyšovat celkovou úroveň jejich kulturnosti a vzdělanosti
- prezentovat kulturu Libereckého kraje v rámci republiky i v zahraničí
- zlepšit dostupnost a kvalitu informací o kultuře v kraji

Aktivity naplňující opatření:

- B.4a.1 Podpora výkonu regionálních funkcí knihoven v LK z rozpočtu LK
- B.4a.2 Udržení a rozvoj sítě kulturních institucí
- B.4a.3 Podpora divadel se stálým souborem z rozpočtu LK
- B.4a.4 Poskytování odpovídajících příspěvků na provoz kulturních institucí
- B.4a.5 Posilování akvizic knihoven a muzeí v rámci rozpočtů
- B.4a.6 Podpora vzdělávacích aktivit kulturních institucí.
- B.4a.7 Zajištění financování investičních akcí kulturních institucí
- B.4a.8 Metodické působení a odborná pomoc regionálních a nadregionálních muzeí
- B.4a.9 Péče o kulturní dědictví a tradiční lidovou kulturu
- B.4a.10 Finanční podpora přehlídek, festivalů a vzdělávacích seminářů, významných a tradičních kulturních projektů
- B.4a.11 Podpora neprofesionálních kulturních a uměleckých aktivit
- B.4a.12 Posílení grantového fondu kraje na podporu místní kultury, zachování místních tradic a zájmových aktivit občanů
- B.4a.13 Tvorba informačních databází z oblasti kultury

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- počet obsluhovaných knihoven v rámci výkonu regionálních funkcí
- výše finančních prostředků do oblasti kultury z veřejných rozpočtů (státní/krajský/obecní)
- počty registrovaných čtenářů v knihovnách
- počty návštěvníků kulturních zařízení dle druhu zařízení (divadla, muzea + galerie + památníky, koncerty)
- počet kulturně vzdělávacích akcí v muzeích a galeriích
- počet krátkodobých výstav
- finanční prostředky na nákup knihovnických fondů
- finanční prostředky na přímou podporu kulturních aktivit z rozpočtu LK
- finanční prostředky ve Fondu investic LK pro oblast kultury

Dopady do regionu (ekonomické, společenské, ekologické):

- příspěvek ke zlepšení kvality života v kraji

- stabilní síť kulturních zařízení
- kvalitní nabídka kulturních, kulturně vzdělávacích a informačních služeb pro obyvatele i návštěvníky
- posílení občanské společnosti a kulturnosti obyvatel
- zvýšení atraktivity regionu
- posílení prevence před negativními vlivy působícími na děti a mládež

Cílové skupiny:

- kulturní instituce
- města a obce
- obyvatelé Libereckého kraje
- turisté a návštěvníci kraje
- nestátní neziskové organizace v oblasti kultury
- vlastníci kulturních zařízení

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- Liberecký kraj
- Ministerstvo kultury ČR
- města a obce
- svazky obcí
- místní akční skupiny
- neprofesionální a profesionální kulturní organizace
- nestátní neziskové organizace, občanská sdružení a zájmové svazky v oblasti kultury
- podnikatelské subjekty v oblasti kultury

Vazba na ostatní opatření PRLK:

A.5, A.6, B.2, B.3, B.5, B.6, C.4, E.1, E.2, E.3, E.4, E.5, E.6

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Integrovaný operační program
- Regionální operační program NUTS II Severovýchod
- Program rozvoje venkova České republiky
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Sasko
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika
- Finanční mechanismus EHP a Norska

Díličí opatření B.4b: Podpora tělovýchovy a sportu

Stručný popis výchozí situace:

Důležitým měřítkem kvality života obyvatel je možnost sportovního vyžití, a to v jeho aktivní i pasivní formě. Liberecký kraj má vhodné klimatické a přírodní podmínky, které jsou postupně doplňovány potřebnou infrastrukturou. Díky nim se stal důležitou, mezinárodně uznávanou destinací sportu.

Z pohledu masového sportu a tělovýchovy je v první řadě nutné zabývat se podporou příležitostí pro obyvatele a návštěvníky kraje k trávení volného času sportovními a pohybovými aktivitami. V širokém spektru aktivit dominují turistika, cyklistika (cykloturistika), kondiční cvičení, klasické a alpské lyžování. V případě kolektivních sportů se zvýšenému zájmu těší fotbal, lední hokej, florbal a další. Stranou zájmu nemohou ovšem zůstat ani stále více oblíbené adrenalinové sporty a bojová umění. Vedle individuálně sportujících jsou tyto aktivity organizovány stovkami sportovních oddílů, tělovýchovných jednot a zájmových sdružení. K udržitelnému rozvoji sportovně aktivního trávení volného času je potřebné vytvářet podmínky, zázemí a související služby. S masovým sportem úzce souvisí problematika bezpečnosti, zejména při provozu na pozemních komunikacích, šetrného využívání krajiny a rozvoje cestovního ruchu.

Specifickou oblastí sportovního prostředí je výchova mladé generace ve školách a školských zařízeních. Zejména v tomto případě vstupuje do popředí nutnost motivace ke zdravému životnímu stylu, jehož nedílnou součástí je také sport.

Nedílnou součástí rozvoje a kultivace sportovního prostředí tvoří odborné předpoklady trenérů, vedoucích oddílů, pořadatelů, rozhodčích, administrativních a dalších pracovníků. Rostoucí požadavky kladené na tyto osoby si vyžadují průběžné zvyšování kvalifikace, a to nejen v oblasti sportovně technické, ale i kompetence pedagogického, zdravotního, psychologického, etického a fyziologického charakteru.

S ohledem na přírodní podmínky a budovanou infrastrukturu je zájmem kraje, aby se stal dějištěm významných republikových, evropských, ale i světových soutěží a závodů. Pořadatelství takto významných akcí přispívá svou atraktivitou ke zvýšení prestiže kraje, zájmu o využití kapacit cestovního ruchu, neméně významný je i přínos pro zaměstnanost v kraji.

Provozování sportu širokou veřejností, stejně jako pořadatelství významných sportovních akcí s sebou přináší nutnost kvalitní sportovní infrastruktury a návazných služeb. V obcích a městech Libereckého kraje již jsou k dispozici veřejně přístupná sportovní zařízení. Tato zařízení již v mnoha případech nesplňují kritéria hygienická, bezpečnosti, provozní, ani moderní vybavenosti. Dalším negativním jevem jsou územní disparity v kapacitách a nabídce tohoto zázemí. Samostatným problémem je potom vybavenost škol a školských zařízení kvalitním sportovním zázemím. Prostorové ani materiální podmínky pro výuku tělesné výchovy nejsou adekvátní a u mnohých škol v podstatě nevytváří prostor pro výuku nových sportů a pohybových aktivit.

Cíle opatření:

- zvýšit počet aktivně sportujících občanů Libereckého kraje
- snížit počet úrazů při sportu a zájmových činnostech
- podpořit pořádání významných sportovních akcí v Libereckém kraji
- rozvíjet a zkvalitňovat sportovní infrastrukturu
- rozvíjet kompetence pracovníků a dobrovolníků v oblasti tělovýchovy a sportu
- rozvíjet přeshraniční spolupráce v oblasti tělovýchovy a sportu
- zvýšit regionální (místní) dostupnosti sportovišť
- zkvalitnit propojení systému nabídek produktů tělovýchovy a sportu s nabídkou cestovního ruchu

Aktivity naplňující opatření:

- B.4b.1 Podpora profesionálních i neprofesionálních sportovních a tělovýchovných subjektů
- B.4b.2 Podpora individuálních sportovních aktivit
- B.4b.3 Podpora investičních a neinvestičních aktivit pro rozvoj, modernizaci a budování přírodních i umělých sportovišť a sportovních areálů (vč. turistických značených cest, cyklostezek a cyklotras)
- B.4b.4 Podpora investičních a neinvestičních aktivit do infrastruktury související se sportem a tělovýchovou
- B.4b.5 Propagace zdravého životního stylu
- B.4b.6 Propagace sportovních zařízení
- B.4b.7 Zvýšení dostupnosti soukromých a veřejných sportovišť široké populaci
- B.4b.8 Vzdělávání pracovníků a dobrovolníků působících v oblasti tělovýchovy a sportu
- B.4b.9 Podpora významných sportovních akcí v Libereckém kraji
- B.4b.10 Podpora sportovně diplomatického prostředí v Libereckém kraji
- B.4b.11 Podpora aktivit zajišťujících propojení nabídky tělovýchovy a sportu s nabídkou cestovního ruchu
- B.4b.12 Podpora přeshraniční spolupráce subjektů v oblasti tělovýchovy a sportu na úrovni spolupřátání sportovních akcí
- B.4b.13 Podpora přeshraniční spolupráce subjektů v oblasti tělovýchovy a sportu na úrovni mezinárodních sportovních soutěží
- B.4b.14 Podpora prevence úrazů
- B.4b.15 Podpora informovanosti o prospěšnosti pohybu pro zdraví člověka

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- Finanční alokace z rozpočtu LK na provoz neprofesionálních sportovních a tělovýchovných subjektů
- Finanční alokace z rozpočtu LK na provoz profesionálních sportovních a tělovýchovných subjektů
- Finanční alokace z rozpočtu LK na rekonstrukci a budování infrastruktury tělovýchovy a sportu
- Počet rekonstruovaných sportovišť s pomocí finančního příspěvku z rozpočtu LK
- Počet registrovaných členů sportovních subjektů
- Počet podpořených sportovních akcí z rozpočtu LK

Dopady do regionu (ekonomické, společenské, ekologické):

- zvýšení spotřeby a příjmů z cestovního ruchu
- zvýšení kvality poskytovaných služeb
- zlepšení zdravotního stavu obyvatel
- zvýšení atraktivity kraje
- posílení prevence před negativními vlivy působícími na děti a mládež
- příspěvek ke zlepšení kvality života v LK

Cílové skupiny:

- obyvatelé Libereckého kraje
- turisté a návštěvníci kraje
- trenéři a další pracovníci a dobrovolníci v oblasti tělovýchovy a sportu
- sportovní instituce
- nestátní neziskové organizace v oblasti sportu
- vlastníci sportovišť

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
- města a obce
- svazky obcí
- místní akční skupiny
- školy a školská zařízení
- neprofesionální i profesionální sportovní organizace
- nestátní neziskové organizace působící v oblasti tělovýchovy a sportu
- podnikatelské subjekty

Vazba na ostatní opatření PRLK:

A.5, A.6, B.1, B.4a, B.2, B.3, B.6, C.1, C.4, D.3, D.4, E.1, E.2, E.3, E.4, E.5, E.6

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Regionální operační program NUTS II Severovýchod
- Integrovaný operační program
- Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
- Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
- Program rozvoje venkova České republiky
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Sasko
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika

Rozvojové opatření B.5: Péče o kulturní a kulturně-historické dědictví**Stručný popis výchozí situace:**

Památkový fond v Libereckém kraji nedoznal výraznějších změn; výrazně se nezměnil počet kulturních památek a bohužel se nepodařilo dosáhnout ani výrazně lepšího stavebně-technického stavu památek v kraji. Dlouhodobě zhoršený stav vykazují zejména sakrální památky, protože jejich vlastníci nedisponují takovým objemem finančních prostředků, aby splnili závazky povinné spoluúčasti financování obnovy kulturních památek. Velkým přínosem pro památkovou péči v kraji bylo prohlášení horského hotelu a televizního vysílače na hoře Ještěd u Liberce za národní kulturní památku (prohlášení inicioval Liberecký kraj společně se Statutárním městem Liberec).

Na několika konkrétních případech se prokázalo, že vztah veřejnosti k památkám a památkové péči obecně není převážně záporný. Existuje relativně početná skupina, která ochranu památek považuje za důležitou. Přesto se většina společností neztotožnila se zájmy státní památkové péče a je ochotna je přijmout pouze v případě mimořádně hodnotných kulturních památek, většinou veřejnosti přístupných hradů, zámků apod. Na straně vlastníků kulturních

památek a nemovitostí, které nejsou kulturními památkami, ale nachází se v území památkových rezervací a zón, přetrvává přesvědčení, že stát (kraj, obec) je povinen spolupodílet se vždy na financování obnovy všech kulturních památek a všech staveb uvnitř památkových rezervací a zón; toto přesvědčení vlastníků vychází z domnělého omezování výkonu vlastnických práv ze strany památkové péče.

V oblasti samosprávy se v uplynulém období podařilo připravit systém pro rozdělování finančních příspěvků na obnovu kulturních památek, pozornost byla rovněž věnována propagaci zájmů státní památkové péče, především prostřednictvím internetu a Měsíčníku Libereckého kraje. Ve spolupráci s Národním památkovým ústavem a obecními úřady obcí s rozšířenou pravomocí byl aktualizován Seznam nejohroženějších a nevyužívaných kulturních památek, který je součástí Koncepce účinnější podpory rozvoje památkové péče v Libereckém kraji.

K výraznému zhoršení situace v oblasti poskytování příspěvků na obnovu kulturních památek z rozpočtu Libereckého kraje došlo v letech 2006 a 2007. Během dvou let došlo k poklesu objemu finančních prostředků, které Liberecký kraj poskytoval vlastníkům kulturních památek, takřka o 90 % oproti roku 2005. Liberecký kraj např. v roce 2006 poskytl na obnovu kulturních památek nejméně finančních prostředků ze všech krajů v ČR. Tento stav mohl vést k prodloužení doby obnov některých kulturních památek (především církevních), ve výjimečných případech mohl vést i k výraznému zhoršení stavebně technického stavu některých kulturních památek. Obnova památek a jejich ochrana je stále chápána jako spotřeba finančních prostředků, zcela je opomíjen význam obnovy a ochrany památek pro příznivý vývoj a rozvoj společnosti; soustavné zanedbávání finanční podpory obnovy a ochrany kulturních památek může znamenat ztrátu úcty a respektu k historii a historickým památkám, k našemu okolí a ve svém důsledku může vést ke snížení rozvojového potenciálu společnosti. V této souvislosti se jako další riziko jeví výrazné zvyšování vstupného na instalované objekty (hrady, zámky), které může vést k diskriminaci vývoje a vzdělání sociálně slabších skupin obyvatelstva.

Kroky Libereckého kraje v roce 2006 dokázaly, že kraj si uvědomuje nenahraditelnost archeologického dědictví a považuje jej za součást svého kulturně-historického potenciálu. Obor archeologie pokládáme v případě ochrany kulturního dědictví za součást památkové péče.

Jednoznačně pozitivně lze hodnotit vznik samostatného územního pracoviště Národního památkového ústavu v Liberci v únoru 2006. Pracoviště se poměrně rychle etablovalo a přispělo ke zkvalitnění odborných činností státní památkové péče v kraji. Výrazný je rovněž přínos pracoviště v oblasti rozvoje cestovního ruchu zaměřeného na památky. Kraj navázal s novým pracovištěm Národního památkového ústavu poměrně těsnou a úspěšnou spoluprací, konkrétně začala společná práce na revizích podmínek ochranných pásem kulturních a národních kulturních památek a slibně se rozvíjí také spolupráce v oblasti cestovního ruchu. S Národním památkovým ústavem kraj dále podepsal nekomerční smlouvu o spolupráci při poskytování dat (GIS).

V oblasti výkonu státní správy se od zřízení krajů v roce 2001 vytvořilo plnohodnotné krajské pracoviště orgánu státní památkové péče v rámci odboru kultury, památkové péče a cestovního ruchu. Pracoviště vykonává úkoly, které pro něj plynou ze zákona o státní památkové péči a z dalších právních předpisů. Krajský úřad Libereckého kraje, odbor kultury, památkové péče aplikoval obecný krajský kontrolní mechanismus na obor památkové péče, pořádá pracovní setkání s pracovníky obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a průběžně zdokonaluje pravidla pro poskytování příspěvků na obnovu kulturních památek.

Obnova kulturních památek a jejich údržba směřuje svými výsledky na formování a výchovu společnosti, která se lépe identifikuje a sžívá se „svým“ regionem, městem, obcí, místem. Poznání vlastní minulosti pomáhá zpětně při ochraně památek a nepřímo zvyšuje zájem veřejnosti o dění v místě. Obnovená kulturní památka představuje přínos pro rozvoj společnosti; zánik památky, který je ze své podstaty nevratným procesem, znamená nejenom nenahraditelnou hmotnou a duchovní ztrátu, ale rovněž zánik i těch hodnot, které dosud nejsme schopni identifikovat a plně docenit.

Obnova kulturních památek, jako částí životního prostředí, má také pozitivní ekologický vliv. Z ekonomického hlediska může obnova kulturních památek přispět ke zvýšení atraktivity regionu a napomoci ke zvýšení turistického ruchu, vytvoření nových pracovních míst spojených s obnovou kulturních památek nebo následně s novým využitím obnovených kulturních památek.

Obnova kulturních památek však jednoznačně vyniká mimoekonomickým přínosem, obnovená památka generuje zisk ve formě zdravého rozvoje a vývoje společnosti s patřičnou úctou k nenahraditelným historickým, kulturním, přírodním, technickým aj. hodnotám.

Cíle opatření:

- zvýšit dostupnost a rozšířit spektrum informací o státní památkové péči s důrazem na propagaci zájmů státní památkové péče
- docílit zápisu Horského hotelu a televizního vysílače na hoře Ještěd u Liberce na Seznam světového dědictví UNESCO a vytipovat další mimořádné atraktivity vhodné k tomuto zápisu
- zkvalitnit ochranu archeologických památek

- zvýšit roční objem finančních prostředků na obnovu kulturních památek z rozpočtu Libereckého kraje pro vlastníky kulturních památek minimálně na úroveň roku 2005
- podporovat využívání mimokrajských finančních zdrojů na obnovu kulturních památek
- upravit podmínky pro poskytování prostředků na obnovu kulturních památek
- přispět ke zvýšení vhodného využívání kulturního a historického fondu kraje
- využít možností cestovního ruchu k obnově kulturních, technických památek a historických částí měst
- chránit všechny části kulturního a historického dědictví od nejstarších dob po současnost jako dokladů lidské činnosti a vývoje společnosti ve všech oblastech

Aktivity naplňující opatření:

- B.5.1 Soustavná podpora zlepšování stavu kulturních památek, technických památek a památkového fondu Libereckého kraje.
- B.5.2 Změna krajských dotačních titulů směrem k tomu, aby došlo ke sloučení dvou dotačních titulů v jeden
- B.5.3 Rozšíření zaměření krajských dotačních titulů podpory i na objekty, které nejsou prohlášeny kulturními památkami, ale nachází se na území památkových rezervací a zón, nebo památkových ochranných pásem.
- B.5.4 Seznamování veřejnost se zájmy státní památkové péče a poskytování informací vlastníkům kulturních památek o jejich právech a povinnostech
- B.5.5 Spolupráce s Národním památkovým ústavem při naplňování smlouvy o nekomerční spolupráci o poskytování dat a v dalších oblastech společného zájmu.
- B.5.6 Podpora aktivit směřujících k zápisu Horského hotelu a televizního vysílače na hoře Ještěd na Seznam světového dědictví UNESCO a vytipování dalších mimořádných atraktivit vhodných k tomuto zápisu
- B.5.7 Poskytování metodické a odborné pomoci vlastníkům kulturních památek, obcím nebo občanským sdružením.
- B.5.8 Podpora vhodného využití památkového fondu především pro potřeby cestovního ruchu a zajištění odpovídající dopravní dostupnosti památkového fondu, turistických aktivit a s tím spojených služeb
- B.5.9 Vypracování plánů území s archeologickými nálezy pro území LK
- B.5.10 Finanční podpora zpracování předprojektových studií a průzkumů k obnově a využití kulturních památek
- B.5.11 Obnova historických částí měst
- B.5.12 Prezentace a propagace kulturního dědictví s využitím pro cestovní ruch
- B.5.13 Propagace kulturního dědictví včetně možnosti propagace mimo území kraje
- B.5.14 Spolupráce se zahraničními partnery při ochraně kulturního a kulturně-historického dědictví

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- Finanční alokace z rozpočtu LK na obnovu kulturních památek
- Počet návštěvníků nemovitých kulturních památek
- Počet přijatých plánů ochrany území s archeologickými nálezy

Dopady do regionu (ekonomické, společenské, ekologické):

- zvýšení atraktivity regionu a turistického ruchu
- vytvoření nových pracovních míst
- rozšíření využití kulturních památek
- upevnění a rozšíření povědomí společnosti o kulturních a historických hodnotách LK
- přispění k sounáležitosti obyvatelstva s územím LK

Cílové skupiny:

- vlastníci kulturních památek
- turisté a návštěvníci kraje
- obyvatelé Libereckého kraje
- podnikatelské subjekty
- města a obce

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- Archeologická komise Libereckého kraje
- Národní památkový ústav

- města a obce
- nestátní neziskové organizace
- vlastníci kulturních památek

Vazba na ostatní opatření PRLK:

A.5, A.6, B.1, B.2, B.3, B.4, B.6, B.7, D.3, E.1, E.2, E.3, E.4, E.5, E.6

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Regionální operační program NUTS II Severovýchod
- Integrovaný operační program
- Program rozvoje venkova České republiky
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Sasko
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika
- Finanční mechanismus EHP a Norska

Rozvojové opatření B.6: Zajištění dostupnosti a kvality bydlení, pracovního a veřejného prostředí

Stručný popis výchozí situace:

V posledních 10-ti letech se Liberecký kraj v porovnání s ČR vyznačuje výrazně větším podílem starších a stavebně technicky zanedbaným počtem domů a bytů. Z celkového úhrnu trvale obydlených bytů tvoří byty III. a IV. kategorie přibližně 5 %, což převyšuje průměr ČR. Tento stav výrazně neovlivnily ani mírně nadprůměrné přírůstky (v porovnání s ČR) nových trvale obydlených domů a bytů za posledních 10 let.

Bydlení je základní lidskou potřebou, důležitým prvkem určujícím životní úroveň lidí, významným stabilizačním faktorem obyvatelstva měst a obcí. Z veřejných prostředků by měla být podporována především výstavba sociálního (podporovaného) bydlení, což představuje především nájemné bydlení určené pro domácnosti s nižšími příjmy nebo obyvatelstvo jinak znevýhodněné v přístupu k bydlení z důvodu svého věku, zdravotního stavu nebo obyvatelstvo v tíživé životní situaci, mladé začínající rodiny.

Z hlediska zvyšování kvality života obyvatel LK hraje nezanedbatelnou roli i kvalita zdejších pracovních a veřejných prostředí. I přes snahy jejich zvyšování u všech obcí a subjektů v kraji, stále ještě nejsou pokryty všechny potřeby ke zlepšení jejich celkového stavu.

Cíle opatření:

- zvýšit dostupnost adekvátního a cenově přijatelného bydlení pro všechny domácnosti, především nízkopříjmové a jinak znevýhodněné
- zvýšit podíl podporovaného bydlení z veřejných prostředků
- stabilizovat obyvatelstvo v obcích i mimo hlavní centra osídlení
- zvýšit kvalitu a bezpečnosti bydlení, vytváření zdravého vnitřního prostředí
- rozšířit nabídku bydlení
- ochrana před hlukem z dopravy a z ostatních zdrojů
- ovlivňovat procesy suburbanizace v zázemí větších měst
- zlepšit osvětu a informovanost o ekologicky šetrných formách bydlení
- zkvalitnit veřejné prostředí a image měst a obcí
- zlepšovat kvalitu pracovního prostředí zaměstnanců
- prohloubit prevenci vzniku pracovních úrazů a onemocnění

Aktivity naplňující opatření:

- B.6.1 Podpora výstavby nových obecních bytových jednotek a jejich infrastruktury, včetně podporovaného bydlení
- B.6.2 Rekonstrukce a modernizace stávajících obecních bytových jednotek a jejich infrastruktury, včetně podporovaného bydlení
- B.6.3 Podpora bytové politiky zaměřené na staré lidi, neúplné rodiny, nezaměstnané, sociálně nepřízpůsobivé, cizince a příslušníky minorit včetně jejich sociálního zapojení

- B.6.4 Revitalizace a humanizace sídlišť
- B.6.5 Podpora zdravého a ekologického bydlení (ekologické domy, nízkoenergetické domy)
- B.6.6 Osvěta a vzdělávání v problematice bydlení (ekologické domy, alternativní technologie, ekosídliště)
- B.6.7 Rekonstrukce a úpravy veřejných budov, veřejných prostranství a jejich vybavení, veřejné zeleně, zlepšení image měst a obcí
- B.6.8 Rekonstrukce zařízení občanské vybavenosti a podpora jejich činnosti
- B.6.9 Podpora bezbariérového, bezpečného bydlení a veřejného prostředí
- B.6.10 Podpora snižování hluku nadlimitního, rušivého a obtěžujícího
- B.6.11 Koncepční řešení bydlení v Libereckém kraji
- B.6.12 Zajištění kvality pracovního prostředí zaměstnanců a prevence vzniku pracovních úrazů a onemocnění

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- počet nových bytových jednotek podporovaného bydlení
- počet nově rekonstruovaných bytových jednotek podporovaného bydlení
- objem finančních prostředků na revitalizaci a humanizaci sídlišť a na úpravy veřejného prostranství
- podíl trvale obydlených bytů III. – IV. kategorie na celkovém počtu trvale obydlených bytů
- počet nově hlášených případů pracovní neschopnosti pro pracovní úrazy
- nově hlášené nemoci z povolání
- intenzita bytové výstavby (počet dokončených bytů na 1000 obyvatel)

Dopady do regionu (ekonomické, společenské, ekologické):

- stabilizace obyvatelstva ve venkovském prostoru
- zlepšení dostupnosti a kvality bydlení
- ovlivnění procesu suburbanizace
- zlepšení kvality pracovního a veřejného prostředí

Cílové skupiny:

- obyvatelstvo Libereckého kraje
- města a obce
- bytová družstva, společenství vlastníků
- podnikatelské subjekty a úřady

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- Liberecký kraj
- samosprávy měst a obcí
- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
- odborné profesní subjekty zabývající se problematikou bydlení a pracovního prostředí

Vazba na ostatní opatření PRLK:

A.3, A.4, A.5, B.1, B.3, B.7, C.3, D.4, E.2, E.3, E.4, E.6

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Regionální operační program NUTS II Severovýchod
- Integrovaný operační program
- Operační program Životní prostředí
- Program rozvoje venkova České republiky
- Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky - Program podpory bydlení
- Státní fond rozvoje bydlení
- Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky - Státní program na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů energie

Rozvojové opatření B.7: Zajištění bezpečnosti obyvatel a majetku

Stručný popis výchozí situace:

Na území Libereckého kraje zabezpečují oblast monitoringu, prevence, bezpečnosti obyvatel a majetku základní složky integrovaného záchranného systému (IZS). Základní složky IZS jsou Hasičský záchranný sbor České republiky, jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje, zdravotnická záchranná služba a Policie České republiky. Při trendech vývoje hrozeb v současné společnosti (např. přírodní katastrofy, fenomén terorismu) se potvrzuje nezbytnost spolupráce těchto základních složek IZS při řešení dopadů mimořádných událostí s ostatními složkami, dalšími dobrovolnými, humanitárními a jinými organizacemi nebo firmami, které disponují silami a prostředky, které nemají základní složky IZS běžně k dispozici (např. jednotky městských policií, hlídací agentury, Český červený kříž, organizace typu Adra, Hand for help, apod.). Největším problémem při zabezpečování vzájemné spolupráce je v současné době úroveň a kvalita vybavení především jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí, kde mnohdy technické vybavení patří spíše do muzea než do provozu (nejsou výjimkou automobily staré 20 – 25 let, chybí spojovací technika, výstroj a výzbroj jednotlivců apod.). Obdobná situace je i u dalších subjektů podílejících se na zabezpečování likvidace následků mimořádných událostí. Výše popsaný stav má negativní vliv na rychlost, kvalitu a efektivitu vlastních zásahů, ale i monitorování situace a vzájemnou komunikaci před a v průběhu zásahu.

V neposlední řadě ohrožuje bezpečnost obyvatel a majetku riziko vzniku průmyslových havárií. Třebaže je Liberecký kraj ve srovnání s průmyslově rozvinutějšími oblastmi ČR v tomto ohledu relativně „bezpečný“, nelze nebezpečí průmyslových havárií s dopadem na zdraví a život obyvatelstva, majetek a životní prostředí podceňovat už s ohledem na nepříznivé přírodní vlivy a popř. dlouhodobé působení rizikových faktorů včetně nespolehlivého lidského faktoru. Stávající i nově budované průmyslové podniky představující potenciální hrozbu ohrožení při únicích nebezpečných chemických látek jsou pod dohledem kontrolních orgánů státní správy a jejich činnost je podrobně legislativně ošetřena včetně povinnosti provozovatelů rizikových činností, kromě jiného, finančně kompenzovat následky průmyslových havárií a zmírňovat tak jejich následky. Velmi významnou kapitolu představuje ve smyslu bezpečnosti při přepravování nebezpečných látek či věcí i doprava.

Cíle opatření:

- vytvářet podmínky pro obměnu a modernizaci technického a materiálního vybavení integrovaného záchranného systému, a tím dosáhnout odpovídající úrovně pro rychlý a efektivní zásah
- vytvářet odpovídající zázemí pro činnost složek, organizací a subjektů poskytujících pomoc
- zkvalitnit systém spojení a komunikace mezi jednotlivými zasahujícími složkami
- zlepšit schopnost rychle a koordinovaně reagovat v případě ohrožení zdraví
- zlepšovat úroveň školení a praktického výcviku složek a subjektů podílejících se na řešení krizových situací
- zvyšovat úroveň vědomostí občanů v oblasti krizové připravenosti
- zvyšovat úroveň školitelů z řad profesionálních složek IZS
- vytvářet podmínky pro zvýšení úrovně preventivních opatření při předcházení vzniku mimořádných událostí
- zajišťovat kvalitní bezpečnostní dokumentaci v rámci havarijního plánování, důraz klást na prevenci
- vychovávat kvalitní krizový management na všech úrovních
- zvýšit bezpečnosti obyvatel před živelnými pohromami

Aktivita naplňující opatření:

- B.7.1 Podpora vzdělávání a výcviku subjektů a jednotlivců podílejících se na zásazích při likvidaci následků mimořádné situace
- B.7.2 Podpora modernizace a obměny technického a materiálního vybavení subjektů a jednotlivců podílejících se na zásazích při likvidaci následků mimořádné situace
- B.7.3 Podpora budování systémů komunikace přenosu dat a informací, mezi zúčastněnými subjekty a složkami IZS
- B.7.4 Podpora přeshraniční spolupráce záchranných a pomocných složek
- B.7.5 Podpora aktivit zajišťujících prevenci a ochranu obyvatel před živelnými pohromami

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- Počet realizovaných investičních projektů k zabezpečení zázemí subjektů IZS
- Počet realizovaných projektů na obměnu, opravu a doplnění techniky výstroje a materiálu záchranných a pomocných složek

- Počet zásahů jednotek integrovaného záchranného systému
- Výše uchráněných škod na majetku
- Počet usmrcených a zraněných osob v důsledku mimořádných událostí a havárií
- Výše finančních prostředků vynaložených v rámci prevence závažných havárií
- Počet zařízení sledovaných v rámci prevence závažných havárií

Dopady do regionu (ekonomické, společenské, ekologické):

- Zvýšení kvality života obyvatel kraje
- Posílení a stabilizace bezpečnostní situace na území kraje
- Zvýšení kvality monitoringu a prevence vzniku mimořádných událostí
- Vytvoření podmínek pro rychlé a efektivní zásahy při vzniku mimořádných událostí

Cílové skupiny:

- jednotky požární ochrany, policie a záchranné služby
- humanitární a jiné organizace zabývající se pomocí postiženému obyvatelstvu
- městské a obecní úřady
- subjekty poskytující pomoc složkám integrovaného záchranného systému při záchranných a likvidačních pracích
- subjekty představující riziko

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- města a obce
- Liberecký kraj
- Ministerstvo vnitra ČR
- základní složky integrovaného záchranného systému
- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
- Inspektorát bezpečnosti práce

Vazba na ostatní opatření PRLK:

B.1, B.3, C.2, C.4, D.1, D.2, D.4, E.1, E.2, E.3, E.6

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Integrovaný operační program
- Operační program Životní prostředí
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Sasko
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika
- Finanční mechanismus EHP a Norska
- Švýcarské fondy
- Fond požární ochrany
- Krizový fond
- Fond obnovy a rozvoje techniky hasičského záchranného sboru a sborů dobrovolných hasičů
- rozpočet Libereckého kraje

Strategický cíl C: Komplexní a kvalitní infrastruktura

C.1
Průběžné zkvalitňování dopravní infrastruktury a její optimalizace

C.2
Optimalizace dopravních systémů včetně jejich alternativ a zlepšení dopravní dostupnosti

C.3
Průběžné budování a modernizace technické infrastruktury včetně alternativních energetických zdrojů

C.4
Zavádění a rozvoj informačních a komunikačních technologií

Rozvojové opatření C.1: Průběžné zkvalitňování dopravní infrastruktury a její optimalizace

Stručný popis výchozí situace:

V Libereckém kraji se kvalita i hustota dopravních sítí v jednotlivých regionech velmi liší, proto je nezbytné se zaměřit především na jejich optimalizaci a modernizaci. Jedná se hlavně o některé přetížené úseky silnic a úpravu neodpovídajícího technického stavu vozovek a železnic. Současná úroveň silniční sítě a sítě místních komunikací v Libereckém kraji je kapacitně a technicky nevyhovující, neodpovídá nárokům dálkové a plošně rozprostřené regionální dopravy. Problémy v silniční síti narůstají především na hlavních dálkových tazích, v blízkosti větších sídel a hospodářských aktivit, kde dochází ke značné kumulaci dopravy. Samostatným problémem na těchto tazích jsou chybějící obchvaty sídel, ve kterých dochází k enormní zátěži obytných území hlukem a exhalacemi z dopravy, snižuje se bezpečnost provozu.

Stále se zvyšující intenzita dopravy v kraji má velmi negativní vlivy na jeho životní prostředí, kdy po restrukturalizaci průmyslu se stává jeho největším znečišťovatelem. Silnice II. a III. třídy a většina místních komunikací jsou v řadě úseků v nevyhovujícím technickém stavu vyžadujícím zásadní rekonstrukci a údržbu. Nepříznivá situace v silniční síti se dále prohlubuje skokovým nárůstem individuální dopravy, která má v dopravních proudech převažující podíl. Ke zmírnění tohoto negativního trendu by měla napomoci mj. i dopravní opatření v oblasti infrastruktury směřující ke zlepšení technického a bezpečnostního stavu dopravně komunikačních sítí LK, včetně realizace opatření vedoucích ke zmírnění či odstranění negativních vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví, způsobených jejich provozováním.

V Libereckém kraji je vyznačena poměrně nevyvážená hustá síť cyklistických komunikací, na kterých se vyskytuje množství závad, které ohrožují bezpečnost provozu. Jedná se zejména o úrovněvá křížení a souběhy se silničními tahy, rozbité povrchy, špatný stav silnic a místních komunikací a další lokální poruchy. Samostatný fenomén představuje cyklistická doprava v segregované podobě uvnitř měst a obcí, která spolu s veřejnou dopravou může významným způsobem regulovat individuální automobilovou dopravu. Budování cyklostezek a cyklotras musí být podpořeno doprovodnou infrastrukturou (odpočívadla, mapy, informační panely apod.) a doprovodnými službami (ubytování a stravování pro cykloturisty, půjčovny a opravy kol, úschovny atd.).

Nezbytnou součástí tohoto vývoje kromě optimalizace sítě cyklotras a pěších tras také optimalizace infrastruktury pro dopravu v klidu v podobě kvalitně vybavených parkovacích kapacit, které v současné době mnohdy chybí hlavně v centrech měst a v některých atraktivních lokalitách cestovního ruchu. To vše by mělo probíhat bez následků a omezení pro pěší i cyklisty a naopak by měla být stále zvyšována jejich bezpečnost, ať už formou důrazné segregace všech typů dopravy, která je v kraji velmi zanedbaná, tak i pomocí budování stále většího počtu pěších zón a cyklostezek ve městech.

Cíle opatření:

- zlepšit stav, kvalitu a bezpečnost dopravní infrastruktury
- zlepšit dopravní spojení v návaznosti na národní a mezinárodní tahy
- vybudovat optimalizovanou a bezpečnou síť bezmotorové dopravy na území Libereckého kraje
- zlepšit dopravní dostupnost do všech částí kraje
- snížit negativní vlivy dopravy na životní prostředí a život obyvatel

Aktivity naplňující opatření:

- C.1.1 Zlepšení stavebního a dopravně technického stavu dopravní infrastruktury
- C.1.2 Dobudování a modernizace hlavních silničních tahů
- C.1.3 Podpora rozvoje rychlého a kvalitního napojení na páteřní železniční síť ČR
- C.1.4 Zlepšení přístupu ke státním hranicím, jejich prostupnosti pro všechny druhy dopravy a zvýšení počtu míst překračování státních hranic
- C.1.5 Podpora aktivit v oblasti údržby pozemních komunikací
- C.1.6 Podpora aktivit vedoucích k vyřešení situace v oblasti křížení železniční a silniční dopravy
- C.1.7 Modernizace a elektrizace železniční dopravy
- C.1.8 Podpora rozvoje regionální letecké dopravy a infrastruktury
- C.1.9 Podpora budování obchvatů měst
- C.1.10 Podpora budování a rekonstrukce místních komunikací
- C.1.11 Budování a rozvoj dostatečné a kvalitní infrastruktury pro dopravu v klidu
- C.1.12 Podpora aktivit vedoucích ke snížení zátěže hlukem, emisemi a vibracemi z dopravy

- C.1.13 Optimalizace sítě bezmotorové dopravy na území kraje a podpora jejího propojení na síť v sousedních regionech
- C.1.14 Oddělení pěší a cyklistické dopravy od automobilové dopravy
- C.1.15 Optimalizace navigačního systému bezmotorové dopravy na území kraje

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- stavební stav povrchů vozovek silnic II. a III. třídy
- podíl délky rekonstruovaných či modernizovaných silnic I. třídy na celkové délce silnic I. třídy
- podíl délky rekonstruovaných či modernizovaných silnic II. třídy na celkové délce silnic II. třídy
- počet hraničních přechodů dle jednotlivých druhů dopravy
- podíl fungujících hraničních přechodů na celkovém počtu možných hraničních přechodů dle jednotlivých druhů dopravy
- podíl železničních přejezdů vybavených světelným nebo mechanickým zabezpečovacím zařízením na celkovém počtu železničních přejezdů
- podíl délky modernizovaných železničních tratí na celkové délce železničních tratí, vyjma vleček
- délka značených cyklotras
- souběh značených cyklotras se silnicí I., II. a III. třídy
- délka silnic

Dopady do regionu (ekonomické, společenské, ekologické):

- zkrácení cestovní doby
- zlepšení dopravního spojení
- ekologizace dopravy
- zvýšení prostupnosti státních hranic
- zvýšení atraktivity Libereckého kraje v oblasti cestovního ruchu
- zvýšení bezpečnosti (snižování počtu dopravních nehod)
- vytvoření alternativy pro dopravu do zaměstnání a škol

Cílové skupiny:

- obyvatelstvo Libereckého kraje
- účastníci dopravního provozu
- podnikatelské subjekty
- turisté a návštěvníci kraje
- města a obce

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- města a obce
- Liberecký kraj
- Ministerstvo dopravy ČR
- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
- podnikatelské subjekty a instituce v dopravě
- Ředitelství silnic a dálnic ČR
- Krajská správa silnic Libereckého kraje
- Centrum dopravního výzkumu
- Klub českých turistů
- turistické regiony
- Krajská hygienická stanice

Vazba na ostatní opatření PRLK:

A.1, A.5, A.6, B.3, B.6, C.2, D.1, D.2, D.3, E.1, E.2, E.3

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Operační program Doprava
- Operační program Nadnárodní spolupráce
- Operační program Přeshraniční spolupráce ČR – Svobodný stát Sasko
- Operační program Přeshraniční spolupráce ČR – Polská republika
- Regionální operační program NUTS II Severovýchod
- Program rozvoje venkova České republiky
- Program obnovy venkova

Rozvojové opatření C.2: Optimalizace dopravních systémů včetně jejich alternativ a zlepšení dopravní dostupnosti**Stručný popis výchozí situace:**

Jak již bylo konstatováno výše, se zvyšující se intenzitou dopravy v kraji rostou negativní vlivy na jeho životní prostředí. Ke zmírnění tohoto negativního trendu by měla napomoci i větší orientace nákladní silniční dopravy na kombinované formy s větším využitím železnice a postupné zavádění ekologicky šetrných forem dopravy, například postupnou plynofikací veřejné linkové autobusové dopravy, a elektrizací nejfrekventovanějších úseků železničních tratí.

Rozvoj a podpora veřejné hromadné dopravy, kolejové i silniční, a to i v periferních oblastech kraje je také jednou ze záruk a nezbytných podmínek zdravého a udržitelného rozvoje celého kraje. Pro další rozvoj systému veřejné dopravy je nezbytné co nejdříve vybudovat integrovaný dopravní systém (IDS), který usnadní cestování, zjednoduší dosud nejednotné tarifní systémy železnice a autobusů a synergicky skloubí železniční a autobusovou dopravu do jednoduššího dopravního systému.

Problematika dopravní obslužnosti také významně souvisí s rozvojem cestovního ruchu. Jednou z možností takového rozvoje je zavádění systému tzv. zelených autobusových linek (resp. zimních turistických autobusů a cyklobusů), které by měly propojovat východiska turistických cest a lyžařských běžeckých tras, sjezdové tratě a další významné lokality se záchytnými parkovišti. Také by měly být zajištěny jejich návaznosti na drážní dopravu a do sousedních území (sousední kraje, Polsko a Německo).

Snahou je i nadále pokračovat v postupném snižování počtu a následků závažných dopravních nehod, a to na úroveň ČR a vyspělých států Evropské unie (tzv. princip nulové tolerance - tolerance při porušení zákona), mj. i motivací k většímu využívání veřejné dopravy, zejména pro pravidelně se opakující cesty (zaměstnání, školy).

Cíle opatření:

- dobudovat systém kvalitní a komplexní dopravní obslužnosti veřejnou dopravou na celém území Libereckého kraje
- zlepšit dopravní dostupnost veřejnou dopravou do všech částí Libereckého kraje
- vybudovat plnohodnotný integrovaný dopravní systém
- zvýšit bezpečnost v dopravě (mj. i větší podporou veřejné dopravy)
- rozvíjet ekologicky a ekonomicky šetrné způsoby dopravy, zejména kombinovanou nákladní, elektrizovanou kolejovou a plynofikovanou autobusovou dopravu

Aktivita naplňující opatření:

- C.2.1 Optimalizace systému dopravní obslužnosti veřejnou dopravou a vyrovnání rozdílů v kvalitě dopravní obslužnosti na celém území kraje
- C.2.2 Podpora aktivit vedoucích k upřednostňování využívání hromadné dopravy před individuální
- C.2.3 Zvýšení stupně integrace veřejné dopravy v kraji
- C.2.4 Podpora rozvoje speciální dopravní obslužnosti zaměřené na turistiku a sport (cyklobusy, skibusy, cyklovozy ve vlacích apod.)
- C.2.5 Podpora aktivit vedoucích ke snížení počtu dopravních nehod a zvýšení bezpečnosti všech dopravních systémů
- C.2.6 Podpora rozvoje a provozu kombinované nákladní dopravy
- C.2.7 Podpora rozvoje ekonomicky a ekologicky šetrných dopravních systémů
- C.2.8 Podpora zavádění a rozvoje moderních navigačních a lokalizačních systémů

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- podíl obcí, které mají dopravní obslužnost zajištěnu na standardní úrovni, na celkovém počtu obcí
- hodnota tzv. „modal split“ (poměr výkonů veřejné a individuální osobní dopravy)
- počet cestujících přepravených ve veřejné dopravě
- počet km výkonů speciálních rekreačních forem veřejné dopravy (skibusy, cyklobusy, cyklovlaky)
- počet dopravních nehod dle jednotlivých příčin
- počet tunokm přepravních výkonů kombinované nákladní dopravy
- délka nově postavených tramvajových tratí
- počet plynofikovaných autobusů (příp. splňujících normu Euro 3 nebo vyšší)
- počet vozidel veřejné dopravy a vozidel zimní údržby nově vybavených navigačním a lokalizačním systémem
- počet obcí zapojených do integrovaných dopravních systémů na celkové počtu obcí v kraji

Dopady do regionu (ekonomické, společenské, ekologické):

- zvýšení bezpečnosti dopravy
- snížení podílu méně bezpečné individuální automobilové dopravy a zvýšení podílu bezpečnější veřejné dopravy
- ekologizace dopravy (například snížením externalit na km výkonu)
- zkrácení cestovní doby z důvodu lepší průjezdnosti silnic, zkvalitnění železnic nebo větší četnosti spojů
- zvýšení flexibility pracovních sil v oblasti dojížděky do zaměstnání a škol (zlepšením časové dostupnosti míst zaměstnání z míst bydlení, plnohodnotným zajištěním spojení na směnné provozy apod.)

Cílové skupiny:

- obyvatelstvo Libereckého kraje
- účastníci dopravního provozu
- obyvatelé dojíždějící do zaměstnání a škol
- turisté a návštěvníci kraje
- města a obce
- podnikatelské subjekty

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- města a obce
- Liberecký kraj
- KORID LK, s.r.o.
- Ministerstvo dopravy ČR
- podnikatelské subjekty a instituce v dopravě
- vysoké školy v oblasti dopravy
- Centrum dopravního výzkumu

Vazba na ostatní opatření PRLK:

A.1, A.4, A.5, A.6, B.2, B.3, B.6, C.1, D.1, D.2, D.3, E.2, E.3

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Operační program Doprava
- Operační program Nadnárodní spolupráce
- Operační program Přeshraniční spolupráce ČR – Polská republika
- Operační program Přeshraniční spolupráce ČR – Svobodný stát Sasko
- Regionální operační program NUTS II Severovýchod
- Finanční mechanismus EHP a Norska
- Státní fond rozvoje dopravní infrastruktury
- Program podpory obnovy vozidel městské hromadné dopravy a veřejné linkové autobusové dopravy
- Švýcarské fondy

Rozvojové opatření C.3: Průběžné budování a modernizace technické infrastruktury včetně alternativních energetických zdrojů

Stručný popis výchozí situace:

V Libereckém kraji je úroveň technické infrastruktury územně i strukturálně rozdílná. Jedná se především o rozdíly mezi městy a venkovskými oblastmi a dále také například mezi podíly obyvatel (vysoké) a podíly obcí (nízké) napojených na technickou infrastrukturu vůči průměru České republiky. Tento stav se musí postupně řešit především dobudováním chybějících typů infrastruktury (splaškové kanalizace s napojením na ČOV, vodovody) a modernizací jejich stávajících, již téměř dobudovaných typů (elektrická síť, plynofikace).

Nutnost masivních investic do vodohospodářské infrastruktury vyplývá z přístupových rozhovorů k EU. Dohodnuté závěry jsou promítnuty do platného vodního zákona a do roku 2010 musí Česká republika zajistit odkanalizování a čištění všech aglomerací nad 2 000 ekvivalentních obyvatel. Tlak, zejména na zvyšování úrovně a podílu čištění odpadních vod, bude pokračovat i nadále.

Přestože v Libereckém kraji existují velmi dobré přírodní podmínky pro rozvoj energeticky obnovitelných zdrojů, které jsou šetrné k životnímu prostředí, tak jejich využívání v kraji je na velmi nízké úrovni. Odstranění tohoto faktu prostřednictvím intenzivní podpory by mělo být jednou z hlavních priorit kraje v blízké i vzdálené budoucnosti. Podpora využívání místních obnovitelných zdrojů je významná také z hlediska zvyšování energetické soběstačnosti obyvatel a území.

Z hlediska úspory surovin a energií je mnohdy stav nejen technické infrastruktury, ale i nemovitostí a používaných výrobních technologií, neuspokojivý.

Cíle opatření:

- zlepšit stav technické infrastruktury na celém území Libereckého kraje
- zajistit kvalitní a spolehlivý systém zásobování energií na celém území Libereckého kraje
- zvýšit využívání energeticky a ekologicky šetrných technologií

Aktivity naplňující opatření:

- C.3.1 Zabezpečení a rozvoj zásobování pitnou vodou, včetně zlepšení kvality pitné vody
- C.3.2 Zabezpečení dostatečného a kvalitního odvádění a čištění odpadních vod
- C.3.3 Podpora plynofikace
- C.3.4 Budování a rozvoj systému centrálního zásobování teplem
- C.3.5 Zajištění spolehlivého a kvalitního zásobování energií
- C.3.6 Podpora činnosti energetického managementu v Libereckém kraji
- C.3.7 Podpora využívání obnovitelných a dalších ekologicky šetrných zdrojů energie
- C.3.8 Podpora a zajištění energetických úspor v soukromé, veřejné i podnikatelské sféře

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- počet obcí napojených na kanalizaci, vodovod a plynovod
- podíl obyvatel zásobovaných vodou z veřejných vodovodů na celkovém počtu obyvatel
- podíl obyvatel napojených na kanalizaci s koncovkou ČOV na celkovém počtu obyvatel
- podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci na celkovém počtu obyvatel
- podíl čištěných odpadních vod na celkovém množství odpadních vod
- počet čistíren odpadních vod
- celková kapacita ČOV
- spotřeba paliv a energie v podnicích s 20 a více zaměstnanci podle místa spotřeby
- podíl využití odpadů jako paliva nebo jiným způsobem k výrobě energie na celkovém nakládání s odpady
- podíl energie vyrobené z obnovitelných a dalších ekologicky šetrných zdrojů energie na celkové výrobě energie

Dopady do regionu (ekonomické, společenské, ekologické):

- snížení výdajů na energie
- zlepšení stavu životního prostředí
- odstranění problémů způsobených chybějící technickou infrastrukturou

Cílové skupiny:

- obyvatelé Libereckého kraje
- podnikatelské subjekty
- města a obce

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- města a obce
- Liberecký kraj
- Ministerstvo životního prostředí ČR
- Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
- Ministerstvo zemědělství ČR
- správci sítí technické infrastruktury
- dodavatelé energií
- Krajská hygienická stanice

Vazba na ostatní opatření PRLK:

A.1, A.4, A.5, B.6, D.1, D.3

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Operační program Přeshraniční spolupráce ČR – Polská republika
- Operační program Životní prostředí
- Operační program Mezuregionální spolupráce
- Operační program Nadnárodní spolupráce
- Operační program Podnikání a inovace
- Program rozvoje venkova České republiky
- Finanční mechanismus EHP a Norska
- Státní fond životního prostředí
- Státní program na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů energie
- Švýcarské fondy

Rozvojové opatření C.4: Zavádění a rozvoj informačních a komunikačních technologií**Stručný popis výchozí situace:**

Informační a komunikační technologie představují důležitou oblast, kdy dostatečně široká nabídka kvalitních, bezpečných a zároveň dostupných těchto technologií a služeb pro široké vrstvy obyvatelstva, podnikatele i veřejnou správu je nutnou podmínkou ke stimulaci růstu ekonomiky kraje včetně jejího zapojování do účinnější spolupráce s jinými regiony. Je proto nutné všemi prostředky podporovat dostupnost vyspělé infrastruktury.

Vybavenost informačními a komunikačními technologiemi, které jsou tedy v současné době základním předpokladem konkurenceschopnosti kraje a jeho všech subjektů na vyspělých trzích, ale také předpokladem pro zajištění bezpečnosti obyvatel Libereckého kraje, je vůči České republice podprůměrné a jejich tempo šíření prozatím nestačí k dosažení ani průměrných hodnot v ČR. Liberecký kraj má nedostatky ve všech typech běžně zajišťovaných moderních technologií (počítač v domácnosti, internetizace, pokrytí digitálními signály či signály mobilních telefonů). Chybí celoplošného zapojení obyvatel do integrovaného informačního systému, použitelného pro přenos informací v klidových i krizových stavech, který by podporoval rychlý přenos informací nejen směrem od veřejné správy k občanovi, ale i od občanů k veřejné správě.

Důležitou podmínkou rozvoje společnosti, její ekonomiky, kultury a celkové prosperity kraje je také informační gramotnost obyvatel. Informační gramotnost se stává stále významnější součástí celkové vzdělanosti a bude stále více rozhodovat o kvalitě života a možnostech uplatnění jednotlivců.

Cíle opatření:

- vybudovat kvalitní systém elektronických komunikací a informačních technologií na celém území Libereckého kraje

- zpřístupnit elektronické komunikace a informační technologie všem obyvatelům a oblastem Libereckého kraje
- zvýšit využívání informačních a komunikačních technologií ve veřejném, soukromém i podnikatelském sektoru
- zvýšit informační gramotnost všech vrstev obyvatel Libereckého kraje

Aktivity naplňující opatření:

- C.4.1 Podpora rozvoje a využívání elektronických komunikací a informačních technologií
- C.4.2 Podpora aktivit vedoucích ke zvýšení bezpečnosti elektronických komunikací a informačních technologií
- C.4.3 Zajištění připojení k Internetu a vybavení informačními technologiemi pro všechny veřejné, vzdělávací a kulturní instituce a subjekty
- C.4.4 Zpřístupnění a rozvoj vysokorychlostního připojení k Internetu
- C.4.5 Podpora aktivit vedoucích ke zvýšení informační vzdělanosti
- C.4.6 Podpora budování a rozvoje prezentace jednotlivých subjektů na Internetu
- C.4.7 Podpora aktivit v oblasti e-governmentu
- C.4.8 Podpora rozvoje digitálního televizního vysílání

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- podíl domácností vybavených pevnou telefonní linkou na celkovém počtu domácností
- podíl domácností vybavených osobním počítačem na celkovém počtu domácností
- podíl domácností vybavených připojením k Internetu na celkovém počtu domácností
- podíl domácností vybavených vysokorychlostním připojením k Internetu na celkovém počtu domácností
- podíl osob majících k dispozici pro soukromé účely mobilní telefon na celkovém počtu obyvatel
- podíl obyvatel užívajících pravidelně (alespoň jednou týdně) osobní počítač na celkovém počtu obyvatel
- podíl obyvatel užívajících pravidelně (alespoň jednou týdně) Internet na celkovém počtu obyvatel
- počet veřejně přístupných míst na Internet v knihovnách

Dopady do regionu (ekonomické, společenské, ekologické):

- zvýšení provázanosti a komunikace v rámci jednotlivých subjektů i oblastí Libereckého kraje
- zvýšení možnosti prezentace jednotlivých subjektů
- zvýšení zaměstnatelnosti obyvatel Libereckého kraje
- zvýšení informovanosti v rámci Libereckého kraje

Cílové skupiny:

- obyvatelé Libereckého kraje
- podnikatelské subjekty
- města a obce
- veřejné, vzdělávací a kulturní instituce

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- provozovatelé systémů elektronických komunikací a informačních technologií
- Liberecký kraj
- Ministerstvo vnitra ČR

Vazba na ostatní opatření PRLK:

A.1, A.2, A.5, A.6, B.1, B.2, D.4, E.1, E.2, E.3, E.4, E.5, E.6

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Integrovaný operační program
- Operační program Přeshraniční spolupráce ČR – Polská republika
- Operační program Přeshraniční spolupráce ČR – Svobodný stát Sasko
- Operační program Meziregionální spolupráce
- Operační program Nadnárodní spolupráce
- Operační program Podnikání a inovace

- Program obnovy venkova
- Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
- Finanční mechanismus EHP a Norska
- Regionální operační program NUTS II Severovýchod

Strategický cíl D: Zdravé životní prostředí bez zátěží

<p>D.1 Snižování škodlivých vlivů na životní prostředí a zdraví obyvatel</p>	
<p>D.2 Předcházení a řešení dopadů lidské činnosti na životní prostředí a zdraví</p>	<p>D.2a Aktivita podporující princip prevence</p> <p>D.2b Aktivita podporující následné řešení negativních vlivů na složky životního prostředí a veřejné zdraví</p> <p>D.2c Aktivita podporující monitoring a vyhodnocování stavu složek životního prostředí a veřejného zdraví</p>
<p>D.3 Péče o krajinu, šetrné využívání krajinného a přírodního potenciálu</p>	<p>D.3a Zvyšování druhové rozmanitosti a ekologické stability s důrazem na ohrožené druhy</p> <p>D.3b Tvorba a šetrné využití krajiny, ochrana krajinného rázu území s dochovanými přírodními a estetickými hodnotami</p> <p>D.3c Maximální ochrana zemědělského půdního fondu</p> <p>D.3d Zodpovědné a hospodárné nakládání s neobnovitelnými zdroji</p>
<p>D.4 Posilování ekologického povědomí obyvatel</p>	

Rozvojové opatření D.1: Snižování škodlivých vlivů na životní prostředí a zdraví obyvatel

Stručný popis výchozí situace:

Životní prostředí a zdraví obyvatelstva negativně ovlivňují především emise znečišťujících látek do ovzduší, do vod, do horninového a pobytového prostředí, do potravního řetězce. Znečištění do vod má v posledních letech v Libereckém kraji klesající tendenci na rozdíl od zvyšování znečištění ovzduší, kde hraje nejvýznamnější úlohu automobilová doprava (znečištění zplodinami i hlukem) a v zimním období topení tuhými palivy. I nadále je nutné podporovat omezování produkce odpadů (ve všech jeho kategoriích), včetně jejich nebezpečných vlastností a pokračovat se snižování veškeré produkce emisí do prostředí, a to jak emisí bodového charakteru, tak emisí velkoplošných a to nejen emisí negativně působících na složky životního prostředí, ale i na veřejné zdraví (hluk, radiační, elektromagnetická a magnetická záření, cizorodé látky v potravním řetězci).

Liberecký kraj se vyznačuje rozdílnou úrovní znečištění ovzduší. Toto znečištění je závislé nejen na existenci lokálních zdrojů emisí do ovzduší, ale také v závislosti na množství emisí z dálkových zdrojů (elektrárna Turow v Polsku, zdroje ve vnitrozemí ČR). S uspokojením lze konstatovat, že negativní vliv dálkových přenosů emisí, který se vyskytoval ještě na začátku 90. let 20. století, je díky ekologizaci velkých tepelných zdrojů, postupně snižován. Výraznou plynofikaci obcí v LK došlo také k významnému snížení znečištění ovzduší v ukazatelích prашných částic a oxidů síry. Stoupající znečištění u oxidů dusíku v městských centrech lze přičíst na vrub zvyšující se automobilové dopravě. I když se celkově na území LK kvalita ovzduší za posledních cca 5 let zlepšila, v některých oblastech LK se díky morfologii terénu imisní situace nelepšila. Nadále je nutné emise do ovzduší omezovat, bez ohledu o jaké zdroje se jedná.

Územně je diferencována i kvalita povrchových a podzemních vod, v závislosti na přítomnosti zdrojů kontaminace prostředí. Přesto, že v posledních deseti letech došlo v rámci LK k úspěchům zlepšování ochrany vod (čistota některých úseků povrchových vod se po vybudování ČOV ve velkých městech výrazně zlepšila, v některých oblastech regionu přispělo ke zlepšení kvality podzemních vod snižování plošného intenzivního využívání zemědělských půd) není stav všude uspokojivý. Vstupem do EU se ČR zavázala k plnění cílových limitů imisních standardů povrchových vod. Nadále je nutné se soustředit na odstraňování dalších lokálních zdrojů znečišťování, a to jak povrchových, tak podzemních vod, na odstraňování plošného znečišťování těchto vod. Je nutné pokračovat na odstraňování příčin změn hydrologických poměrů v území.

Na území LK se diferencovaně vyskytují či vyskytovaly emise, které pronikají či pronikly do horninového prostředí. Kontaminace této složky ŽP je nežádoucí z hlediska následného ovlivnění kvality vod, půd či ekosystémů.

Cíle opatření:

- minimalizovat produkci emisí do všech složek ŽP
- nepřesahovat emisní limity pro všechny látky emitující do prostředí
- snižovat nebezpečné vlastnosti vyprodukovaných emisí a odpadů
- snižovat produkci vlivů majících negativní vliv na veřejné zdraví (hluk, záření, cizorodé látky v potravním řetězci)
- provozovat fungující kvalitní systém monitorování emitujících látek po celém území LK

Aktivity naplňující opatření:

- D.1.1 Podpora snižování koncentrací a množství emisí znečišťujících látek do ovzduší (zejména CO₂, NO_x a těkavé organické látky a PM 10 a PM 2,5 a PAU dle Konceptu snižování emisí a imisí znečišťujících látek do ovzduší v Libereckém kraji)
- D.1.2 Snižování koncentrací a množství emisí těžkých kovů (zejména kadmia, arzen)
- D.1.3 Podpora snižování koncentrací a množství emisí znečišťujících látek ve vypouštěných odpadních vodách
- D.1.4 Podpora snižování koncentrací a množství emisí znečišťujících látek do horninového prostředí
- D.1.5 Podpora odpovědného nakládání s vyprodukovanými dále nevyužitelnými odpady
- D.1.6 Podpora aktivit vedoucích k úpravě nebezpečných odpadů za účelem snížení jejich nebezpečnosti
- D.1.7 Podpora snižování emisí hluku
- D.1.8 Podpora snižování radiačního, elektromagnetického a magnetického záření
- D.1.9 Podpora snižování cizorodých látek v potravním řetězci

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- emise základních znečišťujících látek (tuhé emise, SO₂, NO_x, CO) REZZO 1-3
- celkové emise hlavních znečišťujících látek ze zdrojů, podílů dle kategorií zdrojů znečišťování ovzduší

- podíl emisí hlavních znečišťujících látek ze stacionárních zdrojů ovzduší
- celkové emise hlavních znečišťujících látek z bodových zdrojů do vod, v členění – BSK₅, CHSK_{Cr}, rozpuštěné a nerozpuštěné látky, N-NH₄⁺, N-NO₃, P_{celk.}, kovy
- vypouštění odpadní vody v členění – celkové množství/čištěné
- podíl snížení emisí znečišťujících látek do vod (v členění dle široké škály polutantů a dle producentů)
- poměr celkové produkce nebezpečných odpadů ku celkové produkci odpadů
- roční počet havarijních úniků závadných látek v členění – do ovzduší / do povrchových vod / do horninového prostředí a v členění dle typu znečišťujících látek

Dopady do regionu (ekologické, společenské, ekologické):

- zlepšení životního prostředí v kraji může mít za následek zlepšování zdravotního stavu obyvatel, zvyšování atraktivnosti kraje pro turisty, zvyšování ekologické stability a biodiverzity atd.
- přístup k minimalizaci produkce znečišťujících emisí a opadů pomáhá jejich producentům k následným ekonomickým úsporám (na základě pravidla „znečišťovatel platí“)

Cílové skupiny:

- obyvatelé Libereckého kraje
- subjekty produkující znečištění a odpady
- města a obce
- svazky obcí
- Liberecký kraj

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- města a obce
- svazky obcí
- podnikatelské subjekty
- Ministerstvo životního prostředí ČR
- Ministerstvo zemědělství ČR
- Ministerstvo dopravy ČR
- Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
- odborné organizace
- příspěvkové organizace Libereckého kraje

Vazba na ostatní opatření PRLK:

A.2, A.3, A.4, A.5, A.6, C.1, C.2, C.3, D.2, D.3, D.4, E.1, E.2, E.3, E.4

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Operační program Životní prostředí
- Operační program Doprava
- Program rozvoje venkova České republiky
- Regionální operační program NUTS II Severovýchod
- Operační program Rybářství
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Sasko
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika
- Finanční mechanismus EHP a Norska
- Švýcarské fondy
- Ministerstvo zemědělství České republiky
- Ministerstvo životního prostředí České republiky
- Ministerstvo zdravotnictví České republiky
- Státní fond životního prostředí
- Fond investic Libereckého kraje
- rozpočty obcí
- soukromé zdroje

Rozvojové opatření D.2: Předcházení a řešení dopadů lidské činnosti na životní prostředí a zdraví

Dílčí opatření D.2a: Aktivity podporující princip prevence

Stručný popis výchozí situace:

Mnohé činnosti a objekty v současné době na území Libereckého kraje provozované se vyznačují vysokou energetickou a surovinovou náročností. V souvislosti s principy udržitelného rozvoje je nutné co nejvíce podporovat zavádění energeticky a surovinově úsporných nejen technologií ve výrobních procesech, ale i při provozování objektů. V souladu s možnostmi jednotlivých lokalit v kraji je vhodné podporovat činnosti související s produkcí a využíváním energií z obnovitelných zdrojů.

S principem prevence souvisí i podpora předcházení vzniku odpadů a emisí během všech činností. Podpora preventivního zamezování vzniku či snižování negativního působení emisí na složky životního prostředí a veřejné zdraví vede ke snižování finančních nákladů potřebných k následné nápravě těchto jevů či k navrácení kvality prostředí do původního stavu.

LK bude i nadále uplatňovat běžné ekonomické nástroje podporující preventivní kroky vedoucích nejen k eliminaci vzniku negativních vlivů na složky životního prostředí a veřejné zdraví, ale také vedoucí k energetickým a surovinovým úsporám.

Cíle opatření:

- maximálně podporovat zavádění preventivních systémů a technologií šetrných ke složkám životního prostředí a veřejného zdraví
- podporovat zavádění preventivních systémů a technologií vedoucích k energetickým a surovinovým úsporám
- snižovat celkovou produkci odpadních vod a všech typů odpadů
- podporovat zavádění a využívání obnovitelných energetických zdrojů
- vytvářet a používat ekonomické nástroje pomáhající k podpoře zavádění a fungování preventivních kroků vedoucích k eliminaci vzniku negativních efektů a poškození složek životního prostředí a veřejného zdraví

Aktivity naplňující opatření:

- D.2a.1 Zavádění preventivních systémů (např. ISO, EMAS) a technologií šetrných ke složkám životního prostředí a veřejné zdraví
- D.2a.2 Aktivity vedoucí k energetickým a surovinovým úsporám
- D.2a.3 Aktivity vedoucí k prevenci vzniku průmyslových rizik
- D.2a.4 Podpora všech aktivit vedoucích k omezování vzniku odpadů, včetně podpory zavádění systémů moderních nízkoodpadových technologií
- D.2a.5 Nahrazování nebezpečných materiálů a komponent látkami a složkami méně či vůbec nebezpečnými
- D.2a.6 Podpora všech aktivit vedoucích k zavádění a využívání obnovitelných zdrojů

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- počet subjektů v členění podnikatelé/veřejná správa se zavedeným/certifikovaným systémem čistší produkce/systémem environmentálního řízení /ISO 14000
- celková produkce odpadních vod v členění – průmyslové/komunální
- celková a měrná produkce odpadů v členění – ostatní/nebezpečný/komunální
- produkce odpadů ze zemědělství, myslivosti, lesnictví, těžby dřeva a souvisejících činností
- bilance surovinových a energetických úspor vzniklá realizací úsporných opatření

Dopady do regionu (ekologické, společenské, ekologické):

- Energetické a surovinové úspory, úspory neobnovitelných zdrojů surovin a jejich uchování dalším generacím LK.
- Preventivní přístupy k ochraně prostředí a zdraví, zaváděním nejen šetrných a úsporných technologií, ale i environmentálních systémů řízení, mají ve svém konečném důsledku pozitivní ekonomický efekt oproti následnému řešení havárií a náhrad škod.
- Preventivní přístup k minimalizaci produkce znečišťujících a zdraví škodlivých emisí a opadů pomáhá jejich producentům k následným ekonomickým úsporám (na základě pravidla „znečišťovatel platí“)

Cílové skupiny:

- Krajská a obecní samosprávy v LK
- podnikatelské subjekty
- obyvatelé Libereckého kraje

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- města a obce
- podnikatelské subjekty
- odborné instituce
- nestátní neziskové organizace
- správci území
- Ministerstvo životního prostředí ČR
- Ministerstvo zemědělství ČR
- Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
- příspěvkové organizace státní správy
- obyvatelé Libereckého kraje

Vazba na ostatní opatření PRLK:

A.2, A.3, A.4, A.5, A.6, C.1, C.2, C.3, D.1, D.3, D.4, E.1, E.2, E.3, E.4, E.6

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Operační program Životní prostředí
- Operační program Podnikání a inovace
- Operační program Doprava
- Regionální operační program NUTS II Severovýchod
- Švýcarské fondy
- Ministerstvo životního prostředí České republiky
- Ministerstvo dopravy České republiky
- Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky
- Státní fond životního prostředí
- Státní fond dopravní infrastruktury
- Grantový fond Libereckého kraje
- Fond investic Libereckého kraje
- rozpočty obcí
- soukromé zdroje

Díličí opatření D.2b: Aktivita podporující následné řešení negativních vlivů na složky životního prostředí a veřejné zdraví**Stručný popis výchozí situace:**

U vyprodukovaných odpadů je nutné i nadále zvyšovat separaci a recyklaci odpadů. Ve velké míře jsou na území kraje odpady stále jen skládkovány, čímž dochází k úniku surovin i energie vložených do výrobků, z nichž odpad vzniká. Proto je snahou neustále zvyšovat zpětné využití vytríděných odpadů vhodnými formami recyklací, kompostováním a až v poslední řadě spalováním. Pokud nelze odpad jakýmkoliv tímto uvedeným způsobem využít, poté nezbyvá než zajistit jeho konečnou likvidaci (po předchozí úpravě) odpovídajícím způsobem skládkování.

I nadále se na území Libereckého kraje vyskytují lokality, kde vznikajícími emisemi z provozování různých činností či emisemi uvolňujícími se přímo z prostředí, vzrůstají imisní zátěže negativně ovlivňující složky životního prostředí a veřejné zdraví. Proto je v těchto lokalitách nutné pokračovat v zamezování negativního působení těchto imisních zátěží (proti hluková opatření, opatření proti působení záření, atd.).

Oblastmi se zhoršenou kvalitou ovzduší jsou na území Libereckého kraje města Jablonec nad Nisou, Turnov a Česká Lípa. Mezi nejvíce nepříznivý kvalitativní stav horninového prostředí na území Libereckého kraje náleží oblast Stráže pod Ralskem a jeho okolí. Jedná se o oblast s bývalou těžbou uranové rudy. Přestože samotná těžba již byla ukončena,

její následky v podobě ekologických zátěží budou odstraňovány ještě několik desetiletí. Podobně čekají na sanaci opuštěné nejen průmyslové, ale i zemědělské a obytné objekty (brownfields), jejichž revitalizace či konečná likvidace si vyžádá značné finanční náklady. Významně se také antropogenní činnost člověka projevuje na přírodním stavu vodních toků a na nepříznivém ovlivnění vodního režimu v krajině. Je nutné pokračovat v odstraňování příčin změn hydrologických poměrů v území. Z odpadních vod, z imisního spadu či ze zemědělské výroby se do vod a půd dostává nadměrné množství organických a cizorodých látek, které se mj. následně projevuje eutrofizací vodních nádrží, kontaminací potravního řetězce, aj.

I v dalším období bude LK podporovat aktivity pomáhající ke snižování imisních zátěží a k následné likvidaci již vzniklých negativních efektů a poškození složek životního prostředí a veřejného zdraví.

Cíle opatření:

- zvyšovat podíl využívaných odpadů, snižovat množství odpadů ukládaných na skládky
- vytvořit přiměřenou síť zařízení k nakládání s odpady
- nepřesahovat imisní limity pro všechny látky znečišťující ovzduší
- dosáhnout kvality ovzduší pro vymezené látky stanovené „Integrovaným krajským programem ke zlepšení kvality ovzduší LK“
- dosáhnout stavu nepřekročení imisních standardů kvality povrchových vod
- postupně snižovat znečištění horninového prostředí, podzemních i povrchových vod
- snižovat a zamezovat působení negativních vlivů existujících v prostředí na veřejné zdraví
- postupně sanovat staré ekologické zátěže a nevyužitelné brownfields
- vytvářet a používat ekonomické nástroje pomáhající k podpoře zavádění a fungování kroků vedoucích k následné likvidaci vzniklých negativních efektů a poškození složek životního prostředí a veřejného zdraví

Aktivity naplňující opatření:

- D.2b.1 Podpora aktivit vedoucích k přípravě, zavádění a realizaci maximálního zpětného, zejména materiálového využívání odpadů a k úpravě nebezpečných odpadů za účelem snížení jejich nebezpečnosti
- D.2b.2 Podpora rozvoje trhu s recyklovanými výrobky, jejich upřednostňování
- D.2b.3 Postupné zpracování Plánů zlepšování kvality ovzduší pro všechny obce v oblastech se zhoršenou kvalitou ovzduší
- D.2b.4 Podpora realizace aktivit doporučených v plánech zlepšování kvality ovzduší, vedoucích mj. i k dosažení nepřekročení imisních limitů pro oxid siřičitý, oxidy dusíku, ozon a těžké kovy (Cd, As, Ni) v horizontu r. 2005 (2010).
- D.2b.5 Podpora aktivit vedoucích k likvidaci znečištění povrchových a podzemních vod, půd, horninového prostředí
- D.2b.6 Sanace starých ekologických zátěží dle priorit (včetně skládek), se speciálním důrazem na sanaci prostorů po těžbě uranu
- D.2b.7 Sanace objektů a ploch brownfields
- D.2b.8 Snižování expozice obyvatelstva zdravotním rizikům
- D.2b.9 Aktivity vedoucí ke snižování negativních dopadů vysokých hladin hluku a záření vyskytujících se v prostředí na veřejné zdraví – realizace opatření proti hluku a proti záření
- D.2b.10 Aktivity vedoucí k likvidaci následků antropogenních činností a přírodních pohrom

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- podíl oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší z celkové rozlohy kraje (s překračováním imisních limitů a mezi tolerance) v členění dle sledovaných polutantů a počet obyvatel v zasažených oblastech
- množství polutantů v povrchových vodách v členění – BSK₅, CHSK_α, rozpuštěné a nerozpuštěné látky, N-NH₄⁺, N-NO₃, P_{celk.}, kovy
- podíl délky významných vodních toků se zhoršenou kvalitou vod z celkové délky významných vodních toků v LK
- podíl kontaminovaných ploch z celkové plochy kraje
- podíl ploch brownfields z celkové plochy kraje
- roční počet realizovaných či probíhajících projektů zaměřených na vyčištění půd a podzemních vod, na likvidaci starých ekologických zátěží z celkového počtu kontaminovaných lokalit LK
- roční počet realizovaných či probíhajících projektů zaměřených na sanaci brownfields z celkového počtu brownfields LK
- plocha ročně sanovaných starých ekologických zátěží

- podíl skládkovaného/druhotně využitého odpadu z celkového množství odpadu v LK vyprodukovaného
- celková a měrná produkce nevyužitého odpadu
- počet nově vzniklých či modernizovaných zařízení ke sběru nebo využití odpadů
- podíl ploch se zvýšenou hlukovou zátěží z celkové plochy LK
- podíl obyvatel negativně dlouhodobě zatížených vyššími hodnotami hluku v pětidecibelových pásmech (včetně silniční dopravy) a ovlivněných vyššími hodnotami ionizujícího/neionizujícího záření k celkovému počtu trvale bydlících obyvatel v LK
- počet oprávněných stížností na hluk

Dopady do regionu (ekologické, společenské, ekologické):

- Zkvalitňování stavu složek životního prostředí přispívá ke zlepšování zdravotního stavu obyvatel, ke zvyšování kvality potravinářských produktů vypěstovaných a vyrobených v LK.
- Dochází ke zvyšování atraktivnosti kraje nejen pro stálé obyvatelstvo, ale i pro turisty.
- Dopadem je i zvyšování ekologické stability a biodiverzity.

Cílové skupiny:

- města a obce
- svazky obcí
- Liberecký kraj
- správci území
- příspěvkové organizace státní správy
- majitelé pozemků a objektů
- podnikatelské subjekty
- obyvatelé Libereckého kraje

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- města a obce
- svazky obcí
- podnikatelské subjekty
- odborné instituce
- nestátní neziskové organizace
- správci území
- Ministerstvo životního prostředí ČR
- Ministerstvo zemědělství ČR
- Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
- příspěvkové organizace státní správy
- obyvatelé Libereckého kraje
- turisté a návštěvníci kraje

Vazba na ostatní opatření PRLK:

A.2, A.3, A.4, A.5, A.6, C.1, C.2, C.3, D.1, D.3, D.4, E.1, E.2, E.3, E.4, E.6

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Operační program Životní prostředí
- Operační program Doprava
- Program rozvoje venkova České republiky
- Operační program Rybářství
- Regionální operační program NUTS II Severovýchod
- Švýcarské fondy
- Ministerstvo zemědělství České republiky
- Ministerstvo životního prostředí České republiky
- Ministerstvo zdravotnictví České republiky

- Ministerstvo dopravy České republiky
- Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky
- Státní fond životního prostředí
- Státní fond dopravní infrastruktury
- Grantový fond Libereckého kraje
- Fond investic Libereckého kraje
- rozpočty obcí
- soukromé zdroje

Dílčí opatření D.2c: Aktivity podporující monitoring a vyhodnocování stavu složek životního prostředí a veřejného zdraví

Stručný popis výchozí situace:

V rámci Libereckého kraje neexistuje systematický celoplošný monitoring území kraje v potřebných ukazatelích pro sledování vývoje stavu složek ŽP a veřejného zdraví pro sledování ovlivňování těchto složek antropogenními činnostmi. Stávající monitorovaná data jsou shromažďována v nejednotných registrech u různých subjektů na různých místech po celé ČR. Neexistuje jejich komplexní zpracovávání a vyhodnocování za LK, tudíž nefunguje zpětná vazba mezi výsledky komplexního hodnocení a následným rozhodováním o naléhavosti a prioritách řešení.

Cíle opatření:

- vytvořit a provozovat funkční systém monitorování kvality všech složek životního prostředí a veřejného zdraví po celém území LK s využitím celostátních registrů
- vytvořit a provozovat funkční systém komplexního vyhodnocování kvality všech složek životního prostředí a veřejného zdraví po celém území LK

Aktivity naplňující opatření:

- D.2c.1 Vytvoření jednotného pracoviště pro vyhodnocování zavedeného funkčního kvalitního systému monitorování emitujících látek po celém území LK
- D.2c.2 Vytvoření a provozování funkčního systému monitorování kvality všech složek životního prostředí a veřejného zdraví po celém území LK s návazností na celostátní systém
- D.2c.3 Podpora komplexního vyhodnocování kvality všech složek životního prostředí a veřejného zdraví po celém území LK, včetně identifikace zdravotních rizik a hodnocení jejich dopadu na zdravotní stav obyvatel LK

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- Fungující systém komplexního vyhodnocování emisí a kvality všech složek životního prostředí a veřejného zdraví po celém území LK zaveden

Dopady do regionu (ekologické, společenské, ekologické):

- Systematické vyhodnocování a zlepšení dostupnosti dat týkajících se aktuálního stavu složek životního prostředí a veřejného zdraví na území LK

Cílové skupiny:

- města a obce
- svazky obcí
- Liberecký kraj
- správci území
- příspěvkové organizace státní správy
- majitelé pozemků a objektů
- podnikatelské subjekty
- obyvatelé Libereckého kraje

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- města a obce
- svazky obcí
- podnikatelské subjekty
- odborné instituce
- nestátní neziskové organizace
- správci území
- Ministerstvo životního prostředí ČR
- Ministerstvo zemědělství ČR
- Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
- příspěvkové organizace státní správy
- obyvatelé Libereckého kraje
- turisté a návštěvníci kraje

Vazba na ostatní opatření PRLK:

A.2, A.3, A.4, A.5, A.6, C.1, C.2, C.3, D.1, D.3, D.4, E.1, E.2, E.3, E.4, E.6

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Operační program Životní prostředí
- Integrovaný operační program
- LIFE +
- Ministerstvo životního prostředí České republiky
- Ministerstvo zdravotnictví České republiky
- Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky
- Ministerstvo dopravy
- Státní fond životního prostředí
- Státní fond dopravní infrastruktury
- Grantový fond Libereckého kraje

Rozvojové opatření D.3: Péče o krajinu, šetrné využívání krajinného a přírodního potenciálu**Dílčí opatření D.3a: Zvyšování druhové rozmanitosti a ekologické stability s důrazem na ohrožené druhy****Stručný popis výchozí situace:**

Na území Libereckého kraje se nachází řada významných chráněných lokalit; jejich podíl na rozloze kraje je značný, téměř třetinový. Kromě zvláště chráněných území národního a regionálního významu (část KRNAPu, 5 CHKO, více než 100 maloplošných chráněných území) zde byly vymezeny také lokality evropského významu a začleněny do sítě EECONET a do soustavy Natura 2000. Ekologickou stabilitu území pomáhají udržovat, resp. posilovat jednotlivé skladebné části ÚSES. Potenciál přírody a krajiny LK je tedy poměrně vysoký.

Cíle opatření:

- zvyšovat druhovou rozmanitost a ekologickou stabilitu s důrazem na ohrožené druhy
- zabezpečit ochranu evropsky významných území v rámci soustavy NATURA 2000 a koncepčně doplnit síť maloplošných chráněných území
- posilovat likvidaci nežádoucích invazních rostlinných a živočišných druhů

Aktivity naplňující cíle opatření:

- D.3a.1 Ochrana stanovišť zvláště chráněných a ohrožených druhů
- D.3a.2 Potlačování výskytu invazních druhů rostlin a živočichů, prevence jejich šíření
- D.3a.3 Optimalizace a realizace územních systémů ekologické stability

- D.3a.4 Stanovení metodiky hodnocení indikátoru „Vhodnost dřevinné skladby z hlediska ochrany přírody“
- D.3a.5 Podpora zvyšování druhové rozmanitosti a ekologické stability lesních porostů vhodnými výchovnými a pěstebními opatřeními
- D.3a.6 Zabezpečení ochrany evropsky významných území v rámci soustavy NATURA 2000 a koncepční doplnění sítě maloplošných chráněných území na základě principu reprezentativnosti
- D.3a.7 Zabezpečení ochrany evropsky významných lokalit dle zákona 114/1992 Sb.
- D.3a.8 Podpora environmentálního managementu (např. plány péče ZCHÚ, atd.)

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- Podíl rozlohy chráněných území na rozloze kraje
- Podíl evropsky významných lokalit Natura 2000 s vyřešenou zákonnou ochranou
- Podíl funkčních prvků územních systémů ekologické stability z celkového počtu (%)
- Podíl území zasaženého výskytem invazních druhů (%)

Dopady do regionu (ekonomické, společenské, ekologické):

- Zvýšení návštěvnosti Libereckého kraje, růst spokojenosti návštěvníků
- Zlepšení stavu zdravých a kvalitních přírodních složek životního prostředí
- Zlepšení stavu zdraví obyvatel LK

Cílové skupiny:

- obyvatelé Libereckého kraje
- DOSS z oblasti ochrany přírody
- města a obce, svazky obcí
- podnikatelské subjekty
- nestátní neziskové organizace

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- Liberecký kraj
- Ministerstvo životního prostředí ČR
- Ministerstvo zemědělství ČR
- DOSS z oblasti ochrany přírody
- města a obce, svazky obcí
- podnikatelské subjekty
- nestátní neziskové organizace
- obyvatelé Libereckého kraje

Vazba na ostatní opatření PRLK:

A.3, A.6, D.3b, D.3c, D.4, E.1, E.2, E.3, E.4, E.6

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Operační program Životní prostředí
- Program rozvoje venkova České republiky
- Operační program Rybářství
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Sasko
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika
- Finanční mechanismy EHP/Norska
- Švýcarské fondy
- LIFE+
- Program péče o krajinu
- Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny
- Státní fond životního prostředí ČR

Dílčí opatření D.3b: Tvorba a šetrné využití krajiny, ochrana krajinného rázu území s dochovanými přírodními a estetickými hodnotami

Stručný popis výchozí situace:

Přesto že je potenciál přírody a krajiny LK vysoký, nesmí být podceňována péče o kvalitu krajiny ani péče o zachování krajinného rázu. Nemělo by docházet ke krajinné degradaci či devastaci. Jedná se o negativní jev s hlubokými dopady na životní prostředí. V některých lokalitách LK je zřejmý zhoršený vzhled krajiny, jsou vytvářeny plochy s obrovskou produkcí alergenů, množí se škůdci, tvoří se plochy s nálety nekulturních dřevin, negativně je ovlivňován režim spodních vod. S těmito problémy souvisí nejen ochrana přírody, ale i péče o krajinu, coby celku a potenciálu estetických i funkčních hodnot. Proto je mj. cílem zvyšovat retenční schopnosti krajiny s posílením prevence ke snižování povodňových stavů, podporovat rozumné hospodaření v krajině, nejen ve vazbě na obnovitelné zdroje energie, skloubit využití krajiny s šetrnými formami cestovního ruchu.

Cíle opatření:

- využívat krajinný potenciál LK v souladu s principy udržitelného rozvoje
- chránit krajinný ráz území a jeho dochované přírodní a estetické hodnoty
- zvyšovat retenční schopnosti krajiny
- posilovat udržitelné hospodaření v lesích
- kloubit krajinný potenciál s šetrnými formami cestovního ruchu

Aktivity naplňující cíle opatření:

- D.3b.1 Vyhodnocení krajinného rázu LK s cílem vymezení lokalit s diferencovanou ochranou krajinného rázu, např. pro potřeby rozhodování o možné lokalizaci intenzivních investičních aktivit
- D.3b.2 Zohledňování hodnot krajiny a krajinného rázu území při navrhování a posuzování umísťovaných aktivit do volné krajiny
- D.3b.3 Realizace opatření vedoucích k revitalizaci krajiny
- D.3b.4 Realizace opatření vedoucích ve zvýšení záchyty vody v krajině, např. podpory vsakování vody do podloží, realizace retenčních nádrží a poldrů či dalších protipovodňových opatření
- D.3b.5 Respektování principu udržitelného hospodaření v krajině, včetně hospodaření v lesích a to nejen při zpracovávání lesních hospodářských plánů, ale i při následné realizaci jednotlivých aktivit, s důrazem na aspekt, že lesní porosty jsou obnovitelným zdrojem surovin a energie
- D.3b.6 Podpora takových forem cestovního ruchu, které jsou z hlediska udržitelného využití potenciálu krajiny LK, k hodnotám krajiny šetrné.

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- Podíl zastavěných a ostatních ploch z celkové rozlohy obce
- Ekologická stabilita krajiny, tj. podíl rozlohy pozitivně využívaných (TTP, lesní půda, vodní plochy, chmelnice, vinice, zahrady, ovocné sady) a negativně využívaných (orná půda, zastavěné plochy, ostatní plochy) ploch
- Podíl zrevitalizovaných ploch krajiny z celkové rozlohy kraje
- Podíl území se zpracovaným preventivním hodnocením krajinného rázu
- Podíl lesních porostů s vhodnou dřevinnou skladbou z hlediska ochrany přírody

Dopady do regionu (ekonomické, společenské, ekologické):

- Zachování krajinného rázu, zlepšení kvality krajiny, včetně lesních ekosystémů a jejich využití
- Zvýšení návštěvnosti Libereckého kraje, růst spokojenosti návštěvníků
- Růst příjmů z cestovního ruchu
- Snižování škod na majetku povodněmi
- Koordinované udržitelné využívání potenciálu krajiny pro různé ekonomické aktivity v LK

Cílové skupiny:

- vlastníci pozemků, objektů, lesů
- města a obce, svazky obcí

- podnikatelské subjekty
- nestátní neziskové organizace
- obyvatelé Libereckého kraje
- turisté a návštěvníci kraje

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- Liberecký kraj - ORVŽPZ
- Ministerstvo životního prostředí ČR
- Ministerstvo zemědělství ČR
- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
- města a obce, svazky obcí
- podnikatelské subjekty, svazky a cechy podnikatelů
- Krajská a okresní hospodářské komory LK
- Agrární komora a Regionální agrární rada LK
- nestátní neziskové organizace
- obyvatelé Libereckého kraje
- Sdružení vlastníků soukromých a obecních lesů
- Lesy ČR s.p.
- Povodí Labe, s.p.
- Povodí Ohře s.p.
- DOSS v oblasti přírody a krajiny
- Klub českých turistů
- Český svaz tělesné výchovy
- sdružení cestovního ruchu v LK
- regionální organizace cestovního ruchu

Vazba na ostatní opatření PRLK:

A.3, A.6, D.3a, D.3c, D.3d, D.4, E.1, E.2, E.3, E.4, E.6

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Operační program Životní prostředí
- Regionální operační program NUTS II Severovýchod
- Integrovaný operační program
- Program rozvoje venkova České republiky
- Operační program Rybářství
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Sasko
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika
- Finanční mechanismy EHP/Norska
- Švýcarské fondy
- LIFE+
- Státní fond životního prostředí
- Státní zemědělský intervenční fond
- Program péče o krajinu
- Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny
- Státní program podpory cestovního ruchu
- Grantový fond Libereckého kraje
- Fond investic Libereckého kraje
- rozpočty obcí
- soukromé zdroje

Dílčí opatření D.3c: Maximální ochrana zemědělského půdního fondu**Stručný popis výchozí situace:**

Nejvýznamnější podíl půdy v Libereckém kraji tvoří půda zemědělská a lesní. V posledních deseti letech došlo k významnému snížení obdělávání zemědělského půdního fondu celé oblasti Libereckého kraje. Liberecký kraj vykazuje vysoký podíl trvalých travních porostů. Značné snížení intenzity chovu skotu určuje jednu z hlavních příčin stavu vysokého podílu neobhospodařovaných půd.

Zemědělský půdní fond je vystaven vysokému tlaku na zastavění. K největším záborům zemědělské půdy dochází v příměstských oblastech, a to za účelem budování obchodní sítě (supermarkety a hypermarkety). Nově se projevuje trend budování průmyslových zón „na zelené louce“ a rovněž bytová zástavba směřuje do volné krajiny, aniž jsou využity lokality uvnitř zastavěného území. Obecně lze konstatovat, že podnikatelské aktivity směřují na nejkvalitnější zemědělské půdy do okolí větších sídelních útvarů. Důvodem je jejich jednoduché a méně nákladné zainvestování a relativně nízká cena zemědělské půdy ve srovnání se stavebními pozemky.

Na území Libereckého kraje se nacházejí pozemky ohrožené erozí. Převážně jsou erozí (vodní, větrnou) ohroženy rozsáhlé plochy zemědělské půdy obhospodařované jako orná půda. K vodní erozi dochází v období jarního tání a přivalových dešťů.

Cíle opatření:

- maximálně chránit zemědělský půdní fond
- obhospodařovat zemědělský půdní fond s respektováním principu udržitelného hospodaření v krajině

Aktivity naplňující cíle opatření:

- D.3c.1 Zpracování programu ochrany půdy pro Liberecký kraj a realizace pozemkových úprav
- D.3c.2 Podpora zemědělského hospodaření v krajině s respektováním principu udržitelného hospodaření v krajině
- D.3c.3 Přednostní využívání pozemků ze ZPF již vyňatých
- D.3c.4 Přednostní realizace stavebních záměrů ve stávajících areálech
- D.3c.5 Vytvoření metodiky sledování obhospodařování ZPF

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- Podíl záborů ZPF
- Podíl zemědělských půd bez trvalého obhospodařování

Dopady do regionu (ekonomické, společenské, ekologické):

- Zlepšení ochrany zemědělského půdního fondu v LK
- Koordinované udržitelné využívání půdního fondu LK jako celku
- Zlepšení hospodaření na zemědělském půdním fondu LK s respektováním principu udržitelného hospodaření v krajině
- Zlepšení kvality krajiny a jejího využití
- Zvýšení návštěvnosti Libereckého kraje, růst spokojenosti návštěvníků
- Růst příjmů v zemědělství a v cestovním ruchu

Cílové skupiny:

- města a obce, svazky obcí
- DOSS, odborníci, projektanti v oblasti ZPF, strategického a územního plánování, udržitelného rozvoje
- vlastníci pozemků
- podnikatelské subjekty v zemědělství
- nestátní neziskové organizace
- obyvatelé Libereckého kraje
- turisté a návštěvníci kraje

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- Liberecký kraj – ORVŽPZ
- DOSS, odborníci, projektanti v oblasti ZPF, strategického a územního plánování, udržitelného rozvoje
- Ministerstvo životního prostředí ČR
- Ministerstvo zemědělství ČR
- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
- města a obce, svazky obcí
- podnikatelské subjekty v zemědělství
- Agrární komora a Regionální agrární rada LK
- nestátní neziskové organizace
- obyvatelé Libereckého kraje

Vazba na ostatní opatření PRLK:

A.3, D.3a, D.3b, D.4, E.1, E.2, E.3, E.4, E.6

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Operační program Životní prostředí
- Regionální operační program NUTS II Severovýchod
- Integrovaný operační program
- Program rozvoje venkova České republiky
- Operační program Rybářství
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Sasko
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika
- Finanční mechanismy EHP/Norska
- Švýcarské fondy
- LIFE+
- Státní fond životního prostředí
- Státní zemědělský intervenční fond
- Program péče o krajinu
- Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny
- Grantový fond Libereckého kraje
- Fond investic Libereckého kraje
- rozpočty obcí
- soukromé zdroje

Dílčí opatření D.3d: Zodpovědné a hospodárné nakládání s neobnovitelnými zdroji

Stručný popis výchozí situace:

Nerosty tvoří nerostné bohatství každého regionu. Protože se jedná o zdroje neobnovitelné, náleží pod významnou nejen přírodní, ale i hospodářskou ochranu. Je zcela nezbytné, zacházet s tímto bohatstvím vysoce obezřetně a hospodárně. Důvodem je jeho uchování i pro generace příští. Je zřejmé, že využívání tohoto bohatství bude nezbytné až do doby, než budou nerostné suroviny nahrazeny novými synteticky vyrobenými materiály, vhodnými pro nové inovační technologické procesy přispívajícími k rozvoji.

Cíle opatření:

- zodpovědné a hospodárně nakládat s neobnovitelnými zdroji LK

Aktivity naplňující cíle opatření:

- D.3d.1 Povolování otvírek a rozšiřování lomů neobnovitelných zdrojů pouze na základě prokázání nezbytnosti těžby suroviny a na základě zajištění zpracování veškerého množství vytěžené suroviny
- D.3d.2 Sestavení a zpřístupnění sjednocené databáze informací o hospodaření se surovinovými a neobnovitelnými zdroji v LK (včetně zpracovávání druhotných surovin) a provádění její pravidelné aktualizace

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- Pravidelné roční provádění aktualizace sjednocené databáze informací o hospodaření se surovinovými a neobnovitelnými zdroji v rámci LK

Cílové skupiny:

- města a obce, svazky obcí
- DOSS, projektanti, odborníci v oblasti surovinového a nerostného potenciálu LK
- vlastníci pozemků
- podnikatelské subjekty
- nestátní neziskové organizace
- obyvatelé Libereckého kraje

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- Liberecký kraj – OHRR
- DOSS, projektanti, odborníci v oblasti surovinového a nerostného potenciálu LK
- Ministerstvo životního prostředí ČR
- Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
- města a obce, svazky obcí
- podnikatelské subjekty
- báňské úřady
- Geofond
- nestátní neziskové organizace
- obyvatelé Libereckého kraje

Vazba na ostatní opatření PRLK:

A.2, A.4, D.2a, D.2b, D.3b, D.4, E.1, E.4, E.6

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Operační program Životní prostředí
- Integrovaný operační program
- Státní fond životního prostředí
- Program péče o krajinu
- Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny
- soukromé zdroje

Rozvojové opatření D.4: Posilování ekologického povědomí obyvatel**Stručný popis výchozí situace:**

Liberecký kraj disponuje značným přírodním potenciálem i (na většině území kraje) poměrně kvalitním životním prostředím. Tento stav je udržitelný jednak „fyzickými“ opatřeními vedoucími ke snížení znečištění, jednak výchovou obyvatel k aktivní péči o krajinu a prostředí. Cílem ekologické výchovy a osvěty je změna chování lidí směrem k udržitelnému hospodaření, tzn. vzbudit v občanech potřebu chránit životní prostředí, ocenit přírodní a krajinné hodnoty svého okolí a aktivně využívat občanské nástroje k ochraně těchto hodnot. V Libereckém kraji je na ekologickou výchovu kladen velký důraz, zejména u dětí a mládeže – zavádí se již v mateřských školách. Ekologická výchova dětí a mládeže je realizována formou školních i mimoškolních aktivit. Dospělá populace je v tomto smyslu oslovována nevládními organizacemi.

Řešení problematiky zavádění vzdělávacích, výchovných, osvětových a informačních systémů souvisejících s problematikou životního prostředí a udržitelného rozvoje se v praxi na území LK prosazuje velmi pozvolna. Rozsah a intenzita takovýchto vzdělávacích, výchovných a osvětových programů jsou stále nedostatečné.

Široká laická veřejnost, podnikatelské subjekty, samosprávy, ale ani orgány státní správy, nemají k dispozici komplexní přehled informací za LK o stavu složek životního prostředí, o stavu přírodního prostředí a krajiny, o nejnovějších technologiích šetrných k ŽP, o vlivu činností provozovaných na území LK na zdejší ŽP, o možnosti dalšího rozvoje území LK z hlediska limitů únosnosti jednotlivých lokalit, o legislativních předpisech ŽP, atd.

Na území LK pracuje významné množství nevládních organizací provozujících činnosti pomáhající k ochraně přírody a ŽP. Realizace jejich navrhovaných environmentálních projektů ztroskotává neustále na nedostatku finančních prostředků. U občanů není vypěstována dostatečná zodpovědnost nejen za svůj zdravotní stav, ale i za ochranu a hlavně tvorbu zdravého ŽP. Účast občanů na rozhodovacích procesech je stále mizivá.

Neexistuje systematický celoplošný monitoring LK v potřebných ukazatelích pro sledování vývoje stavu složek ŽP a pro sledování ovlivňování těchto složek antropogenními činnostmi.

Stávající monitorovaná data jsou shromažďována v nejednotných registrech u různých subjektů na různých místech po celé ČR. Neexistuje jejich komplexní zpracovávání a vyhodnocování za LK. Neexistuje přístup občanů k ucelenému systému informací o kvalitě ŽP v lokalitách v nichž žijí. Neexistuje pravidelná prezentace zjištěných dat před veřejností.

Cíle opatření:

- zvýšit ekologické znalosti občanů
- zvýšit u každého občana jeho zodpovědnost za ochranu a tvorbu zdravého životního prostředí

Aktivity naplňující opatření:

- D.4.1 Realizace osvětových a vzdělávacích programů z oblasti životního prostředí, udržitelného rozvoje, podpory a ochrany zdraví, včetně zdravého životního stylu pro děti, mládež a dospělé
- D.4.2 Podpora informování veřejnosti o plánovaných aktivitách, které mohou ovlivnit stav životního prostředí a udržitelného rozvoje
- D.4.3 Vytvoření funkční sítě EVVO LK jako dlouhodobý úkol, vyžadující komunikaci a vzájemnou spolupráci subjektů v kraji
- D.4.4 Podpora záměrů vedoucích k zavádění a provozování aktivit souvisejících s rozšiřováním EVVO a UR přispívajících k environmentálnímu povědomí obyvatel i podniků LK (již probíhá v rámci grantových programů ORVZZP i v rámci přímé podpory EVVO a zemědělství)

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- Počet středisek EVVO
- Vytvořena funkční síť EVVO v LK – v obcích LK, na školách i v podnicích - koordinátoři EVVO
- Počet akcí v kraji přispívajících ke zvýšení environmentálního povědomí obyvatel – pravidelně každý rok konference EVVO, minimálně 6 velkých akcí tematicky zaměřených na ochranu přírody a krajiny, životního prostředí a zvyšování environmentálního povědomí obyvatel LK
- Server poskytující informace o EVVO (www.ekovychovalk.cz) a o životním prostředí (<http://maps.kraj-lbc.cz>) vytvořen
- Počet vydaných zpráv o akcích a aktivitách v oblasti EVVO v kraji
- Počet vydaných publikací tematicky zaměřených k ŽP a EVVO
- Počet obcí s rozšířenou působností se zpracovanou koncepcí EVVO
- Pořízené investice na ochranu životního prostředí
- Celkové náklady vynaložené na prevenci, ochranu a tvorbu ŽP
- Celkové roční neinvestiční náklady vynaložené na prevenci, ochranu a tvorbu ŽP
- Podíl ročně pořízených investic na preventivní ochranu životního prostředí z celkového množství ročně vynaložených nákladů na prevenci, ochranu a tvorbu ŽP
- Podíl ročně vynaložených nákladů na řešení následků poškození ŽP z celkového množství ročně vynaložených nákladů na prevenci, ochranu a tvorbu ŽP
- Objem finančních prostředků věnovaný veřejnou správou na osvětu a vzdělávání

Dopady do regionu (ekologické, společenské, ekologické):

- zvyšování environmentálního povědomí obyvatel Libereckého kraje
- zodpovědné rozhodování a jednání ve prospěch udržitelného rozvoje a ochrany životního prostředí LK
- snižování škodlivých vlivů na životní prostředí a zdraví obyvatel

- preventivní přístup při tvorbě udržitelného rozvoje v praxi

Cílové skupiny:

- obyvatelé Libereckého kraje
- podnikatelské subjekty
- města a obce
- svazky obcí
- nestátní neziskové organizace

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- Liberecký kraj
- Ministerstvo životního prostředí ČR
- Ministerstvo zemědělství ČR
- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
- Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
- Rada vlády ČR pro udržitelný rozvoj
- města a obce, města
- svazky obcí
- nestátní neziskové organizace
- podnikatelské subjekty
- obyvatelé Libereckého kraje

Vazba na ostatní opatření PRLK:

A.2, A.3, A.4, A.5, A.6, B.1, B.3, C.1, C.2, C.3, C.4, D.1, D.2, D.3, E.1, E.2, E.3, E.4, E.5, E.6

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Operační program Životní prostředí
- Program rozvoje venkova ČR 2007-2013
- Operační program přeshraniční spolupráce Svobodný stát Sasko – Česká republika 2007-2013
- Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007-2013
- Finanční mechanismy EHP/Norska
- Státní fond životního prostředí
- Ministerstvo životního prostředí České republiky

Strategický cíl E: Udržitelný rozvoj území a občanské společnosti

<p>E.1 Rozvoj všestranné spolupráce, včetně posílení spolupráce mezi resortní a přeshraniční</p>	<p>E.1a Vnitřní spolupráce</p> <p>E.1b Vnější spolupráce</p>
<p>E.2 Rozvoj městských oblastí</p>	
<p>E.3 Rozvoj venkovských oblastí</p>	
<p>E.4 Koncepční řízení rozvoje</p>	<p>E.4a Strategické plánování</p> <p>E.4b Územně plánovací podklady</p> <p>E.4c Územně plánovací dokumentace kraje a obcí</p> <p>E.4d Provázanost a koordinace územně plánovacích a strategicky rozvojových dokumentů</p>
<p>E.5 Podpora rozvoje občanské společnosti</p>	
<p>E.6 Zkvalitnění veřejné správy</p>	

Rozvojové opatření E.1: Rozvoj všestranné spolupráce, včetně posílení spolupráce meziresortní a přeshraniční

Stručný popis výchozí situace:

Spolupráce rozmanitých subjektů je základním vztahem v oblasti regionálního rozvoje. Princip partnerství je jedním ze základních principů realizace regionální a strukturální politiky EU¹. Vyžaduje, aby se na konkrétním rozdělení a využití prostředků poskytovaných EU v rámci jednotlivých programů podílely v co nejširší míře samotní příjemci, tj. příslušné národní, regionální a lokální orgány, jakožto i orgány EU, eventuelně soukromoprávní subjekty. Hlavním cílem spolupráce je sladování zájmů a potřeb různých subjektů v procesu uskutečňování rozvojových záměrů na shodném území – tedy jde o permanentní proces negociace (vyjednávání) o budoucích záměrech a podmínkách vedoucích k jejich uskutečnění.

Jednotlivé subjekty využívají svých poznaných předpokladů pro rozvoj (slabých i silných stránek) a vzájemně se podporují při jeho realizaci (vyjednávají o podmínkách budoucího rozvoje, o možnostech, šancích a nástrojích vzájemné spolupráce ...). Subjekty, působící na území jednoho kraje, mohou těžit ze vzájemné geografické blízkosti či sousedství. Možnosti jejich způsobů spolupráce jsou různorodé – od neformálních kontaktů a ad hoc spolupráce, přes různá zájmová uskupení až po profesionálně založené formy sdružování, umožňující zejména sdružování a společné užívání finančních prostředků. V roce 2006 byla spolupráce v rámci Libereckého kraje i mimo něj na níže popsané úrovni.

Dílčí opatření E.1a: Vnitřní spolupráce

Stručný popis výchozí situace:

Obce se účastní řady aktivit ve spolupráci s jinými subjekty a snaží se využívat co nejvíce možností ke zlepšení potenciálu území, k získání zkušeností a k zefektivnění činností místní samosprávy. Jednou z možností, jak působit na věci ovlivňující život obcí, je členství ve Svazu měst a obcí. Obce v Libereckém kraji spolupracují ve Sdružení obcí Libereckého kraje (SOLK).

Pro zlepšení výkonu některých funkcí obcí a zejména pro zlepšení jejich možností a podmínek pro realizaci rozvojových záměrů se obce mohou sdružovat do svazků. Některé z těchto dobrovolných svazků obcí (často zjednodušeně a nepřesně nazývaných mikroregiony) mají již několikletou tradici a za sebou řadu úspěšných společných rozvojových projektů, jiné vznikly teprve nedávno. Podle údajů z informačního systému ARIS je na území Libereckého kraje 35 dobrovolných svazků obcí (včetně SOLK), z nichž lze za „mikroregiony“ označit 30 obecních uskupení. V nich spolupracuje téměř 300 obcí, tj. některé obce jsou členy více svazků; některé obce dosud do žádného svazku nevstoupily.

Vytváření svazků obcí doposud vycházelo z různých příčin, které ovlivňovaly jejich formy spolupráce. Vedle svazků obcí zabývajících se komplexním rozvojem je velmi rozšířená spolupráce za účelem společné realizace větších infrastrukturních projektů (svazky obcí pro plynofikaci, budování kanalizace a výstavbu společné ČOV, realizace vodovodu).

Příčiny vzniku jednotlivých svazků obcí dosti výrazně ovlivňují celkový efekt jejich předpokládané spolupráce. Zatímco svazek obcí na bázi „stavební spolupráce“ má omezenou dobu trvání, která je většinou spojena s konkrétní akcí, spolupráce na bázi shody o komplexních rozvojových záměrech, prováděná formou výměny zkušeností (tzv. learning regions), přináší dlouhodobý efekt. Důležitou roli hraje míra zapojení (intenzita spolupráce) všech členů svazku a rozvinutí jejich spolupráce s dalšími aktéry v daném území. Z hlediska zajištění spolupráce jako permanentního procesu přípravy jejich žádoucích forem i nástrojů hraje důležitou roli osoba schopného manažera daného svazku (mikroregionu).

Vedle spolupráce v rámci veřejného sektoru, zejména na úrovni samosprávy, je neméně důležitá spolupráce mezi veřejným, soukromým a neziskovým sektorem. Nejčastější formou této spolupráce jsou místní akční skupiny (MAS). V Libereckém kraji bylo v lednu 2007 funkčních 12 MAS.

¹ Nařízení Rady (ES) č. 1260/1999 ze dne 21. června 1999 o obecných ustanoveních o strukturálních fondech

Spolupráce v rámci soukromého sektoru se uskutečňuje na bázi sektorových svazů a seskupení a také v rámci hospodářských a agrárních komor. Dynamickým a inovativním prvkem spolupráce v této oblasti jsou klastry (viz kapitola Ekonomický potenciál).

Neziskové organizace spolupracují pomocí Asociace nestátních neziskových organizací Libereckého kraje (ANNOLK). Podrobněji je věnována neziskovému sektoru pozornost v podkapitole občanská společnost.

V roce 2005 byl z finančních prostředků EU v rámci Společného regionálního operačního programu ČR 2004-2006 podpořen a zahájen projekt, jehož nositelem je Liberecký kraj a to s názvem Partnerství pro Liberecký kraj. Cílem projektu je upevnit vzájemnou komunikaci a partnerskou spolupráci mezi hlavními zájmovými skupinami Libereckého kraje, tzv. „stakeholdery“. Tzn. mezi veřejnou správou (v projektu zastoupenou Sdružením obcí LK a Euroregionem NISA), podnikatelskými subjekty (v projektu zastoupenými Krajskou hospodářskou komorou LK a Regionální agrární radou LK) a nestátními neziskovými organizacemi (v projektu zastoupenými Asociací nestátních neziskových organizací LK). Tyto subjekty se při společném dialogu v rámci projektu učí a to nad řešením konkrétních problémů (jimiž jsou: zvýšení absorpční kapacity finančních prostředků EU v LK, společné rozvojové plánování v LK, databáze projektů pro nové plánovací období 2007-2013, podpora MA21, benchmarking subjektů v rámci seskupení jednotlivých partnerů či mezi partnery navzájem, twinning úspěšnosti tvorby projektů, vzdělávací aktivity pro euromanažery, pro zpracovatele projektů či ohledně SF pro venkov LK, atd.) být partnery. Smyslem projektu je nejen uvedené jednotlivé kroky splnit, ale využít společně získané dovednosti i po ukončení tohoto projektu při další budoucí partnerské spolupráci prospěšné pro společný rozvoj Libereckého kraje. Projekt bude ukončen v r. 2007.

Cíle opatření:

- Zvýšit schopnost vzájemné spolupráce mezi subjekty v rámci Libereckého kraje, tj. jak v rámci resortní, tak v rámci meziresortní spolupráce.
- Podporovat mezisektorovou spolupráci, tzn. partnerství neziskového, soukromého a veřejného sektoru
- Společně tvořit projekty typu PPP – „public-private-partnership“ (veřejná správa, nestátní neziskové organizace, podnikatelé).

Aktivity naplňující opatření:

- E.1a.1 Posilování resortní a meziresortní spolupráce
- E.1a.2 Podpora spolupráce v rámci kraje mezi obcemi a institucemi státní správy
- E.1a.3 Podpora vzájemné mezisektorové spolupráce (mezi sektorem veřejným, soukromým, neziskovým)
- E.1a.4 Podpora přípravy a realizace společných rozvojových projektů PPP („public-private partnership“)
- E.1a.5 Podpora spolupráce (předávání zkušeností dobré praxe) krajské samosprávy s obcemi LK, spolupráce dobrovolných svazků obcí a místních akčních skupin LK mezi sebou

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- Podíl obcí spolupracujících a) v rámci svazku obcí b) v rámci místních akčních skupin z celkového počtu obcí LK
- Počet úspěšně ukončených projektů PPP za rok v rámci LK
- Podíl ročně úspěšně ukončených projektů PPP ku celkovému počtu projektů v kraji ročně podpořených ze SF či ze státního nebo krajského rozpočtu
- Počet uzavřených mezisektorových partnerství

Dopady do regionu (ekologické, společenské, ekologické):

- zvyšování vzájemné spolupráce mezi subjekty v rámci Libereckého kraje
- sdílení dobré praxe mezi subjekty v rámci LK
- společná tvorba projektů typu PPP – „public-private-partnership“ (veřejná správa, nestátní neziskové organizace, podnikatelé).
- zodpovědné spolurozhodování a jednání ve prospěch spolupráce k udržitelnému rozvoji

Cílové skupiny:

- obyvatelé Libereckého kraje
- podnikatelské subjekty
- města a obce
- svazky obcí

- nestátní neziskové organizace
- místní akční skupiny

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- Liberecký kraj
- ministerstva ČR
- města a obce
- svazky obcí
- nestátní neziskové organizace
- podnikatelské subjekty
- místní akční skupiny
- obyvatelé Libereckého kraje

Vazba na ostatní opatření PRLK:

A.1, A.2, A.3, A.4, A.5, A.6, B.1, B.2, B.3, B.4, B.5, B.6, B.7, C.1, C.2, C.3, C.4, D.1, D.2, D.3, D.4, E.1, E.2, E.3, E.4, E.5, E.6

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Operační program Podnikání a inovace
- Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
- Operační program Výzkum a vývoj pro inovace
- Program rozvoje venkova České republiky
- Regionální operační program NUTS II Severovýchod
- Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
- Operační program rybnářství

Díličí opatření E.1b: Vnější spolupráce

Pro rozvoj každého regionu je významná a nezbytná nejen vnitřní spolupráce, ale i spolupráce se subjekty vně regionu. A to ať už jde o jiné regiony, města, obce, organizace či podnikatele. V souvislosti s integračními procesy v Evropě a celkovým rozvojem mezinárodní spolupráce nabývá na významu spolupráce se zahraničními subjekty na všech úrovních, od obcí a měst, přes různorodá přeshraniční regionální uskupení, až ke spolupráci velkých regionů. Důležitým krokem pro posílení mezinárodní spolupráce se stal vstup ČR do EU.

Svého čím dál tím většího významu nabývá spolupráce Libereckého kraje se zahraničními partnery v rámci Evropy. S pomocí Středočeského kraje bylo v roce 2006 v bruselském centru Evropské unie zřízeno i stálé zastoupení Libereckého kraje. Jedná se o významný moment z hlediska možnosti prezentace Libereckého kraje v Evropské komisi. Odborným posílením tohoto pracoviště by měly pro Liberecký kraj vzrůstat další jeho přínosy, mezi něž určitě náleží rychlé zapojování Libereckého kraje do spolupráce na tvorbě regionální politiky EU.

V rámci koncepce vnějších vztahů Libereckého kraje je věnována zvláštní pozornost spolupráci Libereckého kraje se zahraničím. V rámci spolupráce se sousedními státy jde o budování a udržování sousedských vztahů, výměnu zkušeností týkajících se správy územních celků, výměnu informací, realizaci různých projektů a pořádání setkání, kdy se jedná o konkrétních tématech. Pro takovouto spolupráci byl mimo jiné vybrán polský region Dolnoslezské vojvodství. Liberecký kraj spojuje s tímto regionem podobný historický, sociální i ekonomický vývoj a zejména snaha prosazovat společné zájmy vůči ostatním subjektům. Vzhledem k těsnému sousedství Libereckého kraje a Svobodného státu Sasko je nezbytná též přeshraniční spolupráce mezi těmito dvěma samosprávnými celky. Protože z hlediska rozdílných struktur a kompetencí není pro Svobodný stát Sasko z právního hlediska možné uzavřít dohodu o spolupráci s Libereckým krajem, představitelé obou samosprávných celků dospěli ke kompromisu a Liberecký kraj podepsal dne 6. dubna 2006 Společné prohlášení o spolupráci s Vládním prezidiem Dresden. Tento dokument připořel Saský státní ministr Hermann Winkler. Saskou stranou byl podán a schválen projekt financování spolupráce mezi Libereckým krajem a Vládním prezidiem Dresden do programu Interreg IIIA. Cílem projektu je především vzájemné poznání a předání zkušeností mezi zaměstnanci Krajského úřadu Libereckého kraje a zaměstnanci Vládního prezidia Dresden z různých oblastí činnosti a navázání prvotních kontaktů, které povedou k trvalé budoucí spolupráci.

Dne 16. 2. 2006 bylo z podnětu ministerského předsedy Svobodného státu Sasko Georga Milbradta podepsáno komuniké mezi Svobodným státem Sasko, Dolnoslezským vojvodstvím, Libereckým, Královéhradeckým a Pardubickým krajem. Na základě tohoto komuniké došlo k vytvoření tzv. trinacionálního odborného grémia. Cílem grémia je v tuto chvíli převážně identifikovat řešení společných problémů.

Vzhledem k historickému vývoji a poloze Libereckého kraje je pro zdejší samosprávy na významném místě upevňování těsné spolupráce příhraniční. Specifickým typem příhraniční spolupráce je vytváření tzv. euroregionů. Jejich cílem je prostřednictvím každodenních přeshraničních řešení společných problémů překonávat státní hranice, snížit tím význam hranic na úroveň pouhého správního členění, pozitivně stimulovat společný příhraniční život a tím odbourávat historickým vývojem vzniklé předsudky a společenské bariéry národů Evropy mezi sebou. V Libereckém kraji je významným subjektem na této úrovni Euroregion Neisse-Nisa-Nysa. Ten je euroregionem tří příhraničních oblastí nacházejících se na styku státních hranic České republiky, Spolkové republiky Německo a Polské republiky. Euroregion Neisse-Nisa-Nysa je prvním euroregionem vytvořeným na české hranici (vznik 1991). Na české straně bylo v roce 2004 členem euroregionu 145 obcí, Krajská hospodářská komora Liberec a Sdružení Český ráj. V Euroregionu Nisa pracovalo v roce 2004 na mezinárodní úrovni 14 pracovních skupin (EUREX), které uskutečnily 46 pracovních jednání. Dle organizačního schématu jsou jednotlivé pracovní skupiny rozděleny do čtyř základních skupin: Infrastruktura / Hospodářství; Životní prostředí / Venkovský prostor; Zdraví / Bezpečnost; People-to-people / Kultura / Vzdělávání.

Spolupráce s nesusousedícími státy, které jsou členy Evropské unie, je velmi důležitá, zejména ve smyslu prezentace kraje směrem do Evropské unie. Informace a zkušenosti související s členstvím v Evropské unii ve všech oblastech fungování veřejné správy nabyté díky této spolupráci jsou mnohdy neocenitelné. Pro tento druh spolupráce byl Libereckým krajem vybrán i italský region Valle d'Aosta. Jde o region autonomní, v rámci Itálie má specifické postavení a pravomoc. Valle d'Aosta je velice progresivní a moderní oblast, která má řadu zkušeností s čerpáním fondů Evropské unie. Tyto zkušenosti jsou pro Liberecký kraj důležité, využití strukturálních fondů EU je jedním z hlavních cílů v rámci jeho rozvoje.

Lze zmínit i existenci dobrovolných spolků ve městech St. Gallen (Kooperace St. Gallen – Liberec) a Liberec (Kooperace Liberec – St. Gallen) zaměřující se na výměnu zkušeností v nejrůznějších oborech a zprostředkování a podporu studijních praktik (např. výměnných pobytů studentů různých oborů, praxe pracovníků v oblasti zdravotnictví atd.). Právě na základě iniciativy zmíněné organizace Kooperace St. Gallen byla dne 26. 10. 2006 podepsána oficiální Dohoda o spolupráci s kantonem St. Gallen. Každé dva roky dochází jednak k zhodnocení dosavadní spolupráce, jednak k vytyčení téžisť pro následující období. Spolupráce probíhá hlavně formou výměnných studijních pobytů, jejichž úkolem je převážně přenos zkušeností a know-how.

V rámci spolupráce s nesusousedícími státy, které nejsou členy Evropské unie, existuje spolupráce s norským samosprávným celkem Møre og Romsdal. Liberecký kraj byl tak mezi prvními, který se dozvěděl o možnosti využití nových finančních zdrojů, a to tzv. Finančního mechanismu Evropského hospodářského prostoru a Finančního mechanismu Norska.

Liberecký kraj má partnera i na Slovensku. Spolupráce s Prešovským samosprávným krajem probíhá a vyplývá z přirozených společných vazeb mezi ČR a SR.

V současné době také probíhá mezinárodní spolupráce na úrovni obcí. Mnoho těchto územních jednotek na české straně upevňuje kontakty zejména s městy z Polska a Spolkové republiky Německo. Tyto vztahy jsou z hlediska geografického pochopitelné a pro zúčastněné strany v mnoha ohledech prospěšné. Některé obce udržují též kontakty a spolupráci s městy ze Slovenska, Nizozemí, Itálie, Norska, případně jiných zemí. Z kvantitativního hlediska se však jedná o počet zanedbatelný. Jde většinou o větší obce či města.

Posílení přeshraniční spolupráce na jakékoliv regionální či lokální úrovni je významným momentem, jak z hlediska předávání si zkušeností (tím šetření času, úsilí, finančních prostředků), tak z hlediska světové globalizace. Přispívá k soudržnosti národů Evropy, k odstraňování regionálních disparit EU a ke společnému úsilí čelit celosvětovým rizikům.

V rámci vnější spolupráce využívá Liberecký kraj nejen zkušeností zahraničních partnerů, ale i partnerů z ČR. Se všemi kraji ČR spolupracuje Liberecký kraj v rámci Asociace krajů ČR. Nejvýznamnější partnerství je však Libereckému kraji dáno svazkem v NUTS II Severovýchod s kraji Královéhradeckým a Pardubickým.

Cíle opatření:

- Posílit spolupráci subjektů Libereckého kraje se subjekty za hranicemi kraje, jak v rámci NUTS II SV a celé ČR, tak v rámci zahraničí.
- Zintenzivnit a upevnit příhraniční vazby a spolupráci při řešení rozvojových problémů.
- Přispívat k lepší spolupráci Libereckého kraje a jeho subjektů s členy Evropské unie při tvorbě a naplňování rozvojových trendů evropské regionální politiky a udržitelného rozvoje.
- Podporovat zastoupení a kvalitní lobbying Libereckého kraje v Bruselu.

Aktivity naplňující opatření:

- E.1b.1 Podpora vzájemné mezisektorové spolupráce (mezi sektorem veřejným, soukromým, neziskovým) i se subjekty mimo Liberecký kraj.
- E.1b.2 Podpora přípravy a realizace společných rozvojových projektů PPP („public-private partnership“) i se subjekty mimo Liberecký kraj.
- E.1b.3 Podpora spolupráce (předávání zkušeností dobré praxe) dobrovolných svazků obcí, místních akčních skupin, podnikatelských subjektů a NNO i se subjekty mimo Liberecký kraj.
- E.1b.4 Posilování meziregionální spolupráce subjektů Libereckého kraje se subjekty nejen v rámci ČR (včetně NUTS II SV), ale i v rámci EU, včetně zkvalitňování zastoupení Libereckého kraje v Bruselu.
- E.1b.5 Posilování mezinárodní spolupráce, tvorba přeshraničních a mezinárodních projektů a mezinárodních sítí partnerských měst a obcí.
- E.1b.6 Intenzifikace a zkvalitňování vazeb s příhraničními oblastmi Polska a Saska, včetně zkvalitňování služeb a pozice Euroregionu NISA

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- Podíl obcí LK s uzavřeným partnerstvím s obcemi za hranicemi LK z celkového počtu obcí LK
- Počet ročně úspěšně ukončených projektů PPP s účastí subjektů mimo Liberecký kraj
- Podíl ročně úspěšně ukončených projektů PPP ku celkovému počtu projektů v kraji ročně podpořených ze SF či ze státního nebo krajského rozpočtu s účastí subjektů mimo Liberecký kraj.
- Roční počet uzavřených mezisektorových partnerství se subjekty mimo Liberecký kraj.
- Podíl obcí zapojených v rámci Euroregionu Nisa na celkovém počtu obcí kraje

Dopady do regionu (ekologické, společenské, ekologické):

- zvyšování vzájemné spolupráce se subjekty mimo Liberecký kraj
- sdílení dobré praxe se subjekty mimo Liberecký kraj
- společná tvorba projektů typu PPP – „public-private-partnership“ (veřejná správa, nestátní neziskové organizace, podnikatelé)
- zodpovědné spolurozhodování a jednání ve prospěch spolupráce k udržitelnému rozvoji
- příspěvek k soudržnosti národů Evropy
- odstraňování regionálních disparit EU
- upevňování společného úsilí čelit celosvětovým rizikům

Cílové skupiny:

- obyvatelé Libereckého kraje
- podnikatelské subjekty
- města a obce
- svazky obcí
- nestátní neziskové organizace
- místní akční skupiny

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- Liberecký kraj
- ministerstva ČR
- města a obce
- svazky obcí
- nestátní neziskové organizace
- podnikatelské subjekty
- místní akční skupiny
- obyvatelé Libereckého kraje

Vazba na ostatní opatření PRLK:

Všechna opatření Programu rozvoje Libereckého kraje 2007-2013

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Operační program Podnikání a inovace
- Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
- Operační program Výzkum a vývoj pro inovace
- Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
- Program rozvoje venkova České republiky
- Operační program přeshraniční spolupráce Svobodný stát Sasko – Česká republika
- Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika
- Operační program Evropská územní spolupráce Střední Evropa
- Operační program Evropská územní spolupráce Meziregionální spolupráce
- Operační program Rybářství
- Finanční mechanismus EHP a Norska

Rozvojové opatření E.2: Rozvoj městských oblastí**Stručný popis výchozí situace:**

Z 215 obcí Libereckého kraje jich má 38 statut města. Ve městech nad 10 tisíc obyvatel žije 48,5 % obyvatel, v ostatních městech 29,4 % (31.12.2005). Podíl městského obyvatelstva tak činí 77,9 %, což značí mírný pokles oproti roku 1991. Největší město Liberec (97 950 obyvatel) vytváří se sousedním městem Jabloncem nad Nisou (44 571 obyvatel) jednu sídelní aglomeraci. Třetím největším městem s 38 776 obyvateli je Česká Lípa. Více než 10 tisíc obyvatel mají ještě Turnov a Nový Bor. 77,9 % obyvatel ve městech řadí LK v mezikrajském srovnání na čtvrté místo v rámci ČR (průměr ČR je 70,2 %).

V případě městského osídlení hrají významnou roli urbanizační procesy a vnitřní prostorové vztahy měst. V Libereckém kraji vzhledem k malé velikosti a počtu větších měst nepatří proces suburbanizace k problematickým, i když je nezbytné zvláště v případě liberecko-jablonecké aglomerace pečlivě zvažovat stavební aktivity a vývoj osídlení na hranici měst.

Města jsou hlavními póly rozvoje daného regionu. Potýkají se však se specifickými problémy, odlišnými od problémů venkovských oblastí. K úkolům, jež města musí řešit, patří např. nutnost revitalizace mnohých panelových sídlišť, integrace problematických skupin obyvatel, kriminalita, přílišné zatížení automobilovou dopravou, nedostatek parkovacích míst, rozdíly v nezaměstnanosti a sociální úrovni jednotlivých částí měst, rostoucí zájem o obytnou funkci v okrajových částech měst. Evropská unie vyžaduje v případě podpory projektů z finančních zdrojů EU, obdobně jako u regionálních projektů, tak i projektů obcí a měst, jejich soulad s místními (regionálními a lokálními) střednědobými strategickými rozvojovými dokumenty daných lokalit. Je nutné, aby tyto dokumenty odrážely aktuální stav jejich rozvojového potenciálu. Z toho vyplývá pro městské oblasti doporučení tvorby či aktualizace svých strategických rozvojových dokumentů (strategií rozvoje, programů rozvoje, integrovaných rozvojových plánů atd).

Cíle opatření:

- revitalizovat panelová sídliště
- snížit kriminalitu, řešit problematiku nepřizpůsobivých skupin obyvatelstva
- snížit přílišné zatížení automobilovou dopravou, řešit dopravu v klidu
- snížit nezaměstnanost a odstraňovat rozdíly sociální úrovně jednotlivých částí měst
- podporovat tvorbu a aktualizaci strategických rozvojových dokumentů měst
- revitalizovat nevyužívané hospodářské objekty
- zkvalitnit občanskou vybavenost a úroveň veřejných služeb
- podporovat ochranu a tvorbu zdravých životních podmínek ve městech
- vytvářet a udržovat kulturní městskou krajinu
- podporovat rozvoj podnikání
- uplatňovat udržitelný způsob využívání městského území
- posilovat rozvojové iniciativy a občanskou společnost ve městech

Aktivity naplňující opatření:

- E.2.1 Revitalizace center měst Libereckého kraje
- E.2.2 Rozvoj regionálních městských center a koncepční usměrňování urbanizačních procesů v jejich okolí
- E.2.3 Rozvoj kvalitní infrastruktury a občanské vybavenosti městského prostředí
- E.2.4 Údržba zeleně a revitalizace brownfields v urbanizovaných územích
- E.2.5 Podpora zavádění obnovitelných zdrojů energie, podpora aktivit přispívajících k energetickým a surovinovým úsporám
- E.2.6 Snižování dopravní zátěže měst, včetně řešení dopravy v klidu
- E.2.7 Ochrana před povodněmi
- E.2.8 Prevence kriminality a patologických jevů ve městech
- E.2.9 Zpracování aktuálních strategických rozvojových a územních dokumentů měst, včetně integrovaných plánů
- E.2.10 Vytváření podmínek pro kvalitní život ve městě, včetně podpory volnočasových aktivit
- E.2.11 Podpora rozvojových iniciativ a občanské společnosti ve městech

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- podíl městského obyvatelstva na celkovém počtu obyvatel
- spokojenost obyvatelstva s životem ve městě
- podíl měst zapojených do procesu MA21 z celkového počtu měst LK

Dopady do regionu (ekologické, společenské, ekologické):

- spokojení obyvatelé měst
- možnost dalších finančních prostředků do rozpočtu měst
- zvýšení pracovních míst
- zlepšení přírodních a kulturních hodnot měst
- pozitivní dopad na kvalitu městského prostředí

Cílové skupiny:

- města
- městské obyvatelstvo
- turisté a návštěvníci měst
- podnikatelské subjekty
- nestátní neziskové organizace

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- Liberecký kraj
- města
- městské obyvatelstvo
- nestátní neziskové organizace
- podnikatelské subjekty

Vazba na ostatní opatření PRLK:

Všechna opatření Programu rozvoje Libereckého kraje 2007-2013

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Regionální operační program NUTS II Severovýchod
- Operační program Životní prostředí
- Operační program Doprava
- Integrovaný operační program
- Operační program přeshraniční spolupráce Svobodný stát Sasko – Česká republika
- Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika
- Švýcarské fondy

- Finanční mechanismy EHP/Norska
- Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky

Rozvojové opatření E.3: Rozvoj venkovských oblastí

Stručný popis výchozí situace:

Cílem opatření je udržitelný rozvoj venkova v souladu s principy Agendy 21 a praktické směřování rozvoje venkova tak, jak je rozpracováno v programových dokumentech Evropské unie, se zohledněním místních specifik jak na straně potřeb, tak na straně zdrojů.

Mezi obvyklé požadavky rozvoje venkova patří: multifunkční zemědělství, lesnictví a vodní hospodářství, zajištění pracovních míst na venkově, péče o krajinu a krajinný ráz včetně zajištění ekologické stability a posilování biodiverzity, zajištění základních potřeb lidí žijících na venkově co nejbližší jejich trvalému bydlišti (vzdělání, lékařská péče, komunikace, sociální potřeby atd.), posílení vztahu venkovských obyvatel k místnímu regionu, zvyšování jejich účasti na správě věcí veřejných apod. Nezbytnou součástí venkova je i kvalitní infrastruktura, rozvoj cestovního ruchu, dopravní obslužnost, spolupráce zemědělců a veřejné sféry.

Jedním z předpokladů udržitelného rozvoje venkova v sudetských oblastech Libereckého kraje je pochopení a přijetí pestré, bolavé a dosud neuzavřené historie území, a následně "adopce" krajiny současnými obyvateli, kteří jsou velmi specifickým typem "dědiců".

Venkov Libereckého kraje by měl být nejen prostorem ve smyslu technickém, ekonomickém či přírodovědném, ale také místem života lidí, místem setkávání a budování vztahů. Bylo prokázáno, že tam, kde existuje pestrá a pevná síť lidských vztahů, kde se lidé setkávají nejen pracovní a úředně, ale také sousedsky, při odpočinku, sportu a zábavě, kde sdílejí starost o společný prostor - obec, v níž žijí a vychovávají svoje děti, kde uplatňují své zájmy, obhajují je a uvádějí v život, jsou vytvořeny dobré předpoklady pro udržitelný rozvoj obce. Lidé jsou schopni společně formulovat své představy, čelit problémům a spolupracovat při naplňování společných cílů. Uvědomují si nejen své potřeby, ale také své zdroje a svou sílu.

Obdobně jako u měst, tak i u obcí náležejících do venkovských oblastí platí požadavek Evropské unie o souladu projektů financovaných z evropských zdrojů s lokálními strategickými rozvojovými dokumenty dané lokality. Z toho vyplývá i pro venkovské oblasti doporučení tvorby či aktualizace svých strategických rozvojových dokumentů (strategií rozvoje, programů rozvoje, strategií rozvoje MAS, atd).

Liberecký kraj podporuje prostřednictvím grantového fondu a fondu investic projekty z venkovského prostoru.

Základní odlišnost venkova a města spočívá v odlišném životním způsobu jeho obyvatel, který se na venkově projevuje těsnějšími vazbami k přírodnímu prostředí, kulturním hodnotám, tradicím a spolkovému životu. Cílevědomé vytváření podmínek pro zachování a rozvoj těchto hodnot spolu s vytvářením pracovních příležitostí je základem pro stabilizaci venkova a jeho sídelní struktury.

V době zpracování Programu rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013 je venkov v rámci kraje vymezen jako území obcí, jejichž populační velikost je menší než 2000 obyvatel. Zároveň probíhá diskuse, zda je toto kritérium správné a dostačující. Z tohoto důvodu je potřeba upozornit na to, že po dobu platnosti Programu rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013 je možné, že dojde k aktualizaci kritérií vymezení venkova LK.

Cíle opatření:

- podporovat spolupráci mikroregionů a místních akčních skupin
- docílit plošné pokrytí území LK komplexními pozemkovými úpravami a aktuální územně plánovací dokumentací
- posilovat kulturní a spolkový život na venkově
- zkvalitnit úroveň veřejné správy
- zvyšovat vzdělanostní úroveň obyvatelstva
- vytvořit příznivé podmínky pro život na venkově i pro mladé lidi
- vytvořit příznivé podmínky pro rozvoj agroturistiky a cestovního ruchu
- propagovat venkov – zvýšit atraktivitu venkova pro návštěvníky
- zkvalitňovat životní prostředí na venkově
- podporovat ochranu a tvorbu zdravých životních podmínek
- rozvíjet místní infrastrukturu a zlepšovat dopravní obslužnost
- podporovat rozvoj tradičních řemesel a produktů
- revitalizovat nevyužívané hospodářské objekty (brownfields)

- zlepšit občanskou vybavenost a zvýšit úroveň veřejných služeb na venkově
- udržovat kulturní krajinu na venkově
- podporovat rozvoj podnikání na venkově
- uplatňovat udržitelný způsob využívání krajiny
- posilovat rozvojové iniciativy a občanskou společnost na venkově

Aktivity naplňující opatření:

- E.3.1 Rozvoj multifunkčního zemědělství, lesnictví a vodního hospodářství ve venkovském prostoru Libereckého kraje
- E.3.2 Rozvoj výrobních a nevýrobních aktivit; podpora zaměstnanosti na venkově; podpora vzniku pracovních míst ve venkovských oblastech
- E.3.3 Zajištění kvalitních správních a technických (včetně občanské vybavenosti) podmínek života ve venkovských sídlech
- E.3.4 Zavádění integrovaných systémů nakládání s odpady na venkově
- E.3.5 Zabezpečení péče o složky životního prostředí a krajinný ráz venkovského prostoru
- E.3.6 Podpora a zkvalitnění duchovních, společenských a sociálních podmínek života na venkově
- E.3.7 Uplatnění vyšších forem spolupráce v rozvoji venkova, včetně kvalitně fungujících agentur pomáhajících místním akčním skupinám
- E.3.8 Podpora programů a projektů vedoucích k revitalizaci a odstraňování disparit venkova (např. Program rozvoje venkova LK)
- E.3.9 Zvyšování prestiže venkova
- E.3.10 Zpracování aktuálních strategických rozvojových dokumentů obcí venkovského prostoru kraje, svazků obcí, místních akčních skupin a monitoring jejich naplňování
- E.3.11 Podpora územně plánovací dokumentace obcí
- E.3.12 Využití brownfieldů pro rozšiřování prostor pro podnikání
- E.3.13 Regenerace veřejných prostranství, historických a kulturních památek
- E.3.14 Rozšiřování volnočasových zařízení a aktivit
- E.3.15 Podpora údržby drobné architektury ve volné krajině (kapličky, boží muka)
- E.3.16 Využívání programů pro podporu zemědělství
- E.3.17 Podpora obnovitelných zdrojů energie
- E.3.18 Zajištění dopravní obslužnosti venkovských oblastí
- E.3.19 Podpora projektů zaměřených na obnovu stavebního fondu se zachováním tradičního rázu krajiny
- E.3.20 Zvyšovat vzdělanost venkovského obyvatelstva
- E.3.21 Kvalitní infrastruktura a služby pro venkovské obyvatelstvo (vodovod, kanalizace, informační sítě, předškolní a školní zařízení, domy pro sociální služby, smíšené obchody, knihovny, zdravotnická zařízení, víceúčelová zařízení apod.)
- E.3.22 Obnova tradičních řemesel a produktů, udržení tradic na venkově
- E.3.23 Výstavba a rekonstrukce místních komunikací, cyklostezek, stezek pro pěší
- E.3.24 Informační centra pro turisty
- E.3.25 Podpora projektů zaměřených na vzdělání veřejné správy na venkově
- E.3.26 Podpora podnikání
- E.3.27 Podpora činnosti jednotek sborů dobrovolných hasičů zřízených obcemi
- E.3.28 Podpora aktivit vedoucích k ekologickému hospodaření v krajině
- E.3.29 Obnova a údržba rybníků
- E.3.30 Podpora projektů zaměřených na údržbu a rozvoj lesních porostů
- E.3.31 Podpora rozvojových iniciativ a občanské společnosti na venkově

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- relativní migrační saldo venkovských obcí (podíl na celkovém počtu obyvatel)
- podíl venkovské populace na celkové populaci kraje
- index demografického stáří ve venkovských sídlech kraje
- míra registrované nezaměstnanosti ve venkovských obcích kraje
- počet pracovních míst na venkově

- podíl ekonomických subjektů v cestovním ruchu z celkového počtu ekonomických subjektů na venkově
- podíl zemědělství a lesnictví na zaměstnanosti ve venkovských oblastech
- podíl venkovských obcí se schváleným strategickým dokumentem/platným ÚP na celkovém počtu venkovských obcí LK
- podíl venkovských obcí LK s realizovanými komplexními pozemkovými úpravami na celkovém počtu venkovských obcí
- plocha venkovského území ošetřená komplexními a jednoduchými pozemkovými úpravami
- počet úspěšných ročně dokončených projektů z veřejných prostředků na venkově
- objem financí na realizaci projektů v obvodu obce v členění ze zdrojů EU/ČR/kraj
- podíl podnikatelských subjektů na venkově z celkového počtu podnikatelských subjektů v území
- schválený Program rozvoje venkova LK
- zapojení obcí do Programu obnovy venkova
- počet MAS
- míra účasti venkovského obyvatelstva na správě věcí veřejných - účast ve volbách/zapojení do rozhodování zastupitelstva obce
- podíl měst zapojených do procesu MA21 z celkového počtu měst LK

Dopady do regionu (ekologické, společenské, ekologické):

- spokojení obyvatelé venkovských oblastí
- možnost dalších finančních prostředků do rozpočtu obcí
- zvýšení pracovních míst
- zlepšení přírodních a kulturních hodnot krajiny
- stabilizace počtu obyvatel ve venkovských oblastech
- pozitivní dopad na ochranu krajinného rázu

Cílové skupiny:

- obce
- svazky obcí
- místní akční skupiny
- venkovské obyvatelstvo
- turisté a návštěvníci venkova
- podnikatelské subjekty
- zemědělci

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- Liberecký kraj
- neziskové organizace
- svazky obcí
- místní akční skupiny

Vazba na ostatní opatření PRLK:

Všechna opatření Programu rozvoje Libereckého kraje 2007-2013

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Regionální operační program NUTS II Severovýchod
- Operační program Životní prostředí
- Program rozvoje venkova České republiky
- Operační program Rybářství
- Integrovaný operační program
- Operační program přeshraniční spolupráce Svobodný stát Sasko – Česká republika
- Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika
- Švýcarské fondy

- Finanční mechanismy EHP/Norska
- Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky

Rozvojové opatření E.4: Koncepční řízení rozvoje

Stručný popis výchozí situace:

Koncepční řízení rozvoje je základem optimálního využití území. Při plánování a realizaci jakýchkoliv rozvojových aktivit je vždy nutné zajistit provázanost a soulad koncepčních dokumentů v hierarchii územní i v rezortní, tzn. soulad cílů rozvoje kraje s republikovými a evropskými dokumenty, se strategickými dokumenty mikroregionů, svazků obcí, MAS a dalších regionálních uskupení. Koncepční řízení rozvoje musí být v souladu i s územně plánovacími dokumentacemi.

Dílčí opatření E.4a: Strategické plánování

Stručný popis výchozí situace:

Tím, že se Česká republika (z hlediska národního), potažmo Liberecký kraj (z hlediska regionálního), staly rovnocennými členy Evropské unie, vznikl mj. na veřejnou správu požadavek na soulad národního i regionálního strategického plánování s hlavními rozvojovými směry a zásadami Evropské unie (Lisabonskou strategií k udržitelnému rozvoji). Tímto momentem vyvstal požadavek nejen na zpracování nových strategických rozvojových a koncepčních dokumentů, ale i na aktualizaci stávajících a to jak na regionální, tak na lokální úrovni.

Cíle opatření:

- Aktualizovat stávající strategické rozvojové dokumenty z hlediska jejich souladu s krajskými, republikovými a evropskými rozvojovými směry a zásadami.
- Dopracovat chybějící strategické rozvojové dokumenty na všech úrovních (regionální, lokální, resortní, sektorové, atd.) tak, aby byly v souladu s rozvojovými směry a zásadami EU, ČR, LK.
- Koordinovat provázanost všech těchto dokumentů a to jak ve směru horizontálním (s okolním prostředím za hranici území), tak ve směru vertikálním (od obcí, přes region, republiku až po EU).
- Odstraňovat regionální a lokální disparity pomocí strategického plánování a naplňováním k tomu přijatých opatření.
- Zmírňovat rozdíly mezi městskými a venkovskými oblastmi.
- Pravidelně vyhodnocovat rozvoj v Libereckém kraji a dle jeho výsledků aktuálně stanovovat priority rozvoje, tak aby byly naplňovány principy udržitelného rozvoje Libereckého kraje.

Aktivity naplňující opatření:

- E.4a.1 Aktualizace a zpracování strategických rozvojových dokumentů horizontálně i vertikálně provázaných a v souladu s hlavními rozvojovými směry a zásadami Evropské unie
- E.4a.2 Odstraňování regionálních a lokálních disparit pomocí strategického plánování a naplňování k tomu přijatých opatření.
- E.4a.3 Aktualizace vymezení venkovských oblastí a podpora jejich rozvoje.
- E.4a.4 Vyhodnocování udržitelného rozvoje Libereckého kraje a území dle ORP
- E.4a.5 Podpora při prosazování a implementaci strategií udržitelného rozvoje na místní a regionální úrovni

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- Podíl obcí se zpracovanými strategickými rozvojovými dokumenty zohledňujícími principy udržitelného rozvoje k celkovému počtu obcí v území
- Monitorování a vyhodnocování udržitelného rozvoje Libereckého kraje a jeho území dle ORP
- Počet úspěšných ročně dokončených projektů z veřejných prostředků na venkově
- Zpracování Metodiky pro vymezení, hodnocení a monitoring HSO LK
- Zpracování Metodiky pro vymezení, hodnocení a monitoring venkova LK
- Podíl území splňujícího kritéria pro zařazení mezi HSO z celkové hodnoty kraje (počet obyvatel, počet obcí, rozloha)

Dopady do regionu (ekologické, společenské, ekologické):

- Odstraňování regionálních disparit
- Realizace aktivit směřujících k udržitelnému rozvoji Libereckého kraje a jeho částí

Cílové skupiny:

- samospráva Libereckého kraje
- města a obce
- svazky obcí
- místní akční skupiny

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- Evropská komise
- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
- města a obce
- svazky obcí
- místní akční skupiny
- obce s rozšířenou působností Libereckého kraje
- odbory rozvoje městských úřadů Libereckého kraje

Vazba na ostatní opatření PRLK:

Všechna opatření Programu rozvoje Libereckého kraje 2007-2013

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Integrovaný operační program
- Program rozvoje venkova České republiky
- Regionální operační program NUTS II Severovýchod
- Operační program přeshraniční spolupráce Svobodný stát Sasko – Česká republika
- Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika
- Finanční mechanismy EHP/Norska

Díličí opatření E.4b: Územně plánovací podklady**Stručný popis výchozí situace:**

Dne 14. 3. 2006 byl schválen zákon č. 183/ 2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (dále jen stavební zákon) s účinností od 1.1.2007. Nová právní úprava územní plánování definuje jako soustavnou a komplexní činnost jejímiž cíly jsou zejména udržitelný rozvoj území, koordinace veřejných a soukromých záměrů a v neposlední řadě také ochrana a rozvoj přírodních, kulturních a civilizačních hodnot území ve veřejném zájmu, který hájí právě územní plánování.

Proto kraj a obce s rozšířenou působností (nové Úřady územního plánování) mají od 1.1.2007 novým stavebním zákonem uloženo povinně pořídít, spravovat a soustavně aktualizovat nový nástroj územního plánování „Územně analytické podklady“ (dále jen ÚAP), který je systémovou geodatabází informací o území. V první řadě je nezbytné zvýšit vědomosti o ÚAP u pořizovatelů z řad úřadů územního plánování, protože jenom kvalitní ÚAP obcí budou dobrým podkladem pro krajské ÚAP ve smyslu § 29 odst. 4 zákona. Dále je třeba zvýšit SW a HW vybavení jednotlivých pořizovatelů ÚAP, protože bez kvalitního informačního zázemí se ÚAP nedají efektivně a hospodárně pořizovat. V neposlední řadě je třeba prosazovat standardizaci a jednotné zpracování ÚAP v rámci celého Libereckého kraje. Tato standardizace by neměla vycházet jenom z krajského úřadu, ale měla by vyplynout na základě diskuze celého kolektivu pořizovatelů.

Je nezbytné zvýšit povědomí o novém pojetí územního plánování u starostů, pořizovatelů a projektantů územních plánů, zejména o tom, že ÚAP budou úřady územního plánování obcím ve svém správním obvodu poskytovat zdarma a tyto ÚAP z převážné části nahradí při pořizování územních plánů tzv. „Průzkumy a rozborů“ a tím dojde k výraznému zlevnění ceny za pořizovaný územní plán.

Cíle opatření:

- vytvořit kvalitní ÚAP včetně technické úrovně zpracování
- zvýšit povědomí o novém nástroji územního plánování - agendě ÚAP
- standardizovat zpracování ÚAP v rámci celého Libereckého kraje
- pokrýt celé území Libereckého kraje ÚAP na úrovni kraje
- pokrýt celé území Libereckého kraje ÚAP na úrovni obcí

Aktivity naplňující opatření:

- E.4b.1 Metodicky soustavné zkvalitňování činností pořizovatelů ÚAP na úrovni kraje a obcí.
- E.4b.2 Systémové podporování činností úřadů územního plánování.
- E.4b.3 Podpora sjednocování HW i SW při pořizování dat a ÚP v obcích s krajem.
- E.4b.4 Metodicky soustavné zkvalitňování činností úřadů územního plánování.
- E.4b.5 Vytváření a prosazování standardů pro agendu ÚAP za území Libereckého kraje s pomocí řešitelského týmu ÚAP Libereckého kraje.
- E.4b.6 Metodické podporování vzniku Rad obcí pro udržitelný rozvoj v Libereckém kraji.

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- dotazníková zjištění dostatečnosti zabezpečení (SW,HW) náběhu agendy ÚAP na úřadech územního plánování
- podíl obcí, pro které úřad územního plánování pořídil ÚAP, na celkovém počtu obcí kraje
- počet vzniklých Rad obcí pro udržitelný rozvoj
- podíl obcí, které využily obecní ÚAP pro pořizování ÚP, na celkovém počtu obcí kraje

Dopady do regionu (ekonomické, společenské, ekologické):

- kvalitní základní informační servis pro rozhodování v území
- kvalitní základní informační servis pro investice firem na území kraje
- sledování a vyhodnocování souladu přírodních, civilizačních a kulturních hodnot území
- jasně definovaný rozvojový potenciál jednotlivých oblastí na území kraje
- formulování problémů k řešení v jednotlivých územních plánech
- posílení a stabilizace regionální ekonomiky

Cílové skupiny:

- města a obce
- obyvatelé Libereckého kraje
- podnikatelské subjekty
- subjekty poskytující přímé služby a informace investorům
- realitní a developerské organizace
- rozvojové agentury

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
- Liberecký kraj
- úřady územního plánování Libereckého kraje
- města a obce, zejména obce s rozšířenou působností
- ARR - Agentura regionálního rozvoje, s.r.o.

Vazba na ostatní opatření PRLK:

Všechna opatření Programu rozvoje Libereckého kraje 2007-2013

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Integrovaný operační program
- Program rozvoje venkova České republiky

Dílčí opatření E.4c: Územně plánovací dokumentace kraje a obcí**Stručný popis výchozí situace:**

Pro zabezpečení kvality veškerých rozhodovacích procesů probíhajících na území Libereckého kraje jsou územně plánovací dokumenty neopominutelným odborným mezioborovým dokumentem, jehož závaznost je deklarována veřejnoprávní dohodou. Proto existuje celospolečenská potřeba zkvalitňování obsahu ÚPD, využívání moderních technologií v procesu pořizování ÚPD a v neposlední řadě zkvalitňování zabezpečení vlastního procesu pořizování ÚPD - lidský faktor.

Dne 14. 3. 2006 byl schválen zákon č. 183/ 2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (dále jen stavební zákon) s účinností od 1.1.2007, který zahájil novou etapu stavebního práva v ČR. Nová právní úprava územní plánování definuje jako soustavnou a komplexní činnost jejímiž cíly jsou zejména udržitelný rozvoj území, koordinace veřejných a soukromých záměrů a v neposlední řadě také ochrana a rozvoj přírodních, kulturních a civilizačních hodnot území ve veřejném zájmu, který hájí právě územní plánování. Územní plánování je tedy i nadále svébytným a nezaměnitelným nástrojem veřejné správy určeným k regulaci rozvoje území. V této souvislosti zachovává rozlišení dvou úrovní, krajské, která se zabývá především záležitostmi nadmístního významu (regionálního) a obecní, která se zabývá ochranou a rozvojem hodnot území obce. S tím souvisí také výrazné posílení důležitosti a významu tohoto územně plánovacího dokumentu.

Je třeba si také uvědomit, že všechny územní plány obcí pořízené a schválené do 31.12.2006 dle přechodných ustanovení nového stavebního zákona ve stanoveném období 3 a 5-ti let přestanou platit. Je třeba aby obce tyto „staré“ územní plány do konce roku 2011 v maximální možné míře nahradily novými kvalitními digitálními územními plány, pořízenými a vydanými již v režimu podle nového stavebního zákona.

Na základě těchto skutečností je potřeba jak zkvalitnit obsah, technologie a vlastní proces pořizování těchto územně plánovacích dokumentů, tak současně zabezpečovat pokrytí celého území Libereckého kraje odpovídajícími územně plánovacími dokumenty zejména na úrovni obcí. Na existenci územně plánovací dokumentace (dále jen ÚPD) jsou vázány různé následné projekty, postupy a v neposlední řadě dotační programy, které mohou obce, disponující platnou územně plánovací dokumentací, využívat. Je také nezbytné zvýšit povědomí o novém pojetí ÚP nejen u starostů, pořizovatelů a projektantů územních plánů, ale i investorů, zejména o možnosti využívat nového nástroje územního plánování tzv. „Územně analytické podklady“, které z převážné části nahradí „Průzkumy a rozborů“ a tím dojde k výraznému zlevnění ceny za pořizovaný územní plán. V neposlední řadě je třeba prosazovat standardizaci a jednotné zpracování územních plánů v rámci celého Libereckého kraje.

V souladu s tímto opatřením je třeba realizovat dále stanovené jednotlivé cíle a tím zajistit udržitelný rozvoj kraje a odstranění nežádoucích regionálních rozdílů.

Cíle opatření:

- zkvalitňovat obsah ÚPD včetně technické úrovně zpracování
- zvýšit povědomí o nové právní úpravě územního plánování
- zkvalitňovat využívání nových technologií a proces pořizování ÚPD
- pokrýt celé území Libereckého kraje ÚPD na úrovni kraje
- pokrýt celé území Libereckého kraje ÚPD na úrovni obcí
- vytvářet standardy územně plánovací činnosti a jejich prosazování v oblasti vertikální provázanosti jednotlivých stupňů ÚPD
- vytvářet „nepodkročitelné“ standardy u datových částí ÚPD kraje a obcí na území Libereckého kraje

Aktivity naplňující opatření:

- E.4c.1 zvyšování kvalifikace pořizovatelů ÚPD na úrovni kraje a obcí
- E.4c.2 vytváření a prosazování standardů územně plánovací činnosti (i v oblasti provázanosti jednotlivých stupňů ÚPD)
- E.4c.3 metodicky soustavné zkvalitňování územně plánovací činnosti obcí
- E.4c.4 systémové pokrytí LK platnými ÚPD a podporování územně plánovací činnosti obcí
- E.4c.5 zajištění kompatibility datové části územních plánů s datovým modelem kraje z hlediska formátu datových vrstev, syntaxe - označování datových vrstev, atributové části vrstev a samotného obsahu vrstev.

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- podíl obcí, které využily obecní ÚP pro pořízení ÚP, na celkovém počtu obcí kraje

- podíl obcí, které pořídily a vydaly digitální územní plán, na celkovém počtu obcí kraje
- počet obcí, jejichž datové části mohou být bez problému začleněny do JDM kraje / celkovému počtu obcí kraje

Dopady do regionu (ekonomické, společenské, ekologické):

- jasně definované prostředí pro investice firem na území kraje
- realizovatelnost souladu všech přírodních, civilizačních a kulturních hodnot území
- jasně definovaný rozvojový potenciál jednotlivých oblastí na území kraje
- posílení finančních zdrojů a možností kraje a obcí (tím i firem)
- zlepšení pozice kraje a obcí (tím i firem) na českém trhu i v zahraničí
- posílení a stabilizace regionální ekonomiky

Cílové skupiny:

- města a obce
- obyvatelé Libereckého kraje
- podnikatelské subjekty
- subjekty poskytující přímé služby a informace investorům
- realitní a developerské organizace
- rozvojové agentury

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
- Liberecký kraj
- úřady územního plánování Libereckého kraje
- města a obce, zejména obce s rozšířenou působností
- ARR – Agentura regionálního rozvoje, s.r.o.

Vazba na ostatní opatření PRLK:

Všechna opatření Programu rozvoje Libereckého kraje 2007-2013

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Integrovaný operační program
- Program rozvoje venkova České republiky

Dílčí opatření E.4d: Provázanost a koordinace územně plánovacích a strategicky rozvojových dokumentů

Specifikace podopatření:

Pro zabezpečení kvality veškerých rozhodovacích procesů probíhajících na území Libereckého kraje jsou neopominutelnými odbornými mezioborovými dokumenty nejen územně plánovací dokumenty, ale i strategické rozvojové dokumenty, jejichž závaznost je deklarována veřejnoprávní dohodou. Existuje celospolečenská potřeba koordinace a provázanosti územně plánovacích a rozvojových dokumentů, včetně zajištění jejich vzájemné provázanosti jak horizontálním směrem (v rovinách: NUTS II, kraje, ORP a obcí), tak směrem vertikálním (v hierarchiích: od státní úrovně přes krajskou, mikroregionální, ORP až na úroveň obcí).

Stručný popis výchozí situace:

Zásady územního rozvoje Libereckého kraje a územní plány obcí představují základní koncepční dokumenty pro rozvoj kraje i obcí stanovující urbanistickou koncepci, na základě které se bude území kraje i obcí územně rozvíjet. Strategické rozvojové dokumenty kraje, obcí, mikroregionů i MAS stanovují hlavní rozvojové cíle, jakými aktivitami lze k těmto cílům dospět, které z aktivit jsou pro dané období prioritní, případně specifikují známé finanční zdroje pro podporu jejich realizace. Oba typy dokumentů tak definují předpoklady k zabezpečení souladu rozvoje se všemi přírodními, civilizačními a kulturními hodnotami v území, nejen se zřetelem na péči o životní prostředí a ochranu jeho hlavních složek, ale i se zřetelem z hlediska principů udržitelného rozvoje.

Odpovědnost kraje (zejména dle zákona stavebního, zákona o krajích a o regionálním rozvoji) a obcí (zejména dle zákona o obcích a stavebního zákona) za vytváření těchto předpokladů a současně zabezpečování zájmů obecní pospolitosti a to nejen v dialogu se soukromým sektorem, ale také v dialogu s obcemi, krajem a orgány státní správy, podtrhuje význam územního plánování v podmínkách dnešní tržní ekonomiky a podtrhuje význam vyhodnocování rozvojových trendů v jednotlivých lokalitách LK směrem k udržitelnému rozvoji.

V současné době jsou jak na krajské, tak na obecní úrovni zpracovávány, schvalovány a průběžně aktualizovány rozvojové a územně plánovací dokumenty, a to v různé kvalitě. Protože tyto činnosti probíhaly a probíhají v různých časových etapách, vzniká objektivní potřeba zajistit jak jejich vzájemnou provázanost na úrovni kraje, tak jejich provázanost s dokumenty obcí, s dokumenty vlastních i sousedních regionů a s dokumenty na vládní či evropské úrovni.

Cíle opatření:

- docílit koordinace rozvojových a územně plánovacích dokumentů kraje, tj. „územní“ průměty jednotlivých koncepcí do územně plánovacích dokumentů kraje (horizontální provázanost na úrovni kraje)
- docílit koordinace rozvojových a územně plánovacích dokumentů obcí, tj. „územní“ průměty jednotlivých koncepcí do územně plánovacích dokumentů obcí (horizontální provázanost na úrovni obcí)
- docílit koordinace územně plánovacích a rozvojových dokumentů kraje se sousedními regiony (horizontální provázanost na úrovni regionů)
- docílit koordinace územně plánovacích a rozvojových dokumentů kraje a obcí (vertikální provázanost)
- docílit koordinace územně plánovacích a rozvojových dokumentů kraje a státu (vertikální provázanost)
- vyhodnocovat územně plánovací a rozvojové dokumenty kraje nejen z hlediska hodnocení jejich vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví, ale i z hlediska jejich souladu se Zdravotní politikou Libereckého kraje

Aktivity naplňující opatření:

- E.4d.1 Vzájemná koordinace koncepčních dokumentů kraje a ÚPD.
- E.4d.2 Vzájemná koordinace koncepčních dokumentů na úrovni ORP, mikroregionů, MAS či obcí s příslušnými místními ÚPD.
- E.4d.3 Vzájemná koordinace koncepčních dokumentů a ÚPD z hlediska vertikální provázanosti v rámci LK.
- E.4d.4 Zpracovávání Hodnocení vlivů na zdraví a posuzování souladu se Zdravotní politikou Libereckého kraje u všech krajských strategických a územně plánovacích dokumentů

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- Počet obcí, které pořídily a vydaly digitální územní plán
- Počet obcí, jejichž datové části ÚP byly začleněny do JDM ÚP obcí LK
- Podíl obcí LK se zpracovanými strategickými rozvojovými dokumenty k celkovému počtu obcí Libereckého kraje, které zohledňují principy udržitelného rozvoje.
- Monitorování a vyhodnocování udržitelného rozvoje Libereckého kraje pro obce ORP, HSO a venkova

Dopady do regionu (ekologické, společenské, ekologické):

- posílení spolupráce při tvorbě rozvojových a územně plánovacích dokumentů
- spolupráce při definování směrů, cílů a možností k dosažení udržitelného rozvoje lokalit LK, včetně průmětů do území LK
- spolupráce při hodnocení udržitelného rozvoje v LK
- bezproblémová komunikace - sdílení dat - mezi krajem, krajským úřadem a obcemi
- realizovatelnost souladu všech přírodních, civilizačních a kulturních hodnot
- jasně definovaný rozvojový potenciál jednotlivých obcí a oblastí na území kraje
- jasně definované prostředí pro investice firem na území kraje
- zlepšení pozice kraje a obcí (tím i firem) na českém trhu i v zahraničí
- posílení a stabilizace regionální ekonomiky
- definování možných finančních zdrojů, včetně finančních možností kraje a obcí

Cílové skupiny:

- krajská a obecní samosprávy
- krajský, městské a obecní úřady

- rozvojové a jiné agentury
- stakeholders LK
- obyvatelé Libereckého kraje

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- Liberecký kraj
- města a obce, zejména obce s rozšířenou působností
- úřady územního plánování Libereckého kraje
- odbory rozvoje městských a obecních úřadů
- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
- rozvojové a jiné agentury
- stakeholders Libereckého kraje
- obyvatelé Libereckého kraje

Vazba na ostatní opatření PRLK:

Všechna opatření Programu rozvoje Libereckého kraje 2007-2013

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Integrovaný operační program
- Program rozvoje venkova České republiky
- Regionální operační program NUTS II Severovýchod
- Operační program přeshraniční spolupráce Svobodný stát Sasko – Česká republika
- Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika

Rozvojové opatření E.5: Podpora rozvoje občanské společnosti

Stručný popis výchozí situace:

Přesto, že se v současné době společnost nejen Libereckého kraje, ale i celé ČR, nachází již 17 let od pádu totalitního režimu, je neustále nutné si uvědomovat, připomínat a podporovat vymoženosti otevřené občanské společnosti. Těmi jsou svoboda občana a demokracie. Člověk vidí svoji budoucnost do té míry, do jaké se může na její tvorbě spolupodílet. Pokud tomu tak není, nastává deprese, beznaděj, lhostejnost, vytrácí se chuť spolupodílet se na každodenní drobné cílevědomé práci pro své okolí i sám na sobě. Člověk ztrácí nejen identitu k místu své existence, ale i individuální zodpovědnost. V mnohých z občanů stále ještě přetrvává morální zatížení z minula: „Získávat prospěch na úkor druhých“ nebo „Co se děje v mém okolí, pokud se to negativně nedotýká mých vlastních práv, do toho mi nic není“. Pouhá ekonomická integrace na úroveň vyspělých států Evropy nestačí. Ekonomický blahobyt není všechno. Duchovno a morální vlastnosti společnosti formulují národní identitu, identitu každého z nás k tradicím, k rodnému místu, ke svým blízkým, ke svému okolí. Jedině posilováním pozitivních změn v morálních hodnotách a charakterových vlastnostech každého z nás může dojít k dalšímu zlepšení kvalitativního stavu naší občanské společnosti.

V současné době poskytuje občanská společnost ČR, tj. i LK, široký prostor pro činnosti dobrovolných skupin občanů a představuje určitý protipól státní moci. Občanská společnost je mj. založena na svobodě člověka, který má možnost se sdružovat do různých neziskových organizací - spolků, klubů, iniciativ - za účelem splnění určitého společného cíle, společného zájmu. Jejich úloha je v demokratické společnosti nezastupitelná. Občanská společnost je ukazatelem toho, jak stát plní svoji funkci. Příliš mnoho sdružení může ale i naznačovat špatnou legislativu, proti níž je třeba se „občansky“ bránit.

Nevládní neziskové organizace, z velké části tvořené občanskými sdruženími rozličných typů, jsou v demokracii významnou složkou občanské společnosti. Široké spektrum činnosti neziskových organizací umožňuje pokrýt zejména takové potřeby, které prostřednictvím podnikatelských subjektů ani státních intervencí nemohou být uspokojeny. Po roce 1989 došlo v ČR k nebyvalému rozvoji neziskového sektoru. Byly obnoveny spolky a sdružení potlačené minulým režimem, vedle toho vznikly tisíce nových neziskových organizací, které neměly žádný majetek ani šanci ho získat a stavěly svoji činnost na lidském nadšení a pomoci dobrovolníků. Jedná se o mnoho kulturních, sportovních, dětských a mládežnických organizací, kde skupiny občanů dobrovolně, samy pro sebe a své přátele realizují řadu aktivit. Patří sem i organizace s charitativním, sociálním a zdravotním zaměřením.

Počet sdružení v Libereckém kraji v letech 2000-2004 neustále rostl (téměř o 30 % za sledované období), což svědčí o vzrůstající iniciativě občanů. V roce 2000 bylo v Libereckém kraji registrováno již 1 658 občanských sdružení a 1 273 jejich organizačních složek. V následujících letech počty občanských sdružení nadále rostly a v roce 2004 bylo evidováno již o 486 sdružení a 182 organizačních složek sdružení více než v roce 2000. Nejvíce občanských sdružení působilo v roce 2004 v okrese Liberec (894 občanských sdružení a 556 jejich organizačních složek), nejméně pak v okrese Semily (351 občanských sdružení a 360 jejich organizačních složek).

Na základě údajů z registru ekonomických subjektů je možné říci, že v roce 2004 působilo téměř 30 % všech registrovaných sdružení Libereckého kraje v oblasti sportu. Přibližně polovinu z nich tvoří tělovýchovné organizace a sportovní kluby. Druhým nejčastějším typem sdružení jsou odbory (přibližně 11 %). Poměrně významné jsou v kraji zastoupení i dobrovolní hasiči (více než 9 %) a myslivecká sdružení (přes 5 %).

Nejspolehlivějším zdrojem financování neziskových organizací v České republice jsou veřejné rozpočty, a to zejména státní. Podpora z rozpočtu Libereckého kraje a obcí je výrazně menší. Dalším významným zdrojem financování jsou také příspěvky jednotlivých členů sdružení. Významnou roli při poskytování finančních prostředků neziskovým organizacím mají nadace a nadační fondy, a to zejména v případě podpory konkrétních projektů. V roce 2004 bylo v Libereckém kraji registrováno kolem 30 nadací a nadačních fondů.

Významným prvkem ovlivňujícím charakter a praktický aspekt občanské společnosti při rozvoji území je identita obyvatel a jiných osob ve vztahu ke konkrétnímu území. Indikátorem stavu občanské společnosti je i volební účast. Účast ve volbách do Senátu v roce 2004 v Libereckém volebním obvodu byla v obou kolech nadprůměrná. To platí i pro účast ve volbách do Senátu v roce 2006 v Jabloneckém volebním obvodu. Účast ve volbách do krajského zastupitelstva Libereckého kraje byla v republikovém srovnání rovněž mírně nadprůměrná. Nejvyšší byla účast v okrese Semily. Oproti roku 2000 došlo k poklesu účasti ve všech okresech. Volební účast do komunálních voleb v říjnu 2006 byla oproti celorepublikovému průměru nízká.

Měřítkem kvality občanské společnosti je nejen účast občanů ve volbách, ale i v jejich možnostech a četnosti zapojování se do běžných rozhodovacích procesů veřejné správy. V tomto aspektu Liberecký kraj nevykazuje nad ostatní kraje ČR, což znamená, že celkově je tento stav zatím nevyhovující, přestože snahy o zlepšení se již uskutečňují (např. komunitní plánování v oblasti sociální sféry či zájem o proces MA21).

Účast občanů na rozhodovacích procesech je v LK mizivá. Tento stav může být způsoben mj. neexistencí uceleného, pravidelně využívaného systému informací o záměrech a výsledcích aktivit na území kraje i v místech bydliště občanů či neexistencí rychlých komunikačních systémů mezi veřejnou správou a občany za účelem zjišťování názorů občanů. Sporadická je pravidelná prezentace zjištěných dat, záměrů, či výsledků rozhodnutí před veřejností.

Cíle opatření:

- dlouhodobě rozvíjet občanskou společnost jako základ demokracie
- přispívat ke zvyšování účasti občanů na veřejném životě a rozhodování, což je cílem demokratické společnosti
- zavádět a zlepšovat kvantitu i kvalitu přenosu informací mezi orgány samosprávy a státní správy směrem k občanům,
- zavádět, rozšiřovat a využívat nové způsoby zpětného přenosu informací a názorů od občanů k zástupcům samosprávy a státní správy
- vytvořit podmínky pro zapojování občanů do rozhodovacích procesů
- podporovat aktivity nestátního neziskového sektoru
- podporovat partnerství nestátního neziskového sektoru se samosprávou, s podnikateli, s veřejností
- zvyšovat zájem finančního kapitálu o zapojení do veřejného života

Aktivity naplňující opatření:

- E.5.1 Zavedení komunikačního systému a zvyšování spolupráce samospráv LK mezi sebou, NNO mezi sebou, podnikatelských subjektů mezi sebou a všech těchto sektorů spolu navzájem.
- E.5.2 Podpora partnerství v Libereckém kraji, podpora společné tvorby a realizace rozvojových projektů PPP („public-private-partnership“).
- E.5.3 Aktivity podporující zvyšování informovanosti občanů LK o dění v kraji a podporující jejich zapojování do rozhodovacích procesů.
- E.5.4 Podpora aktivního občanství, rovných příležitostí a sociální soudržnosti
- E.5.5 Iniclace a podpora pořádání „diskusních kulatých stolů“ o rozvojových záměrech v území
- E.5.6 Zavedení poradenství pro NNO, pro aktivisty, pro občanské iniciativy i pro veřejnost LK, tzn. vznik „asistenčního centra LK pro podporu občanské demokracie na regionální úrovni“ a pro čerpání financí ze SF.

- E.5.7 Zpracování analýzy NNO v LK se stanovením míry a meze únosnosti počtu NNO v regionu.
- E.5.8 Aktivity podporující zapojování NNO do rozhodovacích procesů.
- E.5.9 Zvyšování vědomostí, znalostí a dovedností členů NNO a občanských iniciativ.
- E.5.10 Vytvoření mechanismů pravidelných finančních podpor ověřených „dobře fungujících a pro společnost LK přínosných NNO“ .
- E.5.11 Stanovení pravidel a kritérií, zpracování metodiky pro vyhodnocování „dobře fungujících a pro společnost LK přínosných NNO“, zavedení certifikace NNO v LK.
- E.5.12 Podpora nových, začínajících a malých NNO z veřejných zdrojů; podpory (finanční, morální, motivační, informační) pro občanské iniciativy a veřejnost..
- E.5.13 Tvorba globálních a dlouhodobých grantů pro NNO, za účelem realizace hlavních cílů, které si kraj či sponzorující subjekt stanoví (předpokladem je soulad cílů s lokálními a regionálními koncepčními a rozvojovými dokumenty)
- E.5.14 Podpora místních veřejně prospěšných aktivit z řad podnikatelských subjektů, nestátních neziskových organizací i veřejné správy
- E.5.15 Metodická, odborná podpora občanské společnosti a jejího rozvoje pomocí zavádění Místní agentury 21

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- podíl ekonomických subjektů v oblasti NNO z celkového počtu ekonomických subjektů
- Existence funkční metodiky k vyhodnocení potřeby, přínosu a kvality NNO pro společnost v LK
- Existence analýzy LK z hlediska únosnosti NNO
- počet ORP se zavedeným poradenským systémem a vytvořeným regionálním asistenčním centrem pro NNO, občanské iniciativy a veřejnost
- Počet poskytnutých služeb asistenčním centrem NNO během roku
- Počet víceletých projektů NNO finančně podpořených z veřejných finančních zdrojů
- Počet grantů pro sektor NNO
- Finanční objem grantů uvolněný pro sektor NNO
- Podíl NNO pravidelně obousměrně komunikujících se samosprávami LK z celkového počtu NNO v LK
- Podíl NNO z celkového počtu NNO zapojených během roku do rozhodovacích procesů v území
- Podíl rozhodnutí v území za účasti veřejnosti z celkového množství rozhodnutí v území během roku vydaných a schválených
- Podíl NNO z celkového počtu NNO LK zapojených během roku do vzdělávání a zlepšování dovedností svých členů
- Podíl NNO z celkového počtu NNO LK certifikovaných dle stanovené metodiky kvality NNO
- Počet podpořených nově začínajících malých NNO ze zdrojů veřejné podpory
- Počet projektů/aktivit zrealizovaných NNO LK během roku
- Počet projektů/aktivit zrealizovaných občanskými iniciativami LK během roku

Dopady do regionu (ekologické, společenské, ekologické):

- Stabilita občanské společnosti na území Libereckého kraje
- Podpora demokracie na regionální úrovni
- Stabilita kvalitních NNO a občanských iniciativ, pomoc k jejich samofinancování a k vnitřním tokům financí uvnitř neziskového sektoru (tvorba produktů, služeb, zaměstnávání handikepovaných, atd.)
- Rozvoj profesionálních služeb v neziskovém sektoru

Cílové skupiny:

- obyvatelé Libereckého kraje
- občanské iniciativy
- nestátní neziskové organizace
- krajská a obecní samosprávy
- podnikatelské subjekty
- profesní komory

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- Asociace nestátních neziskových organizací Libereckého kraje

- občanské iniciativy
- nestátní neziskové organizace
- města a obce
- Liberecký kraj
- podnikatelské subjekty
- profesní komory

Vazba na ostatní opatření PRLK:

A.2, A.5, A.6, B.1, B.2, B.3, B.4, B.5, C.2, D.2, D.3, D.4, E.1, E.2, E.3, E.4, E.6

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Regionální operační program NUTS II Severovýchod
- Operační program přeshraniční spolupráce Svobodný stát Sasko – Česká republika
- Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika
- Finanční mechanismus EHP a Norska
- Švýcarské fondy

Rozvojové opatření E.6: Zkvalitnění veřejné správy

Stručný popis výchozí situace:

Veřejná správa se člení na státní správu a samosprávu. Základem samosprávy v Libereckém kraji je vedení kraje a vedení obcí. Tyto subjekty současně vykonávají v přenesené působnosti i výkon státní správy. Kraj pečuje o rozvoj svého území, ať již přímo, či prostřednictvím podpory obcí, obce si na svém území počinají obdobně.

Po zrušení okresních úřadů byla jejich agenda převedena na kraje a na nově vzniklé obce s rozšířenou působností, kterých je v Libereckém kraji celkem 10. V rámci reformy veřejné správy si však řada státních složek ponechala okresní členění (např. úřady práce, policie, soudy, atd.). V kraji se nachází 36 stavebních úřadů a 46 matrik.

V souvislosti s reformou veřejné správy a se snahou o její zkvalitnění a přiblížení občanům se celorepublikově (zatím na bázi dobrovolnosti) zavádějí do veřejné správy nové nástroje řízení a komunikace (zvyšování kvality pomocí metod CAF, benchmarking, ISO 9000 a 14000, EMAS, Místní agenda 21), rozvíjí se e-government a hledají se cesty jak organizačně i ekonomicky zefektivnit činnosti veřejné správy při její rostoucí kvalitě. Téměř každá obec má již vlastní internetové stránky (což je zákonnou povinností) s elektronickou úřední deskou. Přesto však zbývá ještě kus práce k dosažení kvalitní internetové prezentace všech obcí.

Jedním z konkrétních cest je Místní agenda 21 (MA21) představující nástroj pro uplatnění principů udržitelného rozvoje na místní a regionální úrovni. Je to proces, který prostřednictvím zkvalitňování správy věcí veřejných, strategického plánování (řízení), zapojování veřejnosti a využívání všech dosažených poznatků o udržitelném rozvoji v jednotlivých oblastech zvyšuje kvalitu života ve všech jeho aspektech a směřuje k zodpovědnosti občanů za jejich životy i životy ostatních organismů v prostoru a čase. Proces implementace MA21 se dělí do pěti stupňů - od kategorie zájemců o implementaci (sbírání informací a příkladů dobré praxe od samospráv, které již procesem MA21 prochází) přes 4 základní kategorie, a to od kategorie D (první základní kroky k implementaci agendy již uskutečněny) až po kategorii A (agenda v celém rozsahu zavedena a plnohodnotně funguje). V České republice v roce 2006 bylo v kategorii zájemců zapojeno 22 samospráv. Z Libereckého kraje jsou v kategorii zájemců zapojena města Jilemnice, Desná v Jizerských horách, Česká Lípa, Lomnice nad Popelkou a obec Křižany, mikroregion Podralsko. V kraji probíhají projekty v souladu s principy MA 21 převážně na Frýdlantsku (Višňová, Jindřichovice pod Smrkem). V roce 2006 se zvýšil zájem nejen nestátních neziskových organizací, ale i obecních samospráv kraje o osvětu k MA21 (Svijany, Semily, Jablonné v Podještědí, Mimoň, Osečná). Mikroregion Podralsko, obec Křižany, města Desná v Jizerských horách, Česká Lípa, Lomnice nad Popelkou, Jilemnice byla přijata do Národní sítě zdravých měst. Na krajské konferenci v listopadu 2006 k problematice MA21 zaznělo doporučení z řad neziskových organizací i obecních samospráv, aby se Liberecký kraj stal „Zdravým krajem“, včetně podpory implementace MA21 na regionální úrovni.

V roce 1998 vstoupil v platnost zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí. Na území Libereckého kraje existují pouze sporadické pravidelné informační toky mezi odbornými institucemi, orgány státní správy a samosprávy směrem k obyvatelstvu a to jak v oblastech environmentální problematiky, tak v oblastech širokého spektra problematik udržitelného rozvoje LK.

V současné době je vyhodnocování rozvoje Libereckého kraje, jednotlivých jeho územních či resortních částí, včetně monitoringu indikátorů udržitelného rozvoje, nekoordinované, nedostačující, častá je absence potřebných dat. Z těchto důvodů nelze v současné době jednoznačně deklarovat, zda dochází k předpokládanému rozvoji ve stanovených prioritních resortních či územních oblastech kraje. Bez zpětného monitoringu rozvoje pomocí sběru a pravidelného vyhodnocování potřebných dat, jsou veškeré strategické rozvojové dokumenty, včetně územně plánovacích, zbytečné.

Významným trendem probíhajícím na úrovni veřejné správy je budování informační společnosti. Informační společnost je v současné době charakterizována podstatným využíváním digitálního zpracování, uchování a přenosu informací. Budování informační společnosti není problémem technologickým, ale v převažující míře problémem veřejné politiky země, ve kterých probíhá. Podpora systémů přispívajících ke kvalitní informační společnosti (rychlý a efektivní přenos informací nejen od veřejné správy k občanovi, ale i zpět) pomáhá mj. i ke zkvalitňování společnosti občanské.

Ve vazbě nejen na Lisabonskou strategii EU, Strategii udržitelného rozvoje ČR, ale i na nový stavební zákon, chybí v Libereckém kraji management udržitelného rozvoje a to jak na úrovni regionální, tak na úrovni obcí s rozšířenou působností.

Na krajské úrovni se podařilo v roce 2006 úspěšně nastartovat komunikaci mezi veřejným, podnikatelským a neziskovým sektorem. Tato úspěšná komunikace je základem pro zdokonalování spolupráce při tvorbě společných projektů typu PPP („public-private-partnership“). To platí i pro úroveň lokální. Těchto společných projektů je však zatím v rámci Libereckého kraje poskrovnu.

V tomto zvýšení podpory veřejné správy při zavádění inovativních procesů a technologií, šetrných k prostředí a veřejnému zdraví.

Cíle opatření:

- v rámci LK zefektivnit, zrychlit a ztransparentnit správní procesy, výběrová řízení, rozhodování orgánů samosprávy a pracovníků státní správy
- zavést předávání potřebných informací a komunikovat včetně zpětné vazby se všemi zainteresovanými subjekty a občany LK
- zvyšovat kvalitu, kapacitu a zodpovědnost za rozhodování u pracovníků veřejné správy
- posílit spolupráci veřejné správy s podnikateli, s NNO, s veřejností, s výzkumnými a vývojovými pracovišti Libereckého kraje
- naplňovat principy udržitelného rozvoje pomocí podpory praktických činností k UR v denním životě LK
- podpořit vytvoření managementu udržitelného rozvoje a to jak na úrovni regionální, tak na úrovni obcí s rozšířenou působností.

Aktivity naplňující opatření:

- E.6.1 Zavádění moderních nástrojů řízení CAF, benchmarking, ISO řad 9000 či 14 000, EMAS, MA21, ekologických a sociálně orientovaných systémů řízení ve veřejné správě a v jejích organizacích
- E.6.2 Kontrola využití veřejných prostředků a zavádění nástrojů ke zvýšení efektivity hospodaření s veřejnými prostředky, včetně postupného uplatňování principů environmentálně šetrných veřejných zakázek (dle příručky Evropské komise o veřejných zakázkách šetrných k životnímu prostředí).
- E.6.3 Zvyšování kapacit a dovedností pracovníků veřejné správy nejen pro získávání financí z fondů, grantů a finančních podpor (republikových, EU, EHP, atd.)
- E.6.4 Využití informačních technologií při zkvalitňování veřejné správy, podpora e-governmentu
- E.6.5 Zavedení systému rychlého a kvalitního předávání informací mezi veřejnou správou, subjekty a občany LK, včetně zpětné vazby
- E.6.6 Marketingové řízení obcí, měst, mikroregionů a kraje
- E.6.7 Posílení kapacity a kvality poradenského systému a asistenčních center pro obecní samosprávu LK (Euroregion NISA, SOLK, atd.)
- E.6.8 Vytvoření a pravidelné aktualizování krajského portálu zaměřeného na dotace a finanční zdroje pro období 2007-2013
- E.6.9 Realizace procesu MA21 na úrovni obcí, měst, mikroregionů i samotného kraje
- E.6.10 Podpora zapojení obcí do „Zdravých měst“, podpora „Zdravého Libereckého kraje“
- E.6.11 Vytvoření managementu udržitelného rozvoje, včetně Rad pro udržitelný rozvoj (v souladu s požadavkem nového stavebního zákona č. 183/2006 Sb.), z představitelů zájmových skupin („stakeholderů“) dle členění území LK podle obcí s rozšířenou působností a na úrovni kraje
- E.6.12 Zavedení Fóra udržitelného rozvoje Libereckého kraje

- E.6.13 Provádět osvětu a medializaci udržitelného rozvoje LK
- E.6.14 Vypracování střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb Libereckého kraje
- E.6.15 Vypracování komunikační strategie Libereckého kraje
- E.6.16 Podpora fungování Dětského krajského parlamentu
- E.6.17 Podpora sběru statistických dat a zavedení systému monitorování indikátorů rozvoje LK, včetně indikátorů UR, jejich pravidelného ročního vyhodnocování, jejich zpětné vazby na rozvojové a územní dokumenty, a to jak na krajské, tak na lokální úrovni
- E.6.18 Zlepšování kvality a vzájemné provázanosti strategických a územně plánovacích dokumentů na různých hierarchických úrovních v rámci kraje z hlediska dynamiky socioekonomických změn ve vazbě na udržitelný rozvoj
- E.6.19 Trvalá finanční podpora z veřejných zdrojů směřující k realizaci aktivit přispívajících k plnění strategických cílů stanovených ve Strategii rozvoje Libereckého kraje 2006-2020 a v Programu rozvoje Libereckého kraje 2007-2013
- E.6.20 Podpora legislativních změn v ČR vedoucích ke zlepšení daňového přerozdělování vůči obcím
- E.6.21 Posilování vzdělávání v oblastech spravedlnosti, environmentálního vzdělávání
- E.6.22 Programy boje proti korupci; podpora transparentnosti a vzniku veřejného portálu ke sdílení zkušeností získaných při řešení konkrétních aktivit (projektů, výběrových a správních řízení) s orgány veřejné správy

Indikátory měřitelnosti účinnosti opatření:

- Podíl certifikovaných orgánů a organizací veřejné správy k jejich celkovému počtu v LK
- Podíl obcí se zavedenou ekologizací úřadu
- Podíl obcí zařazených do Národní sítě zdravých měst
- Podíl území a počtu obyvatel pokrytého funkčním systémem rychlého jednoduchého předávání informací (popsaném v Komunikační strategii) mezi veřejnou správou, subjekty a občany v území (včetně zpětné vazby) z celkové plochy a počtu obyvatel v kraji
- Počet poskytnutých služeb asistenčními centry pro veřejnou správu během roku
- Počet projektů a aktivit zrealizovaných veřejnou správou financovaných ze zdrojů EU
- Počet ORP s ustanovenou Radou pro udržitelný rozvoj (složenou ze zástupců všech tří sektorů – veřejná správa, NNO, podnikatel)
- Podíl dokončených projektů PPP z celkového počtu dokončených projektů veřejnou správou během roku v rámci LK

Dopady do regionu (ekologické, společenské, ekologické):

- Zvyšování kvality veřejné správy LK
- Podpora demokracie na regionální úrovni
- Zlepšení managementu veřejné správy, směrem k udržitelnému rozvoji LK

Cílové skupiny:

- Liberecký kraj
- města a obce
- orgány veřejné správy

Subjekty vhodné pro spolupráci:

- Liberecký kraj
- města a obce
- svazky obcí
- ministerstva ČR
- orgány veřejné správy v LK
- nestátní neziskové organizace
- podnikatelské subjekty
- místní akční skupiny
- obyvatelé Libereckého kraje

Vazba na ostatní opatření PRLK:

Všechna opatření Programu rozvoje Libereckého kraje 2007-2013

Vazba na hlavní evropské a národní finanční zdroje:

- Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
- Operační program Výzkum a vývoj pro inovace
- Integrovaný operační program
- Regionální operační program NUTS II Severovýchod
- Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika
- Operační program Přeshraniční spolupráce Svobodný stát Sasko – Česká republika
- Finanční mechanismy EHP/Norska
- Švýcarské fondy

Garanti za jednotlivá opatření

Garantem pro jednotlivá opatření je příslušný odbor Krajského úřadu Libereckého kraje, který zodpovídá za sledování naplňování opatření prostřednictvím indikátorů.

Opatření	Garant	
A Dynamická a konkurenceschopná ekonomika		
A.1	Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky a podpora podnikatelského prostředí	OHRR
A.2	Podpora vědy, výzkumu a zavádění inovací	OHRR
A.3	Podpora funkcí zemědělství, lesnictví a vodního hospodářství	ORVZŽP
A.4	Podpora a rozvoj průmyslových odvětví	OHRR
A.5	Rozvoj sektoru služeb	OHRR
A.6	Rozvoj cestovního ruchu jako významného sektoru ekonomiky	
A.6a	<i>Rozvoj turistické infrastruktury a služeb s důrazem na udržitelnost rozvoje cestovního ruchu</i>	OKPPCR
A.6b	<i>Vytvoření fungujícího marketingového systému a podpora efektivní spolupráce mezi všemi aktéry cestovního ruchu</i>	OKPPCR
A.6c	<i>Organizační struktura cestovního ruchu, lidské zdroje</i>	OKPPCR
B Kvalitní a zdravé lidské zdroje		
B.1	Podpora celoživotního učení s důrazem na kvalitu života	
B.1a	<i>Rozvoj a zkvalitňování systému počátečního vzdělávání</i>	OŠMTS
B.1b	<i>Inovace systému terciárního vzdělávání</i>	OŠMTS
B.1c	<i>Posílení adaptability a flexibility lidských zdrojů prostřednictvím dalšího vzdělávání</i>	OŠMTS
B.2	Zvýšení zaměstnatelnosti a zaměstnanosti obyvatel	OŠMTS
B.3	Zajištění dostupnosti a kvality zdravotní a sociální péče, podpora zdravého životního stylu	
B.3a	<i>Zajištění dostupnosti a kvality zdravotní péče, podpora zdravého životního stylu</i>	OZ
B.3b	<i>Zajištění dostupnosti a kvality sociální péče</i>	OSVBPM
B.3c	<i>Prevence projevů rasového násilí a pomoc začlenění příslušníků národnostních menšin do většinové populace</i>	OSVBPM
B.4	Podpora kulturních a sportovních zařízení a zájmové činnosti obyvatel	
B.4a	<i>Podpora kulturních zařízení a zájmové činnosti obyvatel</i>	OKPPCR
B.4b	<i>Podpora tělovýchovy a sportu</i>	OŠMTS
B.5	Péče o kulturní a kulturně-historické dědictví	OKPPCR
B.6	Zajištění dostupnosti a kvality bydlení, pracovního a veřejného prostředí	OHRR, OZ
B.7	Zajištění bezpečnosti obyvatel a majetku	OKH - OKŘ
C Komplexní a kvalitní infrastruktura		
C.1	Průběžné zkvalitňování dopravní infrastruktury a její optimalizace	OD, OKPPCR
C.2	Optimalizace dopravních systémů včetně jejich alternativ a zlepšení dopravní dostupnosti	OD
C.3	Průběžné budování a modernizace technické infrastruktury včetně alternativních energetických zdrojů	OHRR, ORVZŽP
C.4	Zavádění a rozvoj informačních a komunikačních technologií	OI

Opatření	Garant
D Zdravé životní prostředí bez zátěží	
D.1 Snižování škodlivých vlivů na životní prostředí a zdraví obyvatel	ORVZŽP
D.2 Předcházení a řešení dopadů lidské činnosti na životní prostředí a zdraví	
<i>D.2a</i> <i>Aktivity podporující princip prevence</i>	ORVZŽP
<i>D.2b</i> <i>Aktivity podporující následné řešení negativních vlivů na složky životního prostředí a veřejné zdraví</i>	ORVZŽP
<i>D.2c</i> <i>Aktivity podporující monitoring a vyhodnocování stavu složek životního prostředí a veřejného zdraví</i>	ORVZŽP
D.3 Péče o krajinu, šetrné využívání krajinného a přírodního potenciálu	
<i>D.3a</i> <i>Zvyšování druhové rozmanitosti a ekologické stability s důrazem na ohrožené druhy</i>	ORVZŽP
<i>D.3b</i> <i>Tvorba a šetrné využití krajiny, ochrana krajinného rázu území, s dochovanými přírodními a estetickými hodnotami</i>	ORVZŽP
<i>D.3c</i> <i>Maximální ochrana zemědělského půdního fondu</i>	ORVZŽP
<i>D.3d</i> <i>Zodpovědné a hospodárné nakládání s neobnovitelnými zdroji</i>	OHRR
D.4 Posilování ekologického povědomí obyvatel	ORVZŽP
E Udržitelný rozvoj území a občanské společnosti	
E.1 Rozvoj všestranné spolupráce, včetně posílení spolupráce meziresortní a přeshraniční	
<i>E.1a</i> <i>Vnitřní spolupráce</i>	OHRR
<i>E.1b</i> <i>Vnější spolupráce</i>	OHRR, OVVS
E.2 Rozvoj městských oblastí	OHRR, OD, OZ, OŠMTS, OKPPCR, OÚPSŘ, OSVBPM, OKH
E.3 Rozvoj venkovských oblastí	ORVZŽP, OHRR, OD, OZ, OŠMTS, OKPPCR, OÚPSŘ, OSVBPM, OKH
E.4 Koncepční řízení rozvoje	
<i>E.4a</i> <i>Strategické plánování</i>	OHRR
<i>E.4b</i> <i>Územně plánovací podklady</i>	OÚPSŘ
<i>E.4c</i> <i>Územně plánovací dokumentace kraje a obcí</i>	OÚPSŘ
<i>E.4d</i> <i>Provázanost a koordinace územně plánovacích a strategicky rozvojových dokumentů</i>	OHRR, OÚPSŘ
E.5 Podpora rozvoje občanské společnosti	OHRR
E.6 Zkvalitnění veřejné správy	OHRR

Doporučení pro zpracování a hodnocení projektů

Program rozvoje Libereckého kraje v navrhované podobě představuje široký výčet aktivit a cílů, které jsou poměrně obecně definovány. Snaží se o co nejširší záběr tak, aby předem nezužoval prostor pro podporu žádného potenciálně přínosného projektu. Důvodem tohoto přístupu je požadavek, u projektů ucházejících se o podporu, „souladu“ s rozvojovým dokumentem kraje, což je v tomto případě s Programem rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013. Tento požadavek je uplatňován jako podmínka pro možnou finanční podporu z krajských finančních zdrojů. Podmínkou čerpání národních i evropských finančních prostředků u některých forem podpory je rovněž soulad s krajskými koncepčními dokumenty.

Z tohoto důvodu Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013 stanovuje kritéria, kterými chce zabránit, aby byl z veřejných zdrojů podporován projekt, který by ohrozil některý ze strategických cílů rozvoje kraje.

Základní kritéria pro výběr projektů

1. Soulad se schválenými aktuálními rozvojovými dokumenty Libereckého kraje – Strategie rozvoje Libereckého kraje, Program rozvoje Libereckého kraje
2. Soulad se schválenými aktuálními rozvojovými dokumenty obce, mikroregionu
3. Soulad s resortními a regionálními koncepčními dokumenty na republikové a krajské úrovni
4. Přínos k naplňování principů udržitelného rozvoje v praxi
5. Příznivý vliv na snižování regionálních disparit
6. Přínos pro tvorbu partnerství a posilování demokracie
7. Přínos pro zkvalitňování složek životního prostředí a lidského zdraví
8. Respektování územní ochrany integrity lokalit soustavy NATURA 2000
9. Udržitelnost projektu i po skončení podpory

Specifická kritéria pro výběr projektů

Je nutné upozornit, že každý poskytovatel finanční podpory může definovat dle svých cílů, ke kterým chce poskytnutím financí dospět, další, tzv. specifická kritéria pro výběr podporovaných projektů. Z těchto důvodů je vždy nutné seznámit se podrobně se zněním vypisovaných výzev pro předkládání žádostí o podporu projektů. Jednotlivé programy podpory tak mají stanovena specifická kritéria, podle kterých jsou projekty hodnoceny a vybírány.

Indikátory a monitoring

Pro účely sledování účinnosti a naplňování jednotlivých opatření a aktivit navržených v Programu rozvoje Libereckého kraje bude pro každý rok jeho platnosti vypracován monitoring. Monitoring za jednotlivé roky bude probíhat ve druhém pololetí roku následujícího.

Monitoring bude sledovat naplňování Programu, a to nejen ve vztahu k aktivitám podporovaným Libereckým kraje, ale také aktivitám financovaným z jiných než krajských zdrojů, tj. státní a evropské finanční zdroje.

Monitoring bude rozčleněn do dvou samostatných oblastí, tj. sledování čerpání finančních zdrojů a sledování vývoje hodnot pro jednotlivé indikátory měřitelnosti.

Čerpání finančních zdrojů bude sledováno pro programy a fondy uvedené v samostatné kapitole Finanční zdroje.

Indikátory měřitelnosti jsou rozděleny podle jednotlivých opatření, avšak v rámci monitoringu bude sledováno také naplňování jednotlivých aktivit. Pro aktivity, které nelze pomocí indikátorů sledovat, bude provedeno jejich roční zhodnocení slovním popisem.

Pro podrobný popis jednotlivých indikátorů a postup při každoročním monitoringu všech aktivit programu slouží metodická příručka, která je vytvořena v návaznosti na schválení konečného znění dokumentu.

V následující tabulce jsou tedy uvedeny jednotlivé indikátory měřitelnosti, včetně jejich podrobnějšího popisu.

Indikátor	Opatření	Územní jednotka	Jednotka	Zdroj dat pro monitoring	Pozn.
1. struktura zaměstnanosti podle sektorů (primér, sekundér, terciér)	A	kraj	%	ČSÚ	
2. index progresivity ekonomické struktury	A	kraj	index	ČSÚ	
3. energetická náročnost tvorby HDP (hrubá spotřeba energie v přepočtu na HDP)	A 1.	kraj	index		dop.
4. podíl zastavěné plochy brownfields na celkové zastavěné ploše	A 1., D.2	obec, kraj	%	OHRR	
5. podíl plochy revitalizovaných brownfields na celkové ploše brownfields	A 1.	kraj	%		dop.
6. počet podpořených projektů MSP v HSO z Grantového fondu LK (program č. 18)	A 1.	obec, kraj	počet projektů	OHRR	
7. počet nově vytvořených pracovních míst u podnikatelských subjektů v HSO podpořených z GF LK (pr. č. 18)	A 1.	obec, kraj	počet míst	OHRR	
8. počet fungujících klastrů	A 1.	kraj	počet klastrů	OHRR	
9. počet chráněných poznatků vědy a výzkumu	A 2.	kraj	počet poznatků		dop.
10. počet absolventů technických a přírodovědných oborů	A 2.	okres, kraj	počet absolventů	ÚP	
11. podíl nezaměstnaných absolventů technických a přírodovědných oborů na celkovém počtu nezaměstnaných	A 2.	okres, kraj	%	ÚP	
12. výdaje na vědu a výzkum	A 2.	kraj	Kč	ČSÚ	
13. podíl zaměstnanosti (fyzické osoby) ve vědě a výzkumu na celkové zaměstnanosti	A 2.	kraj	%	ČSÚ	
14. rozloha lesů v členění na jednotlivé kategorie (lesy hospodářské, ochranné, zvláštního určení)	A 3.	kraj	%	ÚHÚL	
15. těžba dřeva	A 3.	kraj	m ³ b.k.	ČSÚ	
16. rozsah ploch plodin pěstovaných k energetickému využití	A 3.	kraj	ha	ZA PÚ Mze	
17. podíl ekologického zemědělství na celkové výměře zemědělské půdy	A 3.	kraj	ha	ZA PÚ Mze	
18. podíl neobhospodařované zemědělské půdy na celkové rozloze zemědělské půdy	A 3., D.3	kraj	ha	ZA PÚ Mze	****
19. podíl zaměstnaných v zemědělství, myslivosti, lesnictví a rybolovu na celkovém počtu zaměstnaných	A 3.	kraj	%	ČSÚ	
20. délka revitalizovaných vodních toků	A 3.	kraj	km	ORVZŽP	
21. plocha revitalizovaných vodních ploch	A 3.	kraj	ha	ORVZŽP	
22. podíl zemědělské půdy z celkové rozlohy území	A 3.	obec, kraj	%	ČSÚ	
23. podíl orné půdy z celkové rozlohy zemědělské půdy	A 3.	obec, kraj	%	ČSÚ	
24. podíl trvalých travních porostů z celkové rozlohy zemědělské půdy	A 3.	obec, kraj	%	ČSÚ	
25. podíl vodních ploch z celkové rozlohy území	A 3.	obec, kraj	%	ČSÚ	
26. podíl lesní půdy z celkové rozlohy území	A 3.	obec, kraj	%	ČSÚ	
27. index strukturálního postižení v průmyslu	A 4.	kraj	stupeň postižení	ČSÚ	

Indikátor	Opatření	Územní jednotka	Jednotka	Zdroj dat pro monitoring	Pozn.
28. počet ekonom. subjektů v oblasti tržních služeb (OKEČ G50-52, H55, I60-64, J65-67, K70-74, O92-93, P95)	A 5.	obec, kraj	počet subjektů	ČSÚ	
29. délka značených pěších turistických tras	A.6	kraj	km	OKPPCR	
30. souběh značených pěších turistických tras se silnicí I., II. a III. třídy	A.6	kraj	km	OKPPCR	
31. kapacita hromadných ubytovacích zařízení podle kategorií	A 6.a	ORP, kraj	počet lůžek	ČSÚ	
32. délka upravovaných běžeckých tratí pro veřejnost	A 6.a.	kraj	km	OKPPCR	
33. počet hromadných ubytovacích zařízení cestovního ruchu podle kategorií	A 6.a.	obec, kraj	počet zařízení	ČSÚ	
34. využití lůžek a pokojů v hromadných ubytovacích zařízeních cestovního ruchu	A 6.a.	kraj	%	ČSÚ	
35. počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních CR (celkem, cizinci)	A 6.b	kraj	počet hostů	ČSÚ	
36. průměrná doba pobytu v hromadných ubytovacích zařízeních CR (celkem, cizinci)	A 6.b.	kraj	počet dní	ČSÚ	
37. podíl cest. ruchu na daňových příjmech obcí (poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt, z ubyt. kapacity)	A 6.b.	obec, kraj	Kč	MF ČR	
38. podíl zaměstnaných v ubytování a stravování na celkovém počtu zaměstnaných	A 6.c.	kraj	%	ČSÚ	
39. počet ekonomických subjektů v ubytování a stravování se sídlem na území obce (OKEČ 55.1, 55.2, 55.3)	A 6.c.	obec, kraj	počet subjektů	ČSÚ	
40. počet cestovních kanceláří podle jejich sídla (OKEČ 63.3)	A 6.c.	kraj	počet subjektů	ČSÚ	
41. počet turistických informačních center	A 6.c.	kraj	počet subjektů	OKPPCR	
42. podíl dětí ve věku 5 let účastnících se předškolního vzdělávání na celkovém počtu dětí ve věku 5 let	B 1.1	ORP, kraj	%	ÚIV, ČSÚ	
43. podíl žáků základního vzdělávání individuálně integrovaných a ve speciálních třídách na celkovém počtu žáků základního vzdělávání	B 1.1	ORP, kraj	%	ÚIV	
44. podíl žáků 6. roč. základního vzdělávání ve vzdělávacím programu osmiletých gymnázií na celkovém počtu žáků 6. ročníků základního vzdělávání	B 1.1	ORP, kraj	%	ÚIV	
45. podíl žáků 8. roč. základního vzdělávání ve vzdělávacím programu šestiletých gymnázií na celkovém počtu žáků 8. ročníků základního vzdělávání	B 1.1	ORP, kraj	%	ÚIV	
46. podíl žáků 1. roč. stř. vzdělávání ve vzdělávacích programech poskytujících stř. vzdělání s výučním listem na celkovém počtu žáků 1. ročníků středního vzdělávání	B 1.1	ORP, kraj	%	ÚIV	
47. podíl žáků 1. roč. stř. vzdělávání ve vzdělávacích programech poskytujících stř. vzdělání s maturitní zkouškou na celkovém počtu žáků 1. ročníků středního vzdělávání	B 1.1	ORP, kraj	%	ÚIV	
48. podíl žáků 1. roč. středního vzdělávání ve vzdělávacích programech všeobecného středního vzdělávání na celkovém počtu žáků 1. ročníků středního vzdělávání	B 1.1	ORP, kraj	%	ÚIV	
49. podíl žáků 1. roč. nástavb. studia na počtu absolventů vzděl. programů poskytujících stř. vzděl. s výuč. listem	B 1.1	ORP, kraj	%	ÚIV	
50. podíl absolventů stř. vzdělávání ve vzdělávacích programech poskytujících střední vzdělání s výučním listem na celkovém počtu absolventů středního vzdělávání	B 1.1	ORP, kraj	%	ÚIV	
51. podíl absolventů stř. vzdělávání ve vzdělávacích programech poskytujících stř. vzdělání s maturitní zkouškou	B 1.1	ORP, kraj	%	ÚIV	

	Indikátor	Opatření	Územní jednotka	Jednotka	Zdroj dat pro monitoring	Pozn.
	na celkovém počtu absolventů středního vzdělávání					
52.	podíl absolventů středního vzdělávání ve vzdělávacích programech všeobecného středního vzdělávání na celkovém počtu absolventů středního vzdělávání	B 1.1	ORP, kraj	%	ÚIV	
51.	počet dětí a žáků na jednoho pedagogického pracovníka v předškolním, základním a středním vzdělávání	B 1.1	ORP, kraj	počet osob	ÚIV	
52.	podíl žáků základního a středního vzdělávání učících se anglickému jazyku na celkovém počtu žáků základního a středního vzdělávání	B 1.1	ORP, kraj	%	ÚIV	
53.	podíl absolventů středního vzdělávání ve vzdělávacích programech technického zaměření na celkovém počtu absolventů středního vzdělávání	B 1.1	ORP, kraj	%	ÚIV	
54.	podíl základních a středních škol s certifikovaným systémem řízení kvality na celkovém počtu ZŠ a SŠ	B 1.1	kraj	%	OŠMTS	
55.	počet žáků na jeden osobní počítač v základním a středním vzdělávání	B 1.1	ORP, kraj	počet osob	ÚIV	
56.	podíl účastníků zájmového vzdělávání ve školských zařízeních na počtu žáků základního vzdělávání	B 1.1	ORP, kraj	%	ÚIV	
57.	podíl účastníků základního uměleckého vzdělávání na počtu žáků základního vzdělávání	B 1.1	ORP, kraj	%	ÚIV	
58.	počet vytvořených školních vzdělávacích programů pro základní a střední vzdělávání	B 1.1	ORP, kraj	počet programů	OŠMTS	
59.	objem investic na obnovu a výstavbu infrastruktury pro počáteční vzdělávání příspěvkových organizací kraje	B 1.1	ORP, kraj	Kč	OŠMTS	
60.	počet projektů naplňujících aktivity opatření podpořených prostředky LK (v členění dle jednotlivých aktivit)	B 1.1	ORP, kraj	počet projektů	OŠMTS	
61.	počet projektů naplňujících aktivity opatření podpořených ESF (v členění dle jednotlivých aktivit)	B 1.1	ORP, kraj	počet projektů	OHRR	
62.	struktura nabízených studijních oborů v terciárním vzdělávání	B 1.2	kraj	výčet oborů		dop.
63.	počet posluchačů studijních oborů terciárního vzdělávání	B 1.2	kraj	počet posluchačů	ÚIV	
64.	počet absolventů soukromých vysokých škol působících v LK	B 1.2	kraj	počet absolventů		dop.
65.	poměr přijatých posluchačů k počtu absolventů jednotlivých oborů (obory dle indikátoru č. 62)	B 1.2	kraj	index		dop.
66.	počet nezaměstnaných absolventů terciárního vzdělávání dle studijních oborů (technické, ekonomické, humanitní, ostatní)	B 1.2	kraj	počet absolventů	ÚP	
67.	počet soukromých vysokých škol působících v kraji	B 1.2	kraj	počet škol	MŠMT	
68.	počet vyšších odborných škol	B.1.2	kraj	počet škol	OŠMTS	
69.	podíl obyvatel v jednotlivých vzdělanostních kategoriích na celkovém počtu obyvatel (kategorie viz Poznámky)	B 1.3	kraj	%	ČSÚ	
70.	podíl osob účastnících se dalšího vzdělávání na ekonomicky aktivní populaci	B 1.3	kraj	%	OŠMTS, ČSÚ	
71.	počet vytvořených či inovovaných vzdělávacích programů pro další vzdělávání	B 1.3	kraj	kus	OŠMTS	
72.	počet osob účastnících se dalšího vzdělávání realizovaného středními školami	B 1.3	kraj	počet osob	OŠMTS	
73.	počet autorizovaných osob pro ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání	B 1.3	kraj	počet osob	OŠMTS, NÚOV	

Indikátor	Opatření	Územní jednotka	Jednotka	Zdroj dat pro monitoring	Pozn.
74. počet subjektů zapojených do sítě center dalšího vzdělávání	B 1.3	kraj	počet subjektů	OŠMTS, CVLK	
75. objem investic na obnovu a výstavbu infrastruktury pro další vzdělávání příspěvkových organizací kraje	B 1.3	ORP, kraj	Kč	OŠMTS	
76. počet projektů naplňujících aktivity opatření podpořených prostředky LK (v členění dle jednotlivých aktivit)	B 1.3	ORP, kraj	počet projektů	OŠMTS	
77. počet projektů naplňujících aktivity opatření podpořených ESF (v členění dle jednotlivých aktivit)	B 1.3	ORP, kraj	počet projektů	OHRR	
78. struktura zaměstnanosti podle hlavních tříd klasifikace zaměstnání (dle ČSÚ – KZAM)	B 2.	kraj	%	ČSÚ	
79. struktura zaměstnanosti podle jednotlivých úrovní mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání (kategorie viz Poznámky)	B 2.	kraj	%	ČSÚ	
80. průměrná hrubá měsíční mzda	B 2.	kraj	Kč	ISPV	
81. relace úrovně mezd žen a mužů	B 2.	kraj	%	ISPV	
82. podíl uchazečů o zaměstnání do 25 let věku na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání	B 2.	obec, kraj	%	ÚP, MPSV	
83. podíl uchazečů o zaměstnání nad 50 let věku na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání	B 2.	obec, kraj	%	ÚP, MPSV	
84. podíl uchazečů o zaměstnání se zdravotním postižením na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání	B 2.	okres, kraj	%	ÚP, MPSV	
85. podíl dlouhodobě nezaměstnaných uchazečů o zaměstnání na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání	B 2.	okres, kraj	%	ÚP, MPSV	
86. počet osob účastnících se rekvalifikačních kurzů	B 2.	okres, kraj	počet osob	ÚP, MPSV	
87. počet projektů naplňujících aktivity opatření podpořených prostředky LK (v členění dle jednotlivých aktivit)	B 2.	kraj	počet projektů	OŠMTS	
88. počet projektů naplňujících aktivity opatření podpořených ESF (v členění dle jednotlivých aktivit)	B 2.	kraj	počet projektů	OHRR	
89. počet podpořených míst pro znevýhodněné skupiny	B 2.	kraj	počet míst	ÚP	
90. míra registrované nezaměstnanosti	B 2.	obec, kraj	%	ÚP, OŠMTS	
91. míra zaměstnanosti (podíl zaměstnaných na celkovém počtu obyvatel ve věku 15-64 let)	B 2.	kraj	%	ČSÚ	
92. počet uchazečů o zaměstnání na 1 volné pracovní místo	B 2.	obec, kraj	počet uchazečů	ÚP, MPSV	
93. podíl nezaměstnaných absolventů škol a mladistvých z celk. počtu neumístěných uchazečů o zaměstnání	B 2.	kraj	%	ČSÚ	
94. podíl zaměstnaných ve věku 55-64 let na celkovém počtu zaměstnaných osob	B 2.	kraj	%	ČSÚ	
95. počet obyvatel na 1 lékaře	B 3.	obec, kraj	počet lékařů	ÚZIS, OZ	
96. počet míst v zařízeních sociální péče na 1000 obyvatel	B 3.	okres, kraj	počet míst	ČSÚ	
97. střední délka života (naděje dožití) při narození - muži, ženy	B 3.1	kraj	rok	ČSÚ	
98. počet lůžek ve zdravotnických zařízeních podle jednotlivých typů na 1000 obyvatel	B 3.1	kraj	počet lůžek	ÚZIS	
99. počet agentur domácí ošetrovatelské péče	B 3.1	kraj	počet agentur	ÚZIS	
100. kapacita agentur domácí ošetrovatelské péče	B 3.1	kraj	počet sester	ÚZIS	

Indikátor	Opatření	Územní jednotka	Jednotka	Zdroj dat pro monitoring	Pozn.
101. počet lůžek hospicové péče	B 3.1	kraj	počet lůžek	ÚZIS	
102. počet agentur domácí hospicové péče	B 3.1	kraj	počet agentur	ÚZIS	
101. míra novorozenecké a kojenecké úmrtnosti	B 3.1	kraj	‰	ČSÚ	
102. počet porodnických a novorozeneckých oddělení se statutem BFH (Baby Friendly Hospital)	B 3.1	kraj	počet	ÚZIS	
103. průměrné procento pracovní neschopnosti	B 3.1	kraj	%	ČSÚ	
104. standardizovaná úmrtnost celkem a dle vybraných příčin a pohlaví (příčiny viz Poznámky)	B 3.1	kraj	index	ÚZIS	
105. výskyt vybraných infekčních onemocnění (spalničky, záškrť, tuberkulóza, pohlavní choroby, HIV/AIDS, salmonelózy, hepatitidy)	B 3.1	kraj	počet výskytů	ÚZIS	
106. výskyt vybraných neinfekčních onemocnění (IM, CMP, nádorová onemocnění, diabetes mellitus)	B 3.1	kraj	počet výskytů	ÚZIS	
107. počet podpořených projektů NNO v oblasti zdravotnictví z rozpočtu kraje a výše podpory	B 3.1	kraj	počet projektů	OZ	
108. počet poskytovatelů sociálních služeb	B 3.2	kraj	počet poskyt.	OSVBPM	
109. počet osob, které prošly systémem vzdělávání v oblasti sociálních služeb	B 3.2	kraj	počet osob	OSVBPM	
110. počet sociálních služeb a zařízení, ve kterých bylo provedeno hodnocení kvality sociálních služeb	B 3.2	kraj	počet služ. a zař.	OSVBPM	
111. počet sociálních služeb a zařízení, které úspěšně absolvovaly inspekci kvality	B 3.2	kraj	počet služ. a zař.	OSVBPM	
112. počet zařízení a služeb, které mají rozvojový plán	B 3.2	kraj	počet služ. a zař.	OSVBPM	
113. počet uživatelů služeb, kteří pobírají příspěvek na péči	B 3.2	obec, kraj	počet uživatelů	OSVBPM	
114. finanční alokace na rozvoj sociálních služeb (státní/krajský rozpočet)	B 3.2	kraj	Kč	OSVBPM	
115. podíl osob žijících v sociálně vyloučených lokalitách na celkovém počtu obyvatel	B 3.3	kraj	%	OSVBPM	
116. počet sociálně vyloučených lokalit	B 3.3	kraj	počet lokalit	OSVBPM	
117. počet obsluhovaných knihoven v rámci výkonu regionálních funkcí	B 4.1	kraj	počet knihoven	KVK	
118. výše finančních prostředků do oblasti kultury z veřejných rozpočtů (státní/krajský/obecní/	B 4.1	kraj	Kč	OKPPCR	
119. počet čtenářů registrovaných v knihovnách	B 4.1	kraj	počet čtenářů	KVK	
120. počet návštěvníků kulturních zařízení dle druhu zařízení (divadla, galerie + muzea + památníky, koncerty)	B 4.1	kraj	počet návštěv.	NIPOS	
121. počet kulturně vzdělávacích akcí	B 4.1	kraj	počet akcí	NIPOS	
122. počet krátkodobých výstav	B 4.1	kraj	počet výstav	NIPOS	
123. finanční prostředky na nákup knihovních fondů	B 4.1	kraj	Kč	KVK	
124. finanční prostředky na přímou podporu kulturních aktivit z rozpočtu LK	B 4.1	kraj	Kč	OKPPCR	
125. finanční prostředky ve Fondu investic LK pro oblast kultury	B 4.1	kraj	Kč	OKPPCR	

Indikátor	Opatření	Územní jednotka	Jednotka	Zdroj dat pro monitoring	Pozn.
126. fin. alokace z rozpočtu LK na provoz profesionálních a neprofesionálních sportovních a tělových. subjektů	B 4.2	kraj	Kč	OŠMTS	
127. finanční alokace z rozpočtu LK na rekonstrukci a budování infrastruktury tělovýchovy a sportu	B 4.2	kraj	Kč	OŠMTS	
128. počet rekonstruovaných sportovišť s pomocí finančního příspěvku z rozpočtu LK	B 4.2	kraj	počet sportovišť	OŠMTS	
129. počet registrovaných členů sportovních subjektů	B 4.2	kraj	počet členů	OŠMTS	
130. počet podpořených sportovních akcí z rozpočtu LK	B 4.2	kraj	počet akcí	OŠMTS	
131. finanční alokace z rozpočtu LK na obnovu kulturních památek	B 5.	kraj	Kč	OKPPCR	
132. počet návštěvníků nemovitých kulturních památek	B 5.	kraj	počet návštěv.	ČSÚ	
133. počet přijatých plánů ochrany území s archeologickými nálezy	B 5.	kraj	počet plánů	OKPPCR	
134. počet nových bytových jednotek podporovaného bydlení	B 6.	kraj	počet jednotek		dop.
135. počet nově rekonstruovaných bytových jednotek podporovaného bydlení	B 6.	kraj	počet jednotek		dop.
136. objem finančních prostředků na revitalizaci a humanizaci sídlišť a na úpravy veřejného prostranství	B 6.	kraj	Kč		dop.
137. podíl trvale obydlených bytů III. – IV. kategorie na celkovém počtu trvale obydlených bytů	B 6.	obec, kraj	%		dop.
138. počet nově hlášených případů pracovní neschopnosti pro pracovní úrazy	B 6.	okres, kraj	počet případů	ČSÚ	
139. nově hlášené nemoci z povolání	B 6.	kraj	počet případů	ÚZIS	
140. intenzita bytové výstavby (počet dokončených bytů na 1 000 obyvatel)	B 6.	obec, kraj	počet bytů	ČSÚ	
141. výše uchráněných škod na majetku	B 7.	kraj	Kč	HZS LK	
142. počet usmrcených a zraněných osob v důsledku mimořádných událostí a havárií	B 7.	kraj	počet osob	HZS LK	
143. počet zásahů jednotek integrovaného záchranného systému	B 7.	kraj	počet zásahů	HZS LK	
144. počet realizovaných projektů na obměnu, opravu a doplnění techniky výstroje a materiálu	B 7.	kraj	počet projektů	OKH	
145. počet zařízení sledovaných v rámci prevence závažných havárií	B 7.	kraj	počet zařízení	ORVZŽP	
146. výše finančních prostředků vynaložených v rámci prevence závažných havárií	B 7.	kraj	Kč	ORVZŽP	
147. počet realizovaných investičních projektů k zabezpečení zázemí subjektů IZS	B 7.	kraj	počet projektů	OKH	
148. stavební stav povrchů vozovek silnic II. a III. třídy	C 1.	kraj	%	OD	*
149. podíl délky rekonstruovaných či modernizovaných silnic I. třídy na celkové délce silnic I. třídy	C 1.	kraj	%	OD	
150. podíl délky rekonstruovaných či modernizovaných silnic II. třídy na celkové délce silnic II. třídy	C 1.	kraj	%	OD	
151. počet hraničních přechodů dle jednotlivých druhů dopravy (silniční, železniční, turistický)	C 1.	kraj	počet přechodů	OD	
152. podíl fungujících hranič. přechodů na celkovém počtu možných hranič. přechodů dle jednotl. druhů dopravy (silniční, železniční, turistický)	C 1.	kraj	%	OD	

Indikátor	Opatření	Územní jednotka	Jednotka	Zdroj dat pro monitoring	Pozn.
153. podíl žel. přejezdů vybavených světelným nebo mech. zabezpeč. zařízením na celk. počtu žel. přejezdů	C 1.	kraj	%	OD	
154. podíl délky modernizovaných železničních tratí na celkové délce železničních tratí, vyjma vleček	C 1.	kraj	%	OD	
155. délka značených cyklotras	C 1.	kraj	km	OKPPCR	
156. souběh značených cyklotras se silnicí I., II. a III. třídy	C 1.	kraj	km	OKPPCR	
157. délka silnic (rychlostní, I., II., a III. třídy)	C 1.	okres, kraj	km	ČSÚ	
158. podíl obcí, které mají dopravní obslužnost zajištěnou na standardní úrovni, na celkovém počtu obcí	C 2.	kraj	%	OD	
159. hodnota tzv. „modal split“ (poměr výkonů veřejné a individuální osobní dopravy)	C 2.	obec, kraj	index	OD	5
160. počet cestujících přepravených ve veřejné dopravě	C 2.	kraj	%	OD	
161. počet km výkonů speciálních rekreačních forem veřejné dopravy (skibusy, cyklobusy, cyklovlaky)	C 2.	ORP, kraj	km výkonů	OD	
162. počet dopravních nehod dle jednotlivých příčin (rychlost, přednost, předjíždění, způsob jízdy)	C 2.	okres, kraj	počet nehod	OD	
163. počet tunokm přepravních výkonů kombinované nákladní dopravy	C 2.	kraj	tunokm	OD	
164. délka nově postavených tramvajových tratí	C 2.	ORP, kraj	km	OD	
165. počet plynofikovaných autobusů (příp. splňujících normu Euro 3 nebo vyšší)	C 2.	ORP, kraj	počet autobusů	OD	
166. počet vozidel veřejné dopravy a vozidel zimní údržby nově vybavených navigačním a lokalizačním systémem	C 2.	kraj	počet vozidel	OD	
167. podíl obcí zapojených do integrovaných dopravních systémů na celkovém počtu obcí	C 2.	kraj	%	OD	
168. počet obcí napojených na kanalizaci, vodovod a plynovod	C 3.	ORP, kraj	počet obcí	ČSÚ	3
169. podíl obyvatel zásobovaných vodou z veřejných vodovodů na celkovém počtu obyvatel	C 3.	kraj	%	ČSÚ	
170. podíl obyvatel napojených na kanalizaci s koncovkou ČOV na celkovém počtu obyvatel	C 3.	kraj	%	ČSÚ	
171. podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci na celkovém počtu obyvatel	C 3.	kraj	%	ČSÚ	
172. podíl čištěných odpadních vod na celkovém množství odpadních vod	C 3., D.1	kraj	%	ČSÚ	
173. počet čistíren odpadních vod	C 3.	kraj	počet ČOV	ČSÚ	
174. celková kapacita ČOV	C 3.	kraj	m ³ /den	ČSÚ	
175. podíl využití odpadů jako paliva nebo jiným způsobem k výrobě energie na celkovém nakládání s odpady	C 3.	kraj	%	ČSÚ	
176. podíl energie vyrobené z obnovitelných a dalších ekologicky šetrných zdrojů energie na celk. výrobě energie	C.3	kraj	%		dop.
177. spotřeba paliv a energie v podnicích s 20 a více zaměstnanci podle místa spotřeby	C 3.	kraj	t, m ³ , TJ, MWh	ČSÚ	
178. podíl domácností vybavených pevnou telefonní linkou na celkovém počtu domácností	C 4.	kraj	%	ČSÚ	
179. podíl domácností vybavených osobním počítačem na celkovém počtu domácností	C 4.	kraj	%	ČSÚ	

Indikátor	Opatření	Územní jednotka	Jednotka	Zdroj dat pro monitoring	Pozn.
180. podíl domácností vybavených připojením k Internetu na celkovém počtu domácností	C 4.	kraj	%	ČSÚ	
181. podíl osob majících k dispozici pro soukromé účely mobilní telefon na celkovém počtu obyvatel	C 4.	kraj	%	ČSÚ	
182. podíl obyvatel užívajících pravidelně (alespoň jednou týdně) osobní počítač na celkovém počtu obyvatel	C 4.	kraj	%	ČSÚ	
183. podíl obyvatel užívajících pravidelně (alespoň jednou týdně) Internet na celkovém počtu obyvatel	C 4.	kraj	%	ČSÚ	
184. počet veřejně přístupných míst na Internet v knihovnách	C 4.	kraj	počet míst	ČSÚ	
185. podíl domácností vybavených vysokorychlostním připojením k Internetu na celkovém počtu domácností	C 4.	kraj	%	ČSÚ	
186. emise základních znečišťujících látek (tuhé emise, SO ₂ , NO _x , CO) dle REZZO 1-3	D 1.	okres, kraj	t/km ²	ČSÚ	
187. celkové emise hlavních znečišťujících látek ze zdrojů dle kategorie zdrojů znečišťování ovzduší (velké, střední, malé, mobilní)	D 1.	obec, kraj	t	ČHMÚ	
188. celkové emise hlavních znečišťujících látek z bodových zdrojů do vod (v členění uvedeném v poznámce)	D 1.	obec, kraj	t		dop.
189. celková produkce odpadních vod v členění průmyslové/komunální	D 1.	kraj	m ³	ORVŽŽP	
190. vypouštěné odpadní vody do kanalizace pro veřejnou potřebu	D 1.	obec, kraj	m ³	ČSÚ	
191. podíl snížených emisí znečišťujících látek do vod (v členění dle polutantů - viz. Statistická ročenka ŽP) z celkového množství vyprodukovaných emisí v odpadních vodách	D 1.	kraj	%	ORVŽŽP	
192. podíl produkce odpadů v členění ostatní/nebezpečný/komunální na celkové produkci odpadů	D 1.	obec, kraj	%	ORVŽŽP	
193. celková produkce odpadů	D 1.	kraj	t	ČSÚ	
194. produkce odpadů ze zemědělství, myslivosti, lesnictví, těžby dřeva a souvisejících činností	D 1.	kraj	t	ČSÚ	
195. počet certifikovaných podnikatelských subjektů (ISO, EMAS)	D 2.	kraj	počet subjektů	ORVŽŽP	
196. podíl odpadů využitých na recyklaci, regeneraci a kompostování na celkové produkci odpadů	D 2.	kraj	%	ČSÚ	
197. počet nově vzniklých či modernizovaných zařízení ke sběru nebo využití odpadů	D 2.	obec, kraj	počet zařízení	ORVŽŽP	
198. počet subjektů v členění podnikatelé/veřejná správa se zavedeným/certifikovaným systémem ISO 14000	D 2.	kraj	počet subjektů	ORVŽŽP	
199. počet subjektů v členění podnikatelé/veřejná správa se zavedeným/certifikovaným systémem čistší produkce	D 2.	kraj	počet subjektů	ORVŽŽP	
200. počet subjektů v členění podnikatelé/veř. správa se zavedeným/certifikovaným systémem environm. řízení	D 2.	kraj	počet subjektů	ORVŽŽP	
201. bilance surovinových a energetických úspor vzniklá realizací úsporných opatření	D 2.	kraj	%		dop.
202. počet havarijních úniků závadných látek do ovzduší/povrch. vod/horn. prostředí dle typu znečišťujících látek (členění viz. Statistická ročenka ŽP)	D 2.	kraj	počet úniků	ČIŽP	
203. podíl oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší v LK (s překrač. imis. limitů a mezi tolerance) dle sled. polutantů (členění viz. Statistická ročenka ŽP) na celkové rozloze	D 2.	kraj	%	Věstník MŽP	
204. podíl obyvatel v zasažených oblastech se zhoršenou kvalitou ovzduší (s překračováním imisních limitů a mezi tolerance) z celk. počtu obyv. kraje v členění dle sledovaných polutantů (členění viz. Stat. ročenka ŽP)	D.2	kraj	%	Věstník MŽP	

Indikátor	Opatření	Územní jednotka	Jednotka	Zdroj dat pro monitoring	Pozn.
205. množství polutantů v povrch. vodách (v členění uvedeném v Poznámce)	D 2.	kraj	t	ČSÚ, ČIŽP	
206. podíl délky významných vodních toků se zhoršenou kvalitou vod z celk. délky významných vodních toků v LK	D 2.	kraj	%	ORVZŽP	
207. podíl kontaminovaných ploch z celkové plochy kraje	D 2.	kraj	%		dop.
208. počet realizovaných či probíhajících projektů v členění dle zaměření na vyčištění půd a podzemních vod na likvidaci starých ekologických zátěží v kontaminovaných lokalitách LK	D 2.	kraj	počet projektů	MŽP	
209. podíl brownfields s realizovanými či probíhajícími projekty zaměřenými na sanaci brownfields z celkového počtu brownfields LK	D 2.	kraj	%		dop.
210. plocha ročně sanovaných starých ekologických zátěží	D 2.	kraj	ha	ORVZŽP	
211. podíl skládkovaného/druhotně využitého odpadu z celkového množství odpadu v LK vyprodukovaného	D 2.	obec, kraj	%	ORVZŽP	
212. podíl ploch se zvýšenou hlukovou zátěží z celkové plochy LK	D 2.	kraj	%		dop.
213. podíl obyv. negativně dlouhodobě zatížených vyššími hodnotami hluku v 5dB pásmech k celk. počtu obyv.	D 2.	obec, kraj	%		dop.
214. podíl obyv. negativně dlouhodobě ovlivněných vyššími hodnotami ioniz./neioniz. záření k celk. počtu obyv.	D 2.	obec, kraj	%		dop.
215. počet oprávněných stížností (podaných na KHS) na hluk	D.2	obec, kraj	počet stížností	KHS LK	
216. podíl zastavěných a ostatních ploch z celkové rozlohy obce	D 3.	obec, kraj	%	ČSÚ	
217. ekologická stabilita krajiny (rozdíl mezi rozlohou pozitivně a negativně využívaných ploch)	D 3.	obec, kraj	index	ČSÚ	***
218. podíl rozlohy chráněných území na rozloze kraje	D 3.	kraj	%	ORVZŽP	
219. podíl evropsky významných lokalit Natura 2000 s vyřešenou zákonnou ochranou	D 3.	kraj	%		dop.
220. podíl funkčních prvků územních systémů ekologické stability z celkového počtu prvků ÚSES	D 3.	ORP, kraj	%		dop.
221. podíl zrevitalizovaných ploch krajiny z celkové rozlohy kraje	D 3.	kraj	%		dop.
222. podíl území se zpracovaným preventivním hodnocením krajinného rázu z celkové rozlohy území	D 3.	ORP, kraj	%		dop.
223. podíl území zasaženého výskytem invazních druhů z celkové rozlohy území	D 3.	obec, kraj	%		dop.
224. podíl lesních porostů s vhodnou dřevinnou skladbou z hlediska ochrany přírody z celkové rozlohy lesních porostů	D 3.	kraj	%		dop., 5-10
225. podíl záborů ZPF z celkové rozlohy ZPF	D 3.	obec, kraj	%		dop.
226. počet středisek EVVO	D 4.	kraj	počet středisek	ORVZŽP	
227. počet koordinátorů EVVO	D 4.	ORP, kraj	počet koodin.	ORVZŽP	
228. počet uskutečněných osvětových a vzdělávacích programů a akcí	D 4.	kraj	počet akcí	ORVZŽP	
229. počet vydaných zpráv o akcích a aktivitách v oblasti EVVO v kraji	D 4.	ORP, kraj	počet zpráv	ORVZŽP	
230. počet vydaných publikací tematicky zaměřených k ŽP a EVVO	D 4.	kraj, ORP	počet publikací	ORVZŽP	

Indikátor	Opatření	Územní jednotka	Jednotka	Zdroj dat pro monitoring	Pozn.
231. počet obcí s rozšířenou působností se zpracovanou koncepcí EVVO	D 4.	ORP	počet ORP	ORVZŽP	
232. pořízené investice na ochranu životního prostředí	D 4.	kraj, ORP	Kč	ORVZŽP	
233. celkové náklady vynaložené na prevenci, ochranu a tvorbu ŽP	D 4.	kraj	Kč	ORVZŽP	
234. celkové roční neinvestiční náklady vynaložené na prevenci, ochranu a tvorbu ŽP	D 4.	kraj	Kč	ORVZŽP	
235. podíl pořiz. investic na prezent. ochranu ŽP z celk. vynaložených nákladů na prevenci, ochranu a tvorbu ŽP	D 4.	kraj	%	ORVZŽP	
236. podíl vynalož. nákladů na řešení následků poškození ŽP z celk. vynalož. nákladů na prev., ochr. a tvorbu ŽP	D 4.	kraj	%	ORVZŽP	
237. objem finančních prostředků věnovaný veřejnou správou na osvětu a vzdělávání	D 4.	ORP, kraj	Kč	ORVZŽP	
238. podíl obcí spolupracujících v rámci svazku obcí a v rámci MAS z celkového počtu obcí	E 1.1	kraj	%	ORVZŽP	
239. počet úspěšně ukončených projektů PPP v rámci kraje	E 1.1	kraj	počet projektů		dop.
240. podíl úspěšně ukonč. projektů PPP ku celk. počtu projektů podpořených ze SF či ze stát. nebo kraj. rozpočtu	E 1.1	kraj	%		dop.
241. počet uzavřených mezisektorových partnerství	E 1.1	kraj	počet partnerství		dop.
242. podíl obcí LK s uzavřeným partnerstvím s obcemi za hranicemi kraje z celkového počtu obcí kraje	E 1.2	kraj	%		dop.
243. počet úspěšně ukončených projektů PPP s účastí subjektů mimo Liberecký kraj	E 1.2	kraj	počet projektů		dop.
244. podíl úspěšně ukončených projektů PPP ku celkovému počtu projektů v kraji ročně podpořených ze SF či ze státního nebo krajského rozpočtu s účastí subjektů mimo Liberecký kraj	E 1.2	kraj	%		dop.
245. roční počet uzavřených mezisektorových partnerství se subjekty mimo Liberecký kraj	E 1.2	kraj	počet partnerství		dop.
246. podíl obcí zapojených v rámci Euroregionu Nisa na celkovém počtu obcí	E 1.2	kraj	%	OHRR	
247. počet funkčních místních akčních skupin	E.1, E.3	kraj	počet skupin	ORVZŽP	
248. podíl městského obyvatelstva na celkovém počtu obyvatel	E 2.	kraj	%	ČSÚ	
249. relativní migrační saldo venkovských obcí (podíl na celkovém počtu obyvatel)	E 3.	obec, kraj	%	ČSÚ	
250. podíl venkovské populace na celkové populaci území	E 3.	ORP, kraj	%	ČSÚ	
251. index demografického stáří ve venkovských sídlech	E 3.	obec, kraj	index	ČSÚ	
252. míra registrované nezaměstnanosti ve venkovských obcích	E 3.	obec, kraj	%	ÚP, OŠMT	
253. počet pracovních míst na venkově	E 3.	obec, kraj	počet míst		dop.
254. podíl ekonomických subjektů v cestovním ruchu z celkového počtu ekonomických subjektů na venkově	E 3.	obec, kraj	%	ČSÚ	
255. podíl venkovských obcí se schváleným strategickým dokumentem/platným ÚP na celk. počtu venkov. obcí LK	E 3.	kraj	%	ÚÚR, OÚPSŘ	
256. podíl venkovských obcí LK s realizovanými komplexními pozemkovými úpravami na celk. počtu venkov. obcí	E 3.	kraj	%	Pozemkový úřad	
257. počet úspěšných ročně dokončených projektů z veřejných prostředků na venkově	E 3.	obec, kraj	počet projektů		dop.

Indikátor	Opatření	Územní jednotka	Jednotka	Zdroj dat pro monitoring	Pozn.
258. podíl podnikatelských subjektů na venkově z celkového počtu podnikatelských subjektů v území	E 3.	ORP, kraj	%	ČSÚ	
259. plocha venkovského území ošetřená komplexními a jednoduchými pozemkovými úpravami	E.3	kraj	km ²	Pozemkový úřad	
260. objem získaných finančních prostředků na realizaci projektů (v členění ze zdrojů EU/ČR/kraj)	E.3	obec, kraj	Kč		dop.
261. schválený Program rozvoje venkova LK	E.3	kraj	ano/ne	ORVZŽP	**
262. zapojení obcí do Programu obnovy venkova	E.3	ORP, kraj	%	POV	
263. pokrytí území územně plánovací dokumentací obcí	E 4.	kraj	%	ÚÚR, OÚPSŘ	
264. podíl území splňujícího kritéria pro zařazení do HSO z celk. hodnoty kraje (počet obyv., počet obcí, rozloha)	E 4.1	ORP, kraj	%	OHRR	
265. roční monitorování a vyhodnocení udržitelného rozvoje Libereckého kraje a jeho území dle ORP	E 4.1	ORP, kraj	(ne)/provedeno	OHRR	
266. zpracování metodiky pro vymezení, hodnocení a monitoring venkova LK	E.4.1	kraj	(ne)/provedeno	OHRR	
267. počet úspěšných dokončených projektů na venkově z celk. počtu podpořených projektů z veř. prostředků	E.4.1	kraj	počet projektů		dop.
268. podíl obcí se zpracovanými strategickými rozvoj. dokumenty zohledňujícími principy UR na celk. počtu obcí	E 4.1,E.4.3	ORP, kraj	%		dop.
269. dotazník k zabezpečení náběhu agendy ÚAP na úřadech územního plánování	E 4.2.1	ORP	(ne)/provedeno	OÚPSŘ	
270. podíl obcí, pro které úřad územního plánování pořídil ÚAP, na celkovém počtu obcí	E 4.2.1	ORP, kraj	%	OÚPSŘ	
271. podíl obcí zapojených do Rad obcí pro udržitelný rozvoj na celkovém počtu obcí	E 4.2.1	kraj	%	OÚPSŘ	
272. podíl obcí, které využily obecní ÚAP pro pořízení ÚP, na celkovém počtu obcí	E 4.2.1, E 4.2.2	ORP, kraj	%	OÚPSŘ	
273. podíl obcí, které pořídily a vydaly digitální územní plán, na celkovém počtu obcí	E 4.2.2, E.4.3	kraj	%	OÚPSŘ	
274. podíl obcí se zajištěnou kompatibilitou datové části ÚP s datovým modelem kraje na celkovém počtu obcí	E 4.2.2, E.4.3	kraj	%	OÚPSŘ	
275. existence funkční metodiky k vyhodnocení potřeby, přínosu a kvality NNO pro společnost v kraji	E 5.	kraj	(ne)/provedeno		dop.
276. existence analýzy LK z hlediska únosnosti NNO	E 5.	kraj	(ne)/provedeno		dop.
277. počet ORP se zavedeným poraden. syst. a vytvořeným reg. asist. centrem pro NNO, obč. iniciativy a veřejn.	E 5.	kraj	počet ORP		dop.
278. počet poskytnutých služeb asistenčním centrem NNO	E 5.	kraj	počet služeb		dop.
279. počet víceletých projektů NNO finančně podpořených z veřejných finančních zdrojů	E 5.	kraj	počet projektů		dop.
280. počet grantů pro sektor NNO	E 5.	kraj	počet grantů		dop.
281. finanční objem grantů uvolněný pro sektor NNO	E 5.	kraj	Kč		dop.
282. podíl NNO pravidelně obousměrně komunikujících se samosprávami LK z celkového počtu NNO	E 5.	kraj	%		dop.
283. podíl NNO zapojených během roku do rozhodovacích procesů v území z celkového počtu NNO	E 5.	obec, kraj	%		dop.

Indikátor	Opatření	Územní jednotka	Jednotka	Zdroj dat pro monitoring	Pozn.
284. podíl rozhodnutí v území za účasti veřejnosti z celk. množství rozhodnutí v území vydaných a schválených	E 5.	obec, kraj	%		dop.
285. podíl NNO zapojených do vzdělávání a zlepšování dovedností svých členů z celkového počtu NNO	E 5.	kraj	%		dop.
286. podíl NNO certifikovaných dle stanovené metodiky kvality NNO z celkového počtu NNO	E 5.	kraj	%		dop.
287. počet podpořených nově začínajících malých NNO ze zdrojů veřejné podpory	E 5.	kraj	počet NNO		dop.
288. počet projektů a aktivit zrealizovaných NNO LK	E 5.	kraj	počet proj. a akt.		dop.
289. počet projektů a aktivit zrealizovaných občanskými iniciativami LK	E 5.	kraj	počet proj. a akt.		dop.
290. účast ve volbách (komunální, krajské, parlamentní)	E.5	obec, kraj	%	ČSÚ	dle voleb
291. podíl certifikovaných orgánů a organizací veřejné správy na celkovém počtu orgánů a organizací veř. správy	E 6.	kraj	%		dop.
292. podíl obcí realizujících MA21 či některý program k dosažení označení „Zdravé město, zdravá obec“ z celkového počtu obcí LK	E.6	kraj	%		dop.
293. vytvoření Komunikační strategie Libereckého kraje	E 6.	kraj	(ne)/provedeno		dop.
294. podíl území a počtu obyvatel pokrytého funkčním systémem rychlého jednoduchého předávání informací (dle Komunikační strategie) mezi veř. správou, subjekty a občany (vč. zpětné vazby) na celk. hodnotě kraje	E 6.	kraj	%		dop.
295. počet poskytnutých služeb asistenčními centry pro veřejnou správu	E 6.	kraj	počet služeb		dop.
296. počet projektů a aktivit zrealizovaných veřejnou správou financovaných ze zdrojů EU	E 6.	obec, kraj	počet proj. a akt.	OHRR	
297. počet ORP s ustanovenou Radou pro UR (složenou ze zástupců 3 sektorů – veř. správa, NNO, podnikatelé)	E 6.	kraj	počet ORP	OHRR, OÚPSŘ	
298. podíl dokončených projektů PPP z celkového počtu dokončených projektů veřejnou správou	E 6.	kraj	%		dop.
299. podíl obcí se zavedenou ekologizací úřadu z celkového počtu obcí LK	E.6	kraj	%		dop.
300. spokojenost s místním společenstvím (ECI A.1)	UR	obec, kraj	index		dop., 3
301. místní příspěvek ke globálním klimatickým změnám (ECI A.2)	UR	obec, kraj	index		dop.
302. mobilita a místní přeprava cestujících (ECI A.3)	UR	obec, kraj	index		dop., 3
303. dostupnost veřejných prostranství a služeb (ECI A.4)	UR	obec, kraj	index		dop., 2
304. kvalita místního ovzduší (ECI A.5)	UR	obec, kraj	index		dop.
305. cesty dětí do školy a zpět (ECI B.6)	UR	obec, kraj	index		dop., 2
306. Nezaměstnanost (ECI B.7)	UR	obec, kraj	index		dop.
307. zatížení prostředí hlukem (ECI B.8)	UR	obec, kraj	index		dop.
308. udržitelné využívání území (ECI B.9)	UR	obec, kraj	index		dop., 2
309. ekologická stopa (ECI B.10)	UR	obec, kraj	index		dop.

Indikátor	Opatření	Územní jednotka	Jednotka	Zdroj dat pro monitoring	Pozn.
310. hrubá přidaná hodnota podle odvětví (primér, sekundér, terciér)	hlavní	kraj	Kč	ČSÚ	
311. index ekonomického zatížení (poměr počtu obyvatel v neaktivním a aktivním věku)	hlavní	obec, kraj	%	ČSÚ	
312. počet obyvatel	hlavní	obec, kraj	%	ČSÚ	
313. podíl obyvatel ve věku 0-14 let na celkovém počtu obyvatel	hlavní	obec, kraj	%	ČSÚ	
314. podíl obyvatel ve věku 65 let a více na celkovém počtu obyvatel	hlavní	obec, kraj	%	ČSÚ	
315. sídelní struktura (počet obcí v jednotlivých velikostních kategoriích)	hlavní	kraj	počet obcí	ČSÚ	
316. HDP na 1 obyvatele	hlavní	kraj	Kč	ČSÚ	
317. čistý disponibilní důchod domácnosti na 1 obyvatele (ČR=100)	hlavní	kraj	index	ČSÚ	
318. HDP na 1 obyvatele v PPS (EU25=100)	hlavní	kraj	index	ČSÚ	
319. míra ekonomické aktivity obyvatel (muži, ženy, celkem)	hlavní	kraj	%	ČSÚ	
320. HDP na obyvatele v PPS (EU25=100)	hlavní	kraj	index	ČSÚ	
321. tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele (ČR=100)	hlavní	kraj	index	ČSÚ	

Poznámka:

pokud není ve sloupci Poznámka uvedeno jinak, předpokládá se četnost sledování pro jednotlivé indikátory roční

UR – indikátory udržitelného rozvoje

ECl – společné evropské indikátory udržitelného rozvoje (A – sada indikátorů hlavních, B – sada indikátorů doporučených)

dop. – doporučeno ke sledování

2 – sledování po dvou letech

3 – sledování po třech letech

5 – sledování po pěti letech

5-10 – sledování po 5-10 letech

**** - doporučeno sledovat za obce

* - 5 kategorií – výborný až havarijný stav

** - sledování podle období Programu rozvoje venkova

*** - pozitivně využívané plochy - TTP, lesní půda, vodní plochy, chmelnice, vinice, zahrady, ovocné sady; negativně využívané plochy - orná půda, zastavěné plochy, ostatní plochy

Členění pro indikátory č. 194, 210 - - BSK₅, CHSK_{Cr}, rozpuštěné a nerozpuštěné látky, N-NH₄⁺, N-NO₃, P_{celk.}, kovy

Vzdělanostní kategorie – základní a neukončené vzdělání, střední bez maturity, střední s maturitou, vysokoškolské

Příčiny úmrtnosti (dle ÚZIS) – úmrtnost na novotvary, nemoci oběhové soustavy, nemoci dýchací soustavy, nemoci trávicí soustavy, vnější příčiny

Hospodářsky podprůměrné a slabé oblasti Libereckého kraje

Na území Libereckého kraje dochází ke vzniku významných rozdílů mezi jednotlivými obcemi a regiony, především z hlediska jejich socioekonomického rozvoje. Je pravděpodobné, že bez pomoci těmto regionům by docházelo k dalšímu prohlubování těchto rozdílů, čemuž je třeba z důvodu zvýšení efektivity regionální politiky zabránit. Odstraňování negativních dopadů této vnitřní diferenciací je proto nutno chápat jako jeden z hlavních předpokladů vnitřní soudržnosti a stability Libereckého kraje. Liberecký kraj se tak na regionální úrovni (stejně tak jako Česká republika na národní a Evropská unie na mezinárodní úrovni) snaží hospodářské a sociální rozdíly mezi jednotlivými regiony snižovat.

Pro správné a adresné zacílení podpory jsou proto vymezovány hospodářsky slabé oblasti (a nově také hospodářsky podprůměrné oblasti) Libereckého kraje.

Liberecký kraj vymezil hospodářsky slabé oblasti na svém území poprvé již v roce 2002, avšak od té doby byly již aktualizovány a především byl rozšiřován okruh ukazatelů pro jejich vymezení, aby byla zajištěna co největší komplexnost hodnocení meziregionálních rozdílů. První vymezení hospodářsky slabých oblastí bylo tedy provedeno v rámci Strategie rozvoje Libereckého kraje z roku 2002 a jejich následná aktualizace proběhla v roce 2004 v rámci Programu rozvoje Libereckého kraje 2004 – 2006. V souvislosti s tvorbou nového Programu rozvoje kraje na období 2007 – 2013 bylo tedy vhodné toto vymezení opět aktualizovat a zohlednit tak možné ekonomické změny v regionech a nejnovější vývoj. Další aktualizace vymezení hospodářsky slabých oblastí je předpokládána v rámci Programu rozvoje Libereckého kraje na období 2014 – 2020. Je ale možné, že v rámci každoročního monitoringu Programu rozvoje Libereckého kraje, při kterém bude docházet také k revizi oblastí splňujících kritéria pro zařazení mezi hospodářsky slabé, vyvstanou významné změny, které si vyžádají dřívější aktualizaci jejich vymezení.

Metodika vymezení

Územní jednotky

Pro vymezení hospodářsky podprůměrných a slabých oblastí Libereckého kraje byly jako základní územní jednotka použity tzv. generelové jednotky. Jedná se tedy o změnu oproti předchozím metodikám, kde byla základní územní jednotkou obec. Podle původní metodiky při porovnávání výsledných hodnot jednotlivých obcí a následném zařazení obcí do hospodářsky slabých oblastí však vznikla nestejnorodá množina obcí, která zahrnovala jak obce v těsném zázemí silných středisek, tak obce v periferních částech kraje se špatnou dostupností k jakémukoliv většímu středisku. Tato metoda tedy nehodnotila blízkost či odlehlost obce od významnějších středisek, což je pro posuzování hospodářské úrovně obce podstatné. Tato metoda také neumožňovala zařazení větších středisek v hospodářsky slabé oblasti (například Frýdlant). Z tohoto důvodu byly tedy použity generelové jednotky a na ně přepočítána vybraná kritéria. Generelové jednotky představují mikroregiony na nejnižší regionální úrovni, které mají své středisko a k němu vymezené spádové území. Tyto jednotky byly používány v sedmdesátých a osmdesátých letech v Terplanu Praha jako podklad při vymezení územních obvodů národních výborů základního stupně a v rámci výzkumných prací týkajících se výhledového rozmístění obyvatelstva, struktury osídlení, aglomerací ČR. Nejnověji byly aktualizovány v Ústavu racionalizace ve stavebnictví Praha v roce 2005 pro potřeby výzkumných úkolů zabývajících se vývojem obyvatelstva, vymezením periferních území apod. V České republice je aktuálně těchto jednotek vymezeno 1424, v Libereckém kraji 61.

Centrem generelových jednotek je obec, která má základní střediskové funkce (pošta, škola, zdravotní zařízení, některé správní funkce – např. stavební a zejména matriční úřad). K ní jsou přiřčeny obce, které k ní mají základní spádovost obyvatelstva. Při stanovení spádovosti se vycházelo jednak z dřívějších verzí generelových jednotek, kde byla zohledněna spádovost ke školám, zdravotním zařízením a občanské vybavenosti, současná správní příslušnost k obcím s rozšířenou působností, pověřeným obecním úřadům, stavebním a matričním úřadům a dále směrová spádovost podle dojížděky do zaměstnání podle dat Sčítání lidu, domů a bytů 2001.

Výhodou použití generelových jednotek je již zmíněná možnost zařazení spádových středisek, vymezení souvislejšího a kompaktnějšího území v rámci kraje. Nevýhodou jejich použití ale může být vyšší počet obcí a větší rozloha výsledného zájmového území.

Ukazatele

Jednotlivé generelové jednotky byly porovnávány podle následujících 11 ukazatelů:

1. Intenzita bytové výstavby (bytová výstavba v průběhu pěti let v přepočtu na počet obyvatel)
2. Index vzdělanosti (obyvatelstvo s vyšším stupněm vzdělání v přepočtu na počet obyvatel)
3. Index ekonomického zatížení (obyvatelstvo v neproduktivním věku v přepočtu na počet obyvatel v produktivním věku)
4. Počet pracovních příležitostí (počet pracovních příležitostí v přepočtu na počet ekonomicky aktivních obyvatel)
5. Míra nezaměstnanosti (evidovaná nezaměstnanost v přepočtu na počet ekonomicky aktivních obyvatel)
6. Intenzita podnikatelské aktivity (podnikatelské subjekty v přepočtu na počet obyvatel)
7. Daňové příjmy (daňové příjmy v přepočtu na počet obyvatel)
8. Dopravní obslužnost (počty spojů veřejné dopravy ve středu a v neděli)
9. Technická infrastruktura (domy napojené na vodovod, kanalizaci a plynovod v přepočtu na celkový počet domů)
10. Občanská vybavenost (existence ordinace praktického lékaře a základní školy)
11. Hustota zalidnění (počet obyvatel v přepočtu na jednotku rozlohy)

Pro všechny ukazatele byla použita nejnovější data dostupná v době vymezování hospodářsky slabých a podprůměrných oblastí.

Hodnoty ukazatelů byly sledovány pro jednotlivé generelové jednotky a přepočítány vzhledem k průměru Libereckého kraje. Výsledným hodnotám byla dle přidělena váha dle významnosti jednotlivých ukazatelů. Výběr ukazatelů a jejich váhy byly konzultovány s vybranými odborníky z Českého statistického úřadu, Technické univerzity Liberec, Poradenského centra pro venkov, ARR – Agentury regionálního rozvoje a dalších organizací.

Konečné hodnoty pro všechny ukazatele za jednotlivé generelové jednotky byly sečteny, vzestupně seřazeny a následně rozděleny do tří kategorií:

- **hospodářsky podprůměrné oblasti** (hranice 10 000 bodů) – jedná se o všechny generelové jednotky, jejichž výsledná bodová hodnota je nižší než průměr za Liberecký kraj; do této kategorie zároveň patří i všechny generelové jednotky zařazené mezi hospodářsky slabé oblasti; hranice 10 000 zároveň tvoří přirozený zlom v rámci výsledného bodového hodnocení,
- **hospodářsky slabé oblasti** (hranice 9 200 bodů) – jedná se o všechny generelové jednotky, jejichž výsledná bodová hodnota je nižší než 9 200 bodů; hranice 9 200 tvoří přirozený zlom v rámci výsledného bodového hodnocení a byla zároveň zvolena tak, aby došlo k vytvoření pokud možno co nejkompaktnějších územních celků,
- **ostatní oblasti** – jedná se o všechny generelové jednotky, jejichž výsledná bodová hodnota je vyšší než 10 000 bodů.

Výsledné území

Území hospodářsky podprůměrných oblastí zaujímá svou rozlohou 73 % území Libereckého kraje, žije zde 39 % obyvatel a zahrnuje území 73 % obcí kraje.

Území hospodářsky slabých oblastí zaujímá svou rozlohou 60 % území Libereckého kraje, žije zde 29 % obyvatel a zahrnuje území 59 % obcí kraje.

Hospodářsky slabá oblast	Generelová jednotka	Obce
Frýdlantsko	Frýdlant	Bulovka, Dětřichov, Dolní Řasnice, Frýdlant, Habartice, Heřmanice, Horní Řasnice, Krásný Les, Kunratice, Pertoltice
	Hejnice	Bílý Potok, Hejnice, Lázně Libverda
	Nové Město pod Smrkem	Jindřichovice p. S., Nové Město p. S.
	Raspenava	Raspenava
	Višňová	Černousy, Višňová

Hospodářsky slabá oblast	Generelová jednotka	Obce
Jihozápadní Českolipsko	Doksy	Bezděz, Doksy, Luka, Okna, Skalka u Doks, Tachov, Ždírec
	Dubá	Blatce, Dubá, Chlum, Tuhaň, Vrchovany
	Kravaře	Blíževedly, Kravaře, Stvolíky
	Zahrádky	Holany, Jestřebí, Provodín, Zahrádky
	Žandov	Horní Police, Žandov
Jižní Jilemnicko	Roztoky u Jilemnice	Kruh, Roztoky u Jilemnice, Svojek
	Studeneč	Bukovina u Č., Čistá u H., Horka u St. Paky, Levínská Olešnice, Martinice v K., Studeneč
Mimoňsko	Mimoň	Brniště, Mimoň, Noviny p. R., Pertoltice p. R., Velký Valtinov
	Ralsko	Ralsko
	Stráž pod Ralskem	Dubnice, Hamr na Jezeře, Stráž pod Ralskem
	Zákupy	Bohatice, Velenice, Zákupy
Podještědí	Český Dub	Bílá, Cetenov, Český Dub, Hlavice, Proseč p. J., Světlá p. J., Všelibice
	Jenišovice	Frýdštejn, Jenišovice
	Křížany	Křížany, Zdislava
	Osečná	Janův Důl, Osečná
	Sychrov	Čtveřín, Lažany, Paceřice, Radimovice, Sychrov, Vlastibořice, Žďárek
Semilsko	Jesenný	Bozkov, Jesenný, Roztoky u Semil
	Lomnice nad Popelkou	Bradlecká Lhota, Lomnice nad Popelkou, Nová Ves nad Popelkou, Stružinec, Syřenov, Veselá
	Poniklá	Jestřabí v Krkonoších, Poniklá
	Rovensko pod Troskami	Holenice, Ktová, Rovensko p. T., Tatobity, Troskovice, Žernov
	Semily	Benešov u Semil, Bystrá nad Jizerou, Háje nad Jizerou, Chuchelna, Příkrý, Semily, Slaná, Záhoří
	Velké Hamry	Plavy, Velké Hamry, Zlatá Olešnice
	Vysoké nad Jizerou	Roprachtice, Vysoké n. J.
	Zásada	Držkov, Jílové u Držkova, Loužnice, Radčice, Vlastiboř, Zásada
Podluží	Cvikov	Cvikov, Kunratice u Cvikova, Svor
	Jablonné v Podještědí	Jablonné v P., Janovice v P.
	Kamenický Šenov	Kamenický Šenov, Nový Oldřichov, Prysk
	Krompach	Krompach, Mařenice
	Rynoltice	Rynoltice

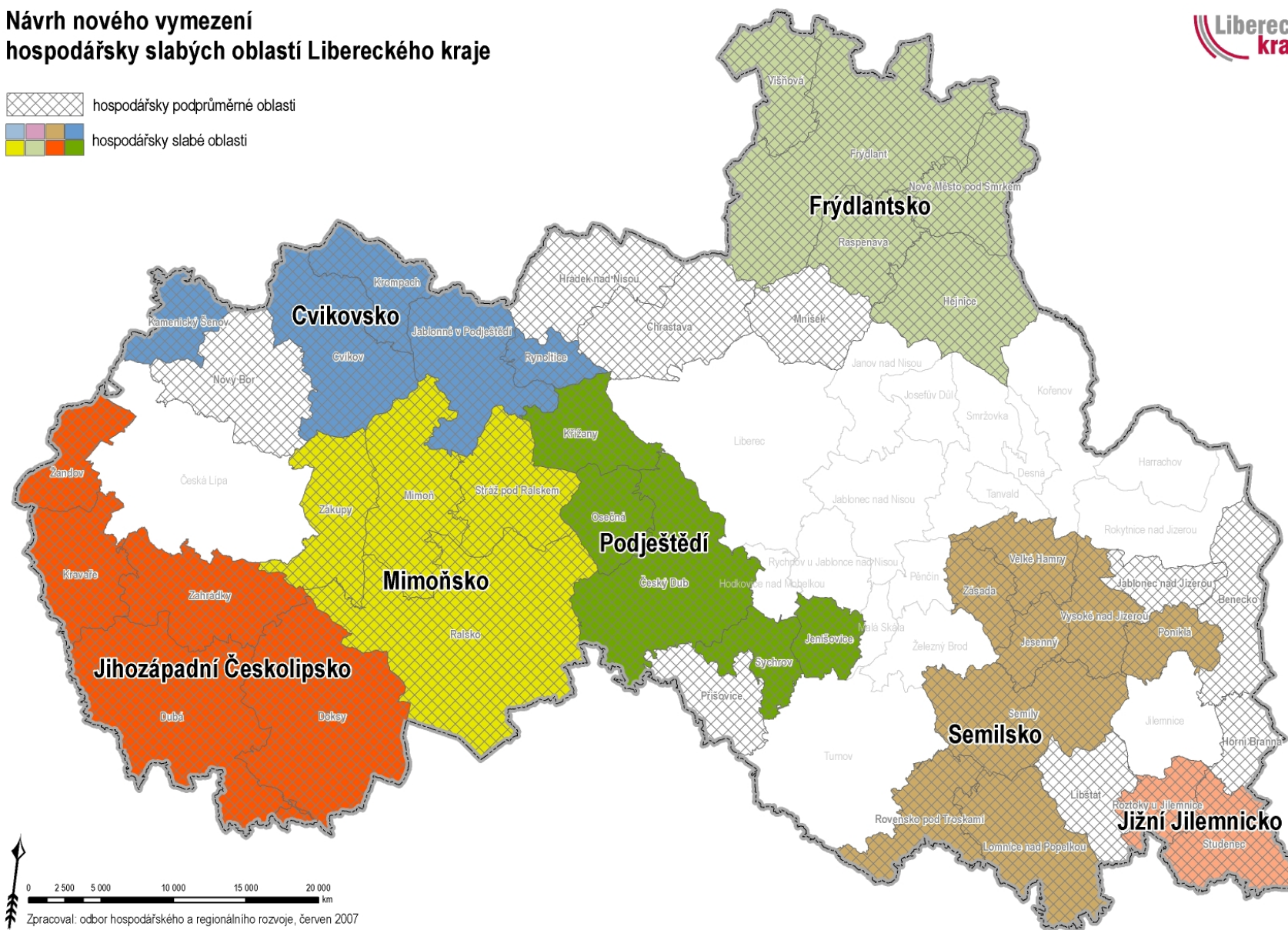
Ostatní hospodářsky podprůměrné generelové jednotky	Obce
Benecko	Benecko, Vítkovice
Horní Branná	Horní Branná
Hrádek nad Nisou	Hrádek nad Nisou, Chotyně
Chrastava	Bílý Kostel nad Nisou, Chrastava, Nová Ves
Jablonec nad Jizerou	Jablonec nad Jizerou

Ostatní hospodářsky podprůměrné generelové jednotky	Obce
Libštát	Bělá, Košťálov, Libštát
Mníšek	Mníšek, Oldřichov v Hájích
Nový Bor	Chotovice, Nový Bor, Okrouhlá, Polevsko, Radvanec, Skalice u České Lípy, Sloup v Čechách, Slunečná, Svojkov
Příšovice	Kobyly, Pěncín, Příšovice, Soběslavice, Svijanský Újezd, Svijany

Návrh nového vymezení hospodářsky slabých oblastí Libereckého kraje

- hospodářsky podprůměrné oblasti
- hospodářsky slabé oblasti

0 2 500 5 000 10 000 15 000 20 000 km

Zpracoval: odbor hospodářského a regionálního rozvoje, červen 2007

Program rozvoje hospodářsky slabých oblastí Libereckého kraje

Pro území jednotlivých hospodářsky slabých oblastí (HSO) z roku 2004 byl vypracován Program rozvoje hospodářsky slabých oblastí Libereckého kraje.

Dokument by měl na základě podrobné analytické části definovat v rámci SWOT analýzy možný rozvojový potenciál jednotlivých oblastí a zároveň upozornit na současné bariéry a limity tohoto rozvoje. Cílem dokumentu je proto vytipovat opatření a aktivity, které jsou pro další rozvoj jednotlivých oblastí nejdůležitější a k nim přiřadit konkrétní připravované projekty podle jejich připravenosti a významu pro území.

Závěry z Programu rozvoje HSO LK mimo jiné:

- a) umožní lepší přehled o připravovaných projektech v těchto oblastech pro nejbližší roky,
- b) umožní jednoznačně definovat a odlišit rozvojové problémy každé oblasti samostatně,
- c) budou sloužit jako podklad pro zacílení finančních prostředků v rámci vyhlašování jednotlivých programů Grantového fondu Libereckého kraje,
- d) umožní realizovat systematickou, efektivní a dlouhodobou pomoc slabým oblastem v Libereckém kraji,
- e) jsou podkladem pro formulování aktivit v rámci Programu rozvoje Libereckého kraje 2007 - 2013.

Na základě podrobné analýzy všech hospodářsky slabých oblastí byly stanoveny problémové oblasti. Problémy jednotlivých HSO i jednotlivých obcí si jsou velmi podobné, proto i přehled navrhovaných aktivit je velmi podobný.

Problémem obcí v oblasti hospodářského rozvoje je jejich slabá ekonomická základna. Došlo k zániku mnoha ekonomických subjektů (největší útlum zaznamenal textilní, oděvní a sklářský průmysl a těžba uranu), často bez adekvátní náhrady. Důsledkem je pak vysoká míra nezaměstnanosti a množství objektů a areálů typu brownfields. V oblasti zemědělství jsou obvyklými problémy nedostatečné obhospodařování zemědělských pozemků a s tím bezprostředně související nedostatečná kapacita živočišné výroby.

Velkým problémem obcí v jednotlivých HSO je stav dopravní a technické infrastruktury. Nevyhovující stav trápí nejen místní komunikace, ale i silnice krajské (II. a III. třída) a státní (I. třída). Vodovod je zaveden ve většině obcí, ne však ve všech místních částech (sídlech). Problémem je i likvidace odpadních vod: kanalizace, stejně jako čistírny odpadních vod, jsou většinou zavedeny jen ve větších obcích. Plynofikovány jsou většinou rovněž jen největší obce a z ekonomických důvodů se další rozšíření nepředpokládá. Náprava stavu sítě technické i dopravní infrastruktury je finančně vysoce náročná a bez náležité finanční pomoci z úrovně evropské, státní a krajské ji obce nemohou samy zvládnout. Handicapem některých obcí je i malá atraktivita z hlediska cestovního ruchu. Turistická infrastruktura se velmi často omezuje na síť pěších turistických tras a cyklotras; i ty jsou ale mnohdy nedostatečné. V oblasti lidských zdrojů působí značné problémy řídká síť školských a zdravotnických zařízení a zařízení sociálních služeb, malé kulturní a sportovní vyžití a nízká atraktivita obcí pro trvalé bydlení. V oblasti životního prostředí jsou stálými problémy likvidace odpadů, praktická realizace ochrany přírody a krajiny a obnova přirozené skladby lesních porostů. S problematikou životního prostředí souvisí i zmíněná špatná kvalita technické infrastruktury (rozšíření kanalizace a čistíren odpadních vod, způsob vytápění).

Všechny jmenované problémy jsou závažného charakteru a vyžadují značné finanční i personální a časové investice. Je zřejmé, že velká část problémů může být řešena jen ve spolupráci a úzké koordinaci se spádovými centry, která bohužel většinou nejsou do HSO zařazena, protože nenaplnovala stanovená kritéria. Spádová centra zajišťují pracovní příležitosti jak u stávajících – tradičních ekonomických subjektů, tak i u strategických zahraničních investorů, kteří své investice z logistických důvodů realizují právě v nich. Ve spádových centrech fungují zařízení školská, zdravotnická, sociální péče, veřejné správy, kulturní a sportovní, která slouží i pro okolní obce. V tomto směru je klíčové zajištění odpovídající míry dopravní obslužnosti. Cílem je tedy fungující veřejná doprava a kvalitní dopravní síť. Po jejím zajištění se zvýší rovněž atraktivita bydlení na venkově, neboť dosažitelnost zaměstnání a požadovaných služeb již nebude takovým problémem. Pro zvýšení turistického ruchu je rovněž nezbytný rozvoj turistické infrastruktury v návaznosti na spádová centra.

Strategickým cílem pro všechny oblasti je jejich změna v dlouhodobém horizontu (do roku 2013) na hospodářsky rozvinuté a stabilní oblasti Libereckého kraje.

Dokument je k nahlédnutí na internetových stránkách <http://www.kraj-lbc.cz/hso>.

Oblasti a možnosti podpory hospodářsky slabých oblastí Libereckého kraje

Pro naplnění stanoveného cíle, tj. aby se z hospodářsky slabých oblastí staly oblasti rozvinuté a stabilní, je třeba je finančně podporovat. K tomuto účelu zřídil Liberecký kraj v rámci Grantového fondu program č.18, který je zaměřen na podporu hospodářsky slabých oblastí (Program podpory hospodářsky slabých oblastí Libereckého kraje). V rámci tohoto programu budou podporovány všechny obce, které byly nově zařazeny do skupiny „hospodářsky slabé oblasti“. Podpora všech hospodářsky podprůměrných oblastí je předpokládána v rámci evropských finančních zdrojů, především pak operačních programů.

Na základě problematických oblastí zjištěných při zpracování Programu rozvoje hospodářsky slabých oblastí Libereckého kraje byla vybrána opatření z Programu rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013, jejichž naplňování bude podporováno v žádostech o dotace na projekty z hospodářsky slabých oblastí - v rámci Grantového fondu Libereckého kraje, Programu č. 18. Problematické oblasti sice byly vysledovány pro území původních HSO, avšak v hlediska územního nedošlo mezi původním a novým vymezením k významnějším změnám. Jedná o obecné problémy všech hospodářsky slabších obcí a opatření mající přímou souvislost s jejich hospodářským rozvojem.

Podporovaná opatření Programu rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013 pro hospodářsky slabé oblasti:

A. Dynamická a konkurenceschopná ekonomika	B. Kvalitní a zdravé lidské zdroje	C. Komplexní a kvalitní infrastruktura	D. Zdravé životní prostředí bez zátěží	E. Udržitelný rozvoj území a občanské společnosti
A.1 Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky a podpora podnikatelského prostředí	B.2 Zvýšení zaměstnatelnosti a zaměstnanosti obyvatel	C.1 Průběžné zkvalitňování dopravní infrastruktury a její optimalizace	D.2 Předcházení a řešení dopadů lidské činnosti na životní prostředí a zdraví	E.1 Rozvoj všestranné spolupráce, včetně posílení spolupráce meziresortní a přeshraniční
A.3 Podpora funkcí zemědělství, lesnictví a vodního hospodářství	B.6 Zajištění dostupnosti a kvality bydlení, pracovního a veřejného prostředí	C.2 Optimalizace dopravních systémů včetně jejich alternativ a zlepšení dopravní obslužnosti		E.6 Zkvalitnění veřejné správy
A.6 Rozvoj cestovního ruchu jako významného sektoru ekonomiky kraje		C.3 Průběžné budování a modernizace technické infrastruktury včetně alternativních energetických zdrojů		
		C.4 Zavádění a rozvoj informačních a komunikačních technologií		

Finanční zdroje

Evropské finanční zdroje

Fondy EU jsou nástrojem pro realizaci politiky hospodářské a sociální soudržnosti Evropské unie, která má za cíl snižování rozdílů mezi úrovní rozvoje regionů a členských států EU a míry zaostávání nejvíce znevýhodněných regionů. Projekty mohou předkládat obce, kraje, ministerstva, podnikatelé, vlastníci dopravní infrastruktury, neziskové organizace, školy, výzkumná centra a další.

Hlavním koordinátorem pro využívání fondů EU v České republice je Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (www.mmr.cz).

Operační programy

V soustavě programových dokumentů jsou pro žadatele a realizátory projektů nejdůležitějšími dokumenty operační programy, které jsou tematicky a regionálně vymezené. Operační programy specifikují podmínky a procesy umožňující čerpání financí z určité oblasti podpory, žadatelům poskytují základní informace o typech aktivit, na něž lze žádat podporu z prostředků Evropské unie. Jejich struktura a náplň je v ČR vymezena na základě Národního strategického referenčního rámce, finální podoba operačních programů pak vychází z jednání s Evropskou komisí. Aktuální informace o jednotlivých operačních programech jsou na www.strukturalni-fondy.cz.

V období 2007-2013 bude v České republice využíváno 26 operačních programů. V současné době (červen 2007) ještě není k dispozici definitivní podoba jednotlivých operačních programů a je předmětem vyjednávání ČR s Evropskou komisí. Z tohoto důvodu v následujícím textu uvádíme pouze stručný přehled operačních programů EU.

Tematické operační programy

V rámci cíle 1 - Konvergence je pro období 2007-2013 je připraveno celkem 8 tematických (sektorových) operačních programů. Každý z těchto 8 operačních programů má specifické tematické zaměření a je určen pro celé území České republiky s výjimkou Hlavního města Prahy.

Přehled tematických operačních programů:

Operační program Podnikání a inovace

cílem je zvýšení konkurenceschopnosti a inovační výkonnosti ČR podporou inovací a úzkým propojením oblastí vývoje a výzkumu s podnikovou sférou (včetně zavádění výsledků z oblasti V&V do praxe)

Operační program Výzkum a vývoj pro inovace

cílem je posilování výzkumného, vývojového a inovačního potenciálu ČR zajišťujícího růst, konkurenceschopnost a vytváření pracovních míst (prostřednictvím vysokých škol, výzkumných institucí a dalších relevantních subjektů)

Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost

cílem je zvýšit zaměstnanost a zaměstnatelnost osob v ČR prostřednictvím zvýšení adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů, zlepšení přístupu k zaměstnání, posílení integrace osob ohrožených sociálním vyloučením atd.

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

cílem je rozvoj otevřené, flexibilní a soudržné společnosti a posílení konkurenceschopnosti ekonomiky ČR prostřednictvím modernizace systému vzdělávání, vytvoření komplexního systému celoživotního učení a zlepšení podmínek ve výzkumu a vývoji

Operační program Životní prostředí

cílem je ochrana a zlepšování kvality životního prostředí jako jednoho ze základních principů udržitelného rozvoje, jež je základem zdraví obyvatel státu a zvyšuje atraktivitu území pro život, práci a investice

Operační program Doprava

cílem je zlepšení dostupnosti dopravou železniční, silniční (v majetku státu, tj. dálnice, rychlostní silnice, silnice I. třídy), vnitrozemskou vodní, multimodální, a také prostřednictvím investic do ekologické městské dopravy

Integrovaný operační program

cílem je zvyšování atraktivity ČR pro život a práci obyvatel a pro investice, a také podpora hospodářského růstu a sociokulturní soudržnosti obyvatelstva (týká se oblasti zdravotní péče, správní a informační infrastruktury, sociální soudržnosti, kulturního dědictví, cestovního ruchu a specifických plošných problémů)

Operační program Technická pomoc

je určen pro zajištění aktivit podporujících efektivní řízení, kontrolu, sledování a vyhodnocování realizace Národního rámce politiky soudržnosti, a pro aktivity spojené s využíváním prostředků strukturálních fondů a Fondu soudržnosti

Regionální operační programy

V rámci cíle 1 - Konvergence je pro období 2007-2013 je připraveno celkem 7 regionálních operačních programů určených pro celé území České republiky s výjimkou Hlavního města Prahy. Území Libereckého kraje je řešeno v rámci regionálního operačního programu NUTS II Severovýchod.

Regionální operační programy pokrývají několik tematických oblastí s cílem zvýšení konkurenceschopnosti regionů, urychlení jejich rozvoje a zvýšení atraktivity regionů pro investory. Každý regionální operační program řízen samostatně Regionální radou příslušného regionu soudržnosti. V případě Libereckého kraje se jedná o Regionální operační program NUTS II Severovýchod, který je řízen Úřadem Regionální rady regionu soudržnosti Severovýchod - www.rada-severovychod.cz

Přehled regionálních operačních programů:

1. Regionální operační program NUTS II Jihovýchod
2. Regionální operační program NUTS II Jihozápad
3. Regionální operační program NUTS II Moravskoslezsko
4. Regionální operační program NUTS II Severovýchod
5. Regionální operační program NUTS II Severozápad
6. Regionální operační program NUTS II Střední Čechy
7. Regionální operační program NUTS II Střední Morava

Operační programy přeshraniční spolupráce

Operační programy jsou zaměřeny na spolupráci přeshraniční, nadnárodní a meziregionální; jejich cílem je spolupráce a podpora hospodářské a sociální integrace příhraničních území prostřednictvím odstraňování přetrvávajících bariér a posilování jejich rozvojového potenciálu.

Pro období 2007 – 2013 je připraveno v cíli 3 - Evropská územní spolupráce celkem 7 programů:

1. Operační program Mezinárodní spolupráce
2. Operační program Nadnárodní spolupráce
3. Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika
4. Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Bavorsko
5. Operační program přeshraniční spolupráce Rakousko - Česká republika
6. Operační program přeshraniční spolupráce Slovenská republika - Česká republika
7. Operační program přeshraniční spolupráce Svobodný stát Sasko - Česká republika

Území Libereckého kraje se netýkají operační programy přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Bavorsko, Rakousko - Česká republika a Slovenská republika - Česká republika.

Operační program Praha

V rámci cíle 2 – Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost jsou pro období 2007 – 2013 připraveny 2 operační programy:

1. Operační program Praha – konkurenceschopnost
  2. Operační program Praha – adaptabilita
- oba programy jsou určeny pouze pro území Prahy

Ostatní evropské fondy

Vedle strukturálních fondů mohou subjekty Libereckého kraje v plánovacím období 2007 – 2013 připravovat projekty a čerpat finanční prostředky i z dalších operačních programů:

Operační program Rozvoj venkova ČR 2007 – 2013

Gestorem je Ministerstvo zemědělství ČR, prostředky jsou čerpány ze Evropského zemědělského fondu (EAFRD), www.mze.cz.

Operační program Rybářství ČR 2007 – 2013

Gestorem je Ministerstvo zemědělství ČR, prostředky jsou čerpány z Evropského rybářského fondu (EFF), www.mze.cz.

Finanční mechanismy EHP/Norska

V souladu s usnesením vlády České republiky č. 1011 z 13. října 2003 byla podepsána Dohoda o účasti České republiky v Evropském hospodářském prostoru (EHP). V rámci této dohody byl zaveden i nový finanční mechanismus, jehož prostřednictvím budou státy ESVO (Islandská republika, Lichtenštejnské knížectví a Norské království) v letech 2004-2009 přispívat zemím přistupujícím do EHP na projekty v rozšířeném vnitřním trhu. Norsko bude navíc přispívat i pomocí bilaterálního tzv. zvláštního norského finančního nástroje (Norsk finansieringsordning).

Na základě obou uvedených finančních mechanismů se státy EHP / Norsko zavazují přispívat ekonomicky slabším zemím v Evropském hospodářském prostoru, a to poskytováním grantů na investiční a rozvojové projekty v prioritních oblastech, jako např. ochrana a obnova kulturního dědictví, ochrana životního prostředí, podpora soudnictví, zdravotnictví či péče o dítě aj. Podrobnější informace jsou k dispozici na Ministerstvu financí ČR - www.mfcr.cz.

Finanční příspěvky Švýcarska deseti novým zemím EU

Dne 26.11.2006 schválili v referendu obyvatelé Švýcarska poskytování finanční pomoci novým členským zemím EU. Následně bylo podepsáno Memorandum mezi Evropskou komisí a Švýcarskem o této pomoci. Pomoc bude poskytována za účelem „snížení hospodářských a sociálních rozdílů v rozšířené EU“. Uzavření bilaterální dohody a zahájení realizace finanční pomoci Švýcarska se očekává koncem roku 2007. Dohoda by měla specifikovat jednotlivé prioritní oblasti podpory, výši finančních prostředků a pravidla pro administraci a implementaci finanční pomoci Švýcarska. Ta by měla směřovat především do regionů a to ve 4 hlavních prioritách:

- Bezpečnost, stabilita, reformy
- Životní prostředí a infrastruktura
- Podpora soukromého sektoru
- Lidský a sociální rozvoj

Podrobnější informace jsou k dispozici na Ministerstvu financí ČR - www.mfcr.cz.

Mezinárodní Visegrádský fond

Mezinárodní visegrádský fond je organizace založená v roce 2000 vládami zemí Visegrádské čtyřky (Česká republika, Polsko, Maďarsko, Slovensko).

Finanční prostředky lze čerpat na Malé, Standardní a Strategické granty (liší se především částkou udělovanou na jeden projekt).

Okruh podporovaných činností je vesměs obdobný:

- kulturní spolupráce (festivaly, publikace)
- vědecké výměny a výzkumy (konference)
- školství (semináře, letní školy)
- výměny mladých lidí (sportovní, výchovné a kulturní)
- přeshraniční spolupráce (v rámci Visegrádské 4)
- podpora turismu (průvodce, prezentace, veletrhy)

Podrobnější informace na adrese <http://www.visegradfund.org>.

Národní finanční zdroje

Cílem této kapitoly je podat přehled o programech podpory ze státního rozpočtu jednotlivých ústředních orgánů ČR. Vzhledem k tomu, že vyhlášení těchto programů podpory probíhá nejednotně, v různých časových termínech v průběhu roku a většinou s omezenou platností, jsou uvedeny programy opakovaně vyhlášené a zároveň aktuální v roce 2007. Podrobnější podmínky získání podpory z těchto programů jsou uvedeny v dílčích výzvách jednotlivých garantů programu.

Garant programu	Název programu	Odkaz
Ministerstvo kultury ČR	<p>Dotační tituly 2007 (Knihovna 21. století - K21)</p> <p>Programu zachrany architektonického dědictví na rok 2008</p> <p>Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón</p> <p>Programu péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny v r. 2007</p> <p>Podpora zahraničních kontaktů v oblasti neprofesionálních uměleckých aktivit v r. 2007</p> <p>Podpora lokálních kulturních tradic</p> <p>Granty na podporu účastníků mezinárodních projektů podporovaných z programů EU Kultura 2000 nebo Kultura 2007 v roce 2007</p> <p>Program státní podpory profesionálních divadel a profesionálních symfonických orchestrů a pěveckých sborů</p> <p>Výzkum a vědecké zhodnocení kulturně-historických hodnot prostředí, způsoby a nástroje jejich zachování a výzkum jevů tradiční lidové kultury jako nedílné součásti nehmotného kulturního dědictví</p> <p>Zpřístupnění a ochrana kulturních, uměleckých a vědeckých zdrojů</p> <p>Vědecko-dokumentární zhodnocení vývoje hudebního, divadelního a výtvarného umění, literární historie, teorie a kritiky, analyticko-sociologické studie současného stavu kultury na území ČR a výzkum a vědecké zhodnocení masmédií a audiovize</p> <p>Výpověď sbírek českých, moravských a slezských muzeí a galerií o přírodním a kulturním dědictví Evropy</p>	www.mkcr.cz
Ministerstvo dopravy ČR	<p>Programu podpora obnovy vozidel městské hromadné dopravy a veřejné linkové autobusové dopravy na rok 2007</p> <p>Státní program na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů energie pro rok 2007</p> <p>MARCO POLO II / Pracovní program pro rok 2007</p>	www.mdcr.cz
Ministerstvo informatiky ČR	Dotační tituly 2007 (Internetizace knihoven v roce 2007)	www.micr.cz
Ministerstvo obrany ČR	<p>Dotace na zabezpečení péče o válečné hroby</p> <p>Dotační politika k zajištění nadstandardní péče o příslušníky československé armády v zahraničí, účastníky národního odboje za osvobození a válečné veterány v domovech sociální péče</p> <p>Dotační politika vůči NNO</p>	www.army.cz
Ministerstvo pro místní rozvoj ČR	<p>Program podpory bydlení pro rok 2007</p> <p>Regionální programy MMR 2007 (Podpora rozvoje průmyslových podnikatelských subjektů na území NUTS 2 Severozápad a Moravskoslezsko a dalších regionech se soustředěnou podporou státu)</p> <p>Regionální programy MMR 2007 (Podpora úprav bývalých vojenských areálů k obecnímu využití)</p> <p>Regionální programy MMR 2007 (Podpora rozvoje hospodářsky slabých a strukturálně postižených regionů)</p> <p>Regionální programy MMR 2007 (Podpora obnovy venkova)</p> <p>Regionální programy MMR 2007 (Obnova obecního a krajského majetku postiženého živelní nebo jinou pohromou)</p> <p>Státní program podpory cestovního ruchu</p>	www.mmr.cz
Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Česká energetická agentura	<p>Národní programy podpory malého a středního podnikání na rok 2007 (CERTIFIKACE, DESIGN, ALIANCE, VÝVOJ)</p> <p>Státní program na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů energie (EFEKT)</p>	www.mpo.cz www.ceacr.cz

Garant programu	Název programu	Odkaz
Ministerstvo spravedlnosti ČR	Dotiční tituly 2007 (Protidrogová politika ve věznicích)	www.justice.cz
Ministerstvo zemědělství ČR	Dotiční programy MZE 2007	www.mze.cz
Státní fond životního prostředí	Podpora investičních projektů na využívání obnovitelných zdrojů energie Podpora vybraných neinvestičních projektů v oblasti využívání obnovitelných zdrojů energie Program péče o přírodní prostředí	www.sfzp.cz
Ministerstvo životního prostředí ČR	Program péče o krajinu Program revitalizace říčních systémů Program stabilizace lesa v Jizerských horách a na Ještědu Správa nezczitelného státního majetku v zvlášť chráněných územích Státní program na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů energie	www.env.cz
Státní zemědělský intervenční fond	Národní doplňkové platby (Top-Up) Podpora pěstování energetických plodin	www.szif.cz
Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR	Dotace na poskytování sociálních služeb pro rok 2007 Program podpory integrace cizinců	www.mpsv.cz
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR	Rozvojový program podpory výuky méně vyučovaných cizích jazyků Podpora tvorby málonákladových učebnic jazyků zaměřených na odborný jazyk Rozvojový program metodické a jazykové přípravy pro učitele 1. stupně ZŠ pro výuku cizích jazyků a jazyková příprava pro učitele MŠ, 1. st. ZŠ a ZUŠ Speciální učebnice Rozvojový program zajištění podmínek základního vzdělávání žáků s postavením azylantů Rozvojový program bezplatné přípravy začlenění do základního vzdělávání dětí osob se státní příslušností jiného členského státu EU Program financování asistentů pedagoga pro děti, žáky a studenty se sociálním zvlhodněním Asistenti pedagogů v soukromých a církevních speciálních školách Programy na podporu vzdělávání v cizích jazycích národnostních menšin a multikulturní výchovy Výuka českého jazyka pro azylanty Program na podporu aktivit v oblasti integrace cizinců Program na podporu občanských sdružení působících v oblasti regionálního školství Program na podporu integrace romské komunity Rozvojový program Podpora environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty ve školách Program na podporu činnosti NNO působících v oblasti environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Program protidrogové politiky Program sociální prevence a kriminality Podpora přípravy sportovních talentů na sportovních gymnáziích a gymnáziích s třídami se studijním oborem Sportovní příprava Rozvojový program Zpřístupnění dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků základních škol s ročníky pouze 1. stupně Rozvojový program Podpora dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v regionech	www.msmt.cz
Ministerstvo zdravotnictví ČR	Program Protidrogová politika Národní program zdraví – projekty podpory zdraví Prevence HIV/AIDS	www.mzcr.cz
Ministerstvo spravedlnosti ČR	Podpora financování probačních programů	www.justice.cz
Ministerstvo vnitra ČR	Program prevence kriminality Integrace azylantů Dotace hasičským záchranným sborům Zahraniční rozvojová spolupráce Dotace akreditovaným organizacím pro oblast dobrovolnické služby	www.mvcr.cz

Krajské finanční zdroje

Fond investic Libereckého kraje

Usnesením zastupitelstva kraje č. 351/03/ZK ze dne 18.11.2003 byl, v souladu s ustanovením § 14 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích a § 5 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, zřízen Investiční fond Libereckého kraje (usnesením zastupitelstva kraje č. 149/05/ZK byl změněn název na současně platný název fondu „Fond investic Libereckého kraje“).

Účel fondu investic

Fond investic je peněžním fondem Libereckého kraje (dále jen kraje), který je zřízen za účelem soustředování finančních prostředků předurčených k úhradě výdajů souvisejících s pořízováním a reprodukcí, resp. technickým zhodnocením nemovitého majetku ve vlastnictví kraje a krajem zřízených příspěvkových organizací a ve vlastnictví územně samosprávných celků v působnosti Libereckého kraje (dále jen obcí).

Fond investic je nástrojem rozpočtu kraje, jehož prostřednictvím je zabezpečována trvalá péče o nemovitý majetek ve vlastnictví kraje a krajem zřízených příspěvkových organizací včetně jeho pořízování do vlastnictví kraje nebo do vlastnictví krajem zřízených příspěvkových organizací.

Prostřednictvím fondu investic se kraj podílí na pořízování a reprodukci, resp. technickém zhodnocení nemovitého majetku ve vlastnictví obcí. Podílem kraje na pořízení nebo reprodukci resp. technickém zhodnocení nemovitého majetku ve vlastnictví obcí se rozumí výše poskytnuté investiční dotace nebo příspěvku z fondu investic do rozpočtů obcí.

Reprodukcí nemovitého majetku se rozumí jeho rekonstrukce a modernizace investiční povahy. Pořízením nemovitého majetku se rozumí jeho nabytí úplatným převodem z vlastnictví jiného vlastníka, resp. novou investiční výstavbou do vlastnictví kraje, krajem zřízených příspěvkových organizací nebo do vlastnictví obcí.

Příjemci finančních prostředků fondu investic

Příjemcem finančních prostředků z fondu investic jsou obce, a to prostřednictvím investičních dotací a příspěvků převáděných jim z fondu investic do jejich rozpočtů na základě uzavřené smlouvy mezi obcí a krajem. Smlouvu o poskytnutí investiční dotace nebo příspěvku do rozpočtu obce na návrh správce programu, schvaluje rada kraje.

Přehled dílčích programů Fondu investic Libereckého kraje

- I-1 Program reprodukce nemovitého majetku ve vlastnictví kraje ve správě krajského úřadu
- I-2 Program reprodukce nemovitého majetku ve vlastnictví kraje ve správě krajem zřízených příspěvkových organizací,
- I-3 Program obnovy nemovitého majetku ve vlastnictví příspěvkových organizací
- I-4 Program obnovy venkova – investiční, reprodukce resp. technické zhodnocení nemovitého majetku ve vlastnictví obcí
- I-5 Program vodohospodářských a ekologických akcí
- I-6 Program obnovy a rozvoje města a obcí

Podrobnější informace:

KÚ LK, ekonomický odbor – správce fondu

odbory KÚ LK - resortní správci dílčích programů podle příslušné náplně činnosti odboru

www.kraj-lbc.cz

Grantový fond Libereckého kraje

Grantový fond Libereckého kraje je zřízen usnesením Zastupitelstva Libereckého kraje jako trvalý účelový fond Libereckého kraje v souladu s ustanovením §14 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích a § 5 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

Účel grantového fondu

Grantový fond je peněžním fondem Libereckého kraje, který je zřízen za účelem soustředování finančních prostředků předurčených k úhradě výdajů souvisejících s podporou projektů a činností směřující k rozvoji území Libereckého kraje a ke kvalitnějšímu životu na jeho území.

Grantový fond je nástrojem rozpočtu kraje, jehož prostřednictvím je zabezpečován neustálý rozvoj území a podpora aktivit v souladu s programem rozvoje kraje a s cíly příslušných odvětvových resortů.

Prostřednictvím grantového fondu se kraj podílí na spolufinancování vybraných projektů, které přispívají k dosažení stanovených cílů. Podílem kraje na spolufinancování se rozumí výše poskytnuté dotace z grantového fondu příslušnému subjektu.

Příjemci finančních prostředků grantového fondu

Příjemcem finančních prostředků grantového fondu jsou obce, fyzické osoby, právnické osoby, příspěvkové organizace, nestátní neziskové organizace a další.

Finanční prostředky z grantového fondu čerpají příjemci na základě uzavřené smlouvy s Libereckým krajem. Návrh smlouvy o poskytnutí dotace schvaluje rada kraje.

Přehled dílčích programů podpory grantového fondu

- 1 - Program podpora hospodářského a regionálního rozvoje
- 2- Program podpora Sdružení hasičů Čech a Moravy
- 3 - Podpora zvýšení bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích
- 4 - Podpora zdravotnických vzdělávacích programů
- 5 - Podpora zdravotnických preventivních a léčebných programů
- 6 - Program podpory ekologické výchovy a osvěty
- 7 - Program podpory ochrany přírody a krajiny
- 8 - Program podpory péče o zvířata v nouzi
- 9 - Podpora sociálních programů Libereckého kraje
- 10 - Podpora projektů v resortu školství
- 11 - Podpora kultury v Libereckém kraji
- 12 - Obnova kulturních památek
- 13 - Podpora cestovního ruchu v Libereckém kraji
- 14 - Podpora tělovýchovy a sportu
- 16 - Zpracování urbanistických studií a územních plánů
- 17 - Program obnovy venkova - neinvestiční
- 18 - Program podpory hospodářsky slabých oblastí Libereckého kraje
- 20 - Program rozvoje LK ke zvýšení bezpečnosti provozu na pozemních
- 21 – Podpora sociálních služeb poskytovaných NNO seniorům a osobám se zdravotním postižením
- 22 - Program podpory využití biomasy pro výrobu tepla a elektrické energie na území Libereckého kraje
- 23 - Program podpory nakládání s odpady na území Libereckého kraje

Podrobnější informace:

KÚ LK, ekonomický odbor – správce fondu

KÚ LK, Odbor hospodářského a regionálního rozvoje, oddělení řízení grantových schémat

Další odbory KÚ LK - resortní správci dílčích programů podle příslušné náplně činnosti odboru

www.kraj-lbc.cz

Závěr

Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013 je podle zákona č. 248/200 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o podpoře regionálního rozvoje, základním střednědobým dokumentem rozvoje územního obvodu kraje. Formuluje ve střednědobém horizontu přístup kraje k podpoře rozvoje svého územního obvodu. Strukturou i obsahem vychází z platné a Zastupitelstvem Libereckého kraje v dubnu 2007 schválené Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 – 2020. Definuje prioritní okruhy, navazující rozvojová opatření a aktivity, měřitelné indikátory rozvoje, možné finanční zdroje pro realizaci aktivit. Účelem dokumentu je vytvořit rámec pro návrhy a projekty ucházející se o podporu z veřejných zdrojů. Součástí Programu rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013 je také aktualizace vymezení Hospodářsky slabých a podprůměrných oblastí kraje, jehož účelem je specifikovat oblasti v nichž žadatelé o veřejnou podporu budou moci kromě ostatních veřejných zdrojů žádat o podporu z prostředků zvláště vyčleněných v rámci Grantového fondu Libereckého kraje.

Na Program rozvoje Libereckého kraje bude navazovat Akční plán, který přebírá opatření a aktivity Programu rozvoje kraje a v rámci programového období vždy stanovuje priority a možnosti jejich financování v daném roce.

Utřídění myšlenek a jejich zviditelnění na papíře je pouhým prvním krokem strategického plánování. Realizovat danou vizi je práce mnohdy svízelná, během níž může na počátku jasně stanovený cíl zdánlivě ztrácet obrysy. Proto je tak důležité průběžně sledovat dílčí kroky, úspěchy i nezdary naplňování stanovených cílů pomocí vhodně nastavených monitorovacích indikátorů.

Monitorování tak rozsáhlého dokumentu, jakým Program rozvoje Libereckého kraje 2007-2013 bezesporu je, vyžaduje v první řadě vyjasnění míry podrobností, pro které máme zájem nejen získat informace vypovídající o celkového obrazu vývoje kraje, ale i připravit a realizovat programy podpory v jednotlivých prioritních rozvojových oblastech dle ročních period. Není vhodné, aby krajský střednědobý strategický dokument duplikoval koncepční materiály jednotlivých resortů, které do podrobnosti mapují a analyzují svoji resortní oblast a na základě zjištěných skutečností navrhuji další směry řešení. Je však nutné provádět monitoring plnění programu rozvoje kraje komplexně, a to za účelem sledování a podpory rozvoje vyváženého, tj. udržitelného. Pravidelné periodické vyhodnocování získaných dat sledovaných indikátorů rozvoje, by mělo sloužit, coby zpětná vazba na rozhodování o podpoře těch aktivit, které se nedaří v rámci území Libereckého kraje naplňovat. Zavedení pravidelného monitorování a zodpovědného vyhodnocování získaných dat, se zpětnou vazbou na politická rozhodnutí, je stěžejním, nejtěžším a nejzodpovědnějším krokem pro sledování budoucího naplňování Programu rozvoje Libereckého kraje 2007-2013.

Je na zvážení, zda by sledování plnění jednotlivých cílů programu nemělo být rozšířeno o srovnávací analýzu (benchmarking) minimálně krajů NUTS II Severovýchod, i o širší využívání moderních metod zvyšování kvality a hledání dobrých praxí. Je nepochybné, že i v době deklarující partnerství a vzájemnou spolupráci různých subjektů existuje konkurenční prostředí nejen v podnikatelské sféře, ale i veřejné a neziskové. I tento fakt by měl být zohledněn.

Diskutovanou otázkou je také požadavek konkrétního vymezení cílových hodnot, kterých by mělo být dosaženo následováním a naplňováním pregnantně stanovených směrů rozvoje realizací navrhovaných aktivit. Absence konkrétní zavazující hodnoty může být chápáno jako absence ochoty přijetí odpovědnosti za realizaci programu.

Cílem zpracovatelů dokumentu je, aby program nebyl chápán jako neměnná rigidní struktura, nýbrž jako živý dokument těsně spjatý s každodenní realitou, jako dokument, který je schopen pružně reagovat na rychle se vyvíjející a měnící vnější i vnitřní prostředí Libereckého kraje. Tvůrci měli poctivou snahu neodvozovat směry, cíle či aktivity pouze z jevů minulých, ale v první řadě reagovat na nové rozvojové trendy, příležitosti a možnosti, či na předpokládaný vývoj podporovaný Evropskou unií. Ačkoli toto vyjádření může být chápáno jako zdánlivý protimluv, je vyjádřením reality dnešních dnů.

Seznam zkratk

K nahlédnutí na www.kraj-lbc.cz/rozvoj

Vysvětlivky

K nahlédnutí na www.kraj-lbc.cz/rozvoj

Podklady

K nahlédnutí na www.kraj-lbc.cz/rozvoj